

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

67'nci Birleşim
4 Mart 2026 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ'ın, Ağrı'nın yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'nün, Parlamentolar Arası Birlik bünyesinde faaliyet gösteren Demokrasi ve İnsan Hakları Daimî Komitesi tarafından ele alınan "Kapsayıcı Sosyal Kalkınma ve Engelli Bireylerin Hakları" başlıklı karar tasarısında Türkiye'nin eş raportör ülke olarak görevlendirilmesine ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, gıda güvenliğine ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, 29 Ekim 2025 tarihinde Gebze Mevlana Mahallesi'nde çöken binaya ilişkin açıklaması
- 2.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları 2025 Raporu'nda Tokat'ın yerine ilişkin açıklaması
- 3.- Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy'un, Muhasebe Haftası'na ilişkin açıklaması
- 4.- Kütahya Milletvekili Mehmet Demir'in, 4 Mart Dünya Kütahyalılar Günü'ne ilişkin açıklaması
- 5.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, Öğretmen Fatma Nur Çelik'e ilişkin açıklaması
- 6.- İstanbul Milletvekili Ali Gökçek'in, modifiye tutkunlarının taleplerine ilişkin açıklaması
- 7.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, yoksulluğa ilişkin açıklaması
- 8.- Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık'ın, Muhasebe Haftası'na ilişkin açıklaması
- 9.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Millî Eğitim Bakanına ilişkin açıklaması
- 10.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'da fuar düzenlenmemesine ilişkin açıklaması
- 11.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı Uzungeçit beldesindeki yurttaşların kapanan yollardan dolayı yaşadıkları mağduriyete ilişkin açıklaması
- 12.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş milletvekillerinin hızlı tren müjdesine ilişkin açıklaması
- 13.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, aynı gün hayattan koparılan 2 Fatma Nur Çelik'e ilişkin açıklaması
- 14.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, Âşık İsmet'i'nin vefatının yıl dönümüne ve Amerika ile İsrail'in İran'a yaptığı saldırılara ilişkin açıklaması
- 15.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, Fatma Nur Çelik ile 8 yaşındaki kızı İkra'ya ilişkin açıklaması
- 16.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, PKK'ya ilişkin açıklaması
- 17.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, KOSGEB deprem kredilerinin geri ödemelerine ilişkin açıklaması
- 18.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Maliye Bakanı ile iktidar Grup Başkanının açıklamalarına ilişkin açıklaması
- 19.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu Ulubey'deki ve Ankara Kalecik'teki kapatılan öğrenci yurtlarına ilişkin açıklaması
- 20.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını Silifke-Taşucu hattında acilen kalıcı çözümler üretmeye davet ettiğine ilişkin açıklaması
- 21.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Sağlık Bakanına Hatay halkı adına sorduğu sorulara ilişkin açıklaması
- 22.- Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in, siyasette şiddeti meşrulaştıran, toplumu kutuplaştıran dile ilişkin açıklaması
- 23.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Tarım Kredi Kooperatiflerinin çiftçiye satış yapmama sebebine ilişkin açıklaması

- 24.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, Sağlık Bakanlığına MHRS'yle ilgili yaptığı çağrıya ilişkin açıklaması
- 25.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Kayseri'nin bazı ilçelerindeki pancar üreticilerinin ilettikleri soruna ilişkin açıklaması
- 26.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Derince Lisesine ilişkin açıklaması
- 27.- Sakarya Milletvekili Ali İnci'nin, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kararlılıkla attığı adımlara ilişkin açıklaması
- 28.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Bulkaz Dağı'nda yürütülen maden arama faaliyetlerine ilişkin açıklaması
- 29.- Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne ilişkin açıklaması
- 30.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, emekli maaşlarına ve bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması
- 31.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, esnafın ve orta ölçekli işletmelerin vergilendirilme sistemine ilişkin açıklaması
- 32.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, emekliye verilecek bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması
- 33.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Çorum'daki emekli Hatice annenin sorusuna ilişkin açıklaması
- 34.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Dışişleri Bakanının ve AK PARTİ sözcüsünün saldırıya uğrayan İran'la ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması
- 35.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, etin kilosuna ilişkin açıklaması
- 36.- Edirne Milletvekili Mehmet Akalın'ın, 3083 sayılı Tarım Reformu Kanunu kapsamında topraksız veya az topraklı çiftçilere dağıtılan arazilere ilişkin açıklaması
- 37.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Öğretmen Fatma Nur Çelik ile çocuğunu korumaya çalışan Fatma Nur Çelik'e ilişkin açıklaması
- 38.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Gazipaşa ilçesinin Kahyalar Mahallesi'nde kurulmak istenen VOR sistemine ilişkin açıklaması
- 39.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl'a'nın, Amerika Savunma Bakanı Pete Hegseth'in ifadelerine ilişkin açıklaması
- 40.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, mazotun ve gübrenin fiyatına ilişkin açıklaması
- 41.- Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'ün, Ordu'nun su sorununa ilişkin açıklaması
- 42.- Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın, Diyarbakır Sur ilçesi Kervanpınar Mahallesi'ndeki köylülerin yaşam alanlarını savunmalarına ilişkin açıklaması
- 43.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, 8 Martta meydanlarda olacaklarına ilişkin açıklaması
- 44.- Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz'in, Mardin kayyumuna ilişkin açıklaması
- 45.- İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın, Amerika'nın ve İsrail'in İran'a saldırısında ölen 165 kız çocuğuna ilişkin açıklaması
- 46.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, emeklilerin bayram ikramiyesine, EYT'ye; millî birlik, kardeşlik ve demokrasi konusunda iktidarın atması gereken adımlara, milletvekillerine yaptığı çağrıya ilişkin açıklaması
- 47.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Millî Savunma Bakanlığının biraz önce bültenlere düşen açıklamasına, Türkiye'nin sınırında ve bölgede yaşananlar hakkında milletvekillerinin bilgilendirilmesi gerektiğine, dış politika kadrolarına, liyakatsiz atamalara, bireysel silahlanmaya, emeklilerin bayram ikramiyesine, Meclis Başkanı Numan Kurtulmuş'un "millî birlik" çağrısına; Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin açıklaması
- 48.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Öğretmen Fatma Nur Çelik'e ve okullardaki şiddetin nedenlerine, emeklilerin bayram ikramiyesine; Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun raporuna, İsrail ve Amerika'nın İran'a müdahalesinin ekonomide yaratacağı darboğaza ilişkin açıklaması
- 49.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırında yaşananlarla ilgili Meclisin derhâl toplanması gerektiğine, okullardaki güvenlik sorununa ve Millî Eğitim Bakanına, sosyal medyasında emeklinin bayram ikramiyesiyle ilgili paylaştığı videoya, Mecliste verilen iftar menüsüne, Fatma Nur Çelik'e ve evladına, Meclisin görevine ilişkin açıklaması
- 50.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, birleşimi yöneten Başkan Vekili Tekin Bingöl'e, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ile Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın salı günü Türkiye Büyük Millet Meclisine konuya dair bilgi vereceğine, dün 1 Mart tezkeresiyle alakalı yapılan konuşmalara ve Türkiye'nin geleceğinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde yönlendirileceğine ilişkin açıklaması
- 51.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 52.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 53.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ile Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 54.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu'nun, İran halkının yanında olduklarına ilişkin açıklaması
- 55.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının düzenlediği iftar yemeklerine ilişkin açıklaması
- 56.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, YÖK'ün üniversite kontenjanlarıyla ilgili yaptığı duyuruya ilişkin açıklaması

57.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, İspanya Başbakanı Pedro Sanchez ile Hakan Fidan'ın söylediklerine ilişkin açıklaması

58.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, "Laikliği birlikte savunuyoruz." başlıklı bildiriye ilişkin açıklaması

59.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, Sakarya'nın Geyve ilçesinin bazı mahallelerinin doğal gaz sorununa ilişkin açıklaması

60.- Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in, Mardin kayyumunun görev süresine ilişkin açıklaması

61.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul Milletvekili Ümmügülşen Öztürk'ün DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

62.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

63.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, emeklinin bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması

64.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, Fatma Nur Çelik'e ve 8 yaşındaki kızına ilişkin açıklaması

65.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

66.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

67.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

68.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ile Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

69.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

70.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Tekin Bingöl'ün, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- (10/1912, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379) esas numaralı Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1336)

VII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 19 milletvekili tarafından, Türkiye Varlık Fonunun mali sürdürülebilirliğinin, borçluluk yapısının, kârlılık performansının, kamu bankalarına sağlanan desteklerin bütçe ve kamu borcu üzerindeki etkilerinin, şeffaflık ve hesap verebilirlik düzeyinin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 4/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Antalya Milletvekili Uğur Poyraz ve 21 milletvekili tarafından, Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail tarafından İran'a yönelik gerçekleştirilen geniş kapsamlı hava operasyonları Orta Doğu'da uzun süredir devam eden jeopolitik rekabeti doğrudan devletler arası çatışma düzeyine taşınması nedeniyle ABD-İsrail-İran çatışmasının Türkiye'nin güvenliği, dış politikası ve bölgesel istikrardaki bozulmanın Türkiye üzerine etkilerinin tüm boyutlarıyla incelenmesi, bölgesel savaş riskine karşı alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ve Türkiye'nin stratejik politika seçeneklerinin ortaya konulması amacıyla 4/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, İstanbul Milletvekili Özgül Saki ve arkadaşları tarafından, kadın sağlığı alanında yaşanan yapısal sorunların araştırılması amacıyla 4/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- CHP Grubunun, Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici ve arkadaşları tarafından, Türkiye'de faaliyet gösteren tarikat ve cemaat yapılarının kamusal alandaki faaliyetlerinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy ve Konya Milletvekili Mehmet Baykan ile 54 Milletvekilinin Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3308) ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230)

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Milli Birlik Hükümeti Arasında Kolluk İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3030) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 237)

3.- Hatay Milletvekili Adem Yeşildal ve Ardahan Milletvekili Kaan Koç ile 72 Milletvekilinin Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3466) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 250)

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Antalya Milletvekili Mustafa Erdem'in, Bakanlığın ve bağlı kuruluşlarının toplam SGK prim borcu tutarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/40177)

2.- Bolu Milletvekili Türker Ateş'in, sanayide küçülmeyi tersine çevirmek için alınan önlemlere ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/40178)

3.- Antalya Milletvekili Abdurrahman Başkan'ın, BAĞ-KUR prim borcu veya vergi borcu bulunan esnaf ve sanatkarların krediye erişimine ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/40207)

4.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, bazı temel gıda ürünlerinde fiyatların belirlenmesi için Bakanlık onayının zorunlu hale getirilmesine ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/40211)

5.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, 2023 yılında gerçekleştirilen milletvekili genel seçimleri nedeniyle bir siyasi partiye yapılan devlet yardımına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/40344)

6.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, 2016'dan bu yana başlatılan yardım kampanyalarıyla ilgili çeşitli verilere ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/40500)

7.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Merkez Bankası Eski Başkanının görevden ayrıldıktan sonra maaş almaya devam ettiği iddiasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/40578)

8.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerde Diyarbakır'da yıkılan binalara ve yeni konut yapımına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/40764)

9.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'nun, motosikletli kuryelik için yaş sınırının 69'a çıkarılmasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/40765)

10.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup Suriye'de bulunan IŞİD'li kadın ve çocukların Türkiye'ye getirileceği iddiasına,

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup Suriye'de bulunan IŞİD mensubu kadın ve çocukların Türkiye'ye getirileceği iddiasına, ilişkin soruları ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/40766), (7/40769)

11.- İstanbul Milletvekili Cengiz Çiçek'in, 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası yapılan deprem konutlarının teslim sürecine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/40767)

12.- Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'nun, bir spor kulübüne verilen disiplin cezalarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/40855)

13.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 28'inci Dönem milletvekillerinin geçmiş dönemlerde milletvekilliği yapmış aile bireylerine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/40856)

4 Mart 2026 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Rümeyza KADAK (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 67'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İlk olarak, Ağrı'nın yerel sorunları hakkında söz isteyen Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ konuşacaktır.

Buyurun Sayın Bozdağ.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Ağrı Milletvekili Heval Bozdağ'ın, Ağrı'nın yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ağrı'nın sorunları üzerine söz almış bulunmaktayım.

Ağrı'dan bahsediyoruz, Türkiye'nin en yoksul kenti; sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında sonuncu sırada olan bir ilden bahsediyoruz. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı İl Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmalarında 81 il içinde Ağrı sonuncu sırada. Bakın, burada 52 değişken kullanılmış. Size 8 parametre sayacağım, bu 8 parametrede Ağrı ya sondan 1'inci ya 2'nci ya da 3'üncü: Demografik değişkenler, istihdam değişkenleri, eğitim değişkenleri, sağlık değişkenleri, rekabetçi ve yenilikçi kapasite değişkenleri, mali değişkenler, erişilebilirlik değişkenleri, yaşam kalitesi değişkenleri. Tüm bu parametrelerde 81 il içerisinde ya sondan 1'inci ya 2'nci ya da 3'üncü.

Daha da açalım bu parametreleri: Nüfus yoğunluğu, nüfus hızı hızla düşen bir kent. Net göç hızı; bakınız, net göç hızı aldığınız göçleri gösterir, maalesef ki göç alan bir kent değil. Büyükşehir olmaya aday bir kent olarak gösteriliyordu ama bugün nüfusunun yüzde 15-20'sini kaybetmiş durumda. İşsizlik oranları çok yüksek. Kiőı başına gayrisafi yurt içi hasıladan aldığı pay, bireysel refah seviyesini gösterir; diplerde. Ortalama TYT puanı eğitim seviyesiyle ilgili; sonuncu sıralarda. Hava yolu var, demir yolu yok; bu parametreler içerisinde demir yolu endeksinin puanı hava yolundan fazla. Hane başına internet aboneliği, 100 bin kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısı ve bebek ölüm hızı; tüm bu parametrelerde Ağrı sonuncu sırada. Bunlar bir şehrin ekonomik potansiyelini, eğitim ve sağlık göstergelerini gösteriyor ve bu koşullar Ağrı'da maalesef ki çok kötü.

Raporun bir yerinde dikkat çeken bir ibare var, diyor ki: "Tarımsal üretim değerinin Türkiye içindeki payı açısından Ağrı 40'ıncı sırada ve bu göstergeyle ön plana çıkıyor." Bakınız, tarım ve hayvancılık açısından çok iyi olan bir kentti, 40'ıncı sırada olması iyi bir gösterge olarak tanımlanmış; varın gerisini siz düşünün. Şimdi "Kentın sorunu nedir?" dediğimizde, bu parametrelere baktığımızda zaten her şeyi tanımlamış olduk.

Çok zaman yok, sağlığa biraz alt başlıklarla bakalım. 2024 Sağlık İstatistikleri Yıllığı: Ağrı'da 10 bin kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısı 2,4; Türkiye ortalaması 5,7; bakınız, Türkiye ortalamasının yarısı kadar. Yine, 2024 Sağlık İstatistikleri Yıllığı'nda bebek ölüm hızı -Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi içerisinde geçiyor- 1.000 canlı doğumda ölen bebek sayısı 10,1; Türkiye ortalaması 8,9; İstanbul 6,4; Dünya Sağlık Örgütü Avrupa bölgesi ise 5,3. Bakınız, İstanbul'un neredeyse 2 katı bebek ölüm hızına sahip. İşte, Ağrı'yı son sıralara iten göstergeler, eşitsizlikler bunlar.

Sağlık, sadece sağlık hizmetlerinin iyi sunulmasıyla iyileştirilemez. Sağlığın sosyal belirleyicileri çok önemli. Bunlar; barınma, beslenme, sağlığa ulaşımın kolaylığı, işinizin olması yani üretken faaliyetler içinde olmanız. Sağlığa ulaşabilmek için kendinizi en iyi ifade edebileceğiniz, şikâyetlerinizi en iyi şekilde anlatabileceğiniz dilde konuşmanız lazım. O zaman ana dili bu parametreler içerisinde bir gösterge; o zaman Kürtçe konuşmak, Kürtçenin önündeki engellerin ve baskıların kaldırılması iyileştirici olarak göstergelere yansıyor. Tüm bu parametreler düzeltildiği zaman ancak sağlıktan, bir kentin iyilik hâlinde bahsedilebilir. Bakın, bugün, TÜİK verileriyle, kanser oranının en yüksek olduğu il Ağrı. Bu kentin yeniden bir inşaya ihtiyacı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HEVAL BOZDAĞ (Devamla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

HEVAL BOZDAĞ (Devamla) - Teşekkürler.

Toplumun, halkın kendi kültürel kodları üzerinden bir inşaya; idaresinde, yönetiminde söz sahibi olduğu demokratik, katılımcı bir yerel yönetime ihtiyacı var. Halkın kendi ihtiyaçlarını belirlediği, planladığı, uygulayabildiği bir yönetime ihtiyacı var ve aynı zamanda denetleyebildiği. Özcesi, demokratik bir toplum ancak sosyoekonomik ve sağlık göstergelerinde en iyiyi, en olası olanı ortaya koyar. Merkezci, baskıcı ve yöneticiyi, idareciyi, yandaş kayıran politikalarla topluma, halka, Kürt halkına hiçbir fayda gelmez.

Teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler

Sayın Çiler...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, 29 Ekim 2025 tarihinde Gebze Mevlana Mahallesi'nde çöken binaya ilişkin açıklaması

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

29 Ekim 2025 tarihinde yani yüz yirmi altı gün önce Gebze Mevlana Mahallesi'nde bir bina çöktü, aynı aileden 4 can enkaz altında yaşamını yitirdi. Bu facia, denetim zafiyetinin ve idari sorumsuzluğun sonucudur. Metro ve altyapı çalışmaları bu yıkıma sebep olduysa bu açıkça ihmaldir. Birçok bina ve iş yeri tahliye edildi. Şimdi soruyoruz: 126 gündür rapor neden açıklanmadı? O mahallede yalnızca bir bina değil ekonomi çöktü. Esnaf haftalardır kepenk açamıyor; kira istiyor, vergi istiyor, SSK primi istiyor ama gelir sıfır. Bugüne kadar zarar tespiti neden yapılamadı? Mağdur esnafımıza faizsiz kredi ve doğrudan hibe desteği sağlanmalı, vergi ve prim ödemeleri ertelenmelidir.

Adalet, raporların tozlu sayfalarında değil sorumluların hesap verdiği gün tecelli eder.

Teşekkürler.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

2.- Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'nün, Parlamentolar Arası Birlik bünyesinde faaliyet gösteren Demokrasi ve İnsan Hakları Daimî Komitesi tarafından ele alınan "Kapsayıcı Sosyal Kalkınma ve Engelli Bireylerin Hakları" başlıklı karar tasarısında Türkiye'nin eş raportör ülke olarak görevlendirilmesine ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Söz sırası, Parlamentolar Arası Birlik bünyesinde faaliyet gösteren Demokrasi ve İnsan Hakları Daimî Komitesi tarafından ele alınan "Kapsayıcı Sosyal Kalkınma ve Engelli Bireylerin Hakları" başlıklı karar tasarısında Türkiye'nin eş raportör ülke olarak görevlendirilmesi hakkında söz isteyen Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'ye aittir.

Sayın Öncü, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye olarak İnsan Hakları Komitesi altında, sosyal kalkınma ve engellilerin katılım oranını temsil noktasında, katılım oranını artırma amaçlı Parlamenterler Birliğinde bir raportör komitesi kurulmuştu. Türkiye bu komitede başraportör olarak görev yapıyor. Bu konuyla ilgili raporun içeriği ve detaylarıyla ilgili Genel Kurulu bilgilendirmek üzere söz almış bulunuyorum.

Arkadaşlar, biz 1889'da kurulan Parlamenterler Birliğine Türkiye olarak 1910'da üye olmuşuz. Dolayısıyla yüz on altı yılda Türkiye ilk defa bu Birlikte raportör olarak görev yapıyor.

Söz konusu raporu biz taslak olarak 2026'nın Ocak ayında verdik ama bunun bir de önceki hikâyesi var. Başta Sayın Cumhurbaşkanımıza teşekkür ediyorum böyle bir komitede yer almamı sağladığı için, sonra Adalet ve Kalkınma Partisi Grubumuza çok teşekkür ediyorum ve Parlamenterler Birliği Başkanımız Asuman Erdoğan'a çünkü bu çok önemli bir farkındalıktı.

Değerli arkadaşlar, dünyadaki 188 ülkenin sadece ve sadece 30'unda engelli parlamenter var. Buna bağlı olarak biz Birlik olarak ilk gittiğimizde Cenevre'de 149'uncu Oturumda Türkiye olarak bir önerge verdik. Dedik ki: Dünya engelli nüfusu 1,5 milyar, ailesi ve yakınlarıyla düşündüğünüz zaman toplamda yaklaşık 4 milyar insanı kastediyoruz. 4 milyar insanın temsilcisinin parlamentolarda olması gerekiyor, buna bağlı olarak bir önerge sunduk. Türkiye'nin bu önergesi 151'inci Oturumda kabul edildi. 151'inci Oturumda kabul edilen önerge üzerine bir rapor hazırlanması gerektiği, 183 ülkenin bu raporu desteklemesi gerektiğine dair bir karar çıktı. Çıkan karar sonrasında bu raporu hazırlamak üzere İsviçre, Kenya ve Türkiye'yi görevlendirdiler. Bizlere belli bir süre tanındı. Bu süre içerisinde biz Türkiye olarak ocak ayında taslak raporumuzu sunduk. Sunduğumuz bu taslak rapor uluslararası alanda çerçeve rapor olarak kabul edildi. Bu çerçeve olarak kabul edilen rapor önümüzdeki nisan ayında... Biliyorsunuz, Türkiye'de genel kurul yapacağız; ilk defa Parlamentolar Arası Birlik Genel Kurulu Türkiye'de gerçekleştirilecek. 151'inci Genel Kurulda, bu taslak raporun içeriği 183 ülke tarafından kendi ilave ettikleri metinle dercedilerek Tanzanya'da yapılacak olan 152'nci Komitede de kabul edilecek.

Şimdi, bizim asıl amacımız neydi? Taslak raporun temel içeriği şuydu: Artık parlamentolarda genç kadın kotası olduğu gibi engelli kotaların da olması gerektiği, parlamentolarda sadece ve sadece herhangi bir komitenin altında, komisyonun altında engellilerin problemlerini çalışmak değil ya da bir çalıştayın içinde çalışmak değil, bağımsız komisyonların kurulması ve engellileri kendi problemlerini temsil noktasında onların temsil etmesine dair bir uzlaşıcı rapor sağladık.

Şimdi, bu rapordan sizinle paylaşmak istediğim birkaç tane madde var; bunları vakit yettikçe anlatacağım arkadaşlar. Engelliliğin bireysel eksiklik değil sağlık sistemleri, çevresel koşullar, çatışmalar ve yönetim sorunlarının ürettiği yapısal bir olgu olduğunu; dünya genelindeki 1,5 milyar engelli bireyin parlamentolarda eşit, adil, tüm partilerin katılımıyla temsil edilmesi gerektiğini; engelli bireylerin siyasal temsilde yetersiz olduğunu; eşitlik sorununun demokrasi ve temsil noktasında da çözülmesi gerektiğini; engelli bireylerin kadınlar ve gençler gibi her anlamda kapsayıcı ve katılımcı olması gerektiğini; uluslararası ve bölgesel parlamentolarda engelli milletvekillerine yer verilmesi gerektiğini; seçim kampanyalarında mutlaka ve mutlaka mentörlerin olması gerektiğini; ekonomik olarak da onlara bütçesel yardımın sağlanması gerektiğini; ülkelerin bütçeleri planlanırken bunun da bütçe planı içerisine dercedilmesi gerektiğini; daimî engellilik komitesinin olmazsa olmaz tüm parlamentolarda kurulması gerektiğini; doğum öncesi ve erken çocukluk döneminde evrensel tarama, güvenlik, gebelik ve önleyici sağlık politikalarının kritik roller olduğunu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - ...çevresel toksinler, yetersizlik, sağlık hizmetleri ve yoksulluğun engellilik riskini artırdığını ve bunun yasama ile bütçe sorumluluğu olduğunu; savaşlar, mayınlar patlayıcı kalıntılar ve zorunlu göçün engelli nüfusunu artırdığını; küresel barışta bunun da mutlaka ve mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğini; engelliliğin artışının toplumsal kırılganlık ve siyasal dışlanmayı derinleştirdiğini; önleyici politikaların barış inşası için yapılması gerektiğini; parlamentolarda engelli bireylerin siyasete katılımını artırmak için erişilebilir meclislerin kurulması gerektiğini, parlamentoların erişilebilir olması gerektiğini; yıllık izleme raporlarının mutlaka ve mutlaka ülkelere tavsiye niteliğinde her yılın başında gönderilmesi gerektiğini ve bunun belli bir komite tarafından da takip edilmesi gerektiğini; engelliliğin artık yalnızca sosyal politika değil demokrasi, güvenlik, kalkınma ve yönetimle doğrudan bağlantılı siyasal bir mesele olduğunu ve bunun bütün ülkeler tarafından kabul edilmesi gerektiğini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Teşekkür ediyorum arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı son söz, gıda güvenliği hakkında söz isteyen Mersin Milletvekili Levent Uysal'a aittir.

Sayın Uysal, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

3.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, gıda güvenliğine ilişkin gündem dışı konuşması

LEVENT UYSAL (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; normalde bugünkü konuşmamı gıda güvenliği konusuna ayırmıştım ancak vicdanım gıda güvenliğinden önce insana olan saygının, şiddetin, saygısızlığın dile getirilmesiyle ilgili bana yol gösterdi efendim. Bu şiddet artık sadece sokaklarda değil efendim; okullarda, evlerde, her yerde maalesef.

Bugün, buradan, genç bir öğretmenini kaybetmiş bir eğitim gönüllüsü, bir eğitim vakfı kurucusu olarak sesleniyorum, bir ağabey olarak sesleniyorum, bir baba olarak sesleniyorum, bir üzgün insan olarak sesleniyorum efendim. Maaalesef, Fatma Nur Hocamız bir şiddete maruz kalarak en kötü şekilde hayatını kaybetmiştir; ne yazık ki aramızdan ayrılmıştır ama her şeyden önemlisi, yine maaalesef, eğitimine emek verdiği, destek verdiği bir öğrencisi tarafından hunharca, evet, hunharca öldürülmüştür efendim. Artık bu şiddete hep birlikte "Hayır." deme zamanı geldiğine inanıyorum.

Değerli arkadaşlar, sadece üzülmek yetmiyor; hepimiz tek yürek olup okullarımıza kadar sızan bu şiddete, bu şiddet sarmalına güçlü bir duvar örmeliyiz ve bunu yapmak zorundayız; bunları ancak bizler yaparız efendim. Toplumu, aileleri ve en önemlisi, çocuklarımızı sevgi, saygı, hukuk zemininde hızla bilinçlendirmeliyiz. Bu çürümeye "Dur!" demeliyiz, şiddete "Hayır." demeliyiz; bunu hep birlikte demeliyiz efendim. Unutmayalım ki cezanın yaşı olsa da suçun yaşı olmaz.

Değerli milletvekilleri, şiddet tüm dünyayı sarmış durumda maaalesef. İran'a yönelik saldırıyı da kınıyorum. Ne yazık ki çok sayıda masum çocuk ve sivil hayatını kaybetmiştir. Hiçbir zaman savaşın kazananı, barışın kaybedeni olamaz. Bu sebeple her zaman her yerde "önce insan" diyoruz. İnsan olduğumuzu ve insana olan saygıyı her zaman hatırlatmak istiyoruz.

Teşekkür ederim efendim.

Saygılarımla. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Uysal.

Sisteme giren sayın milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Durmaz...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları 2025 Raporu'nda Tokat'ın yerine ilişkin açıklaması

KADİM DURMAZ (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının illerin ve bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları 2025 Raporu'na göre Tokat, 81 il içinde 61'inci sıranın 5'inci kademesinde; komşu iller Samsun 27, Amasya 39, Çorum 43'üncü sırada. Tokat'ın suçu iktidarı karşılıksız yirmi beş yıl desteklemek mi? Her fırsatta "Tokat'a şunu yaptık, bunu yaptık." diye övünen de gelişmişlik raporunu yayınlayan da iktidar. Tokat neden kaderine terk edildi? Yanlışsa düzeltin, TÜİK bu işleri ayarlıyor; doğruysa Tokat'ı kim neye göre geriye itiyor, açıklayın. Tokat'ın sabrını daha ne kadar zorlayacaksınız? Yatırım ve teşvik programına etrafımızdaki iller alınırken Tokat hangi gerekçeyle alınmamıştır? Son on yılda Tokat'a düşen kişi başı kamu yatırımı ve teşvik komşu illerden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gülsoy...

Buyurun.

3.- Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy'un, Muhasebe Haftası'na ilişkin açıklaması

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ülkemizde her yıl 1-7 Martta tarihleri Muhasebe Haftası olarak kutlanmaktadır. Muhasebe meslek mensupları finansal verileri doğru, şeffaf ve mevzuata uygun biçimde kayıt altına alırlar, analiz eder ve raporlarlar; bu sayede işletmelerin stratejik karar alma süreçlerine yön verir, riskleri önceden görmelerine imkân tanır ve büyümelerine katkı sağlarlar. Mali müşavirler, idare ile vergi mükellefi arasında güçlü bir köprü vazifesi görmektedir. Vergi sisteminin etkinliği, kayıt dışıyla mücadele ve mali disiplinin tesisi noktasında üstlendikleri sorumluluk takdire şayandır. Ekonomik bağımsızlığımızın teminatı olan güçlü bir mali sistemin arkasında özveriyle çalışan muhasebe camiası bulunmaktadır.

Ülkemizin kalkınmasına katkı sunan tüm meslektaşlarımızın 1-7 Mart Muhasebe Haftası'nı tebrik ediyor, çalışmalarında başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Demir...

4.- Kütahya Milletvekili Mehmet Demir'in, 4 Mart Dünya Kütahyalılar Günü'ne ilişkin açıklaması

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün 4 Mart, 4/3/2026, Dünya Kütahyalılar Günü.

Mayasında tarih, hamurunda emek, ruhunda vefa olan güzel şehrimden bahsetmek istiyorum. Kuruluşun ve kurtuluşun şehri Kütahya'mız Frigya'dan Osmanlı Devleti'ne uzanan köklü geçmişiyle bir medeniyet şehridir; çinisinde sabrı, toprağında bereketi, insanında da sadakati görürsünüz. Bu topraklar, ilim ve hikmet yolcusu Evliya Çelebi'yi yetiştirmiş, kültürüyle Anadolu'nun ruhunu beslemiştir. Her sokağında tarih, her hanesinde samimi bir misafirperverlik bulup bulursunuz. Kurtuluş münasebetinde de kalkınma hamlesinde de daima devletin ve milletin yanında yer almış bir şehirdir. Nerede yaşarsa yaşasın Kütahyalı hemşehrilerimiz memleket sevdasını ve o toprağın kokusunu yüreğinde taşır.

Dünyanın dört bir yanında yaşayan tüm Kütahyalı hemşehrilerimin Dünya Kütahyalılar Günü'nü kutluyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET DEMİR (Kütahya) - ...birliğimizin, beraberliğimizin ve kardeşliğimizin daim olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Düşünmez...

5.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, Öğretmen Fatma Nur Çelik'e ilişkin açıklaması

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İstanbul Çekmeköy'de bir okulda 17 yaşındaki bir lise öğrencisinin bıçaklı saldırısı sonucu Öğretmen Fatma Nur Çelik hayattan koparıldı. Bu, göz göre göre gelen bir cinayettir. Bir okulun koridoruna kesici alet bu kadar kolay girebiliyorsa orada güvenlik ve denetim mekanizması iflas etmiş demektir. Millî Eğitim Bakanlığı okullardaki şiddet sarmalına karşı yıllardır yapılan uyarıları görmezden gelerek bu acı tablonun birinci derecede sorumlusu olmuştur. Eğitim emekçilerini her fırsatta hedef gösteren, mesleki itibarı zedeleyen ve öğretmeni savunmasız bırakan politikalar şiddeti okulların içine kadar sokmuştur.

Buradan Millî Eğitim Bakanına sesleniyorum: Okulları ideolojik projelerin üssü yapmayın. Şiddeti önleyecek pedagojik temelli ve bağlayıcı bir acil eylem planı vakit kaybetmeden hayata geçirilmelidir; öğretmeni koruyamayan bir sistem ülkenin geleceğini de inşa edemez.

Okulları şiddete, öğretmenleri liyakatsizliğe teslim etmeyeceğiz; kaybedecek bir canımız daha yok.

BAŞKAN - Sayın Gökçek...

6.- İstanbul Milletvekili Ali Gökçek'in, modifiye tutkunlarının taleplerine ilişkin açıklaması

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Trafikte hız yapanlara, vatandaşların can ve mal güvenliğini tehlikeye atanlara, yol güvenliğini ve kamu düzenini bozanlara karşı elbette ağır yaptırımlar uygulanmalıdır; buna kimsenin itirazı yoktur ancak aracında sadece egzoz başlığı var diye, multimedya ekranı var diye, ses sistemi var diye, jant, lastik değişimi yaptı diye yani aracını görsel olarak kişiselleştirdi diye bir sürücüyü suçlu ilan etmek hukuka da vicdana da sığmaz. Modifiye tutkunları der ki: "Hangi modifikasyonların güvenlik ihlali olduğu açıkça tanımlanmalı, hangi ekipmanların teknik şartlara uygun olduğu açıklanmalı, teknik ölçüm esas alınmalı ve keyfî uygulamalara bir an evvel son verilmelidir." Adalet ancak kurallar açık ve eşit uygulandığında anlamlıdır.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Yontar...

7.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, yoksulluğa ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, iktidarın uzun süredir çizdiği pembe tablo resmî verilerin ışığında paramparça oldu. Makyajsız gerçekler yoksulluğun ne hâle geldiğini artık gizleyemiyor. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının verilerine göre Türkiye'de 15 milyon 967 bin vatandaşımız yaşamını sürdürebilmek için sosyal yardıma muhtaç durumda. Neredeyse her 5 vatandaşımızdan 1'i devlet yardımı olmadan temel ihtiyaçlarını karşılayamıyor, yüzbinlerce çocuk yoksulluğun gölgesinde büyüyor. 3 milyon 509 bin hane elektriğe, 717 bin hane ise doğal gazı ancak sosyal yardım sayesinde ulaşabiliyor. 8 milyon 217 bin yurttaşın genel sağlık sigortası prim borcu sosyal yardımlarla ödeniyor. Ülkemizin ihtiyacı, yoksulluğu yöneten değil ortadan kaldıran bir ekonomik ve sosyal politikadır. Bunu yapacak yegâne güç Cumhuriyet Halk Partisi iktidardır.

BAŞKAN - Sayın Kocacık...

8.- Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık'ın, Muhasebe Haftası'na ilişkin açıklaması

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Muhasebe Haftası'nda meslek mensuplarımızın haklı taleplerini bir kez daha dile getirmek için söz aldım.

Meslektaşlarımızın meslek haklarını daha da iyileştirmek, meslek standartlarını yükseltmek, iş ve yaşam dengelerini sağlamak, kayıt dışıyla mücadelede onlara daha fazla destek sağlamak bizim sorumluluğumuzdur. Tüm beyannamelerin meslek mensuplarınca imzalanması, zaman esaslı ücret tarifesinin yayınlanması, tahsil edilemeyen katma değer vergisi sorunu, iş mahkemelerinde ve ticaret mahkemelerinde meslek mensuplarının ara buluculuk yetkisi, KOSGEB desteklerinden meslek mensuplarının da faydalandırılması, hukuken var olan fiilen uygulanabilir bir mali tatil, belirli bir kademe yılına sahip meslek mensuplarına yeşil pasaport hakkı. Türkiye'nin ekonomik gücünü artırmak, mali disiplini sağlamak ve her vatandaşımız için adil ve sürdürülebilir vergi sisteminin devamlılığı için muhasebeci mali müşavirlerimizin yanında olmaya devam edeceğiz. Muhasebe Haftamız kutlu olsun.

BAŞKAN - Sayın Karagöz...

9.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Millî Eğitim Bakanına ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

2026 yılı için Millî Eğitim Bakanlığınca ayrılan bütçenin tam 5 katı sadece bir aylık faiz ödemesine gitti. Öğrencilere bir öğün yemek çok görülürken, yüz binlerce öğretmen atanmayı beklerken okullara güvenlik görevlisi bile konulamıyor. Sonuç ortada, geçtiğimiz gün Fatma Nur Çelik Öğretmenimiz uğradığı saldırı sonucu hayatını kaybetti. Neredeyse her yıl bir öğretmen cinayeti ülke

gündemine geliyor, AKP iktidarı öğretmenlerin canını bile koruyamıyor. Bir ayın faizi, bir ülkenin eğitiminden ve öğretmenin can güvenliğinden daha değerli hâle gelmişse burada ciddi bir yönetim sorunu vardır.

Millî Eğitim Bakanı cumhuriyetin kurucu değerleriyle polemik yapmak yerine öğretmenlerin can güvenliği üzerine kafa yormalıdır, aksi hâlde yapacağı en doğru şey bu sorumluluğun gereğini yerine getirip derhâl istifa etmektir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çan...

10.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'da fuar düzenlenmemesine ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Seçim bölgem Samsun, Karadeniz'in ticaret kapısıdır; limanıyla, üretimiyle, emeğiyle bölgenin lokomotifidir. AKP iktidarı ise bu kente yeni kayıplar yaşatmakta, değerini aşındırmaya çalışmaktadır. Bunun son örneği Samsun'un fuar organizasyonlarını kaybetmesidir, kentimizdeki fuarları düzenleyen TÜYAP Samsun'dan çekilmiştir. 2026 yılında ülke genelinde 401 fuar düzenlenecekken şehrimizde tek bir planlı fuar organizasyonu dahi kalmamıştır. Karadeniz'in en büyük kitap fuarına, tarım ve hayvancılık, inşaat ve yapı, otomotiv, yan sanayi fuarlarına ev sahipliği yapan Samsun bugün fuarsızdır. Fuar demek ticaret demektir, istihdam demektir; otellerin dolması, esnafın kazanması demektir. AKP'nin iktisadi başarısızlığı yüzünden, Samsun, yalnızca bir organizasyonu değil ekonomik canlılığını, marka değerini ve bölgesel iddiasını kaybetmiştir.

BAŞKAN - Sayın İrmez...

11.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı Uzungeçit beldesindeki yurttaşların kapanan yollardan dolayı yaşadıkları mağduriyete ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Sayın Başkan, Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı Uzungeçit Beldesinin Şırnak merkeze ve Uludere'ye bağlantısı aylardır kesilmişti. Kış mevsiminin başlangıcından bugüne kar yağışı sonucu kapanan beldenin yolu daha dün açılabilirdi. Uzungeçitliler kapanan 20 kilometrelik yolu aşabilmek için 100 kilometreyi bulan bozuk ve tehlikeli alternatif yollara mahkûm edilmişti. Özellikle hastalar ve yaşlılar için durum hayati risk taşıyan bir noktaya ulaştı, eğitimden sağlığa her alanda aksamalar yaşandı. Şırnak Valiliği ve Karayolları Genel Müdürlüğü'nü asli sorumluluklarını yerine getirmeye ve gerekli önlemleri önceden almaya davet ediyorum. Sadece Uzungeçitliler değil tüm yurttaşlarımız bir daha, kapanan yollardan dolayı mağdur edilmesin.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Öztunç...

12.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş milletvekillerinin hızlı tren müjdesine ilişkin açıklaması

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, her yıl ocak, şubat aylarında AKP milletvekilleri ellerine bir görsel alırlar ve Kahramanmaraş halkına hızlı tren müjdesi verirler. Bu yıl da yıllık olağan hızlı tren müjdesi geçtiğimiz günlerde verildi. Sene başında bu müjdeyi verirler, sene sonuna doğru bir bakarsın ki tren miren yok, hız var, o da atmasyon hızı. Geçtiğimiz günlerde yine Kahramanmaraş milletvekilleri hızlı tren müjdesini verdiler, ellerinde görsellerle "Maraş'a hızlı tren geliyor, müjdeler olsun; Bakan onayladı, Cumhurbaşkanı imzaladı." dediler, bir baktık ki hızlı tren Osmaniye'den Nurdağı'na geliyor, Nurdağı'ndan transit geçiyor Gaziantep'e yani yine kandırıldılar.

AK PARTİ milletvekillerine bir önerim var: Kahramanmaraş halkı kelle paçayı yer, dondurmayı yer, tarhanayı yer ama artık sizin bu atmasyonlarınızı yemiyor.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bilici...

13.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, aynı gün hayattan koparılan 2 Fatma Nur Çelik'e ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Evet, bugün kalbimiz çok ağır, çok üzgünüz çünkü Fatma Nur Çelik Öğretmenimizin vahşice hayattan koparılmasının hüznünü yaşıyoruz; o, öğrencileri için bir ışıktı. Aynı saldırıda yaralanan diğer öğretmenlerimize ve öğrencilerimize de bu vesileyle acil şifalar diliyorum.

Ne yazık ki aynı gün 2 Fatma Nur da hayattan koparılmış oldu. Şiddetin her türlüsüne karşı birlikte durmalıyız. Doktorlarımızı, hemşirelerimizi, öğretmenlerimizi, polisimizi, kısacası tüm kamu görevlilerini bu vahşi saldırılar ve şiddet karşısında amasız fakatsız savunmalıyız diyorum.

BAŞKAN - Sayın Toy...

14.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, Âşık İsmet'i'nin vefatının yıl dönümüne ve Amerika ile İsrail'in İran'a yaptığı saldırılara ilişkin açıklaması

RUKİYE TOY (Sivas) - "Zalimin parmağı tetikte durur
Dilerim dünyada savaş olmasın.
Çoluğu çocuğu acımaz vurur
Dilerim dünyada savaş olmasın.
Mazlum milletlerin belalı başı
Hiç fayda etmiyor gözünün yaşı
Zehirden acıdır ekmeği, aş
Dilerim dünyada savaş olmasın."

Bu dizilerin sahibi, Sivas'ımızın değeri Âşık İsmetî'yi vefatının yıl dönümünde rahmetle anıyor, dileğini ikrar ediyorum fakat geldiğimiz noktada, bölgemiz ateş çemberine dönmüş durumda. Müzakere süreçlerini tuzağa dönüştürerek müzakereleri zaten yapılması planlanmış bir saldırının diplomatik kamuflajı yapan Amerika ve İsrail'in komşumuz İran'a yaptığı saldırının hiçbir meşruiyeti yoktur. Fanatik hezeyanlarını uluslararası hukukun üstünde tutarak yaptıkları saldırıları meşru gören, başka devletlerin idarecilerini katletmeyi, alıkoymayı marifetmiş gibi dünyaya ilan eden bu hastalıklı düşünceden dünyamızın bir an evvel arınmasını diliyorum.

BAŞKAN - Sayın Ayan...

15.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, Fatma Nur Çelik ile 8 yaşındaki kızı İkra'ya ilişkin açıklaması

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Fatma Nur Çelik ve 8 yaşındaki kızı İkra, Zeytinburnu sahilinde ölü bulundu. Kendisi zorla, tecavüz faili Ayhan Şengüler'le evlendirildi; kızı İkra 3 yaşındayken öz babası tarafından istismara uğradı. Bir anne, bir kadın aylarca adliye önünde nöbet tuttu, kapı kapı dolaştı, "İstismar var, kızımı koruyun, güvende değiliz." dedi ve tarikat kuşatmasına çaresizce bırakılan bu annenin çılgılığı duyulmadı. Bugün o kadın ve küçük kızı artık hayatta değiller. Soruyoruz elbette: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ne yaptı, İçişleri Bakanlığı ne yaptı, Adalet Bakanlığı ne yaptı? Kuru söze karnımız tok artık. Kadınları ve çocukları korumayan bu sistemden sorulacak hesabımız var.

BAŞKAN - Sayın Aksakal...

16.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, PKK'ya ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Demokratik Sol Parti olarak bölgemizde yeni devletler ve mevcut devletlere yeni sınırlar çizme planlarının hız kesmeden devam ettiğini söyleyegeldik. Yaklaşık elli yıldır CIA güdümünde ülkemize yönelik terör faaliyeti gösteren; on binlerce canımıza, trilyonlarca lira maddi kaybımıza sebep olan PKK'nın manidar bir zamanlamayla faaliyetlerine son verdiğini açıklaması esasen üzerinde durulması gereken en önemli konudur. Bugün Amerika ve İsrail'in İran'ın egemenliğine yönelik başlattığı saldırılar düpedüz devlet terörüdür ve bu devletler kendilerine vekil güç olarak da KCK şemsiyesi altındaki yapıları görevlendirmişlerdir. Düne kadar Türkiye'ye karşı PKK'yı kullanan ABD, şimdi de İran'da PJAK'ı karışıklık yaratması için yeniden devreye sokma gayretindedir. Unutmayalım ki PKK'nın sözde silah bırakma gösterisi ve İmralı canisine yaptırılan açıklamalar doğrudan doğruya Amerika'nın oyalama taktikleridir. Günü ve zamanı geldiğinde karşımıza ilk çıkaracakları da yine bu hainler olacaktır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Genel Kurulu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Güzelmansur...

17.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, KOSGEB deprem kredilerinin geri ödemelerine ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

KOSGEB deprem kredilerinin geri ödemeleri mart ayı itibarıyla başladı ama Hatay'da hayat normale dönmedi, dükkânlar boş, üretim eski kapasitesine ulaşmadı, işletmeler çok zorda. Depremde işyerini, makinesini, müşterisini kaybeden birçok işletme bugün ayakta kalma mücadelesi veriyor ve bu şartlarda kredi ödemelerini yapamazlar. Bu nedenle KOSGEB deprem kredilerinin Hatay özelinde en az bir yıl ertelenmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisine soru önergesi verdim.

Bakanlık ve KOSGEB'e çağırımdır: Bu ödeme ertelenmeli çünkü konu, Hatay'ın yeniden ayağa kalkma meselesidir. Tüm partileri, tüm milletvekillerini deprem kredisi kullanmış ve ödeme güçlüğü yaşayan KOBİ'lerimizin yanında olmaya davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Ertuğrul...

18.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, Maliye Bakanı ile iktidar Grup Başkanının açıklamalarına ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Maliye Bakanı "Yüksek gelirli ülkeler arasındayız." diyor, iktidar Grup Başkanı "Emekliye bayram ikramiyesi zammı gündemimizde yok. Zorluklar ortada, kaynak yok." diyor, gerekçe olarak da bölgedeki savaşı gösteriyor. Peki, yükü neden hep emekli ve dar gelirli taşıyor? Kaynaklarınız sıra emekliye, asgari ücretliye gelince buharlaşıyor ancak rantiyeciye, tefeciye, 5'li çeteye her gün 7,5 milyar lira faiz ödemeye kaynak var. Ya doğruyu söylemiyorsunuz ya beceriksizsiniz. 5-6 bin liralık bayram ikramiyesini emekliye çok görüyorsunuz ama mazot fiyatları her gün uçuyor, çiftçi tarlasına giremiyor, nakliyeciler kontak kapatıyor. Nerede bu yüksek gelir? Dünyadaki en pahalı et bizde ama yüksek gelirliyiz. Bu nasıl bir gelir dağılımı? Bu insanları açlığa mahkûm ederken hiç mi vicdanınız sızlamıyor? Ama merak etmeyin, çok az kaldı, sandık gelecek ve özellikle dar gelirli ve emekliler sizden bunun hesabını soracak.

BAŞKAN - Sayın Adıgüzel...

19.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu Ulubey'deki ve Ankara Kalecik'teki kapatılan öğrenci yurtlarına ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - Sayın Başkanım, Ordu ili Ulubey ilçemizde öğrenci kapasitesi 60 olan KYK kız öğrenci yurdu çürük nedeniyle kapatıldı ancak aynı binada yemek verilmeye devam ediliyor. Şimdi, öğrenciler güvenlik ve konfor açısından yeterli olmayan bir apartta kalıyor. Buna hızlı bir çözüm bekliyoruz.

Yine, Ankara Kalecik'te bir yurt var; ikili-üçlü odaları, WC, banyosuyla son derece konforlu, 120 kız öğrenci kapasiteli. Bu yurdu da Kültür Bakanının eski bürokrati ve akademisyen Orhan Kalkan anahtar teslim olarak 2016 yılında Millî Eğitim Bakanlığına devretti. Fakat Millî Eğitim Bakanlığı "Depremzedeler kalacak." bahanesiyle yurdu kapattı, üç yıldır da açmıyor, bir depremzede de kalmadı; yargı ve Danıştay kararlarına rağmen yurdu tekrar açmıyor. Kalecik'te 1.100 öğrenci var. Neden açmıyor? Çünkü öğrenciler vakıf ve cemaat yurtlarına mecbur kalsın diye.

Yusuf Tekin, ya o yurdu tekrar kullanın ya da Gençlik ve Spor Bakanlığına yurt için devredin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Kış...

20.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını Silifke-Taşucu hattında acilen kalıcı çözümler üretmeye davet ettiğine ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mersin Silifke ilçemizde D400 Kara Yolu üzerinde her sabah yaşanan tablo artık sıradan bir trafik yoğunluğu olmaktan çıkmış, açık bir planlama krizidir. Akkuyu Nükleer Güç Santrali ve Ceyport Taşucu Uluslararası Limanı nedeniyle binlerce servis aracı ve ağır tonajlı tır aynı saatlerde bu hatta yüklenmektedir. Ancak bu yükü taşıyacak alternatif yol yok, kapasite artırımı yok, bu sorunu gören bir yetkili de yok. Kilometrelerce araç kuyruğu, artan kaza riski, işe geç kalan emekçiler, mağdur edilen Silifke halkı. Yatırım yapmak, sadece beton dökmek değildir ulaşım altyapısını da planlamaktır. Silifke halkı her sabah bu ihmali çekmek zorunda değildir.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını acilen Silifke-Taşucu hattında kalıcı çözümler üretmeye davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Kara...

21.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Sağlık Bakanına Hatay halkı adına sorduğu sorulara ilişkin açıklaması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Sağlık Bakanına Hatay halkı adına soruyorum: Hatay Eğitim ve Araştırma Hastanesinde çocuk hematoloji, onkoloji alanında hizmet veren hekim var mı? Ameliyathane ve yoğun bakımlarda süreklilik gösteren personel eksikliğini ne zaman, nasıl gidereceksiniz?

Defne Devlet Hastanesinde plastik cerrahi ve çocuk cerrahisi uzmanı var mı? Yoksa ne zaman atayacaksınız?

Samandağ Devlet Hastanesinde nöroloji ve göğüs hastalıkları uzmanı bulunmakta mıdır? Yoksa ne zaman atayacaksınız?

İskenderun çocuk cerrahi uzmanı alanında yeterli değil, atama yapacak mısınız?

Reyhanlı Devlet Hastanesinde nöroloji, göğüs hastalıkları ve dermatoloji alanında aktif çalışan hekim yoktur.

Kırıkhan Devlet Hastanesinde kardiyoloji ve psikiyatri uzmanı alanı bulunmamakta, pratisyen hekimler yetersizdir.

Dört Yol'da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Demir...

22.- Ağrı Milletvekili Nejla Demir'in, siyasette şiddeti meşrulaştıran, toplumu kutuplaştıran dile ilişkin açıklaması

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Hükûmeti toplumsal sorunlar karşısında ciddiyete davet ediyorum. 2 Martta bir lise öğrencisi, öğretmeni Fatma Nur Çelik'i katletti, bir başka öğretmenini de yaraladı. Bu ülkede eğitimden sağlığa, sosyal yaşama kadar sorunlar bir kara delik gibi büyüyor, toplumsal değerler giderek çürüyüp yok oluyor. Siyasette şiddeti meşrulaştıran, toplumu kutuplaştıran dil bu çürümeyi büyütüyor, kadın cinayetlerine de davetiye çıkarıyor. Bu yanlışlardan dönmek yerine bakanlarınızdan vekillerinize kadar hepiniz bir ilahiden bile nasıl siyasi fayda devşireceğinizin hesabını yapıyorsunuz. Toplumsal felaketlerin üstünü ya bayrak siyasetiyle ya da kutsalları kullanarak örtmeye çalışmanız bu ülkeye ve çocuklara yapılmış en büyük haksızlıktır.

BAŞKAN - Sayın Akbulut...

23.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Tarım Kredi Kooperatiflerinin çiftçiye satış yapmama sebebine ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım Kredi Kooperatiflerine şimdi gittiğiniz zaman ortak değilseniz herhangi bir satış yapmıyor. "Kredi kartıyla ödeyeceğim, peşin ödeyeceğim." dediğiniz zaman "Nasıl ödersen öde, kesinlikle satış yapamayız." diyorlar. Ortakları gittiği zaman onlara da aynı şekilde kredi kartıyla ya da peşin satış yapmıyorlar, diyorlar ki: "Sana anca kredili verebiliriz." Sebep, yanı başımızda savaş var, gübre fiyatlarına zam gelecek, mazot fiyatlarına zam gelecek beklentisi onlara bu satışı engelliyor. Çiftçilerimizin ne kabahati var, ne günahı var? İşte, bir zamanlar kendi kendine yetebilen bir ülkenin tarımını bu hâllere getirirsen yanı başındaki savaştan bütün çiftçilerin böyle etkilenir. Bu zulme son verin; kredi kartıyla almak isteyen alsın, peşin satışı muhakkak tekrar getirelim.

Bütün çiftçilerimizin Allah yardımcısı olsun diyorum.

BAŞKAN - Sayın Akburak...

24.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, Sağlık Bakanlığına MHRS'yle ilgili yaptığı çağrıya ilişkin açıklaması

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkürler.

Merkezî Hekim Randevu Sistemi'nde yapılan son giriş düzenlemesi özellikle yaşlı vatandaşlarımızı mağdur etmektedir. Kimlik numarası ve parolayla doğrudan giriş yapılamıyor, e-devlet ya da e-nabız üzerinden iki aşamalı doğrulama zorunlu tutuluyor. Akıllı telefon kullanamayan, doğrulama mesajını takip edemeyen ya da randevusunu bir yakını aracılığıyla almak zorunda kalan pek çok yaşlı vatandaşımız sağlık hizmetine erişimde fiilen zorlanmaktadır. Hastane randevusu almak bir hak iken dijital prosedürler nedeniyle bu hakkın kullanımı güçleşmiştir. Elbette güvenlik önemli ancak MHRS gibi doğrudan sağlık hizmetine erişimi sağlayan sistemlerde erişim ve kullanım kolaylığı da gözetilmelidir. Buradan Sağlık Bakanlığına, yaşlı vatandaşlarımızı ve dijital imkânlara erişimi sınırlı olan kesimleri gözetken, refakatçi aracılığıyla randevu almayı kolaylaştıran ve alternatif giriş yöntemleri sunan kullanıcı dostu bir düzenlemeye geçilmesi için çağrıda bulunuyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Genç...

25.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Kayseri'nin bazı ilçelerindeki pancar üreticilerinin ilettikleri soruna ilişkin açıklaması

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Seçim bölgem Kayseri'nin Yeşilhisar, Sarioğlan, Felâhiye, Pınarbaşı ilçelerinden pancar üreticileri önemli bir sorunu iletiyorlar. Geçen yıl 24.600 liraya alınan akıllı pancar tohumu bu yıl 48 bin liraya çıkmıştır. Bugün normal pancar tohumu yaklaşık 3.500 lirayken akıllı pancar tohumu 48 bin liradır. Gübre pahalı, mazot pahalı, sulama pahalı ki daha da pahalı olacak. Şimdi de tohum maliyetleri çiftçiye çok zor durumda bırakmaktadır. Pancar üreticisi soruyor: "Bu maliyetlerle nasıl üretim yapacağız?" Şeker pancarı stratejik bir üründür, üretimin sürdürülebilmesi için çiftçinin girdi maliyetlerinin mutlaka kontrol altına alınması gerekmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığını tohum fiyatlarındaki bu yüksek artışı incelemeye ve üreticiye destek olmaya davet ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Kanko...

26.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, Derince Lisesine ilişkin açıklaması

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Milletvekili olduğum Kocaeli'nin Derince ilçesinde 10 bine yakın vatandaş imza topladılar; 1964 yılında kurulmuş olan ve bugün dizilerin aranan sanatçısı Engin Günaydın'ın da mezun olduğu Derince Lisesinin yerinden edilmesini protesto ediyorlar. Eğitim kurumları masabaşında alınan kararlarla taşınacak sıradan yapılar değildir; bir kentin hafızasıdır, çocukların geleceğidir.

Millî Eğitim Bakanına soruyorum: Halkın açık itirazını neden yok sayıyorsunuz? Bu karar pedagojik veya bilimsel rapora dayanmış mıdır? Güçlendirme seçeneği neden devre dışı bırakılmıştır? Çevre Bakanına da soruyorum: Bu alan üzerinde başka bir tasarruf planı var mıdır? Eğitim alanları imar rantına kurban mı edilmektedir? Uyarıyoruz: Vatandaşın iradesini hiçe sayan her adımın karşısında olacağız. Okulları değil yanlış kararlarınızı sorgulayın ve onları değiştirin.

BAŞKAN - Sayın İnci...

27.- Sakarya Milletvekili Ali İnci'nin, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kararlılıkla attığı adımlara ilişkin açıklaması

ALİ İNCİ (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şeyh Edebali'nin "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." sözü devlet anlayışımızın temelini oluşturmaktadır. Bugün etrafımızda savaşlar ve krizler bu hakikati bir kez daha göstermektedir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin birliği, devletimizin bekası ve milletimizin refahı için gereken her adımı kararlılıkla atmaktadır. Mavi vatanı denizlerimizi koruyan, siber

vatanda dijital egemenliğimizi güçlendiren yatırımlar bu güçlü vizyonun eseridir. Bugün bölgemizde büyük savaşlar yaşanırken, İran'dan İsrail'e uzanan çatışmalar bütün coğrafyayı sararken Türkiye, güçlü devleti ve kararlı liderliği sayesinde güven içinde yoluna devam etmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

28.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Bulkaz Dağı'nda yürütülen maden arama faaliyetlerine ilişkin açıklaması

ALİ KARAOKA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Banaz Ulupınar köyünde köy halkı yaşamak için mücadele etmeye devam ediyor. Bulkaz Dağı'nda yürütülen maden arama faaliyetleri bölgede yaşayan vatandaşlarımızda büyük endişeye yol açmıştır. Temiz su kaynakları, tarım arazileri, hayvanlarımız için meralar ve doğal yaşam alanlarının bulunduğu bölge köy halkının nefes alma merkezidir.

Anayasa'mızın 56'ncı maddesi açıktır: "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir." Burada madeni savunulara soruyorum: Bu ruhsat hangi gerekçelerle verilmiştir? ÇED süreci şeffaf biçimde yürütülmüş müdür? Köy halkının rızası alınmış mıdır? Su havzalarının korunmasına yönelik neler yapılmıştır? Buradan, Banaz Doğa ve Çevre Derneği Başkanı Remzi Kızıl ve yönetimine, muhtarımıza, köylülerimize, tüm çevre dostlarımıza selam olsun, sonuna kadar yanlarındayız. Maden aramalarına karşıyız bu bölgede.

BAŞKAN - Sayın Bakbak...

29.- Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne ilişkin açıklaması

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Yüzyılı'nın mimarı olan kadınlarımızın 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyorum. AK PARTİ olarak son yirmi üç yılda Anayasa'dan çalışma hayatına kadar pek çok alanda devrim niteliğinde reformlara imza attık; başörtüsü yasaklarını tarihe gömerek kadınlarımızın eğitim ve çalışma hayatındaki engelleri kaldırdık; kadın-erkek eşitliğini anayasal güvenceye kavuştururken yükseköğretimdeki kız öğrencilerimizin oranını yüzde 13'ten yüzde 51'e yükselttik; "Şiddete sıfır tolerans!" diyerek kadınlarımızı koruma altına aldık; çalışan annelerimiz için esnek ve uzaktan çalışma modellerini hayata geçirdik.

Siyasette temsil rekoru kırarak 51 AK PARTİ kadın milletvekilimizle, kadınlarımızın emeği ve vizyonuyla daha güçlü bir Türkiye'yi inşa ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Hülakü...

30.- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü'nün, emekli maaşlarına ve bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Milyonlarca emekli bugün, açlık sınırının altında kalan maaşlarla yaşam mücadelesi vermektedir. Hayat pahalılığı karşısında emekli maaşları hızla erimiş, emekliler en temel ihtiyaçlarını karşılamakta dahi zorlanır hâle gelmişlerdir. İktidar ise bu ağır tabloyu, yılda 2 kez verilen bayram ikramiyesi üzerinden kurduğu söylemlerle örtmeye çalışmaktadır. Oysa gerçek açıktır: Emekli maaşları ve bayram ikramiyesi insan onuruna yaraşır bir seviyeye çıkarılmadığı sürece verilen ikramiye emekli için yoksulluktan başka bir anlam taşımayacaktır. Emekliler lütf değil hak talep ediyor; yıllarca ödedikleri primlerin karşılığını, insanca yaşayabilecekleri bir gelir istiyor. Emeklileri yoksulluğa mahkûm eden bu ekonomik anlayış değişmedikçe hiçbir ikramiye bu gerçeği gizleyemeyecekler.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Dinçer...

31.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, esnafın ve orta ölçekli işletmelerin vergilendirilme sistemine ilişkin açıklaması

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, iktidarın uyguladığı yanlış ekonomik programlar neticesinde iş dünyası, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler büyük sıkıntı içerisinde; hesaplar hep blokeli, özellikle kamu alacaklarından dolayı büyük sıkıntı çekiyorlar. Yalnız, vergilendirmede de bir yanlış var: Esnaf terekte sattığı ürünlerin parasını tahsil etmeden fatura kestiği tarih itibarıyla KDV burada tahakkuk ediyor ve vergi ödemek için krediye başvurmak zorunda kalıyor. Buradan özellikle Maliye Bakanına sesleniyorum: Tahakkuk esasına göre değil tahsilat esasına göre bir vergilendirme sisteminin getirilmesi gerekmektedir, aksi takdirde esnaf ve orta ölçekli işletmeler büyük sıkıntı çekecektir. Dilerim, bu yanlıştan bir an önce dönülür diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Aygun...

32.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, emekliye verilecek bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ekonomideki büyük krize işaret etmek istiyorum: Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ekonomideki sıkıntıyı anlayamıyormuş, diyor ki: "Bütün dünya bayramlarda, özel günlerde, özel dönemlerde fiyatları indirirken Türkiye'de fiyatlar artıyor. Ramazan sebebiyle şubatta fiyat artışları gördük, burası da ilginç." Ben de Bakan Şimşek'e sesleniyorum: Emekli de sizi anlamıyor, emekliyi açlığa mahkûm ettiniz. AK PARTİ Grup Başkanı Abdullah Güler emekliye bayram ikramiyesinde artış olmayacağını söyledi. Yazıklar olsun size!

TÜİK'in dün açıkladığı verilere göre şubat ayında yıllık enflasyon yüzde 31,53 artmış, gıda ve alkolsüz içeceklerde geçen yıla oranla yüzde 36,44'lük artış var iken sadece gıdadaki harcama kalemi geçen yıla göre yüzde 37 artmış iken emekli maaş zammını yapmadığınız gibi emekli ikramiyesini de artırmadınız. Ramazan ayında utanmadan 4 bin lira emekli ikramiyesi vereceksiniz. Elektrik, su, ısınma masrafları geçen yıla göre yüzde 42,3 artmış, gıda fiyatları yüzde 36,4 artmış; siz ise aynı rakamı veriyorsunuz. Siz başka bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Tahtasız...

33.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Çorum'daki emekli Hatice annenin sorusuna ilişkin açıklaması

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Çorum'dan emekli Hatice anne diyor ki: "AKP'de kime inanacağız oğlum? Televizyondan izliyoruz, Bakan Şimşek 'Yüksek gelirli ülkeler grubuna dâhil olduk.' diyor, Grup Başkanı Abdullah Güler ise 'Kaynak üretmede zorlanıyoruz, emeklilere bayram ikramiyesinde artış yok.' diyor. Oğlum hangisi yalan söylüyor?" Hatice anne, vallahi, her ikisi de yalan söylüyor.

Yüksek gelirli ülkeler grubuna dâhil olduğumuz ve kişi başına düşen millî gelirin 18.040 dolar olduğu yalan, emekli bayram ikramiyesinde artış yapılmamasının sebebinin kaynak yetersizliği olduğu da kuyruklu bir yalan. Bu yılın ocak ayında faize 456 milyar kaynak bulabilen iktidar, "Emekliye kaynak yok." diyor.

Sayın Erdoğan, "Maaşınız üç yıl öncesinden daha az eklemek alıyorsa bana beddua edin." diyordu. Erdoğan'ın eklemek hesabıyla 2018 yılında 1.000 liralık emekli ikramiyesiyle 800 eklemek alırken, bugün 4.000 liralık sadaka ikramiyesiyle 266 eklemek alınıyor yani siz 534 ekmeğini çaldınız. Emeklimiz, Erdoğan'a beddua etmiyor ama açmış ellerini Allah'a dua ediyor gitmesi için.

BAŞKAN - Sayın Çalışkan...

34.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, Dışişleri Bakanının ve AK PARTİ sözcüsünün saldırıya uğrayan İran'la ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, İsrail saldırgan tavrıyla bölgeyi ateşe vermiş ve bütün İslam dünyası, insanlık sessizliğe bürünmüştür. Böyle bir dönemde Dışişleri Bakanının ve AK PARTİ iktidar sözcüsünün saldırıya uğrayan komşumuzu suçlayan ifadesi talihsiz bir açıklamadır. Meşru müdafaa haktır. Asıl öncü olması gereken Türkiye ne yazık ki İspanya'nın tavrı kadar tavrı gösterememiştir. Emperyalizmin ve siyonizmin en büyük silahı olan mezhepçilik, ayrımcılık tuzağına düşmemeliyiz. "Dün Filistin'de ölenler Arap, bugün İran'da ölenler Şii." diyerek insanların ölmesini normalleştirmeye çalışan ekran palyaçoları ise zalimlerin zulmüne ortak. Yapmamız gereken şey mezhepçilik değil mazlumun yanında saf tutmaktır. Unutmamalıyız ki siyonizm ve emperyalizmin özgürlük ve demokrasi hedefi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Alp...

35.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, etin kilosuna ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, 2010 yılında Iğdır'ın Devlet Üretme Çiftliğinden hayvan satın aldım efendim, Kars'a götürdüm; herkes geldi, baktı; maşallah, sübhanallah, hayvanlar çok güzel falan; bir hafta sonra et ithalatını serbest bıraktılar; Allah sizi inandırsın, iki yıl vadeli sattım, paramı zor kurtarabildim. O zaman "Etin kilosunun 10 lira olmasına engel olmak için ithalat açıyoruz." demişlerdi; bu sabah kasapta baktım, etin kilosu 1.685 lira olmuş. Mebus oldum, Ankara'ya geldim, öğrendim ki Türkiye'de et ne kadar pahalıdır o kadar çok para kazanan adam meğer Et ve Süt Kurumunun Genel Müdürüymüş. "Yaparsa AK PARTİ yapar." diyen vatandaşlarımız iki sene içinde etin kilosunu 3 bin liraya yer diye tahmin ediyorum bu gidişle efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akalın...

36.- Edirne Milletvekili Mehmet Akalın'ın, 3083 sayılı Tarım Reformu Kanunu kapsamında topraksız veya az topraklı çiftçilere dağıtılan arazilere ilişkin açıklaması

MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkürler Sayın Başkan.

3083 sayılı Tarım Reformu Kanunu kapsamında topraksız veya az topraklı çiftçilerimize dağıtılan arazilerde yaşanan ciddi bir sorunu dile getirmek istiyorum: Bedeli ödenmiş, ecrimisili yatırılmış ve yıllardır üretim yapılan bu arazilerdeki tapu şerhleri

nedeniyle çiftçimiz kredi kullanamamakta, yatırım yapamamakta, üretimini büyütememektedir. Satış yasağı bölge ve kamu yararı açısından korunabilir ancak en azından bu arazilerin ipotek teminatı olarak gösterilebilmesi sağlanmalıdır.

Şu an çiftçimizin en büyük sorunu nakit yetersizliğidir. Gübreye, mazota, ekipmana erişemeyen üretici kendi toprağını teminat dahi gösterememektedir. Bu durum üretimi artırma hedefiyle çalışmaktadır. Buradan Tarım ve Orman Bakanlığına çağrımız nettir: Üretim yapan çiftçimizin finansmana erişimini sağlayacak ipotek düzenlemesi acilen hayata geçirilmelidir.

BAŞKAN - Sayın Sarı...

37.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Öğretmen Fatma Nur Çelik ile çocuğunu korumaya çalışan Fatma Nur Çelik'e ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Dün Türkiye'de iki ayrı kadın cinayeti haberiyle sarsıldık. Acı olan şu ki iki kadının ismi de Fatma Nur Çelik; biri İstanbul'da görev yapan biyoloji öğretmeni, okulda öğrencisi tarafından bıçaklanarak öldürülmüş. Bu acı gerçeği görmek zorundayız. Okulda öğretmenlerimizi koruyamıyoruz, çocuklarımızı koruyamıyoruz, gerekli tedbirleri almıyoruz. Millî Eğitim Bakanına buradan çağrıda bulunuyorum: Okullarımızda eğitimin güvence altına ve güvenlik altına alınması gerekmektedir.

Bir diğer acı haberse ne yazık ki çocuğunu korumaya çalışan diğer Fatma Nur Çelik. Daha önce taciz ettiği kadınla tarıkatta evlendirilen tacizcinin bu sefer öz kızını tacizinden dolayı kadın hukuki mücadele vermek durumunda kalmış. Bu 2 kadın ve çocukları ne yazık ki yaşamdan koparıldı. Bugün görüyoruz ki bir gün biz bir öğretmeni koruyamıyoruz, bir kadını koruyamıyoruz, biz sokakta kadınlarımızı, çocuklarımızı koruyamıyoruz. Bu konuda acilen...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kaya...

38.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Gazipaşa ilçesinin Kahyalar Mahallesi'nde kurulmak istenen VOR sistemine ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Gazipaşa ilçemizin Kahyalar Mahallesi'nde, uçuş güvenliğini artıracak "VOR" sistemi kurulmak isteniyor. Buna kimsenin itirazı olmaz ancak Kahyalar Mahallesi'nde 2019 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca turizm imar planı yapılmış, vatandaşlarımız yatırım yapmıştır. Aynı Bakanlık dokuz ay sonra VOR sistemi için yaptığı yeni planlamayla, ilk planda tanınan hakları büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır çünkü VOR sistemi kurulduğunda 600 metrelik yarıçap içinde yapılaşmaya izin verilmemekte, bu nedenle Gazipaşa'nın en değerli bölgelerinin birinde yaklaşık 500-600 dönümlük arazi fiilen kullanılamaz hâle gelmektedir. 3 bin metreye kadar olan alanda da imar kısıtlamaları uygulanmaktadır.

İlgili Bakanlıklara çağrıda bulunuyorum: VOR sistemi başka bir noktaya kaydırılabiliyorsa bu değerlendirilmeli, değilse etkilenen araziler güncel piyasa değerleri üzerinden kamulaştırılmalı ve imar kısıtlamalarından doğan zararlar vatandaşlarımıza ödenmelidir.

BAŞKAN - Sayın Aşila...

39.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşila'nın, Amerika Savunma Bakanı Pete Hegseth'in ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Amerika Savunma Bakanı Pete Hegseth'in "İslam Peygamberi'nin yanlıgılarına inanan rejimler..." şeklindeki ifadeleri açık bir saygısızlıktır. Bu sözler asla kabul edilemez. İktidar, bu hakaret karşısında sessiz kalmamalıdır. Amerika Büyükelçisi derhâl Dışişlerine çağrılmalı ve resmî nota verilmelidir. Bir kez olsun, net bir duruş sergileyelim.

Kudret ve kuvvet sahibi İsrail ve Amerika değil yalnız Cenab-ı Allah'tır.

Korkmayın, bu millet, Peygamber'ine uzanan dile karşı atılacak her onurlu adımın arkasında duracaktır diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Gürer...

40.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, mazotun ve gübrenin fiyatına ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

2018 yılında Cumhurbaşkanlığı sistemine geçildiğinde mazotun litre fiyatı 5 lira 25 kuruştı. İktidar eliyle yılbaşından bu yana akaryakıtta yüzde 10 zam yapıldı ve mazotun litre fiyatı 61 liraya kadar çıktı, savaş bahanesiyle yeni zamlar da yolda. Petrol bulup, doğal gaz bulup sürekli zam yapan dünyada öncü bir ülke durumuna Türkiye getirildi.

Çiftçi traktörünün deposuna akaryakıt doldurduğunda geçen yıla göre daha çok gideri olacak, nasıl üretim yapacak? Gübre fiyatları da fırladı. Bakan "Sıkıntı yok." diyor da gübrede DAP gübrenin tonu 37.500 liraya, amonyum sülfat 15.750 liraya, 20-20 gübre 24.500 liraya, 15-15 gübre 24.500 liraya, üre gübre 28.000 liraya fırladı. Gübreyi bulmak da almak da zorlaştı. Rafta her ürünün bu artışlardan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Şanlıtürk...

41.- Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'ün, Ordu'nun su sorununa ilişkin açıklaması

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Ordu ilimiz, Türkiye'nin en fazla yağış alan illerinden biri olmasına rağmen, özellikle yaz aylarında nüfusun 3 katına çıkması nedeniyle ciddi susuzlukla karşı karşıya kalmaktadır. Mevcut durumda Ordulu hemşehrilerimiz Türkiye'nin 7'nci pahalı suyunu tüketmektedir.

Hemşehrilerimizin sürdürülebilir su imkânına kavuşması için bölgede planlanan göletlerin bir an önce yapılması gerekmektedir. 2016 yılında ihalesi yapılan, 2019 yılında bitirilmesi hedeflenen Gököy Kırtaş Göleti şu anda yüzde 37 aşamasına gelmiş, aradan geçen on yıla rağmen hâlâ bitirilememiştir. Yine, Kabadüz Çambaşı Göleti, Mesudiye Yavşan Göleti, Aybastı-Baydarlı Göleti, Altınordu Kurşunçal Göleti, Ünye Çağlayan Göleti, Çamaş, Çatalpınar, Kabataş Göletlerinin ihalesi yapıp bir an önce bitirilmelidir. Bu göletlerin Devlet Su İşleri eliyle yapılıp bir an önce hizmete sunulacağına olan inancımız tamdır.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Kaya...

42.- Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın, Diyarbakır Sur ilçesi Kervanpınar Mahallesi'ndeki köylülerin yaşam alanlarını savunmalarına ilişkin açıklaması

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Diyarbakır Sur ilçesi Kervanpınar Mahallesi'nde köylüler kendi meralarını, geçim kaynaklarını ve arkeolojik sit alanını korumak isterken jandarmanın plastik mermili yoğun şiddet içeren müdahalesiyle karşılaştı. 1'i hamile kadın olmak üzere 4 yurttaşın yaralandığı, 15 kişinin gözaltına alındığı, hukuk devletiyle bağdaşmayan bu saldırıyı kınıyoruz. Yaşam alanlarını savunmak suç değildir. 300 dönümlük mera hem köylülerin geçim kaynağı hem de tarihsel ve kültürel mirasımızdır. Doğa talanına karşı barışçıl protesto yapan yurttaşlara yönelen bu orantısız güç kullanımını kınıyor, yaralıların derhâl tedavi edilmesini, gözaltındaki Fevzi Çiftçi, Veysi Güger ve Recai Bay'ın serbest bırakılmasını talep ediyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Sarıtaş...

43.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, 8 Martta meydanlarda olacaklarına ilişkin açıklaması

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkürler.

Egemen erkek sistemine, savaş politikalarına ve kadınların emeğini, bedenini, kimliğini hedef alan karanlığa karşı kadınlar susmayacak, geri adım atmayacak. Bu ülkede kadınlar yoksullukla, şiddetle, güvencesizlikle ve cezasızlık politikalarıyla kuşatılıyor. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilen irade kadınların yaşam hakkını koruyamamıştır. Erkek şiddeti her gün can almaya devam ederken 6284'ü etkin kullanmayan iktidar, gerçekçi çözümler üretmek yerine kadınların kazanımlarına saldırmaktadır. Savaş politikaları ise en ağır bedeli kadınlara ve çocuklara ödetmektedir ancak biz buradayız, kadın dayanışmasıyla, örgütlü mücadelemizle buradayız. "Özgür kadını demokratik topluma doğru." şiarıyla erkek şiddetine, savaşa ve eşitsizliğe karşı özgürlük ve eşitlik mücadelemizi büyütüyoruz. 8 Martta meydanlarda olacağız; yaşamlarımız, geleceğimiz ve haklarımız için alanlarda buluşacağız.

BAŞKAN - Sayın Aydeniz...

44.- Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz'in, Mardin kayyumuna ilişkin açıklaması

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Teşekkürler Başkan.

Mardin Büyükşehir Belediyesi 4 Kasım 2024'ten beridir kayyum eliyle gasbedilmiş durumda. Kayyum, geldiği günden bu yana Mardin halkının taşınmazlarından 57 taşınmazı sattı. On beş ay boyunca Mardin halkı, inançları, kadınları için tek bir hizmet yapmayan kayyumun dün itibarıyla iki ay boyunca tekrar görev süresi uzatıldı. Bir kez daha buradan ifade ediyoruz: Kayyum gasptır, kayyum talandır. Bu uygulamaları kabul etmiyoruz. Buradan, bir an önce demokratik siyasete dönülmesi gerektiğini, hukukun gereğinin yapılması gerektiğini söylüyoruz. Ahmet Türk ve Devrim Demir'in tekrardan Mardin Büyükşehir Belediyesi Eş Başkanları olarak görevlerine geri dönmelerini talep ediyoruz. Bir an önce bu uygulamalardan vazgeçilmelidir.

BAŞKAN - Sayın Hacıoğulları...

45.- İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın, Amerika'nın ve İsrail'in İran'a saldırısında ölen 165 kız çocuğuna ilişkin açıklaması

(İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın cep telefonundan bir ses kaydı dinletmesi)

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sayın Başkan, bu duyduğunuz sesler İran'dan. Okulda dersliklerinde öldürülen 165 kız çocuğunun bu sesler; hani, Amerika ve İsrail'in "Size özgürlük getireceğiz." diyerek yaktığı kız çocukları... Kurtulamıyorum bu seslerden Sayın Başkan, dört gündür uyuyamıyorum, çaresini de bulamıyorum; o yüzden buraya getirdim, Gazi Mecliste yankılsın istedim, başka nereye götürülebilir ki?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Biz de getiriyoruz da bizi de duyan yok!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Saraya götürebilirsiniz.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Ses Başkanım... "Sadece ses kalıcıdır." diyor İranlı şair Füruğ Ferruhzad, kelimelerse canlıdır, geçici yani, zira, ölümüdür kelimeler.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - İktidar sen misin, ben miyim birader ya!

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sayın Başkan, İngilizce sözlüklerden "özgürlük" sözcüğü silinmeli.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - İran'da yaşananlar vahşet, Türkiye'de yaşananlar da bir vahşet.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Bu sözcük çünkü o gün öldü, özgürlük artık İngilizce söylenemez.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Yücel Bey, dün, genel görüşme önergemizin aleyhinde oy kullananlardan birisi siz miydiniz acaba?

BAŞKAN - Şimdi, Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz, YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya'ya aittir.

Buyurun Sayın Kaya.

46.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, emeklilerin bayram ikramiyesine, EYT'ye; millî birlik, kardeşlik ve demokrasi konusunda iktidarın atması gereken adımlara, milletvekillerine yaptığı çağrıya ilişkin açıklaması

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ramazan ayı içerisindeyiz, her ne kadar Adalet ve Kalkınma Partisi emeklilerin bayram ikramiyesiyle ilgili bir artış yapmayacağını ifade etse de bu konuda yoğun bir beklenti olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyoruz.

Şimdi, bu emekli bayram ikramiyesini maalesef Adalet ve Kalkınma Partisinin bir seçim yatırımı, tabiri caizse bir fırsatçılık ve siyasi rüşvet olarak gündeme getirdiğini bu bayram ikramiyesinin getirildiği ve artırıldığı dönemlerin tarihlerine baktığımızda net bir şekilde görebiliyoruz.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Sayın Başkan, ben de söz istemiştım ama görmediniz.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - İlk getirildiği tarih 11 Mayıs 2018 yani 2018 Haziranında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçiminden sadece bir ay önce emekli ikramiyesi muhalefetin de yoğun talebi, emeklilerin de beklentisi doğrultusunda 11 Mayıs'ta kanunlaştı ve emeklilere 1.000 TL bayram ikramiyesi verildi. O dönemde asgari ücret 1.603 TL iken bu 1.000 TL asgari ücretin yüzde 62'siydi. Üç sene herhangi bir zam yapmayan Adalet ve Kalkınma Partisi bir lütfmuş gibi 29 Nisan 2021'de yüzde 10 artışla bunu 1.100 TL'ye çıkardı. O dönemde yaşanan pandemi koşulları, sorunlar, enflasyondaki artışlar, faizlerdeki artışları dikkate aldığımızda bu yüzde 10'un sadece artış yapmak için bir artış olduğunu görmek gerekir. Esas, yine 30 Mart 2023'te yani 2023'teki genel seçimden hemen önce birdenbire her ne hikmetse bunun 2 bin TL'ye çıkarıldığını görüyoruz. Yine bir seçim zamanı ve yine bir siyasi rüşvet girişi ve yine bir fırsatçılık. Sonra 2 Mart 2024'te, tam da yerel seçimlerden bir ay önce bu 2 bin TL de yüzde 50 artışla 3 bin TL'ye çıkarıldı ve bugün geline nokta 2025'te 4 bin TL'ye çıkan bayram ikramiyesi için bir hafta önce Çalışma Bakanı bir açıklama yaptı sorulan bir soru üzerine katıldığı bir programda "Bununla ilgili yasal bir çalışma yapılıyor, yasa hazır, bunu artıracamız." dedi ama İran'a saldırıyı fırsat bilen iktidar partisi "Görüyorsunuz, işte savaş var." deyip bu yasayı da kendi gündeminden çıkarmış oldu. Şimdi, buradan net bir şeyi ifade etmemiz lazım: Siyaset, milletin sorunlarını çözmek için yapılır, oy kaygısıyla rüşvet için yapılmaz. Eğer siz ilk getirdiğiniz zaman asgari ücretin yüzde 62'si oranındaki bir emekli ikramiyesini bir hak olarak getiriyorsanız bugün o hakkı belli bir sistematığa bağlamak zorundasınız. Her bayram öncesi niçin emeklilerimizi bir beklenti içerisinde, âdeta sadaka kovalar bir hâle getirecek duruma düşürüyoruz? Gelin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bunu asgari ücrette belli bir orana sabitleyelim. Her bayram öncesi bu konu tartışma olmaktan çıksın ve belli bir hakka kavuşsun. İktidarların veya Meclis çoğunluğunu elinde bulunduranların siyasi hesaplarına, seçim dönemindeki siyasi rüşvetlerine 16 milyon emeklimiz kurban edilmesin ya da öyle bir beklentiye sokulmasın. Çünkü dediğim gibi, ilk getirdiğinizde asgari ücretin yüzde 62'si oranında olan bir emekli maaşı bugün neredeyse sadaka niyeti olan 4 bin TL'ye kadar düşmüş durumdadır. Eğer siz gerçekten 4 bin TL'yi bugün bir çocuğa dahi bayram harçlığı olarak verirken biraz mahcup oluyorsanız 16 milyon vatandaşımızın bayramda biraz daha eli rahatlasın, biraz daha bayram harcamasını rahat yapsın diye getirilmiş olan bu bayram ikramiyelerini tekrar gündemimize almak durumundasınız. Buradan Adalet ve Kalkınma Partisine tekrar sesleniyorum: Önümüzdeki muhtemel genel seçimden önce mi tekrar bunu artıracaksınız, yoksa gerçekten bunu bir hak olarak görüp gündemimize almayı düşünüyor musunuz? Siz gündemimize almasanız da emeklilerimizin gündeminde olan bu konuyu biz gündemde tutmaya ve sizin bu siyasi fırsatçılığınızı her platformda milletimizin gözünün önüne sermeye devam edeceğiz.

Bir diğer siyasi fırsatçılık da EYT'ydı; tam da seçimden önce getirildi. Bir adalet duygusu, bir çalışma barışı, çalışma hayatındaki bir dengeden daha ziyade seçimi kaybetmekte olduğuna dair anketlerin de belki göstergesiyle bir EYT yasası çıkarıldı. Orada da adalet duygusu incindi; aynı prim gününe sahip, aynı çalışma süresine sahip, aynı emeğe sahip insanlar arasında emeklilik süresiyle ilgili on-on beş ve daha fazla sürelerle yayılan bir adaletsizlik ortaya çıktı. Dolayısıyla siz bir meseleye salt iyi niyet, ülkenin bir sorunu olarak görmeyip siyasal sebeplerle, seçim kaygısıyla el attığınız zaman sistemi bozuyorsunuz. "EYT" kavramı da maalesef böyle bir durumdur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Eğer EYT yasasını çıkardığınız zaman gerçekten sosyal barışı, gerçekten çalışma hayatındaki dengeleri, gerçekten emeğin hakça dağıtılmasını kendi gündeminize almış olsaydınız bugün EYT yasasından sonra "Emeklilikte adalet." diyen binlerce, milyonlarca mağduru oluşturmamış olurdunuz. Bir tarafta emeklilikte adalet bekleyenler, bir tarafta staj mağdurları gibi birçok toplumsal mağduriyet kesiminin oluşturulmasına temel sebep Adalet ve Kalkınma Partisinin seçime endeksli siyasi fırsatçılık anlayışıdır. Dolayısıyla EYT'yi de gelin, yine tam bir genel seçim öncesi apar topar, çalışma barışını, çalışma hayatındaki dengeleri dikkate almadan sadece seçime endeksli olarak yapmayalım, hep beraber burada ele alalım diyorum.

Bir diğerk husus, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonumuzun raporu hazırlandı. Elbette o raporda yasal olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin adım atması gereken konular var ama gerçekten bu millî birlik, kardeşlik ve demokrasi sürecinde iyi niyetli olan bir iktidarın yasa çıkarılmadan önce de atması gereken önemli adımlar var, bunlardan bir tanesi kayyum uygulamaları. Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütün muhalefet partileri ve Milliyetçi Hareket Partisinin Sayın Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin de "Artık bu uygulamaya son verilmelidir, iki Ahmet görevine dönmelidir." şeklinde sloganlaştırdığı yaklaşımı da dikkate alındığında Adalet ve Kalkınma Partisi hariç kayyum uygulamalarının artık sona erdirilmesi konusunda bir ittifak var. Bugün de Esenyurt Belediye Başkanı Sayın Ahmet Özer Mecliste ziyaretimize geldi ve bu konudaki mağduriyeti tekrar dile getirdi: "Ben Esenyurt'un seçilmiş Belediye Başkanıyım, sokakta gezdiğim zaman 'Madem hakkınızda herhangi bir tutuklama kararı yok, siz özgür bir şekilde buralarda gezebiliyorsanız, biz sizi seçtik, niye belediyede hizmetlere devam etmiyorsunuz?' diye halk haklı olarak sorguluyor." Dolayısıyla ey Adalet ve Kalkınma Partisi, siz kayyum uygulamalarına son vermek için neyi bekliyorsunuz? Bunu acaba terörle ilgili bir pazarlık konusu mu yapmaya çalışıyorsunuz? Bu, demokratik düzene aykırı bir şeyse hazır böyle bir ittifak varken gelin bunu kaldıralım.

Bir diğerk önemli husus, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarının eksiksiz olarak uygulanma hususu. Bu konuda da Adalet ve Kalkınma Partisinin de altında imzası olan Komisyon raporu var. Dolayısıyla, bu kararlarının uygulanmasıyla ilgili siyasi iradeyi ortaya koyma konusunda niçin hâlâ bir adım atmıyorsunuz? Yasaya gerek yok ki, zaten bizim mevcut Anayasa'mız ve yasamız Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanmasını emrediyor. Neyi bekliyorsunuz? Niçin bu konuda bir adım atmıyorsunuz? Demokrasiyi niçin pazarlık konusu yapıyorsunuz? Dolayısıyla bu konuda da samimi olmak zorundasınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kaya.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Bakin, üç alan saydım: Bir, emeklilere bayram ikramiyesi; iki, EYT hususundaki haksızlıklar; üç, millî birlik, kardeşlik ve demokrasi konusunda iktidarın atması gereken adımlar. Her üçünde de ikircikli bir yapı var, her üçünde de siyasi bir fırsatçılık var, her üçünde de milletin sorunlarını çözmekten daha ziyade "Acaba siyasi sonuçları ne olur, acaba buradan nasıl bir siyasi rant elde edebiliriz?" arayışının olduğunu üzülenek görüyorum. Dolayısıyla, burada millet adına ve Türkiye Büyük Millet Meclisindeki, grubumuzdaki milletvekilleri adına bütün milletvekillerine bir çağrıda bulunuyorum: Temel haklar ve hürriyetler, ekonomik haklar asla ve asla bir seçim rüşvetinin pazarlık konusu yapılamaz. Gelin, bu konuları seçimi beklemeden hep beraber el ele alalım ve milletimizin sorunlarına hep beraber derman olalım diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kaya.

İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Antalya Milletvekili Sayın Uğur Poyraz.

Buyurun Sayın Poyraz.

47.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Millî Savunma Bakanlığının biraz önce bültenlere düşen açıklamasına, Türkiye'nin sınırında ve bölgede yaşananlar hakkında milletvekillerinin bilgilendirilmesi gerektiğine, dış politika kadrolarına, liyakatsiz atamalara, bireysel silahlanmaya, emeklilerin bayram ikramiyesine, Meclis Başkanı Numan Kurtulmuş'un "millî birlik" çağrısına; Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonuna ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Ekranları başında bizleri seyreden vatandaşlarımızı da saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, biraz önce bültenlere Millî Savunma Bakanlığının bir açıklaması düştü. "İran'dan ateşlenen füze düşürüldü." diye bir açıklaması var Millî Savunma Bakanlığının ve Millî Savunma Bakanlığının devam eden açıklamasında "İran'dan ateşlenip Irak ve Suriye hava sahasını geçtikten sonra Türk hava sahasına yöneldiği tespit edilen bir balistik mühimmat, Doğu Akdeniz'de konuşlu NATO hava ve füze savunma unsurları tarafından zamanında angaje edilerek etkisiz hâle getirilmiştir." Bu etkisiz hâle getirilen füzelere ilişkin parçaların Hatay'a düşürüldüğüne ilişkin Millî Savunma Bakanlığının bir açıklaması var ve devamında "Her türlü hasmane tutuma cevap verme hakkımızın mahfuz olduğunu hatırlatıyoruz." diyor Millî Savunma Bakanlığı yapmış olduğu resmî açıklamada.

Şimdi, dün burada, bu mikrofonda, tam oturduğum koltukta, dört gündür, beş gündür İran'a Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail'in devam eden saldırısına rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisinin yani millî egemenliğin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bütün parlamenterlerin ve milletvekillerinin kör ve sağır bırakıldığından bahsetmiştim. Yani bölgemizde, hemen sınırimızda oluşan bütün bu hadiselerle ilişkin bilgiyi kamuya açık kaynaklardan öğrenmeye çalışıyoruz, birbirimizle konuşarak öğrenmeye çalışıyoruz ve Türkiye Büyük Millet Meclisi ve milletvekilleri hâlen bu konuyla ilgili bilgilendirilmiş değiller ve dün akşamki iftar yemeğinde, Sayın Numan Kurtulmuş'un ev sahipliği yapmış olduğu iftar yemeğinde Sayın Numan Kurtulmuş'un yine basından okuduğumuz açıklamasında millî birlik vurgusu, millî birlik vurgusu... Millî birliği, millî beraberliği oluşturacak olan, işte, bu çatı, tam bu çatı. Millî birlik ve beraberliği oluşturması gereken bu çatının altındaki yasama organının mensupları olan milletvekillerinin sınırimızda ve bölgemizde, böylesine hunharca bir saldırının olduğu platformda ve dönemde hiçbir konu hakkında fikir sahibi olamadığı, bilgi sahibi olamadığı, kamuya açık kaynaklardan ki bunların birçoğunun da neye hizmet ettiği de belli değil... Dezenformasyonla Mücadele Merkezi daha bugün açıklama yaptı: "Donald Trump'ın Erdoğan'a ve Türkiye'nin İran'a saldırmasına ilişkin çıkan haberler doğru değildir." diyor. Bugün Dezenformasyonla Mücadele Merkezinden çıkan bu habere hemen sonra yani yaklaşık üç dört saat sonra Millî Savunma Bakanlığı diyor ki: "Türk hava sahasına giren bir füze etkisiz hâle getirildi." Kim etkisiz hâle getirdi? NATO. Peki, neredeki NATO üssü bunu etkisiz hâle getirdi? Doğu Akdeniz'de. Bizim aylarca, günlerce Parlamentoda, medyada tartıştığımız bu hava savunma sistemleri neydi? Türkiye'nin bunlara ilişkin muazzam bir süreç yönetimi ve muazzam bir

tedbir alanı yok muydu? Türkiye'nin madem böyle bir tedbir alanı var, niye Türkiye'nin hava sahasına giren, daha sonrasında giren - Millî Savunma Bakanlığının iddiasına göre- füze NATO tarafından etkisiz hâle getiriliyor? Bakın, bunların hepsi cevaplanması gereken sorular ve bu sorular sadece bizlerin değil, bugün evlerinde, iş yerlerinde, mesaisinde çalışan milyonlarca yurttaşımızın da ihtiyacı olan cevaplar. Şu an, biraz önce de ifade ettim, tekrar üzerine basa basa söylüyorum: Kaynağı belli olmayan, her türlü dezenformasyona müsait, kamuya açık kaynaklardan bu süreçte Türk halkı, Türk milleti böyle ekranlarının başında, ellerinde telefonlardan bu işleri çaresizce öğrenmeye çalışıyor. Bu, gerçekten hem millete hem Parlamento'ya yapılan çok büyük bir haksızlık. 5'inci gündeyiz, 28 Şubat-4 Mart; beş gün olmuş. Beş gündür ne Dışişleri Bakanı ne Millî Savunma Bakanı böyle bir hassasiyet göstermediği gibi millî birlikten bahseden Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı bu konuya ilişkin de hiçbir girişimde bulunmuyor ve iktidar partisini de buradan tenkit ettiğimi ifade etmek zorundayım. Bu konuya ilişkin Parlamento ivedilikle bilgilendirilmeli, parti genel başkanları bilgilendirilmeli, milletvekilleri bilgilendirilmeli. Biz neyle mücadele ediyoruz? Böyle bir kör dövüşü olabilir mi ya? Hiçbir şey yokmuş gibi, sınırlarımızda bir çatışma yokmuş gibi, bir savaş yokmuş gibi bu savaşın nereye evrileceği hakkında kendi komplo teorilerimiz üzerinden süreci okumaya çalışıyoruz. Yani bu, gerçekten, bu gündemi akışına bırakmak, vatandaşa "Ne hâliniz varsa görün." demenin başka bir yöntemidir. Beş gün! Beş gün!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti dış politikasını gücün birliği tercihlerle değil, devlet geleneği ve liyakat anlayışıyla yürütmüştür. Dışişleri Bakanlığı yüzyılı aşan kurumsal hafızasıyla dünyanın saygın diploması kurumlarından biri olarak kabul edilir. Türk dış politikası saha tecrübesi, müzakere yetenek ve deneyimi, uluslararası hukuk ve diplomatik teamülleri içselleştirmiş meslek memurlarından ve diplomatlardan oluşur ve ancak böyle güçlü bir dış işleri oluşturulabilir. Ancak bugün geldiğimiz noktada bu köklü geleneğin ciddi biçimde aşındığını görüyoruz. Örnek vermem gerekirse Katar Büyükelçisi Sayın Mustafa Göksu'nun Dışişleri Bakanlığının meslek memurluğu sistemine gelmeden, diplomatik kariyer basamaklarından geçmeden büyükelçi olarak atanması bu anlayışın somut örneklerinden biri. Elbette hukuken dışarıdan atamak mümkündür, bu hukuksuz değildir fakat mesele hukuki imkân değil, devlet ciddiyetini koruyan liyakat ilkesidir. Diploması, yıllar süren saha tecrübesi, uluslararası hukuk bilgisi ve kriz yönetimi kabiliyeti gerektirir. Ne yazık ki sorun yalnızca atama meselesiyle sınırlı da değildir. Son günlerde Dışişleri Bakan Yardımcısı Sayın Mustafa Kulaklıkaya'nın uluslararası bir televizyona bağlanarak vermiş olduğu demeçte ortaya koyduğu fotoğraf da aynı sorunun bir başka boyutunu göstermektedir. Dış politika kadrolarında liyakat zayıfladığında yalnızca kurumlar değil, Türkiye'nin itibarı da zarar görür. Devlet yönetiminde sadakat liyakatin önüne geçtiğinde kurumlar zayıflar, kurumsal hafıza aşınır ve temsil gücü zedelenir. Oysa güçlü devletler güçlü kurumlarla ayakta kalır. Dışişleri Bakanlığının köklü geleneğini zedeleyen bu anlayıştan vazgeçilmesi, diploması kadrolarının yeniden liyakat ve kariyer esasına göre güçlendirilmesi artık bir zarurettir, devlet ciddiyetinin gereğidir. Türkiye Cumhuriyeti devletin dış politikası kişisel tercihlerle değil, kurumsal akıl ve liyakatle yürütülmelidir.

Yine, bu liyakat örneğine baktığımızda, liyakatsiz atamaların ülkemizi uçurumun nasıl kenarına götürdüğüne ilişkin... Yine öldürülen öğretmen Fatma Nur Çelik'le aynı ismi taşıyan, aynı soy ismi taşıyan bir vatandaşımız, diğer Fatma Nur Çelik ve onun çocuğu hayatta değiller. Bu tablo yalnızca bir aile dramı değil, bu devletin koruyamadığı iki hayatın trajedisidir. Bir çocuk düşünün, istismara uğruyor, bu çocuk büyüyor ve yıllar sonra aynı kabusu kendi çocuğunun da yaşadığını anlatıyor. Bununla ilgili adalet aramak için adliye kapılarında nöbet tutuyor, "Ölürsem intihar demeyin." diyerek tehdit aldığını ifade ediyor. Bu, Türkiye Cumhuriyeti devleti yurttaşı ya, bu milletin parçası, diyor ki: "Ölürsem intihar demeyin." Bu, kamuya açık kaynaklarda; şu an herkes açsın baksın, vatandaşlar da açsın baksın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin lütfen.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bir kadının feryadı bu. "Ölürsem intihar demeyin." Ya, bu cümleyi duyup daha sonra bu kadın ve bu kadının çocuğunun cansız bedenleri haber sayfalarında yer aldığında nasıl iftar açıyorsunuz; nasıl çoluğunuzun çocuğunuzun gözüne bakıyorsunuz? Bu aileyi, bu kadını ve çocuğunu önleyici olarak korumak Türkiye Cumhuriyeti devletin kolluk birimlerinin, bu kadının çığlığının gereğini yapmak Türk yargısının asli vazifesi değil midir? Bunların hepsini bizler yurttaş olarak, vatandaş olarak yerine getireceksek o makamlarda oturanlar niye o makamlarda oturuyor? Koca koca apoletler, koca koca cübbeler, havalı cıvalı sıfatlar; sonuç, bir kadın ve çocuğu gitti. Bakın, yarınki gündemde Fatma Nur Çelik'i yine unutacağız. Fatma Nur Çelik Öğretmeni de belki sene devriyesinde hatırlayacağız. Her gün hayatımızdan insanlar kayıp gidiyor, ellerimizin içinden, avuçlarımızdan kayıp gidiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Suç işlendikten sonra sorumluları yakalamışlar, gözaltına almışlar, tutuklamışlar ya da cezalandırmışlar... İki hayattan bahsediyoruz ya!

Bakın, değerli milletvekilleri, bu üçüncü sayfa haberlerinde yer alan hadiseler, vakalar sadece o üçüncü sayfa haberlerinde ve başkalarının hayatlarında değil, yaratılan Türkiye'de artık hepimiz o üçüncü sayfa haberlerinin birer öznesi olmaya adayız.

Türkiye dört bir yandan kontrolsüz bir şekilde bireysel silahlanıyor, insanların devletine güveni kalmamış durumda. İnsanlar kendi kurallarını koymaya çalışıyorlar, başvurdukları bütün mercilerde ya bekletiliyorlar ya dikkate alınmıyorlar. Bugün, insanlar, bu ülkenin yurttaşları ciddiye alındıklarını hissetmek istiyorlar. Emeklilerin durumu da budur. Ya bu ülkedeki hayat pahalılığını ortadan kaldıracaksınız ya emeklilerin standartlarını yükselteceksiniz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Tamamlıyorum Değerli Başkan.

Hem emeklinin standartlarını yerle bir edeceksiniz hem emekliyi 4 bin liralık bayram ikramiyesi için süründüreceksiniz, emekliyi "4'ü 8 yaparlar mı?" diye bu beklenti içine koyacaksınız hem de bu hayat pahalılığı devam edecek! İşte, eli kulağında şimdi akaryakıt zamları, eli kulağında; bugün, yarın, öbür gün. E, bu, gıdadan ulaşım her şeye sirayet edecek ve bunun altında yine en

çok ama en çok, ikinci baharını yaşaması gereken emekli ezilip, yok olup gidecek. Yani kombisini kısmakla ilgili derdi var ya bu memleketin emeklisinin. Torununa harçlığı falan geçtim, adam üşümeyle ilgili 3 defa, 5 defa, 10 defa düşünüyor. Bu insanlar yıllarca bu memlekete hizmet ettiler ya, hiç mi içiniz yanmıyor? Hiç mi vicdanınız sızlamıyor? Hiçbirinizin mi anası, babası, anneannesi, dedesi emekli değil, bu kadar mı kopmuşsunuz?

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Tamamlıyorum.

Evet, biraz önce de Sayın Numan Kurtulmuş'un millî birlik çağrısını ifade etmiştim, ona ilişkin de birkaç şey söylemek istiyorum: "Millî irade" deniliyor ama millî iradenin tamamı oluşturulmuş iftar masasında yoktu. İYİ Partinin bulunmadığı bir fotoğrafı "millî birlik" diye sunmak gerçekliği değil algıyı yönetme çabasıdır. Millî irade ancak Meclisi temsil eden tüm siyasi görüşlere saygıyla ve birlikteliğiyle muhatap alındığı bir ortamda tecelli eder. Bu tablodan yeni anayasa taleplerini ifade etmek dile kolaydır ancak Meclis Başkanının koruması gereken Meclisin sadece saygınlığı değil yasama yetkisidir, onun gasbedilmemesidir. Oysa, içinde bulunduğumuz Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin işlemeye başladığı günden itibaren Bakanlık odalarında hazırlanıp Külliye koridorlarında son hâli verilen tasarılar Türkiye Büyük Millet Meclisine kanun teklifi olarak bir milletvekilinin eline tutuşturulup sunulmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Son bir dakika Başkanım, diğer Grup Başkan Vekillerinin de anlayışına sığınıyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bugün de yasama yetkisinin gasbına yönelik iş ve işlemler "yeni anayasa" adı altında işletilmek istenmektedir. Elbette ki partilerin sistemle ve anayasayla ilgili görüşleri vardır, son derece de kıymetlidir, bizim de var ve biz bunu "iyileştirilmiş, güçlendirilmiş parlamenter sistem önerisi" adıyla kamuoyuna sunduk ancak burada dikkatle bakıyoruz ki bizim önerimiz yerine... Bizimki, bu yazı, ortaya koyduğumuz metin, bundan dört yıl önce ortaya koyduğumuz metin yasa değil, bir yasa tasarısı da değil, bir teklif de değil, bir öneri. Niye? Çünkü bu sistem önerisi üzerinde tartışılır ve milletvekilleri tarafından buna ilişkin teklifler ortaya koyulur. 11 kişiden oluşturulan kurullarda hazırlanan metinler Türkiye Büyük Millet Meclisine anayasa taslağı olarak sunulamaz. Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin asli vazifesi olan yasama fonksiyonunu açıkça gasbetme teşebbüsüdür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Son, bitiriyorum Başkanım, çok özür...

BAŞKAN - Buyurun.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Ancak bunu Sayın Numan Kurtulmuş'tan beklemek beyhude çünkü bir yandan kardeşlik ve demokrasi söylemleri dile getirilirken diğer yandan Meclisin iradesini devre dışı bırakan yöntemlerle sözde komisyonlar kuruluyor. "Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu" adı verilen yapı hukuki temeli olmayan bir girişim. Meclisin usullerini, İç Tüzük'ünü ve kurumsal işleyişini hiçe sayarak oluşturulan böyle bir yapı ne demokrasiyi güçlendirir ne de kardeşliği tesis edebilecektir. Bu Meclis millî egemenliğin tecellîsidir, popülist söylemlerle değil, hukuka ve Meclis teamüllerine saygılı yönetilmek zorundadır.

Demokrasi nutuklarla değil, hukukla ve gerçek temsil iradesiyle yaşar diyerek sözlerime son veriyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Haklarının Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Kars Milletvekili, Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit. Buyurun Sayın Koçyiğit.

48.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Öğretmen Fatma Nur Çelik'e ve okullardaki şiddetin nedenlerine, emeklilerin bayram ikramiyesine; Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun raporuna, İsrail ve Amerika'nın İran'a müdahalesinin ekonomide yaratacağı darboğaza ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın vekiller; ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, İstanbul Çekmeköy'de Fatma Nur Çelik'in öğrencisi tarafından bıçaklanarak hayatını kaybetmesi gerçekten hepimizin yüreğini dağladı. Öncelikle, ailesine, meslektaşlarına ve tüm eğitim emekçilerine başsağlığı dileklerini buradan iletmek istiyorum fakat bu meseleyi sadece üzüntü belirterek geçiştiremeyeceğimizin, geçiştirmememiz gerektiğinin ya da böyle konuşmamamız gerektiğinin de altını çizmek istiyorum. Bu cinayet münferit bir cinayet değil, aksine, yıllardır sistematik bir şekilde bozulan eğitim politikalarının ve artan toplumsal krizlerin bir sonucu olarak açığa çıkmıştır. Derinleşen yoksulluk, gençler arasındaki fırsat eşitsizliğinin derinleşmesi, umutsuzluk, eğitimin piyasallaşması, öğretmenlerin itibarsızlaştırılması bugün okullardaki şiddeti besleyen temel nedenlerin başında geliyor. O anlamıyla şuna dönüp bakmamız gerekiyor: Mesele ne sadece Fatma Nur Çelik'e ya da asıl fail sadece Fatma Nur Çelik'e bıçak saplayan öğrenci değildir, koca bir sistem bunun sorumlusudur, iktidar bunun sorumlusudur; bunun özel olarak altını çizmek gerekiyor. Özellikle siyasal iktidarın kutuplaştırıcı dili okullardaki gerilimi artırıyor, pedagojik ve demokratik ilkeler yerine de ideolojik yönlendirmeleri öne çıkarıyor. Oysaki eğitim kamusal bir haktır, güvenli, demokratik, özgürlükçü bir ortamda sağlanmalıdır. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri güçlendirilmeli, her okulda yeterli sosyal hizmet uzmanı bulundurulmalı, risk altındaki öğrencilere erken müdahale programları uygulanmalıdır. Öğretmenlerin mesleki güvencesi ve itibarı korunmak zorundadır. Fakat dediğimiz gibi, bütün bunların yanından geçmeyen bir eğitim sistemi ve bütün bunlara duyarsız, gözünü, kulağını kapatmış bir Millî Eğitim Bakanı gerçeğiyle karşı karşıyayız. O anlamıyla şiddetle mücadele demokratik bir toplumun inşasını da gerekli kılar. Okulları gerici, cinsiyetçi, ayrımcı anlayışların etkisine bırakan; gençleri sorgulamayan, itaat eden, biat eden bireyler olarak yetiştirmeye çalışan kindar ve dindar nesil yetiştirme projesinin bugün sonuçlarıyla yüz yüze olduğumuzu görüyoruz. Oysaki eğitim eşitliği, özgürlüğü ve birlikte yaşama kültürünü güçlendirmelidir. Kadın bir öğretmenin okulda öğrencisi tarafından bıçaklanarak katledilmesi aslında kadınlar açısından yaşamın her alanının ne kadar güvensiz olduğunu da açık ve net bir şekilde ortaya koyuyor. O anlamıyla eğitim politikalarının toplumsal cinsiyete duyarlı olarak yeniden gözden geçirilmesi ve organize edilmesi gerekiyor. O

anlamıyla, Fatma Nur Çelik'in adını yalnızca bir acı olarak değil, güvenli, demokratik ve eşitlikçi bir eğitim sistemi mücadelesinin sistemi olarak da anacağımızı, yaşatacağımızı ifade etmek istiyoruz ve Millî Eğitim Bakanını da iktidarı da okullardaki artan bu şiddeti önleyici gerçekçi politikalar almaya ve bunları da yaşamsallaştırmaya bir kez daha davet ettiğimizi ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomi politikalarını çok konuşuyoruz. En çok konuştuğumuz meselelerin başında da tabii ki asgari ücretlinin ve emeklilerin durumu geliyor. Bu ülkede 17 milyon emeklinin yaklaşık 5 milyonu ayda sadece 20 bin lirayla yaşamını idame ettirmeye çalışıyor. Açlık sınırına bakıyoruz, daha şimdiden 32.365 lirayı geçmiş durumda. Emekli ne yiyor, ne içiyor, nerede yaşıyor, nasıl yaşıyor, kirasını nasıl ödüyor, pazara gidip gelebiliyor mu, sofrasına ekmek koyabiliyor mu? Bütün bu soruların yanıtını ne yazık ki bulamıyoruz. AKP iktidarı emekliye gelince yoksulluğun tokadını vurmaktan imtina etmiyor, sermayeye gelince de maşallah, sonuna kadar kesesini açmakta hiçbir sorun görmüyor. Bakın, bugün sadece ve sadece bayram ikramiyeleri kısmını konuşacak olursak, 2018 yılında verilen bayram ikramiyesi bin TL'ydi ve o zamanki asgari ücretin yüzde 62,3'üne denk geliyordu. Bugün 4 bin lirada ısrar ediliyor ve artırılmak istenmiyor, asgari ücretin yüzde 14'üne denk geliyor. Peki, enflasyona oranlı bir şekilde artırılmış olsaydı bugün emekli ikramiyesi ne kadar olacaktı? 8.100 lira. AKP Grup Başkanı ne diyor? "Kaynak yok." diyor. Oysa sadece 15 Şubat'ta açıklanan bütçe gerçekleştirme verilerine göre 2026 Ocak ayında faize 456,4 milyar TL ödenmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bu para kimin parası? Bu para yoksulun parası, bu para, her gün üreten emekçinin alın terinin parası. Bu ülkede milyonlarca insanın vergisiyle toplanan paralar emekliye, dar gelirliye, yoksula, kadına harcanmıyor, onun yerine bir avuç faiz lobisine her ay milyarlarca dolar para, milyarlarca lira para ödeniyor. Bakın, bu ocak ayındaki miktarla yani 456,4 milyarlık faiz ödemesiyle her bir emekliye bir seferde 30 bin lira para ödenebilirdi ama bunun yerine işin kolayını bulmuşlar, işçiye, yoksula, emekliye gelince "Kaynak yok." deyip işin içinden çıkıyorlar. O anlamıyla, biz DEM PARTİ olarak bir kez daha buradan ifade ediyoruz: Emekli bayram ikramiyesi en az asgari ücret seviyesinde olmalıdır ve bu beklenti bu iktidarın bir lütfü değildir. Bunun gerçekten -Sayın Mevkidaşım Bülent Kaya da söyledi- bir hukukunun, bir yasal garantisinin olması gerekiyor. Bu anlamıyla da artan enflasyon oranında mı olacak, asgari ücrete endeksli mi olacak, bunun adını koymak gerekiyor ve bunu AKP'nin bir seçim yatırımı aracı olmaktan da çıkarmamız gerekiyor.

Şimdi, iktidar bize şunu söylüyor: "Ben sadece asgari ücretliye, emekliye, emekli ikramiyesine ancak ve ancak oyuna ihtiyaç duyduğum zaman, oyunu almak istediğim seçim zamanlarında zam yaparım, seçim yoksa zam da yok." E, şimdi ne yapalım, her yıl siz asgari ücretliye, emekliye zam yapın diye seçim sandığı mı koyalım diye biz buradan sormak istiyoruz. Hukuksuz ve her şeyi araçsallaştıran, kendi iktidarı için her şeyi mübah gören bu anlayıştan da bir an önce vazgeçilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, evet, demin de konuşuldu, 5 Ağustos tarihinde kurulan Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun bir raporu var. Bu raporun içerisinde özellikle 6'ncı, 7'nci başlıklarda ortak bir mutabakat var. O mutabakatlardan biri de aslında kayyum uygulamasından vazgeçilmesine dönük ama demin milletvekili arkadaşımın, Mardin Milletvekili Salihe Aydeniz arkadaşımın da ifade ettiği gibi, Mardin Belediyesinin kayyum süresi ne yazık ki uzatıldı. 4 Kasım 2024'ten beri kayyum uygulaması var. Devrim Demir ve Ahmet Türk Eş Başkanlara görevlerinin iade edilmesi yerine iki aylık bir süre daha kayyum uygulamasında ısrar edildiğini görüyoruz. Şimdi, bir taraftan yanı başımızda büyük bir savaş var -az önce söylendi- Hatay'a bile artık mühimmatlar, bombalar düşüyor, belki bir sıcak cephe bile açılma riski var, ne olacağını bilmiyoruz, bütün bölgeyi kasıp kavuran bir bölgesel sıcak çatışma denkleminin içerisindeyiz ama bir taraftan da Türkiye'de yürüyen bir süreç var ve bu sürece de uygun adım atmayan bir yargı pratiğiyle ve iktidar pratiğiyle karşı karşıyayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Şimdi, daha kaç defa, kayyum uygulamasından geri adım atın ve halkın hakkını halka iade edin, seçilmiş iradeyi gasbetmekten vazgeçin diye buradan söylememiz gerekiyor? Daha ne yapması gerekiyor, atadığınız Mardin kayyumunun Mardin'i daha ne kadar talan etmesine göz yumacaksınız? Sadece 57 taşınmazı acele bir şekilde satışa çıkarmış ve bedelinin çok altında satmış. Bunlar kimin kaynakları, bunlar kimin taşınmazları? Mardin halkının, Mardin Belediyesinin taşınmazları ama şu anda talan ediliyorlar ve AKP iktidarı da bu talan politikasının bir parçası ve seyircisi konumundadır. O anlamıyla, AIHM, AYM kararlarının uygulanmasından kayyum uygulamasından vazgeçilmesine kadar, hiçbir yasal adım gerektirmeyen, hiçbir düzenleme gerektirmeyen adımların derhâl atılması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Toparlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Biz, iktidardan altına imza koyduğu rapora uygun davranmasını istiyoruz ve yargıyı araçsallaştırma pratiklerinden de vazgeçmesi gerektiğini ifade ediyoruz.

Son olarak şunu söyleyelim: İsrail ve Amerika'nın İran'a müdahalesinin yarattığı büyük bir ekonomik darboğaz geliyor. Hürmüz Boğazı'nın kapatılması nedeniyle bütün enerji tedarik hatlarından tatalım her şeye kadar büyük bir zam dalgasıyla karşı karşıyayız. En son özellikle de Katar'ın sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) akışını durdurması gübre ham maddesi açısından büyük bir kriz yaratmıştır. Dışa bağımlı bir tarım üretimi var, dışa bağımlı bir enerji politikası var ve bütün bunların Türkiye ekonomisi üzerinde yarattığı basınç var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Toparlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi ben soruyorum: Gübre fiyatları artacak, halk gübre alamayacak, çiftçi gübre alamayacak, toprağına, tarlasına gübre atamayacak, bunun sonucunda da üretim düşecek. Gübre alabilse bile gübre maliyetleri, akaryakıt maliyetleri arttığı için üretim maliyetleri artacak ve bu bizi büyük bir gıda enflasyonu ile karşı karşıya bırakacak. Hâlihazırda

Türkiye gıda enflasyonunda OECD içerisinde 1'inci, dünyada 5'inci pozisyonda. Bu nedenle hızlı bir şekilde tedbir alınması gerekiyor. Hızlı bir şekilde çiftçinin desteklenmesi, dar gelirlinin desteklenmesi, özellikle de akaryakıt üzerindeki ÖTV baskısının ortadan kaldırılacağı bir tedbirin açıklanması ve politikaların geliştirilmesi gerektiğini de bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Sayın Ali Mahir Başarır.
Sayın Başarır, buyurun.

49.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırında yaşananlarla ilgili Meclisin derhâl toplanması gerektiğine, okullardaki güvenlik sorununa ve Millî Eğitim Bakanına, sosyal medyasında emeklinin bayram ikramiyesiyle ilgili paylaştığı videoya, Mecliste verilen iftar menüsüne, Fatma Nur Çelik'e ve evladına, Meclisin görevine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günlerdir dibimizde, sınırimızda bir savaş var. Aslında "bir savaş" da demek istemiyorum çünkü tek taraflı bir saldırıyla başladı. Dibimizdeki Irak'ı, Suriye'yi, Filistin'i kana bulayan iki fail ülke İsrail ve Amerika. Bu Meclisin ilk yapması gereken şey toplanmaktır. Tüm gruplar ortak bir açıklamayı, öneriyi ve ne yapacağımızı, ne yapmayacağımızı konuşmalıydı.

Bakın, İran'la 534 kilometre sınırimız var ve bugün de Hatay Dörtöl'ü İran'dan atılan bir füzenin ya da parçalarının düştüğü söyleniyor. İşte, korktuğumuz şeyler oluyor ama Meclis maalesef ki toplanmıyor. Savaş durumunda, sınırimızdaki bir savaş durumunda biz toplanmayacaksak, ortak bir karar alamayacaksak -ki en kolay karar alacağımız konu bu, en çok ortaklaşabileceğimiz konu bu- önlemleri, endişeleri burada sıralayamayacaksak, dünyaya Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak önerilerimizi, kızgınlıklarımızı, Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırında yaşanan bu olaylarla ilgili görüşlerimizi açıklayamayacaksak ne işe yarıyoruz? İnsanlar bunu söylüyor bakın, insanlar bizi bu konuda uyarıyor arkadaşlar. Ekonomi, enerji, güvenlik; bu konularda Meclis derhâl toplanmalıdır.

Gerek sınırimız gerek ülkemiz, Venezuela'da yaşanan olaylardan sonra tüm dünya aslında bir güvenlik sorunu yaşıyor. Kendi ülkesinde, meclisinde bile tartışmadan binlerce kilometre uzağı gelip bombalayan, bana göre dengesini yitirmiş, hasta ruhlu bir adam herkesi tehdit ediyor. O yüzden Meclis toplanmalı, Meclis kararları almalı ve tüm dünyaya Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak 86 milyon adına haykırmalıdır.

Değerli milletvekilleri, maalesef ki üst üste iki acı olay yaşadık. Çekmeköy'de görev yaptığı sırada çok kıymetli bir öğretmenimiz katledildi, onu son yolculuğuna uğurladık. Üzülerken söylüyorum, dün de söyledim, bugün de söyleyeceğim: Bir öğretmen katlediliyor, okulda katlediliyor, milyonların içi acıyor, insanlar kahroluyor; gerek okuldaki gerek daha sonraki cenaze törenine bir Millî Eğitim Bakanı neden katılmaz ya? Ha, tepki almaktan korkuyor. Eğer bir öğretmenin cenaze töreninde tepki alacaksan ve bundan korkuyorsan o koltukta oturmayacaksın sen, istifa edeceksin sen! (CHP sıralarından alkışlar) Çünkü okullarda güvenliği sağlayamıyorsun; öğrencilerimizi de koruyamıyorsun, öğretmenlerimizi de koruyamıyorsun.

Bakın, bugün, Van'da kendini bilmez bir veli okulu bastı ve ilköğretimdeki bir çocuğu darbettir, ölebilirdi o çocuk. Okullarda ciddi bir güvenlik sorunu var. Öğretmenlerimizi de öğrencilerimizi de evlatlarımızı da koruyamıyoruz ama bugünkü cenaze törenine bu Millî Eğitim Bakanının katılmaması ya da katılmaması -ikisi de çok vahim bir durum- utanç verici bir meseledir. Bir kez daha kendisini istifaya davet ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Onun görevi tarikat yapılarını STK olarak açıklayıp Millî Eğitim Bakanlığında misafir etmek değildir, okullara siyaset sokmak değildir, okullarda laikliği, cumhuriyetin temel değerlerini, Anayasa'nın ilk dört maddesini tartışmak değildir; onun görevi, eğitim kalitesini yükseltmek, öğretmeni, öğrencisini korumaktır. Görüyoruz ki bunu yapmaktan aciz bir Millî Eğitim Bakanı var, öğretmenin cenazesine gidecek yüzü olmayan bir Millî Eğitim Bakanı var. Derhâl Yusuf Tekin istifa etmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Diğer bir durum, dün bu Mecliste emeklimizin bayram ikramiyelerini konuştuk. Aslında bir sürü konu konuştuk, önemli konular konuştuk. Bir şeyi paylaşmak istiyorum çok değerli milletvekilleriyle, Grup Başkan Vekilleriyle: Dün güvenliği konuştuk, ekonomiyi konuştuk, sosyal içerikli birçok konuyu gündeme getirdik, hepsini sosyal medyamda paylaştım ama bir videoya inanılmaz tepkiler vardı. Ortalama paylaştığımız, Mecliste konuştuğumuz konular 200 bin izlenirken, yaklaşık 2 milyon izlenen, 5 bin yorum yapılan bir video vardı; emekli ikramiyesi. Ben bazı yorumları çıkardım, hepimize laf söylemişler. "Artık birbirinize laf yetiştirmeyi bırakın, gerçek sorunları konuşun, çözün." diyor insanlar. Nedir bu? Başkan gülüyor, Başkanımız da bunu bazen bize söylüyor. Nedir bu? İşte, en düşük emekli maaşı, bayramda emekliye vereceğimiz ikramiye. 4 bin liranın yetmediği bir gerçek arkadaşlar; 4 bin lirayla 4 kişilik bir ailenin memleketine trenle bile gidemeyeceği bir gerçek arkadaşlar; 4 bin lirayla 4 kilo kıyma, 2 kilo şeker bile alınamayacağı bir gerçek arkadaşlar. Millet diyor ki: "Gerçek sorunları konuşun ve çözün, çözmiyorsanız orada kavga etmeniz bir anlamı yok." Bunu AKP Grubuna da CHP Grubuna da DEM'e de MHP'ye de İYİ Partiye de Saadete de YENİ YOL'a da söylüyor. Kendimize gelmek zorundayız, gerçekleri görmek zorundayız. Bu çatı, sorunların çözüldüğü bir yer olmalı. İçinizden bir milletvekili arkadaşımız çıkıp "Neyin 4 bin lirası ya, benim maaşıma yüzde 16 zam yapıldı -ikramiyeye hiç zam yapamayacağımızı söylüyoruz- sokağa çıkamam ben." demiyor ama bilin ki sokaktaki durum ve bu insanların geleceği bu koltuklardan daha kıymetli. Varsın yapmasınlar sizi, bizi milletvekili bir dönem daha ama gerçekleri konuşalım. Bir sefalet var, açlık var, geçinememe durumu var.

En çok eleştirilerden bir tanesi; Mecliste bir iftar yapıldı, Allah kabul etsin ama herkes o menüyü tartışıyor arkadaşlar. Bu ülkede milyonlarca insan iftar çadırlarında kuru fasulye, pilav, çorba, üç kap yemekle orucunu açıyor. Biz de burada orucumuzu, Allah aşkına üç kap yemekle açalım. Adını söylerken zorlandığımız yemekleri insanlar duyduğu zaman üzülüyor. Burada...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Başarır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Maalesef ki ülkenin durumu bu hâldeyken milyonlar açlık sınırı altında yaşarken yediğimize, içtiğimize, giydüğimize, gezdiğimizize dikkat etmeliyiz. Mesela, 4 bin lira bayram ikramiyesi geçen dönem milletvekillerine yatırılmış, bu dönem yatırmayın, istemiyoruz, yatırmayın, yatırmayın ya! Artık toplumu rahatsız edecek davranışlardan, eylemlerden uzaklaşalım.

Şimdi, diğer bir durum, yine, Fatmanur Çelik ve dünya tatlısı evladı, kızı öldürüldü ya da bilemiyoruz. Ama bir mesajı var, diyor ki: "Ölürsem intihar olarak kimse kabul etmesin, düşünmesin." Yani "Öldürüldüm." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Uzun süreden beri benim güzel ülkemde bağıra bağıra, isyan ede ede, uyara uyara kadınlar öldürülüyor, kadınları koruyamıyoruz ve Mecliste konuşuyoruz, sosyal medya paylaşımları yapıyoruz, cenaze törenlerine gidiyoruz, ağlıyoruz; sonra? Aynı şey oluyor. Ya, arkadaşlar, gerçekçi olalım; bu ülkede bir savcı bir kadın hâkimi öldürmeye kalktı, ağır şekilde yaraladı. Onu -açık cezaevinde- adliyede görev yapan bir hükümlü kurtarmadı mı? Savcının hâkimi öldürmeye kalktığı bir ülkeden bahsediyoruz. Demek ki eğitim, insanların geldiği nokta, psikolojik destek, güvenlik, her konuda yetersiz ve bunların hepsine ek, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmışız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Son cümlelerim Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Tüm muhalefetin direncine rağmen iktidar hâlâ bu gerçekleri görmüyor; İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili, yarattığı eksiklikle ilgili hiçbir çözüm üretmiyor ama kadınlar, çocuklar, öğretmenler katlediliyor. Gerçekten bu kabul edilir bir durum değil. Bu Meclisin de görevi, bununla ilgili toplanıp gerekli yasaları, önlemleri, eksiklikleri tespit etmelidir diyorum.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Söz sırası, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Sayın Özlem Zengin'de.

Sayın Zengin, buyurun.

50.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, birleşimi yöneten Başkan Vekili Tekin Bingöl'e, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ile Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine, Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın salı günü Türkiye Büyük Millet Meclisine konuya dair bilgi vereceğine, dün 1 Mart tezkeresiyle alakalı yapılan konuşmalara ve Türkiye'nin geleceğinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde yönlendirileceğine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri; ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın, Başkanım, Genel Kurul açıldı, yaklaşık iki saat oldu, iki saat içerisinde buraya gelebildik, çok uzun bir konuşmalar silsilesi...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sağ salım geldik Başkanım.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Evet. Ali Mahir Bey benden süre talep etti ama siz zaten yeteri kadar kendisine süre verdiniz, dün de böyle olmuştu.

Değerli arkadaşlarım, çokça konu var, ben bu konular içerisinde en önemli olarak gördüğümüz şu an yanı başımızdaki savaş... Bu konuyla ilgili olarak Ali Mahir Bey bir çağrıda bulundu fakat bu çağrıyı niçin bugün yaptığını anlayamadım, aynı çağrıyı dün de yapabilirlerdi yani dün Genel Kurula geldiğimiz zaman bu durum zaten vardı ve bu konuyla ilgili ortaklaşa şeyleri konuşmak için bir imkân vardı, hatta bir iftar sofrasında da buluşarak en azından Türkiye'deki bütün insanlarımıza, milletimize ve kamuoyuna bütün meselelere rağmen aynı sofrada yan yana oturabildiğimizi, meselelerle ilgili konuşabildiğimizi gösterme imkânımız olabilirdi. Şimdi, tabii, bir tercih meselesi bu yani bu bir pazarlık konusu olmamalı bence. "Bize böyle olursa biz bunu yaparız." "Şöyle olursa bunu yaparız." Pazarlıksız, Türkiye'yle alakalı meseleleri pazarlıksız değerlendirmemiz lazım. Dün akşam iftarda Sayın Cumhurbaşkanımız yaptığı konuşmada genel olarak bu konuya dair yaklaşımımız konusunda "Tarafların uzlaşma açıklamasını bir an evvel yapmalarını istiyorum." dedi ve "86 milyon insanımızın tek bir ferdinin dahi zarar görmemesi için dikkatli, temkinli, sabırlı ama tüm bunları yaparken de haksızlıklar ve haydutluklar karşısında da dirayetli olmaya devam edeceğiz." dedi. Tüm bu açıklamalar böyle, Türkiye'nin yaklaşımları böyle. Dünyayı barışa çağırmaya, hukuksuz işgalleri, savaşı engellemeye dair gayretleri devam ederken bugün Millî Savunma Bakanlığımızın yaptığı açıklamayı Sayın Grup Başkan Vekili de, İYİ Parti Grup Başkan Vekili arkadaşımız da ifade ettiler. Bu yapılan saldırı, İran'dan ateşlenen, Irak ve Suriye hava sahasını geçerek Türkiye'ye düşen bu füzeyle alakalı olarak, balistik mühimmatla ilgili olarak gerekli tedbirler alınarak engellenmiş oldu. Fakat bu, bizim için önemlidir. Bu olayın ne kadar ciddi olduğunu, Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyada Türkiye'nin de bu karanlığa çekilmek için uğraşıldığını göstermesi açısından bizim kendi birliğimizi, beraberliğimizi tahkim etmek açısından bu konudaki yaklaşımımızın daha net bir tavırla ortaya konması gerektiğini gösteren bir durumdur. İşte, bu sebeple, ben, Sayın Uğur'u dinlerken, Sayın Hakan Fidan Bakanımızı aradım, Sayın Dışişleri Bakanımızı. Kendisi haftaya salı günü Türkiye Büyük Millet Meclisine konuya dair detaylı bilgi verecek, o gün zaten gruplarımızın da konuşmalarına imkân olacak. Burada, biz, kendisine sorularımızı, merak ettiğimiz konuları ileteceğiz ve aynı zamanda Türkiye kamuoyunun merak ettiği konuları Türkiye Büyük Millet Meclisinde daha detaylı bir şekilde açıklayacak Sayın Başkanım, bunu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bir diğer önemli mesele, biraz evvel yine gündeme geldi, Dışişlerinde görev yapan diplomatlarımızla alakalı eleştiriler vardı. Tabii, dönüp baktığımızda, Türkiye'de cumhuriyet tarihinde diplomatlarımıza dönüp baktığımızda Dışişlerinde ta Mustafa Kemal'den itibaren kariyer diplomatı olmayan aslında pek çok büyükelçimiz olduğunu görüyoruz. Kamuoyunun bildiği isimler var,

örneğin Yakup Kadri Karaosmanoğlu -"Zoraki Diplomat" diye bir kitabı da vardır- Yahya Kemal Beyatlı, adını çokça bildiğimiz Hüsrev Gere, Rauf Orbay. Bu diplomatlarımızın hiçbirisi aslında kariyer diplomatı değildir, farklı alanlarda uzmanlıkları vardır ve dünyada da bugün iş yapma şekillerini tartışabiliriz ama bir örneklik teşkil etmesi açısından, örneğin Amerika'dan Orta Doğu'yla ilgili olarak Tom Barrack, bir iş insanıdır kendisi, aynı şekilde yine Rusya'da görev yapan Witkoff, o da bir iş insanıdır. Yani dünyada şu anda baktığımızda iki temel konuda; bir kariyer diplomatları, bir de alanında ya da bölgede uzmanlık sahibi olan insanların diplomaside görev aldıklarını görüyoruz. Burada bu konulara yaklaşırken yani bunları kafamızda bir yerde bir çerçeveye oturtarak değerlendirmenin doğru olacağını ve kendimize haksızlık yapmaktan bir nebze olsa uzaklaşmayı ben öneriyorum çünkü dün de 1 Mart tezkeresiyle alakalı konuşmalar vardı, iftar vaktinin yaklaşması hasebiyle aslında hak ettiği kadar da konuşma imkânımız olmadı. Şu meseleleri bir bütünlük içerisinde konuşmamız gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Yani bundan neredeyse yirmi yılı aşkın bir zaman öncesinde ortaya çıkmış olan bir hadise sanki bugün olmuş gibi değerlendirilmeye ve buradan farklı yorumlarla kamuoyu yönlendirilmeye çalışılıyor. Eğer çok önemseniyor ise aslında dün başlanması gereken nokta buydu Ali Mahir Bey yani daha dün bunu söylemek daha doğru olurdu. Yani gelin arkadaşlar, biz bugün burada Türkiye'nin geleceğine dair... Bizim için beklenmedik bir şey midir? Yani bunlara zaten baktığımız zaman, bu yangın yerinde Türkiye'nin de hedeflerden biri olmasını muhtemel olarak gördüğümüz için bizim Türkiye Büyük Millet Meclisinde genele baktığımızda kendi aramızda ufak tefek meseleler üzerine tartışmak yerine Türkiye'nin bugünü ve geleceğine dair bu hakiki meseleleri gerçekten tartışmak, birbirimize zarar vermek adına değil, hakikaten buradan Türkiye'nin geleceğine dair bir netice hasil etmek ve aynı zamanda da dünyaya örnek teşkil edecek bir tavır ortaya koymak gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Sonuç olarak coğrafyamızın konumunu hepimiz biliyoruz, son yıllarda burada yakılan ateşlerin farkındayız. Özellikle terörsüz Türkiye'yle ilgili götürülen süreç çok önemlidir, Türkiye için geline aşama. Burada emek veren tüm milletvekillerimize ve siyasi partilere de hassaten teşekkür ediyoruz. Meclis Başkanımızın da burada çok büyük bir emeği var ve nihayetinde de tüm bunlar çerçevesinde Türkiye'nin geleceğini Türkiye Büyük Millet Meclisinden hep beraber yönlendireceğimizi de unutmamak gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan...

V.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Tekin Bingöl'ün, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Önce şu süre meselesine bir açıklık getirmek istiyorum; çok net, burada dakikaları topluyorum. Sayın Kaya dokuz dakika konuştu ama hiçbir şekilde engelleme yapmadım, onunla sınırlı kaldı. Sayın Poyraz on dört dakika konuştu hiç kesintiye uğratmadan çünkü hakikaten üzüldüğüm, milletvekili arkadaşlarımız için de aynı şey geçerli. Bir dakika verdiğimde daha lafını tamamlamadan, sözünü tamamlamadan kesiliyor; inanın, vicdan azabı çekiyorum. Sonuçta hepsi seçilmiş, hepsinin saygınlığı olan arkadaşlarımız bir çatı altında âdeta kader birliği yapmışız. Sayın Gülüstan Koçyiğit on bir dakika konuşmuş, Sayın Ali Mahir Başarır da on iki dakika konuşmuş. Siz dokuz dakika konuşmuşsunuz, dokuz dakika bile değil ama ben hiç engelleme yapmıyorum sonuna kadar çünkü zül addederim. Sayın Grup Başkan Vekillerimizin sözünü kesmek, kısıtlamak; bu hoş bir şey mi? Değil. E, bunu Grup Başkan Vekilleri kendileri planlarsa ben de çok mutlu olurum, grup da çok mutlu olur.

Buyurun Sayın Başarır.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

51.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Öncelikle Özlem Hanım'a nazik açıklamalarından dolayı teşekkür ediyorum ama birkaç konu yanlış anlaşıldı. Bir, biz tabii ki iftar sofrasında buluşuruz.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Çağır, çağır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sizinle ben giderim Ankara'nın herhangi bir ilçesinde bir yurttaşın sofrasında otururum, bundan da onur duyarım, hiç sıkıntı yok. Ama burası Türkiye Büyük Millet Meclisi yani millî iradenin tecelli ettiği yer. Bugün bir milletvekili arkadaşımız cezaevinde; üç gün önce hiçbir suçu yokken -bakın, bu ortaya çıkacaktır- Bolu Belediye Başkanımız tutuklandı, Sincan'a getirildi.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - "Bolu'nun kaymağını siz mi yiyeceksiniz?" diyor ya "Kaymağını siz mi yiyeceksiniz?" diyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Meclis Başkanına sitemimiz şudur: Siz lütfen millet iradesinin tecelli ettiği yerin Başkanısınız ve millî iradeye sahip çıkın.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Haraca bağlamışsınız insanları.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, Sayın Bahçeli iç cephe güçlendirilmesinden bahsediyor. Bolu Belediye Başkanını bu şartlarla tutuklayarak mı iç cepheyi güçlendireceğiz arkadaşlar?

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Evet, tabii, bir mahzuru yok bence.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - İnsanları haraca bağlayarak mı...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yani böyle bir şey...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Peki, tamamlayın lütfen.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Tamam.

Yani burada tabii ki bir tepki ortaya koyuyoruz ama biz burada otururuz, bir çorbayla -hepimiz aynı masalarda bunu yapıyoruz- iftarımızı açarız.

Yine, bakın, diplomatlarla ilgili o kadar eskiye gitmeyin, Ünal Çeviköz gibi önemli bir isim Bağdat'ta, Yaşar Yakış gibi sizin Bakanlığınızı yapmış isim Suudi Arabistan'da görev yapmıştı düne kadar. Ama bugün maalesef ki liyakat açısından, görev açısından, önem açısından atanan isimler olmuyor, bunu belirtmeye çalışıyoruz, hatalar ortaya çıkıyor. Sadece burada değil, valilik, hâkimlik, başsavcılık, bakanlıklar, hepsini görüyoruz burada yani bu eleştiriyi kabul etmemiz lazım.

Özellikle, savaş konusunda ısrarla söylediğim şey, bu konuda ortaklaşabiliriz: Meclis toplanmalı, konuşmalı, tartışmalı, ortak bir bildiri yayınlamalı; ben bunu söyledim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Poyraz, buyurun.

52.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Ben de Sayın Zengin'in nezaket dolu açıklamaları için teşekkür ediyorum.

Burada amacımız hiçbir kamu görevlisini, büyükelçiler de dâhil, zan altına almak değil ama ben bu konuya çalışmadan önce, Katar Büyükelçisi üzerinden örnek vermeden önce, Rusya, Amerika, İngiltere gibi Türkiye Cumhuriyeti devletinin bu ülkelerdeki büyükelçilerinin de özgeçmişlerine baktım ve o özgeçmişlere ilişkin söylenecek hiçbir söz yok. Dolayısıyla iki karakteri de iki figürü de atayan iradenin aynı irade olduğu noktasında o zaman birisi doğru, birisi yanlıştır. Türkiye'nin bu büyük devlet olma iddiası, dünya devleti olma iddiası ile bu atamalarındaki bu tür... Gözden kaçmış da olabilir, onların gerekçelerini atayan iradenin takdiri olduğu için gözden kaçmış da olabilir. Ben sadece burada hatırlatma yapıyorum. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti devletinin Amerikan Büyükelçisinde, Türkiye Cumhuriyeti devletinin Rusya, İngiltere, Afganistan Büyükelçilerinde bu özellikler mevcutken, diğer büyükelçiliklerdeki bu özelliklerin aranmaması bir çelişki.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bu çelişkiyi de Sayın Zengin'in de hem parlamenter sorumluluğuyla hem hukukçu sorumluluğuyla gözden geçireceğinden eminim.

Sayın Hakan Fidan konusunda da önümüzdeki hafta salı gününe Sayın Dışişleri Bakanı böyle bir planlama yapmış, bir programlama yapmış. Sanıyorum Sayın Dışişleri Bakanının, daha doğrusu Türkiye Cumhuriyeti devlet geleneğinde bir bakanın ilk önce bilgilendirme ihtiyacı duyması gereken yerin Parlamento olduğu vurgusu üzerinden yola çıktım. Dolayısıyla salıyı da beklemeye gerek yok, yarın olabilir, cumartesi olabilir, pazar olabilir; buradaki milletvekilleri bu sorumlulardan cevaplarını bekliyorlar. Sayın Dışişleri Bakanının programına tabi olmayı parlamenter olarak da yasama organı olarak da biraz aciz içinde olmak olarak tanımlarım. Bundan da hem kendimi hem de diğer milletvekillerini imtina etmeye davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Zengin, buyurun.

53.- İstanbul Milletvekili Özlem Zengin'in, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır ile Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, çok kısa birkaç şey...

Şimdi, birincisi, bahsettiğiniz arkadaşlarımızın da CV'lerinden öte yaptıkları işlere bakıldığında aslında karar veren iradenin aynı hassasiyet içerisinde karar verdiğini görmek mümkündür diye düşünüyorum.

Sayın Bakanımıza ben yarın da gelebileceğini ifade ettim, kendisi yarın da gelebileceğini fakat bölgedeki şartları daha sağlıklı bir şekilde değerlendirmek, daha dolu bir şekilde Genel Kurula bilgi vermek istediğini söyledi. Buradaki konunun hassasiyetinin herkes farkında, Sayın Bakan da farkında. O sebeple önemli olan şeyin Türkiye Büyük Millet Meclisine geliyor olması ve burada detaylı bilgi verecek olması olduğunu ifade etmek istiyorum.

Bir de şu var Sayın Başkanım, arkadaşlarımızı dinlerken... Bu eleştirilerde bir doz var. Bakın, bu doz aşıldığında önce kendimize hasar veriyoruz, başta milletvekilleri olmak üzere. Yani biz suyla da orucumuzu açarız; bu değil, bu tartışmalara lütfen müsaade etmeyelim. Yani burada yediğimiz yemek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Bir iki cümle Başkanım...

BAŞKAN - Devam edeceksiniz.

Yalnız, bugün son derece düzeyliydi, son derece mutluyum.

Buyurun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Başta hep öyle oluyor da Başkanım, sonu böyle olmuyor yani başı böyle başlıyor, akşama bakalım nasıl olacak, sonu farklı oluyor; dün de öyle oldu, dün de böyle başlamıştı.

Şimdi, Başkanım, bu yemeklerimizi bizim burada aşağıda, hemen Genel Kurulun yanı başında görev yapan kendi aşçılarımız pişirdiler yani burada yapıldı. O yüzden, yani bu yemek neyse, akşama peynir-ekmek yiyelim, hiç fark etmez.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yiyelim bugün, değişiklik olsun.

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Yiyelim vallahi, peynir-ekmek olsun. Başkanımız bu akşam iftarımızı verecek. Yani biz razıyız, bundan razıyız, milletimiz ne yiyorsa biz de aynı şeye talibiz.

O yüzden, bakın, burada yaptığımız konuşmalarda, rica ediyorum, eleştirilerimizi yaparken de Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerini aşağıya çeken, milletvekillerinin değerini aşağıya çeken, bakanlarımızın değerini aşağıya çeken konuşmalar yapmayalım. Bakın, bunlar Türkiye'ye zarar veriyor.

O yüzden, ortada, makulde bir yerde buluşalım Başkanım, akşam peynir-ekmek-çayla da iftarımızı açarız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Doğru.

Çok seri bir şekilde geri kalan arkadaşların birer dakikalarını karşılayacağım.

Buyurun Sayın Mullaoglu...

54.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu'nun, İran halkının yanında olduklarına ilişkin açıklaması

SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Sayın Erdoğan Orta Doğu'yu parçalayan ve emperyalizme hizmet eden Büyük Orta Doğu Projesi'nin Eş Başkanı olarak emperyalizmin çizdiği politik hat üzerinde Orta Doğu politikasını yürütmektedir. Bu Eş Başkanlık yüzünden Filistin davasına büyük bir darbe vurulmuş, Suriye de tamamen İsrail'in etki alanına bırakılmıştır. Şimdi de İran'a, uluslararası hukuka ve insani bütün değerlere aykırı olarak saldırılar gerçekleştirilmektedir. Bu haksız ve insanlık dışı saldırıların o ülkede bulunan yönetim şekliyle bir ilgisi yoktur, emperyalizme hizmet edip etmemekle ilgisi vardır. Yönetim şekliyle ilgisi olsaydı Orta Doğu'da emperyalizme hizmet eden diğer ülkelerin yönetim şekilleri de demokratik olurdu.

Bu nedenle, sonuna kadar İran halkının yanındayız. Tarihin kırılma noktasındayız. Bizlerin her zamankinden çok birbirimize sarılmaya ihtiyacımız vardır, aksi hâlde sadece bir dönem daha Cumhurbaşkanı seçilmek için yargı eliyle muhalefete darbe yapmak, belediye başkanlarını hapse atmak, emperyalizme hizmetten başka bir şey değildir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tanal...

55.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının düzenlediği iftar yemeklerine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; devlet bütçesi toplumun ortak malıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ramazan ayı boyunca gösteriş ve siyasi propaganda amaçlı çok sayıda iftar yemeği düzenlemektedir. Valilere, büyükelçilere, milletvekillerine, Parlamento muhabirlerine, sivil toplum kuruluşlarına iftarlar veriliyor. İftar sofrasının en bereketlisi içinde fakirin bulunduğu sofradır. İslam'ın temel anlayışına göre iftarın, yetimlere, gariplere, yolda kalmışlara, ihtiyaç sahiplerine verilmesi -teşvik edilen- hayırlıdır ancak burada millet adına sorulması gereken çok soru vardır: Bu iftar yemeklerinin toplam maliyeti ne kadardır? Bu harcamalar Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinin hangi kaleminden karşılanmaktadır? Millet pazarda fileyi dolduramaz hâle gelmişken, emekliler iftar sofrasına ne koyacağını düşünürken millet bütçesinden yapılan bu harcamaların şeffaf biçimde açıklanması zorunluluktur. Türkiye Büyük Millet Meclisi milletin evidir; milletin evinde yapılan her harcamanın hesabının millete açıklanması için Meclis Başkanını göreve davet ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Dinç...

56.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, YÖK'ün üniversite kontenjanlarıyla ilgili yaptığı duyuruya ilişkin açıklaması

FARUK DİNÇ (Mersin) - Yükseköğretim Kurulu (YÖK) yaptığı açıklamada üniversite kontenjanlarının bu yıl da hukuk, psikoloji, eczacılık, diş hekimliği ve öğretmenlik programları başta olmak üzere azaltılacağını duyurmuştur. Bu karar, yükseköğretimde kaliteyi artırma ve mezun istihdamını dengeleme amacı taşısa da sınava kısa bir süre kala açıklanması üniversite sınavına hazırlanan adaylar arasında motivasyon kırıcı ve moral bozucu bir etkiye neden olmuştur. Bu nedenle temel çözüm, gençlerimizi erken yaşta mesleki eğitime yönlendirmek ve onları nitelikli meslek sahibi bireyler hâline getirmektir. Bu bağlamda mesleki eğitim merkezleri büyük önem taşımaktadır çünkü MESEM'ler aracılığıyla öğrenciler hem öğrenim görmekte hem sigortalı çalışmakta, maaş almakta ve ustalık yolunda ilerlemektedir. Geleceğimizin teminatı olarak gördüğümüz gençlerimizin geleceğini kurtarmanın yolu herkesi üniversite mezunu yapmaya çalışmaktan değil doğru yeteneğe doğru eğitimi sunmaktan geçmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu...

57.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, İspanya Başbakanı Pedro Sanchez ile Hakan Fidan'ın söylediklerine ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İspanya Başbakanı Pedro Sanchez diyor ki: "İtaatsizlikten korkmayacağız, ABD ve İsrail'in tehditlerine rağmen değerlerimiz ve çıkarlarımız doğrultusunda hareket edeceğiz." Peki, Hakan Fidan ne diyor? "ABD ve İsrail İran'da rejimi değiştirmeyi hedefliyor." Hepsi bu kadar; kuru, içi boş bir durum tespiti. Doğrudur, yanlıştır yok, net bir duruş yok, ABD ve İsrail'in gerçek amacına küçücük dahi olsa bir atıf yok. Hani nerede büyük İsrail'i inşaya tepki? Hani nerede Türkiye'yi de içine alan sözde kürdistana tepki? Onu da İspanya Başbakanı mı söylesin? Yazıklar olsun! Bari biz buradan söyleyelim: Kahrolsun siyonizm! Kahrolsun Amerikan emperyalizmi! Kahrolsun iş birlikçileri!

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Kocamaz... Yok.

Sayın Suiçmez...

58.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, "Laikliği birlikte savunuyoruz." başlıklı bildiriye ilişkin açıklaması

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, 3 Mart 1924'te cumhuriyetimiz halifeliği kaldırmış, eğitim ve öğretimi birleştirmiş, din işleri ile devlet işlerini ayırmıştır ama görüyoruz ki bugün hâlâ laikliği hazmedemeyenler var. "Laikliği birlikte savunuyoruz." başlıklı bildiriye imza atan yüzlerce vatandaşımız, halkı kin ve düşmanlığa tahrik iddiasıyla ifadeye çağırılıyor, sindirilmeye çalışılıyor.

Sayın Başkan, Türkiye'de karşı devrim oldu da haberimiz mi olmadı? Laikliği ve Anayasa'yı savunmak ne zamandan beri suç ve tahrik unsuru oldu? Bilinmelidir ki dün savunduk, bugün savunuyoruz, yarın da son nefesimize kadar savunacağız. Düşünce, din ve vicdan özgürlüğünün teminatı olan laiklik kırmızı çizgimizdir. Yaşasın demokratik, laik, sosyal hukuk devletimiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Taşkent...

59.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, Sakarya'nın Geyve ilçesinin bazı mahallelerinin doğal gaz sorununa ilişkin açıklaması

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Geyve ilçesi Nuruosmaniye, Doğançay, Şerefiye, Kızılkaya, Örencik ve Dereköy Mahalleleri sakinleri her gün seslendirilen "Türkiye Yüzyılı"nı göremediklerini söylüyorlar. Bine yakın hanenin olduğu bu mahallelerde hâlâ doğal gaz yok, oysa her seçim öncesi buralara doğal gaz getirileceğinin sözü verilmişti. Devletin en temel altyapı hizmetlerinden biri olan doğal gazın hâlâ ulaştırılamamış olmasını kabul edemez bulan vatandaşlar kendilerine birçok kez verilen sözün artık tutulmasını bekliyorlar. Bu çağrı sadece Geyve'deki mahallelerimizin değil, yıllardır ötelenen, görmezden gelinen tüm mahallelerin ortak sesi aslında. Ya söz vermeyin ya da verdiğiniz sözü tutun.

BAŞKAN - Sayın Sakik...

60.- Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in, Mardin kayyumunun görev süresine ilişkin açıklaması

SIRRI SAKİK (Ağrı) - On beş aydır "Ahmetler göreve, belediye başkanları göreve." denilerek zaman geçti ama on beş aydır tek bir somut adım atılmadı. Bugün Mardin'e kayyum gasbı iki ay daha uzatıldı. Ne Ahmetler göreve döndü ne Selahattinler özgürlüğüne kavuştu ne de demokrasi adına bir arpa boyu yol alabildik. Laf var, icraat yok, halkın iradesi tecelli etmiyor. Halkın belediyelerini seçilmişler değil, atanmış memurlar yönetiyor. Sürekli bir bekleme hâli içerisindeyiz Godot'yu bekler gibi ama Godot gelmiyor, gelmedikçe umut tükeniyor.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Çakırözer? Yok.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının Komisyonun görev süresinin uzatılmasına dair bir tezkeresi vardır.

Tezkereyi okutuyorum:

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- (10/1912, 3375, 3376, 3377, 3378, 3379) esas numaralı Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığının, Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin tezkeresi (3/1336)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

10/12/2025 tarihinde çalışmalarına başlayan Çocukların Suça Sürüklenmesine Yol Açan Nedenlerin Tüm Boyutlarıyla İncelenerek Koruyucu ve Önleyici Mekanizmalar Geliştirilmesi ile Çocukların Toplumsal Yaşama Etkin Katılımlarının Sağlanması İçin Yapılması Gerekenlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun 03/03/2026 tarihli toplantısında aldığı karar gereğince çalışma süresinin Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 105'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 10/03/2026 tarihinden geçerli olmak üzere bir ay uzatılması hususunda gereğini saygılarımla arz ederim.

Müşerref Pervin Tuba Durgut
İstanbul

Komisyon Başkanı

BAŞKAN - İç Tüzük'ün 105'inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Araştırmasını üç ay içinde bitiremeyen komisyona bir aylık kesim süre verilir." hükmü gereğince komisyona bir aylık ek süre verilmiştir.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

VII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 19 milletvekili tarafından, Türkiye Varlık Fonunun mali sürdürülebilirliğinin, borçluluk yapısının, kârlılık performansının, kamu bankalarına sağlanan desteklerin bütçe ve kamu borcu üzerindeki etkilerinin, şeffaflık ve hesap verebilirlik düzeyinin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 4/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4/3/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 04/03/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent Kaya
İstanbul
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 19 milletvekili tarafından, Türkiye Varlık Fonunun mali sürdürülebilirliğinin, borçluluk yapısının, kârlılık performansının, kamu bankalarına sağlanan desteklerin bütçe ve kamu borcu üzerindeki etkilerinin, şeffaflık ve hesap verebilirlik düzeyinin tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 04/03/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 04/03/ 2026 Çarşamba günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Adana Milletvekili Sayın Sadullah Kısacık.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Varlık Fonu 2016 yılında kurulan bir fon. Bu Fonun kurulması AK PARTİ iktidarı döneminde birçok kez gündeme gelmiş fakat o dönem ekonomi yönetiminin başında olan Genel Başkanımız Sayın Ali Babacan'ın ısrarlı engellemeleriyle kurulamamıştır. Zaten Sayın Ali Babacan görevden ayrıldıktan sonra iktidarın hemen yaptığı ilk işlerden birisi Varlık Fonunun kurulması olmuştur. Zaten Sayın Ali Babacan bu tür şeylere, bu tür şerhler engel olduğu için adı da Bakanlar Kurulunda "fren Ali"ye çıkmıştır, "fren Ali" lakabı takılmıştır. Tabii, biz hayra motor, şerre fren olması nedeniyle de Genel Başkanımızla gurur duyuyoruz.

Şimdi, dünyaya baktığımız zaman değerli arkadaşlar, evet, başarılı varlık fonları var ama bu varlık fonları ellerinde doğal gaz, maden ya da petrol gelirleri olanların -dolayısıyla bütçe fazlası olduğu için- ellerindeki parayı bir fonda toplayıp etkin olarak yatırım yapmak için kurdukları fonlar ama bizim gibi bütçe açığı olan, 2 trilyon 740 milyar faiz ödeyen, bırakın yatırım yapmayı, borç bulmak için yurt dışlarında yabancı fonların, yabancı kuruluşların, yabancı yatırımcıların kapısında bekleyen, kapısını çalan bir iktidar için Varlık Fonu niye kurulur? Şimdi bana bir kişi açıklayabilir mi bu Varlık Fonu niye var, bu Varlık Fonu ne işe yarıyor? 2016 yılında kurulmuş, on yıl olmuş, Allah rızası için bir kişi çıksın "Bu Varlık Fonunu biz şunun için kurduk ve bu Varlık Fonu şimdiye kadar şunları başardı." desin. Bir kişi çıksın bize bunu anlatsın, şu Meclisi bir aydınlatsın.

Şimdi, bakıyorsunuz, Türkiye Varlık Fonunun uluslararası kredi derecelendirme notu ne? BB- yani spekülative fon. Bakın, bu bile bizim ülke imajımızın zarar görmesi açısından son derece olumsuzdur. Bir tane Varlık Fonumuz var ve onun da notu spekülative. Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, bu Varlık Fonunun bir başarı hikâyesini göremiyoruz. Eğer şu olsaydı "Bakın, Türkiye Varlık Fonumuz var. Bu Fon sayesinde artık biz kamu-özel iş birliğine son verdik, köprüleri 5'li çeteye vesaireye peşkeş çekmeden bu milletin fonuyla yapıyoruz." deseydik keşke. "Şu gördüğünüz şehir hastanelerini kamu-özel iş birliğiyle değil, yine özel sektör üzerinden, geçiş

garantili köprüleri yine kamu-özel iş birliğiyle değil, bunlara son verip, bakın, Varlık Fonumuz var, bu Fonla yapıyoruz." diyebilseydik keşke. Ama bununla ilgili hiçbir başarı hikâyesi var mı değerli arkadaşlar? Maalesef yok.

Şimdi, bu Fonun en karanlık tarafı ve en eleştirilebilir tarafı Fonun denetime tabi olmaması. Türkiye Varlık Fonu kamunun Fonudur yani Fona devredilen şirketler kamu malıdır ama Fon özel hukuk kurallarına tabidir. Böyle bir şey olabilir mi? Fon kamunun ama özel hukuk kurallarına tabi.

Yine, aynı şekilde, Varlık Fonunun yasasına baktığınız zaman çok kısa bir yasası vardır; bu yasa kısaca şöyledir: Bu Fon aklına geleni yapar, kimse de hesap sormaz, Fon o şekilde yönetilir; Sayıştay denetleyemez, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üzerinde etkisi yoktur.

Değerli arkadaşlar, geçtiğimiz aylarda Türkiye Varlık Fonu yönetimi Plan ve Bütçe Komisyonunda güya denetime girdi. Milletvekillerinin denetimde ibra için bir el kaldırması olmaz mı ya, bir el kaldırması yani bu, tamam, uygundur diye; el kaldırma bile yok. Denetim şu şekilde: Fonun Genel Müdürü, yöneticileri geliyor, sunuş yapıyor ve gidiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi, baktığınız zaman böyle bir denetim Türkiye Büyük Millet Meclisinin prestiji açısından son derece zararlıdır. Bakın, eğer siz bu Meclisin prestijini düşünüyorsanız, Plan ve Bütçe Komisyonunda şu Varlık Fonunun yöneticileri karşısında, en azından, şu milletvekillerinin eli kolu bağlı şekilde durmasını içinize sindiriyorsanız size bir şey demiyorum ama buna bir son vermemiz lazım. Bu nedenle de değerli arkadaşlar, bugün sunmuş olduğumuz önergemize, Varlık Fonunun Sayıştay denetimine, Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimine açılması için gerekli adımların atılması yönünde bu konuda bir Meclis araştırması komisyonu kurulması konusundaki önergemize desteklerinizi rica ediyor, iyi çalışmalar diliyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Sadullah Bey bu Fon niye kuruldu diye anlamaya çalışıyor, biz de 2016'dan beri anlamaya çalışıyoruz. Ben o zaman da Plan ve Bütçe Komisyonundaydım, anlayamadım çünkü meseleye iyi niyetli bakıyorsun. Hani bu, Özelleştirme İdaresinin işlerini yapacak olsa Özelleştirme İdaresimiz var, borçlanma için kurulmuş olsa hazinemiz var; efendim, kamu yatırımları için kurulmuş olsa Devlet Planlama Teşkilatı, Kalkınma Bakanlığı var. "Niye kuruldu bu?" filan diye sorguladık, sorguladık, en sonunda anladık ki yağma için kurulmuş arkadaşlar, çok net. Varlık Fonu bu milletin varlıklarını yağmalamak için kurulmuş bir fondur. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Şimdi, bakın, Plan ve Bütçe Komisyonuna daha yeni Varlık Fonu Genel Müdürü geldi, bürokratları geldi, onlarla da konuştuk. Güya Varlık Fonu, efendim, bugünün gelirlerini geleceğe aktaracaktı, değil mi? Geleceğe borç bırakıyor Varlık Fonu. Hazine bugüne kadar Varlık Fonuna tam 34 milyar 678 milyon dolar kaynak vermiş arkadaşlar. Daha önce böyle bir şey yok. Yaklaşık 35 milyar dolar hazine Varlık Fonuna... Güya Varlık Fonu kaynak yaratacakken biz oraya para transfer etmişiz. Yakınlarda yine borçlandı. Bir yandan da borçlanıyor, hazinenin verdiği para da yetmiyor çünkü denetimsiz bir alan. Şimdi, kim konuşacak AK PARTİ Grubundan bilmiyorum, çıkıp diyecekler ki: "Şirketlerin, BOTAŞ'ın denetimleri eski usul devam ediyor." Orası eski usul devam ediyor ama esas kararlar yukarıda veriliyor; Varlık Fonunun ve alt fonlarının denetimi yok, buralar denetimsiz ve sahipsiz. Kim yönetiyor, belli değil. Sayın Cumhurbaşkanı başında, orada bir Başkan Vekili var, her iş ondan dönüyor; zaten bir sürü konularda ismi birtakım şeylere karışmış bir hocamız. Yani kim yönetiyor? Sahipsiz. Eskiden bunların, bu kuruluşların bir sahibi vardı, şimdi sahipsiz; bir yerlerden talimat veriliyor...

Bakın, size bir olay söyleyeyim, daha önce bu konuşuldu, mahkemeye intikal etmiş bir olay, AK PARTİ Grubundaki arkadaşlara özellikle söylüyorum: Birileri geliyor, Varlık Fonunda diyor ki: "Ya, biz Türkiye'ye para getirelim." tamam mı, "75 milyar dolar para getireceğiz." diyorlar -şimdi, hani, burası kabile devleti ya, bizim devletimizin kurumları yok, bir şeyi falan yok ya, öyle bir devlet hâline getirdi AK PARTİ- "75 milyar dolar getireceğiz ama bize bu iş için önden biraz para verin." diyorlar; Varlık Fonunun 25 milyon dolar parasını tokatlıyorlar. Evet. Ya, sordum ben arkadaş "Bunu neye istinaden verdi?" Ya, bir devlette bir yerden bir yere para ödenirken bir ödeme emri olur, bir belgesi olur, bilgisi olur, bir şeyi olur; 25 milyon doları tokatlayıp gidiyorlar. Şimdi, kazara ortaya çıkmış bir şey; biliyorsunuz, bunlar denetimi sevmedikleri için bu tür şeyler normal şartlarda ortaya çıkmaz. Kazara, Devlet Denetleme Kurulu denetçileri bu işi yaparken bu paranın verildiğini tespit ediyorlar, konu şu anda mahkemelik. Varlık Fonu böyle yönetiliyor, anlatabiliyor muyum? Yani birisi bir şey vadediyor, çıkarıp şak 25 milyon dolar ödüyorlar. Bu şekilde siz bu ülkenin kaynaklarını Varlık Fonu eliyle yağmalyorsunuz; bu, çok net bir şekilde ortadadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ERHAN USTA (Devamla) - Bakın, şimdi konsolide hesaplar çıktı, 2024 hesapları. Bizim kâr eden şirketlerimiz Varlık Fonuna alındıktan sonra zarar etmeye başladı, bütün şirketlerde aynı şeyi görebilirsiniz.

Şimdi benim tek tek girme imkânım yok ama konsolidesini söyleyeyim: 2024 yılında konsolide kâr-zararı; değerli arkadaşlar, enflasyon yüzde 44 aynı yıl, Varlık Fonunun toplam kârı yüzde 16, reel olarak yüzde 25 zarar etmiş Varlık Fonu; sadece 2024 yılı için söylüyorum. Yine, toplam varlıklarına bakıyorsunuz, enflasyon karşısında erimiş.

Dolayısıyla Türkiye'nin kaynaklarını yağmalayan bir fondur, denetimsiz bir alandır, mutlak suretle ve ivedilikle Varlık Fonu tasfiye edilmelidir. Eğer bu memlekete bir tane iyilik yapmak istiyorsanız -en azından bir tane iyiliğiniz olsun- bu Varlık Fonunu tasfiye edin diyorum, yoksa diğer türlü, gelecek nesillere daha fazla borç bırakacak, gelecek nesillere yükümlülük bırakacak bir unsur olmaktan Varlık Fonu çıkmayacaktır. Ancak kârlı bir alan, çok seviyorlar burayı; işte, burası üzerinden de Türkiye'nin kaynakları yağmalanmaya devam ediliyor.

Bu vesileyle bu anlamda söyleyeceğim, bizim bu grup önerisine destek verdiğimizizi ifade etmek istiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Ali Bozan.

Sayın Bozan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ALİ BOZAN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Biz de grup olarak bu önergeye "evet" diyeceğiz ama bundan önce, önerge sahibi partiye küçük bir eleştiride bulunmak istiyorum. Bir söz var "Sizi esefle kınıyorum, şiddetle protesto ediyorum." diye. Şimdi, ben, bu önergeyle ilgili, konuşma gelmeden önce oturdum saatlerce baktım Türkiye'de adında "varlık" bulunan başka bir kurum var mı diye. Adında "varlık" bulunan başka hiçbir kurum yok. Yani şu anda bu ülkede bu kadar yokluk, yoksulluk varken sizin başka işiniz yok mu? Adında da "varlık" olan bir kurum var; adında da "varlık" olan bir kurum vallahi bazen insanın keyfini getiriyor, öncelikle bunu ifade edelim.

Şimdi, önerge sahibi partiden hatip arkadaşımız dedi ki: "Birileri çıksın iktidardan anlatsın; Varlık Fonu niye var? Türkiye Varlık Fonu niye kuruldu, hele bir anlatın." Onlar anlatmazlar ben anlatayım size: Türkiye Varlık Fonu bu ülkede iktidarın kurduğu paralel bir bütçedir, sarayın bütçesini oluşturmak için oluşturulmuş paralel bir hazinedir. Adını net bir şekilde ortaya koymak gerekiyor çünkü on yıllık süre içerisinde, Türkiye Varlık Fonuna devredilmeden önce kâr açıklayan birçok şirket bugün zarar açıklıyor. Bu nedenle, bu Türkiye Varlık Fonu iktidarın paralel bütçesidir ve halkla, kamuyla hiçbir şekilde bir alakası yok, amacı sadece saraya hizmet etmektir. Neden? Bunu rakamlarıyla açıklayalım arkadaşlar: Türkiye Varlık Fonunun 2024 Yılı Faaliyet Raporu'na göre Fonun bütçesindeki şirketlerin toplam borcu 2019 yılında 950 milyar, 2020 yılında 1 trilyon 586 milyar, 2021 yılında 2 trilyon 302 milyar, 2022 yılında 3 trilyon 534 milyar, 2023 yılında 7 trilyon 850 milyar, 2024 yılında ise 10 trilyon 671 milyar lira olmuş. İşte, Varlık Fonunu kurma amaçları tam da budur. Bu nedenle, bu Fonun adı "Türkiye Varlık Fonu" değildir; bu Fonun adı "cukka fonu"dur; on yıllık süre içerisinde yapılan budur. Varlık Fonunun açıkladığı rakamlara göre borç tam 11 kat artmış, bu nedenle bu Fonun adı "cukka fonu"dur. Şimdi, bizim önerimiz şu: Türkiye Varlık Fonunu kapatalım, eğer Türkiye Varlık Fonunu kapatmıyorsak o zaman adını doğru koyalım, "AKP varlık fonu" yapalım.

Değerli arkadaşlar, şu anda mübarek ramazan ayındayız değil mi? İktidar ve iktidarın zengin ettiği bir grup, bir kesim şatafatlı iktidar sofralarında orucunu açarken bugün milyonlarca yurttaş ya belediyelerin ya da hayır kurumlarının kurmuş olduğu çadırlarda iftarını açmak zorunda, ama olsun Varlık Fonu var(!) Yine, bu ülkede açlık var, yoksulluk var, ama olsun Varlık Fonu var(!)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ BOZAN (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

ALİ BOZAN (Devamla) - Bu ülkede emekli 20 bin lirayla geçinmek zorunda, ama olsun Türkiye Varlık Fonu var(!) Bu ülkede asgari ücretli 28 bin lirayla geçinmek zorunda, ama olsun Varlık Fonu var(!) Bu ülkede -işte, önümüz Ramazan Bayramı- emeklilere bayram ikramiyesi 4 bin lira, ama olsun Türkiye Varlık Fonu var(!) İşte, Türkiye Varlık Fonu gerçeği bu.

Ben son olarak AKP'li vekillere Mersinli emekli bir yurttaşın ricasını iletmek istiyorum. Dün ben burada bayram ikramiyeleriyle ilgili bir konuşma yapmıştım, bayram ikramiyeleriyle ilgili yaptığım konuşmanın sonrasında Mersin'den emekli bir yurttaş bana mesaj göndermiş, demiş ki: "Ben bu bayramda fitremi AKP'ye vermek istiyorum; sizden ricam AKP'nin IBAN numarasını alır mısınız?" Ben de emekli yurttaşın ricasını size iletiyorum, IBAN numaranızı verin, ben de Mersin'deki emekli yurttaşla ileteyim. Bugün 4 bin lirayı hakaret olarak kabul eden emekli bir yurttaş size fitresini vermek istiyor, bence anlarsanız bu ayıp size yeter de artar bile.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Sen alsaydın, oraya gitmeseydin!

ALİ BOZAN (Mersin) - Mesajı göstereyim.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Hadi oradan, yürü!

ALİ BOZAN (Mersin) - IBAN numarası verin! Mesajı göstereyim size.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Hadi oradan, hadi oradan!

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Karabük Milletvekili Sayın Cevdet Akay.

Sayın Akay, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Varlık Fonu 360 milyar dolar büyüklüğünde, 2024 cirosu da 3,9 trilyon olmuş ülkemizin çok önemli kuruluşlarını bünyede barındıran önemli bir fon yani "ikinci hazine" denilmesi boşuna değil.

Şimdi, Türkiye Cumhuriyeti devletinin toplam tüm kamu borcu 14,3 trilyon. Şimdi, Varlık Fonunun en son Plan ve Bütçe görüşmelerinde açıklanan, Sayın Genel Müdür tarafından bize ifade edilen borcu 10,7 trilyon, bunun 7,6 trilyonu da finansman borcu yani Türkiye Cumhuriyeti devletinin en son verilere göre olan toplam borcunun yüzde 75'i kadar Varlık Fonunun borcu var. Şimdi, baktığımız zaman da bu borcun yapısı, yükümlülükleri genelde kısa vadeli. Dolayısıyla, içinde bulunduğumuz konjonktürde önümüzdeki dönemde borçlanma maliyetinin de yükseleceği düşünülerek Varlık Fonunun sağlıklı denetimi mutlaka gerekiyor.

YENİ YOL Grubunun önerisini içtenlikle destekliyoruz çünkü Varlık Fonu yeterince denetlenmiyor. Bağımsız denetim kuruluşu raporları üzerinden Devlet Denetleme Kurulunun raporlarını Plan ve Bütçe Komisyonunda biz denetlemeye çalışıyoruz. İbra mekanizması yok, sağlıklı bir denetim kesinlikle yok, kamu kurum ve kuruluşlarının tabi olduğu kanunların hiçbirine tabi değil. Bunlardan neler var? Kamu İhale Kanunu'na tabi değil, Devlet İhale Kanunu'na tabi değil, Sayıştay denetimine tabi değil eskiden dâhil edilenler hariç, Taşit Kanunu'na tabi değil. İşte, Taşit Kanunu'na tabi olmadığı için de en son kiraladığı 58 adet taşıtın 41 adedini bir firmadan alıp yüksek maliyetle kira gideri olarak çıkış yapabiliyor. Bunun da ortaklık yapısını incelediğiniz zaman o da etik değil zaten.

Baktığımız zaman, şu anda 1 trilyon 389 milyarlık kamu giderleriyle ilgili, görevlendirme giderleriyle ilgili bahsettiğimiz bir büyüklükten bütçede, bunun da BOTAŞ gibi bir kuruluşunun da -kanun teklifi geldi Plan ve Bütçe Komisyonuna, birazdan oraya

geçeceğiz- geçmiş dönemde 388 milyarı silinmişti, şimdi de 2026 dâhil 500 milyarı silinecek. Bütün bu yapılar içerisinde sağlıklı bir denetleme mutlaka gerekiyor.

Şimdi, bakın, Türkiye'nin fabrikaları bir taraftan satılıyor, limanları bir taraftan satılıyor. Daha henüz yeni, Türkiye Varlık Fonunun 2016 yılından beri bünyesinde bulundurduğu İzmir Alsancak Limanı bir firmaya devredildi, Alport firmasına devredildi. Bu firma, sırf bu ihaleyi almak için 2026 Ocak ayında kurulmuş ve ihaleyi de aldı. Hangi şartlarda aldı, nasıl aldı, kaç yıllığına aldı, yatırım taahhüdü nedir; hiçbirini bilmiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - İşte, bütün bunların bilinmesi için, kârlılık marjının hesaplanması, borçlanma oranı nedir; bütün yapıların denetlenmesi gerekiyor.

Bakın, en son, otoyol ve köprülerin özelleştirilmesine ilişkin finansal danışmanlık hizmetiyle ilgili, Özelleştirme İdaresi Başkanlığının danışmanlık hizmetleriyle ilgili ihaledeki sözleşmelerinden... Bakın, burada otoyol ve köprülerin özelleştirme işiyle ilgili finansal danışmanlık Ernst&Young'a verilmiş. Ne zaman verilmiş? 23/10/2025 tarihinde verilmiş. Bu belge de otoyol ve köprülerin özelleştirileceğine dair bir ispat belgesidir.

Bütün bu kamu kaynaklarının, varlıklarının heba olmaması için Varlık Fonunun da denetiminin sağlıklı ve düzgün yapılması ve Mecliste yetkililerin hesap vermesi ve ibra mekanizmasının kurulması gerektiğini ifade ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sakarya Milletvekili Sayın Ertuğrul Kocacık konuşacak.

Sayın Kocacık, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisi grup önerisi üzerine AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Varlık Fonu, Türkiye'nin stratejik varlıklarının daha etkin, daha verimli ve daha vizyoner bir anlayışla yönetmek üzerine kurulmuş klasik bütçe mekanizmalarının ötesinde uzun vadeli kalkınma perspektifiyle çalışan bir yapıdır. Bu Fon, bir gider kalemi değil, bir kalkınma aracıdır. Fonun gelir gider dengesi korunarak nakit akışı sürdürülebilir ve güçlü bir şekilde devam etmektedir. Borçlanma politikası ise son derece titizlikle yürütülmektedir. Kullanılan kredilerde en avantajlı koşulların sağlanması için azami özen gösterilmektedir. Burada özellikle altını çizmek isterim ki bugüne kadar gerçekleştirilen hiçbir finansman sürecinde Türkiye Varlık Fonu portföyünde bulunan, yer alan varlıklar teminat olarak gösterilmemiş, Fonun güçlü ve sürdürülebilir mali yapısı üzerine kurgulanmıştır.

6741 sayılı Kanun çerçevesinde Fon üç aşamalı bir denetime tabidir; bağımsız dış denetim, Devlet Denetleme Kurulu denetimi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu denetimi. Ayrıca, portföyde yer alan ve Sayıştay denetimine tabi olan şirketlerde Sayıştay denetimleri aynen devam etmektedir. Nitekim, 2024 yılı konsolide aktif büyüklüğünün yüzde 81'i Sayıştay denetimi kapsamındadır. Bununla birlikte, Fon faaliyetleri Uluslararası Egemen Varlık Fonları Forumu tarafından belirlenen Santiago Prensipleri çerçevesinde şeffaflık, hesap verilebilirlik ve iyi yönetim ilkeleri doğrultusunda faaliyet göstermektedir.

Türkiye Varlık Fonu yatırımlarından elde ettiği gelirlerle borç servis yükümlülüklerini karşılayabilecek kapasiteye sahiptir. Nitekim, 2025 yılı Mart ayında TÜRK TELEKOM satın alımına ilişkin kredinin daha uygun koşullarla refinanse edilmesi de Fonun güçlü ödeme kabiliyetinin somut bir göstergesidir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Varlık Fonu 7 stratejik sektörde faaliyet gösteren 34 şirketi ve yaklaşık 200 bağlı ortaklığı kapsayan dev bir yapının konsolide finansal görünümünü yönetmektedir. Bu tablo yalnızca bir kurumun değil Türkiye'nin stratejik, ekonomik gücünün toplam fotoğrafıdır. Türkiye'nin küresel rekabette güçlü kalması için finansal enstrümanlara, stratejik yatırım araçlarına ve uzun vadeli vizyona ihtiyacı vardır. Türkiye Varlık Fonu da tam olarak bu ihtiyaca cevap vermektedir.

Sözlerimi tamamlarken şunu ifade etmek isterim: Biz, günü kurtaran değil, Türkiye Yüzyılı'nı inşa eden politikaların arkasındayız. Daha güçlü ekonomi, daha güçlü finansal yapı ve daha güçlü Türkiye hedefimizden asla geri adım atmayacağız.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Antalya Milletvekili Uğur Poyraz ve 21 milletvekili tarafından, Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail tarafından İran'a yönelik gerçekleştirilen geniş kapsamlı hava operasyonları Orta Doğu'da uzun süredir devam eden jeopolitik rekabeti doğrudan devletler arası çatışma düzeyine taşıması nedeniyle ABD-İsrail-İran çatışmasının Türkiye'nin güvenliği, dış politikası ve bölgesel istikrardaki bozulmanın Türkiye üzerine etkilerinin tüm boyutlarıyla incelenmesi, bölgesel savaş riskine karşı alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ve Türkiye'nin stratejik politika seçeneklerinin ortaya konulması amacıyla 4/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 4 Mart 2026 Çarşamba günü (Bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Uğur Poyraz
Antalya

Öneri:

Antalya Milletvekili Grup Başkan Vekili Uğur Poyraz ve 21 milletvekili tarafından, Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail tarafından İran'a yönelik gerçekleştirilen geniş kapsamlı hava operasyonları Orta Doğu'da uzun süredir devam eden jeopolitik rekabeti doğrudan devletler arası çatışma düzeyine taşınması nedeniyle ABD-İsrail-İran çatışmasının Türkiye'nin güvenliği, dış politikası ve bölgesel istikrardaki bozulmanın Türkiye üzerine etkilerinin tüm boyutlarıyla incelenmesi, bölgesel savaş riskine karşı alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ve Türkiye'nin stratejik politika seçeneklerinin ortaya konulması amacıyla 4 Mart 2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 4 Mart 2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Muğla Milletvekili Sayın Metin Ergun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; İYİ Parti olarak verdiğimiz genel görüşme önergesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

28 Şubat 2026'da Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail tarafından İran'a yönelik başlatılan askerî operasyon uluslararası hukukun temel ilkelerini açıkça ihlal etmektedir. Bu müdahale Birleşmiş Milletler Şartı'nda düzenlenen güç kullanma yasağına aykırı, devlet egemenliği hakkını hiçe sayan bir müdahaledir. İYİ Parti olarak Amerika'yı ve İsrail'i uluslararası hukuku ihlal eden bu pervasız tutumlarından dolayı şiddetle kınıyoruz. Bu, savaş falan değildir, uluslararası hukuku hiçe sayan bir tecavüzdür.

Muhterem milletvekilleri, İran'la beş yüz yıllık bir ortak sınırı paylaşan, değişmeyen sınırı paylaşan ve komşuluk ilişkilerini tarih boyunca karşılıklı saygı çerçevesinde sürdüren bir milletin mensuplarıyız ve 40 milyona yakın soydaşımızın yaşadığı komşu bir devletin askerî müdahaleyle istikrarsızlaştırılmasının yol açacağı sonuçlardan derin endişe duyuyoruz. İYİ Parti olarak biz İran'ın geleceğine İranlıların karar vermesi gerektiğini düşünüyoruz.

28 Şubattan bu yana yaşanan gelişmeler Orta Doğu'da zincirleme istikrarsızlık riski doğurmuştur ve bu durum da artacak gibi görünmektedir. Hukuk tanımaz bu saldırılara karşı İran'ın misilleme eylemleri ve kapasitesi Körfez'deki enerji tesislerini ve uluslararası deniz yollarını tehdit etmektedir. Bu ve buna benzer müdahaleler mülteci akınları, sınır güvenliği tehditleri, enerji arz kesintileri ve bölgesel çatışmaların yayılması gibi riskleri beraberinde getirebilecek bir iklim yaratabilir; ne yazık ki bu risklerin gerçekleşmesi de Türkiye'nin ulusal güvenliğini ve ekonomik çıkarlarını olumsuz etkileme potansiyeline sahiptir. Yükselişe geçen petrol fiyatlarının Türkiye'nin enerji faturasını artıracak bir gerçektir; bu durum da enflasyonu körükleyecek, Türk lirasının değerini ve vatandaşlarımızın alım gücünü doğrudan etkileyecektir. Doğabilecek otorite boşluğu çeşitli terör örgütlerinin hareket alanını genişletecek sonuçlar yaratabilir.

Bu arada ABD ve İsrail'in İran'da bulunan kimi terör örgütlerini silahlandırmaya başladığıyla ilgili haberler gelmektedir. Bu yeni durum Türkiye açısından dikkatle takip edilmesi gereken bir hâldir. Çatışmanın bölgeye yayılması hâlinde hava sahası ihlalleri, siber saldırılar ve vekil güç faaliyetleri artabilir. Bu riskler millî güvenliğimize yönelik doğrudan tehdit oluşturma riski taşımaktadır.

Bütün bu güvenlik, enerji ve millî güvenlik riskleri karşısında, İYİ Parti olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir genel görüşme yapılmasını talep ediyoruz.

Ayrıca iktidarın bu manzara karşısında şu adımları atmasında büyük faydalar olduğunu düşünüyoruz: Enerji arz güvenliği için stratejik rezervlerimiz artırılmalı ve tedarik kaynaklarımız çeşitlendirilmelidir. Sınır güvenliğimiz güçlendirilmeli, istihbarat ve erken uyarı sistemlerimiz etkinleştirilmelidir. Ekonomik şoklara karşı bütçe disiplini korunmalı, kırılgan kesimlere sosyal destek sağlanmalıdır.

Muhterem milletvekilleri, bu süreçte iktidar mensuplarının dile getirdiği iç cephenin güçlendirilmesi bahsinde de bazı düşüncelerimizi ifade etmek istiyoruz. Bize göre, iç cephenin güçlendirilmesi iç siyasette demokrasinin işlerliğiyle doğru orantılıdır. Hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve basın özgürlüğü sağlanmadıkça iç cephenin güçlenmesi pek mümkün gözükmemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

METİN ERGUN (Devamla) - Partili Cumhurbaşkanlığı sisteminin yürürlüğe girmesinden sonra yaygınlaşan kurumsuzluk ve kuralsızlık anlayışı ile otoriterleşme eğilimleri ülkemizdeki birliği, beraberliği ve toplumsal dayanışmayı azaltan başlıca unsur olmuştur. Dolayısıyla iç cepheyi güçlendirecek en önemli adım hukukun üstünlüğünün tesis edilmesi ve parlamenter demokratik sistemin inşası olacaktır. Böyle bir dönüşüm Türkiye'yi bölgesel krizlere karşı daha dirençli kılacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyor, önerimize desteklerinizi bekliyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Birol Aydın.

Buyurun lütfen. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BİROL AYDIN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İYİ Parti Grubunun önerisi üzerine söz aldım. Bu vesileyle, terör ve zulüm şebekesi Amerika Birleşik Devletleri-İsrail bloğunun saldırılarında ailesiyle birlikte hayatını kaybeden İran dinî lideri Seyit Ali Hamaney'in şehadetinin topyekûn bir direnişe ve uyanışa vesile olmasını temenni ediyorum. Dost ve kardeş İran halkına ve yönetimine sabır ve başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi, istiklal mücadelemizin karargâhıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kıbrıs Barış Harekâtı'nın tezkeresini onaylamış, 1 Mart tezkeresini reddetmiş bir Meclistir. Geriye doğru bir asırlık, yarım asırlık ve yirmi beş yıllık periyotlarla burada olup bitenleri, konuşulanları ve sonuçlarını sağlıklı okuyamaz isek bugünü ve yarını doğru okuyup inşa edemeyiz. Bunu özellikle ifade etmek isterim.

Değerli arkadaşlar, küresel sömürge şebekesi, her daim coğrafyaları planlamadan önce, işgal etmeden önce zihinleri işgal eder ve sömürgeleştirir. Sonra siz bir anda bakarsınız ki sömürgecilerin türküsünü söylemeye başlamışsınız. İktidar partisinin sözcüsü

çıkar der ki: "Amerika Birleşik Devletleri'nin uydusu Körfez ülkelerindeki üslerine İran'ın gönderdiği füzeler kardeş ülkelerin topraklarına saldırıdır." Dışişleri Bakanı da âdetâ eş zamanlı çıkar der ki: "Stratejik hataydı, Trump'ı rahatlatacak tavizler verilseydi."

Arkadaşlar, kendinize gelin, kendinize gelin; siz, Türkiye Cumhuriyeti'nin Dışişleri Bakanısınız, her akşam televizyon ekranlarında Orta Doğu uzmanı olarak yorum yapan kişiler değilsiniz. Siz, İstiklal Marşı'nın ne dediğini anlamamışsınız. Siz, ekmek teknesini, çoluk çocuğunun rızkını haraca bağlayan mafya bozuntusu tiplere direnen esnafa "Haracınızı verin de rahatlayın." diyecek kişiler değilsiniz, olmamalısınız. (YENİ YOL sıralarından alkışlar) Siz ne zaman bölgemizin ve ülkemizin kaderine yapılan her türlü emperyalist müdahaleye "hayır" diyebilecek ve direnecek iradeyi ortaya koyacaksınız arkadaşlar?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

BİROL AYDIN (Devamla) - Bu arada, bir kısım hoca efendilere, bir kısım yazarçizerlere de sesleniyorum -sosyal medyada çokça boy gösteriyorlar- diyorum ki: Keşke Şia'yı dert edindiğinizin yüzde 1'i kadar CIA'yi dert edinebilseydiniz.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Mossad'ı...

BİROL AYDIN (Devamla) - Siz ne zaman dostunuz Trump'ın ve dostu Netanyahu'nun İran'la sınırlı kalmayacağını idrak edeceksiniz? Irak ve Afganistan'dan, Arap Baharı'ndan, Suriye sürecinden, Filistin'den, Gazze'den, Aksa Tufanı'ndan bugün ortaya kafası karışık yorum yapanların hissesine bir şey düşmedi mi diye seslenmek istiyorum ve ve buradan sesleniyorum, karar vericilere sesleniyorum: Unutmayın, kuvvet ve kudret sahibi Cenab-ı Allah'tır. Emperyalizme karşı direnen cephe her zaman olacaktır. Önemli olan böyle zamanlarda siz kimin yanında saf tutacaksınız? İşte, NATO Türkiye'ye bir tezgâh hazırlıyor, uyanık olmak zorundayız.

Sizleri saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan.

Buyurun Sayın Öcalan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Sayın Genel Kurul, halkımızı buradan selamlıyorum.

İran'da yaşananları hepimiz yakından takip ediyoruz. İran'daki kırılganlık dıştan ziyade içtedir. Yıllardır antidemokratik uygulamalar, asılan insanlar, demokrasi dışı faaliyetler, otoriter rejim... Maalesef bugün bu durumu yaşıyor İran. Ben -İran'la ilgili-orada öldürülen çocuklar, kadınlar, idam edilen tüm insanları saygıyla anıyorum.

İşte bu noktada söylemek lazım; en büyük yatırım demokrasiye yapılmalıdır, en büyük yatırım insan haklarına yapılmalıdır, en büyük yatırım ülke içerisinde bulunan tüm farklılıklara yapılmalıdır. İran bunu yapmadı, İran Belucilere bunu yapmadı, İran bunu Kürtlere yapmadı, İran bunu Azerilere yapmadı, İran bunu Farslara da yapmadı. İran diktatöryal bir rejimle yönetildi. Şu an dıştan bir müdahaleyle karşı karşıyadır, çöktürmeye doğru gidiyor.

Herkesin ders çıkarması gerekiyor, tüm bölgenin, tüm bölge devletlerinin, tüm bölge insanların ders çıkarması gerekiyor. Elbette ki siz yumuşak karnı büyütürseniz zemin açarsınız müdahalelere, emperyalist güçlere zemin aralarsınız. İşte, bu noktada herkesin her şeyi bu coğrafyada gözden geçirmesi gerekiyor. Bakınız, yüz yıl önce yapay sınırlar çizildi bu coğrafyada; yüz yıl önce insanlar birbirlerinden ayrıldı, coğrafyalar birbirinden kopartıldı. Şimdi, müdahalenin gerekçesi de yüz yıl önce çizilen sınırlar yapılmaktadır. Bu noktada, elbette ki ismi İran İslam Cumhuriyeti; İslam'la ne kadar ilintilidir, cumhuriyetle ne kadar ilintilidir? Maalesef, cumhuriyetle zerreyimiskal kadar alakası olmayan bir ülkedir. Füzelere, nükleer enerjiye, silahlara büyük yatırımlar yapıldı ama bugün o silahlar, o nükleer çalışmalar İran'ı korumuyor çünkü İran halkının da İran devletinin yanında olmadığını hepimiz biliyoruz, İran halkının da İran'ın yanında olmadığını biliyoruz; bunu açık bir şekilde söylemek lazım.

Bakınız, bu coğrafya yaşamaya değer bir coğrafyadır, yaşatmaya değer bir coğrafyadır, çok zengin bir coğrafyadır. Birçok etnik, birçok inançsal faktör vardır. Siz burayı demokrasiyle buluşturursanız burayı dünyanın merkezi hâline getirirsiniz. Yer altı ve yer üstü zenginlikleriyle ideal bir coğrafyadır ama maalesef şimdiye kadar başarılmamıştır.

Avrupa'ya bakın, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nın merkezi bir coğrafyaydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Evet, Başkanım...

BAŞKAN - Tamamlayın, buyurun.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Çok değil, yetmiş yıl önce, altmış yıl önce, elli yıl önce İkinci Dünya Savaşı'nın merkezi olan Avrupa'da milyonlarca insan yaşamını yitirdi. Birinci Dünya Savaşı'nın da merkeziydi ama bundan elli yıl önce, altmış yıl önce Avrupa toplumu bir araya geldi, demokrasiyi inşa etmeye çalıştı, mümkün ile ideali birbirine yaklaştırdı, şu an kısmen de olsa Avrupa dünyanın cazibe merkezi hâline gelmiştir, kendi problemleriyle yüzleşmiştir, kendi gerçekliğiyle yüzleşmiştir ve yeni bir sistem inşa etmiştir. Umarım önümüzdeki dönemde bu ülkenin öncülüğüyle, Türkiye'nin öncülüğüyle Orta Doğu'da demokrasi havzası inşa edilir, bir cazibe merkezi hâline gelir, tüm farklılıkları zenginlik olarak bu coğrafyada yaşamaya imkân sunar.

Tekrardan Genel Kurulu ve halkımızı selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Zonguldak Milletvekili Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İran ile İsrail arasında çıkan çatışma bölgesel dengeleri kökten değiştirebilecek bir krize dönüşmüştür. Böyle bir tabloda Türkiye'nin nerede durduğu, nasıl bir strateji izlediği ve bu süreci ne kadar doğru okuduğu hayati bir önemi haizdir. Bu bağlamda, gelebilecek olan tehditleri iyi değerlendirmek gerekiyor. İlk olarak karşılaşılabileceğimiz tehdit kitlesel göçtür. Göç olgusu, öncelikle savaşın uzaması ve kara savaşının ortaya çıkması durumunda gerçekleşecektir. Bu durumda Türkiye'nin nasıl bir pozisyon alacağı, nasıl önlemler alacağı şimdiden netleştirilmelidir.

Bir diğer tehdit, hepimizin malumu, hava saldırılarıdır. Türkiye'nin hava savunma sistemlerini güncellemesi ve güçlendirmesi artık ertelenemez bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Bakın, daha birkaç saat önce İran'dan ateşlenen bir balistik füzeyi engellemek üzere kullanılan mühimmatın şarapnel parçaları Hatay'ın Dörtöyöl ilçesine düştü. Bu düşen, engelleyici mühimmat değil, roketin kendisi de

olabilirdi. Bu noktada artık Çelik Kubbe'mizin en alt katmanından en üst bileşenine kadar tam kapasite hazır olması gerektiği gerçeği bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Şunun bilincindeyiz: Savunma sanayisi millî bir meseledir ve burada tek ölçü liyakat ve teknik yeterlilik olmalıdır. Millî muharip uçağımız KAAAN'ın 2028 hedefi kritik önemdedir. Aynı şekilde, F-35 meselesinde de Türkiye, çok haklı olduğu, kurucu ortağı olduğu, müşteri olmadığı bir projede maalesef yanlış kararlar nedeniyle hakkını alamadığı bir duruma gelmiştir. Diplomatik zeminde kararlılıkla Türkiye'nin bu hakkının savunulmaya devam edilmesi gerektiği ortadadır.

Bir diğer önemli olan nokta da Hava Kuvvetlerimizin acil ihtiyacını gidermek üzere Eurofighter uçak alımları planlanmıştı özellikle Katar ve Umman'dan fakat şu noktada güncel gelişmelerle bu ülkelerin bu satışlarla ilgili nasıl bir tutum sergileyecekleri de dikkate alınmalı ve o da netleşmelidir.

Değerli milletvekilleri, bu noktada bölgesel güvenlik gerçeğine dikkat çekmek gerekmektedir. Kafkaslarda, Balkanlarda, Doğu Akdeniz'de, Kıbrıs'ta, İran'da yaşanan her gelişme Türkiye'yi doğrudan etkilemektedir. Türkiye, bölgede barışın kurucu aktörü olmak zorundadır ancak şunu belirtmek gerekir ki barış sadece söylemle değil, tutarlılıkla sağlanabilir. Bir yandan sert açıklamalar yapıp diğer yandan aynı planların masasında yer almak Türkiye'yi güçlendirmez, aksine güvenilirliğini azaltır.

Sayın milletvekilleri, en önemli ve can alıcı tehditlerden biri de mutlaka ekonomik tehdittir. Hem enerji tesisleri vuruluyor, LNG tesisleri vuruluyor ve şimdi de Hürmüz Boğazı'nın kapanma ihtimali söz konusu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Böyle bir durumda yalnızca petrol piyasaları değil, Türkiye'deki tüm akaryakıt fiyatları, enflasyon ve üretim maliyetleri doğrudan etkilenecektir. Böyle bir krizde de zaten dayanılmaz hâle gelmiş olan hayat pahalılığı daha da katlanarak vatandaşın sofrasına mutlaka yansımacaktır.

Bugün bölgede yeni bir güç dengesi kurulmaya çalışılmaktadır. Amerika ve İsrail'in istediği ülkeye müdahale edebildiği, Birleşmiş Milletlerin kararlarının devre dışı bırakıldığı bir düzen yeni dünya düzeni olamaz. Türkiye'nin görevi bu düzensizliğe sessiz kalmak değil, uluslararası hukuku savunan bir çizgide yer almaktır. Aynı zamanda, içeride toplumsal barışı zedeleyen bir siyaset anlayışıyla dışarıda güçlü bir duruş asla sergileyemezsiniz. Güçlü dış politika, içeride demokratik meşruiyet ve toplumsal birliktelikle mümkündür diyoruz, öneriyi desteklediğimizi belirtiyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Erzurum Milletvekili, AGİTPA Komisyonu Başkanı Sayın Selami Altınok.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletim; hepinizi en derin saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Maalesef, bölgemiz bir ateş çemberi içerisinde ama bu ateş çemberi içerisinde olmak bugünün meselesi değil sadece; İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batılı emperyalist devletlerin İsrail'in kuruluşunu sağlamalarından sonraki süreçte Orta Doğu'da kan ve gözyaşı hiçbir zaman durmadı, maalesef akmaya devam ediyor. Daha bundan altı ay öncesine kadar burada İsrail'in Gazze'deki Filistinlilere yapmış olduğu katliamı konuşuyorduk; 70 binin üzerinde insan büyük bir kısmı kadın ve çocuk olmak üzere katledildi ama kimsenin, Batı değerlerini savunduğunu iddia eden Batılı devletlerin hemen hemen hiçbirinin sesi çıkmadı.

Bugün de yine İran gibi Orta Doğu coğrafyasının en kadim devletlerinden bir tanesine İsrail-Amerika iş birliğiyle saldırılıyor. Sebep ne? "Nükleer silahı olmasın ve balistik füzeleri olmasın." Bunu diyen ülkeler hem nükleer silaha sahip hem de balistik füzelere sahip, en güçlü silahlara sahip ülkeler. "Bizde olacak, bir başkasında olmayacak. Biz mahallenin kabadayısı olacağız, bir başkası sesini çıkaramayacak." anlayışıyla çocuğu çocuğu, insanları katletmeye devam ediyorlar bu mübarek ramazan gününde.

Bütün bu gelişmeler neticesinde, değerli arkadaşlar, ülkemiz açısından en büyük avantajımız Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın küresel vizyonu sayesinde ülkemizi, devletimizi bu ateş çemberinin dışında tutabilme gayretimiz ve başarımızdır diye düşünüyorum. İsrail'in niyetini biliyoruz, arzımevut niyetlerini de biliyoruz, İran'la kalmayacaklarını da biliyoruz; Orta Doğu coğrafyasında güçlü, kendilerine rakip olabilecek, kendilerine "hayır" diyebilecek bir devletin var olmasını istemediklerini de biliyoruz. Buna göre, yirmi üç yıldır AK PARTİ hükümetleri döneminde çok büyük işler yapmış olmamıza rağmen en önemli işimiz savunma sanayisi noktasında ülkemizi getirdiğimiz çok muazzam noktadır. Eksikliklerimiz yok mu? Tabii ki var eksikliklerimiz. İnşallah KAAAN'ı da kendi savaş uçaklarımızı da başka alanlardaki ihtiyaç duyduğumuz diğer silahlarımızı da en kısa sürede, en gayretli bir şekilde üretme ve savunma sanayisi noktasında dışa bağımsız olma oranımızı, yüzde 80'lere çıkardığımız o oranı, yüzde 90'lara, 95'lere çıkarabilme gayretini özellikle göstermekteyiz, o gayreti göstereceğiz. Buradaki en önemli işimiz, değerli dostlar, değerli arkadaşlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

Buyurun.

SELAMİ ALTINOK (Devamla) - ...Türkiye'de 86 milyon insanımızın bir ve beraber olabilme noktasındaki gayretimizi devam ettirebilmemizdir. Farklı siyasi partilerde olabiliriz, farklı siyasi fikirlerimiz olabilir ama ortak noktamızın Türkiye Cumhuriyeti devleti ve 86 milyon insanımızın iyi ve sağlıklı bir memlekette, sağlıklı bir ortamda, güvenli bir ortamda yaşayabilmelerini sağlamak olduğunu hepimizin bilmesi lazım gelir. Bu noktada, özellikle "terörsüz Türkiye" çalışmalarında hemen hemen bütün siyasi partilerin katılımıyla ortak noktalarda buluşulabildiğini göstermiş olan bu Türkiye Büyük Millet Meclisinin bundan sonraki çalışmalarda da ülkemizin menfaati, milletimizin geleceği adına atılabilecek olumlu adımlarda birlik ve beraberlik içerisinde hareket edeceğine inanıyorum.

Aziz milletimizi ve yüce Meclisimizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

3.- DEM PARTİ Grubunun, İstanbul Milletvekili Özgül Saki ve arkadaşları tarafından, kadın sağlığı alanında yaşanan yapısal sorunların araştırılması amacıyla 4/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4/3/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 4/3/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
Kars
Grup Başkan Vekili

Öneri:

4 Mart 2026 tarihinde İstanbul Milletvekili Özgül Saki ve arkadaşları tarafından (16829 grup numaralı) kadın sağlığı alanında yaşanan yapısal sorunların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 4/3/2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İstanbul Milletvekili Sayın Özgül Saki.

Buyurun Sayın Saki. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler.

Değerli milletvekilleri, burada AKP iktidarının sağlık politikalarının nasıl sağlık hizmetini ticarileştirdiğini defalarca konuştuk ama sadece sağlık hizmetinin metalaşması söz konusu değil, aynı zamanda baştan aşağı patriarkanın ihtiyaçlarına göre kurgulanmış bir sağlık hizmetiyle karşı karşıya kadınlar. Kadınlar sağlık hizmetinden nasıl dışlanıyor, bunu bugün konuşmalıyız.

Neden böyle oluyor peki? Öncelikle, Türkiye'de özellikle son yıllarda kadın bedeninin nüfus politikaları üzerinden denetlenmesi politikası kadınların sağlığını araçsallaştıran, kadın sağlığının düşünsel, duygusal, fiziksel bir bütünlük hâlinde ele alınması gerekirken onu sadece doğuran bir beden, sadece anne olarak gören bir şekilde kurgulanmış bir sağlık hizmetiyle karşı karşıya kalıyorlar ancak zannetmeyin ki bu hizmetleri de düzgün alabiliyorlar, kesinlikle alamıyorlar.

Şimdi, kadın sağlığı meselesini yalnızca doğum ve annelik üzerinden kurguladığınızda aile sağlığı merkezlerinde sadece bu konularla ilgili kadınlarla görüşülüyor, konuşuluyor, sağlık hizmeti verilmeye çalışılıyor. Peki, kadınlar kürtaj olmak istediğinde bu hizmetlere ilişkin erişiminde neyle karşılaşılıyor? Tamamen önlerine engeller dikiliyor. Neden? Çünkü politika şu: Kadın çocuk doğuracak. Kadınlar sağlıklı kürtaja erişemiyorlar, doğum kontrolleri yöntemlerine asla ulaşamıyorlar, âdeta bunlar yasak ve suç hâline getirilmiş durumda. Ayrıca, en temel mesele, önlenemez bir kanser olan rahim ağzı kanserine ilişkin etkili koruma HPV aşısının ulusal aşı takvimine alınması için çok mücadele etti kadınlar. "Alındı." denildi ama hâlâ HPV aşısına erişmek mümkün değil ne yazık ki.

Ve bir başka mesele, mesela, Türkiye'deki rahim ağzı kanserlerine baktığınızda 32,8 milyon kadın rahim ağzı kanseri açısından risk altında ve yılda 1.345 kadın bu hastalık nedeniyle hayatını kaybediyor ama bütün sağlık hizmetleri kadınların ne kadar çocuk doğuracağına karar verilmesi üzerinden kurgulandığı için bunlar ciddiye alınmıyor.

Bir başkası, kadınların regl dönemindeki rahatsızlıkları, menopoz dönemindeki rahatsızlıkları ve hormona erişim meselesinde ise kadınların bu rahatsızlıkları kesinlikle yok sayılıyor, hatta değersizleştiriliyor, hatta küçümseniyor ve kadınlar aslında hormon ilaçları, diyelim ki ciltten uygulanan jel formunda olan birçok farklı alternatif hormon tedavisi yöntemi varken ne yazık ki asla önemsenmediği için bunlara hiçbir şekilde dikkat edilmiyor, buna ilişkin herhangi bir sağlık politikası uygulanmıyor. Aynı zamanda, hormona erişim meselesi trans kadınlar için zaten imkânsız ve suç hâline getirilmiş vaziyette. Bu suçmuş gibi kadınlar hormonlara erişemiyorlar, özellikle trans kadınlar ve bu hormona erişim meselesi tüm kadınlarda olduğu gibi trans kadınlar açısından da ciddi sağlık problemlerini önümüze getiriyor.

Bir başka mesele, sağlık hizmetleri ana dilinde verilmiyor. İnanılmaz ayrımcılıkla karşılaşılıyor kadınlar sağlık hizmetlerine eriştiklerinde dolayısıyla ana dili Kürtçe olan birçok kadın istediği hâlde kaliteli bir sağlık hizmeti alamıyor çünkü ana dilinde sağlık hiçbir şekilde uygulanmıyor ne yazık ki.

Ayrıca, göçmenler için uygulandığı söylenen sağlık hizmeti meselesi de çok dilli uygulanması gereken sağlık hizmeti meselesi de zaten neredeyse hiç yok. Tüm bu sarmal içinde, tüm bu patriarkal kodlarla ve piyasacı anlayışla inşa edilmiş sağlık sisteminin içinde kadınlar zaten oralara gitmekten vazgeçiyorlar. Bakın, size şöyle örnek vereyim: Hemen hemen bütün kadınlar kronik yorgunluktan, uykusuzluktan, uyku düzensizliğinden ve her tarafının ağrıdığından, sızladığından söz ederler ve bir tek kişi bile bu şikâyetleri ciddiye almaz ve bakın, fibromiyalji dediğimiz bu hastalık yüzde 80 kadınlarda görülüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ÖZGÜL SAKİ (Devamla) - Tabii ki.

Fibromiyalji eğer yüzde 80 erkeklerde görülüyor olsaydı sağlıktan bütçe üstüne bütçe ayrılıp bu hastalığa ilişkin bir tedavi bulunurdu. Bakın, Sağlık Bakanlığının sitesine baktığınızda fibromiyalji için "Tedavisi yok, kesin nedeni bilinmiyor." diyor. Neden? Çünkü en çok kadınlar bu hastalıktan muzdarip ve ev içi emek harcayarak, dışarıda çalışarak kadınların bütün emeklerine el konulduğu için ve onlara yaşamın güzelliklerine ilişkin, neşesine ilişkin hiçbir alan açılmadığı için kadınlar fiziksel, psikolojik, düşünsel sağlık bütünlüklerine erişemiyorlar ve kapı kapı dolaştıklarında "Abartıyorsunuz, olur mu öyle şey?" denilip ne yazık ki onların muzdarip olduğu sağlık sorunlarına asla asla önem verilmiyor.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Sema Silkin Ün.

Sayın Ün, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ'nin kadın sağlığının anayasal hak olmasından hareketle hazırlamış olduğu kadın sağlığının korunmasına yönelik alınacak tedbirlerle alakalı verdiği önergeyi desteklediğimizi ifade ederek başlamak istiyorum.

Kadın sağlığı konusundaki ayrımcı uygulamaların dünya tarihi boyunca belirgin şekilde yaşandığını, yaşanmaya devam ettiğini hepimiz müşahade ediyoruz ve hep de yeni sayfalar açılıyor üzerinde. Kadın ve sağlık konuları anılınca farkında olmadan bir de yanına "estetik" kelimesi iliştilmeye başlanıyor. Ülkemizdeki estetik çılgınlığı bir mesele olarak gündemimize gelmek zorunda, bunun için yeterli tecrübeyi ve bulguyu gördüğümüz kanaatindeyim. Son yıllarda Türkiye estetik cerrahi uygulamalarında dünyanın önde gelen ülkelerinden biri hâline geldi. Uluslararası estetik, plastik cerrahi verilerine göre Türkiye en çok plastik cerrahi operasyonun yapıldığı ülkeler arasında en üst sıralarda yer alıyor. Sağlık turizmi açısından bakıldığında gelirler üzerinden övünülen bir tablo olabilir tabii ki sizler için ama bu, kadın bedeni üzerinden kurulan yeni bir ekonomik, hatta sömürü alanına işaret etmesi açısından maalesef övünülecek bir tablo değil. Estetik ameliyatlarının ülkemizde bu kadar yaygınlaşması yalnızca bireysel tercihler olarak da değerlendirilemez; bu, hem kadın sağlığının hem de kadın bedeninin toplumsal ve ekonomik sistem içinde nasıl estetik emek sömürüsü kapsamında konumlandığına dair büyük bir mesele aslında. Estetik ameliyatların artışı, kadınlara sürekli eksiklik, eksik olduğu hissi ve riskli cerrahi müdahalelerle kendisini tamamlayacağı hissini vererek bir pazar, bir sermaye konumlandırması yaparak kadın bedeninin nasıl metalaştırıldığını gösteriyor bize. Elbette, bu tüm zamanlara ait bir konu, bir sorun ama bugün ülkemizde bir çılgınlığa evrildiği için meselemiz olarak gündemimize gelmeli. Mesele yalnızca ekonomik de değil üstelik, kadın sağlığı açısından bakıldığında estetik ameliyatların yaygınlaşması ciddi riskler barındırıyor. Özellikle de çocuk denilebilecek yaşlardaki gençlerimiz açısından her cerrahi müdahale anestezi komplikasyonları, enfeksiyon, kalıcı hasar ve psikolojik travma gibi sonuçlar doğurabiliyor. Özellikle genç yaşta alınan bu kararlar beden algı bozukluklarını da derinleştirebiliyor. Her gün medyaya haberler düşüyor, yeni mağdurlar oluşuyor, artık bu mağdurların bir kitlesi var. Kadını özne olmaktan çıkarıp nesneye dönüştüren, kadın bedenini insan onurunun ayrılmaz bir parçası değil de piyasanın yatırım aracına indirgeyen bu yaklaşıma karşı kamusal sorumluluğumuzun devreye girmesi gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Estetik operasyonların sıradan, risksiz, gereklilik gibi reklam edilmesi mutlaka sınırlandırılmalı "medikal estetik" ifadesi altında yapılan tıbbi işlem sorumluluğu asla hafifletilmemeli, merdiven altı uygulamaların denetimleri sıklaştırılmalıdır. Elbette kadınların kendi bedenleri üzerinde söz sahibi olması tartışılmaz bir haklarıdır ancak özgürlük dayatılmış bir güzellik standardı içerisinde seçim yapma illüzyonuna asla indirgenemez. Siyasetin görevi, kadın bedenini piyasanın ve popüler kültürün insafına bırakmak değil kadınların sağlığını, onurunu ve eşitliğini koruyacak bir toplumsal düzeni inşa etmektir. Nasıl çocuklarımızı, gençlerimizi sosyal medyaya karşı koruyorsak aynı şekilde bu çocuklarımızı bu estetik sömürüsüne karşı da korumak zorundayız diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Sayın Selcan Taşçı.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Divan, değerli milletvekilleri; okuyazar olmayan kadın nüfusumuz erkeklerin 5 katından fazlaysa hâlâ, kadın istihdam oranımız erkeklerin yarısından azsa, iş gücüne katılım erkeklerin yarısından azsa, kadın işsizliğimiz erkeklerin 2 katına yakınsa, 1934'te öncü olduğumuz siyasi güçlenmede 2025'te 139'uncu sıraya gerilemişsek, 2006'da 86'ncı olduğumuz sağlık ve hayatta kalmada üstelik de 2010'da 61'inci sıraya kadar yükselmişken 2025'te yeniden 82'nci sıraya gerilemişsek, iyileştiriciliği doğrulanmış politikaları bile, göre terk etmişsek, bu veriler ikisi dışında tamamı TÜİK'ten olduğu için de resmen kadına ön yargıların aşılamadığının göstergesidir, bakım emeğinin kadının aleyhine bariyer olarak kullanıldığının belgesidir, kadının dezavantajlı konumunun, eşitsizlik hâlinin belgesidir. Evet, kreş desteğinin yaygınlaşması gerekir, esnek çalışma modellerinin geliştirilmesi ve teşviki gerekir, bakım hizmetlerinin kamusallaştırılması gerekir ama hepsinden önce kadının adının merkezî bütçenin sadece yüzde 2,8'i ayrılmış bir bakanlığın o küçük bütçesinin de en küçük 2'nci payına yani yüzde 2,8'in yüzde 1,27'sine denk gelmiyor olması gerekir.

Değerli milletvekilleri, kadının bedeni evet, sadece kadına aittir. Kadın bedeninin sahibi elbette erkek değildir; inançlar, ideolojiler değildir; terör örgütleri değildir. Kadın hiçbir kanlı emele canlı kalkan yapmak zorunda değildir bedenini. Kadın bedeninin sahibi elbette devletler değildir, hükümetler değildir. Dayatılması teklif dahi edilemez. Nasıl doğuracağı hatta ondan önce doğurup doğurmayacağı elbette kadının tercihidir ancak sap ile samanı da karıştırmamak gerekir. Kadın tek başına zaten değerlidir ama bu, aile kurumu içinde değersizleşir, esirleşir demek olamaz. Aile kurumunu bir kadın hapisanesi olarak algılatmak -çok açık söylüyorum- Türk toplum yapısına operasyon çekmektir. Aileyi güçlendirmek eşittir kadını zayıflatmak demek değildir. Doğurganlık hızındaki düşüşe çözüm aramak kadın düşmanlığıyla değil, kadınların da müreffeh yaşayacağı bir ülkenin inşası zorunluluğuyla ilgilidir. Türkiye üretim kabiliyetini korumak için hızlı yaşlanma sürecini tersine çevirmek, bunu da kadın üzerinde tahakküm kurarak değil, OECD ve Avrupa Birliği ülkeleri gibi modernleşmesini, gecikmeli de olsa sosyal devlet mekanizmaları, kadının cinsel sağlık ve doğum kontrolü bilinç ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - ...araçlarının kısıtlanmadığı bir sağlık politikasına, ücretsiz erişim hakkı, bakım destekleri, çalışma hayatı dâhil her alanda sosyal adalet, iş-aile yaşamı uyumu politikaları üzerine bina ederek yapmak mecburiyetindedir. İnsan onuruna yakışır koşullarda yaşayamıyor olmak, eğitimde müşteriye, sağlıkta müşteriye dönüştürülmüş olmak, kadınların da çocukların, gençlerin, yaşlıların, erkeklerin dindarların, sekülerlerin, sosyalistlerin, devrimcilerin, milliyetçilerin de yani toplumun her

kesimine mensup milyonlarca ferдинin de bu ülkenin temel hak ve hürriyetleri üzerindeki anayasal garantinin çok kolay ve yaptırımsız çöğnenebiliyor olmasının neticesidir ve bu, en kolay, her alanda fırsat eşitliğine dayanan 1923 vizyonuna dönmek, rotayı yeniden Atatürk'ün çizdiği yola kırmakla aşılabılır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Aylin Yaman.

Buyurun Sayın Yaman. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'de son yıllarda yaşanan ağır ekonomik kriz ve bununla beraber derinleşen kadın yoksulluğu, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir sonucu olarak yaşanan güvencesiz istihdam ve esas olarak kadının üzerinde olan bakım emeğinin değer bulmaması, yaşanan nüfusun ağırlığının kadınlarda olması, beraberinde Sağlıkta Dönüşüm Programı'yla birlikte hizmetin giderek ticarileşmesi ve ulaşım zorlukları, kadın sağlığı konusunun gündeme taşınmasını zorunlu hâle getirmiştir.

2025 yılını Aile Yılı ilan eden ve düşen evlilik sayılarını ve doğurganlık hızını kanıta dayalı nüfus çalışmaları yerine birtakım kampanyalarla düzenleme çabası kadının fiziksel ve ruhsal sağlığını daha da gölgelemektedir.

Bugünün HPV Farkındalık Günü olması kadın sağlığı konusunu daha güçlü konuşmamızı gerektirmektedir. (CHP sıralarından alkışlar) Zira HPV'ye bağlı gelişen rahim ağzı kanseri Türkiye'de kadınlarda en sık görülen ilk 10 kanser türünden biridir. Dünya Sağlık Örgütünün rahim ağzı kanserinin eliminasyonu için 90-70-90 hedeflerine göre kız çocuklarının yüzde 90'ının 15 yaşına kadar aşılması, kadınların yüzde 70'inin HPV DNA testiyle taranması ve rahim ağzı kanseri tanımlanan kadınların yüzde 90'ının tedavi edilmesi hedeflenmektedir.

Bizde durum nedir? Sağlık Bakanımız Haziran 2025'te HPV aşısının 2025 sonu itibarıyla ücretsiz sunulacağını ifade etmiş ama Şubat 2026'daki açıklamalarında ise "Niyetimiz var." vurgusuyla birlikte kararın bilimsel kurul değerlendirmesine bağlı olduğunu söylemiştir. Türkiye'de rahim ağzı kanseri taraması 30-65 yaş arası kadınlarda beş yılda bir HPV DNA testiyle ücretsiz sunulmaktadır fakat Türkiye'de tarama kapsayıcılığı olması gereken yüzde 70'lerin çok uzağındadır. Sağlık Bakanımızın son günlerde tarama sayılarıyla ilgili açıklamaları memnuniyet yaratmakla birlikte -ki günlük 10.226 serviks kanseri taramasından bahsedilmektedir- tarama oranı şu an sadece yüzde 30'lardadır. Taramanın artırılması ve HPV aşısının ulusal bağışıklama takvimine alınması HPV'yle mücadeledeki en önemli unsurlardandır.

Bugün aynı zamanda Dünya Obezite Günü. Obezite hem bağımsız bir hastalıktır hem de diyabet, hipertansiyon, inme, kalp damar hastalıkları, bazı kanser türleri ve kas iskelet hastalıklarına zemin hazırlamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

AYLİN YAMAN (Devamla) - Kadınlarda obezite yüzde 30,8'le yüzde 20'lerdeki erkeklerden daha yüksektir ve bu nedenle kadın sağlığında özel bir yer açılmalıdır. Obeziteyle mücadelede kadınlar için özel bir eylem planı gerekmektedir.

Yaşlanan nüfus konusunda da kadınlara özel bir vurgu gerekir. Hâlen 65 yaş üstü 1,5 milyon kadın tek başına yaşamaktadır. Bu durum sosyoekonomik açıdan yaşlanan kadınlara desteği ve kadınlar için bakım süreçlerine ağırlık vermeyi gerektirmektedir. Oysa yaşlı bakım merkezlerinin yüzde 85'i sadece üç büyük ildedir ve 65 yaş üstü grubun sadece yüzde 1'i bu bakımevlerine ulaşabilmektedir. Unutmayalım, kadın sağlığına yapılan yatırım aynı zamanda aile ve toplum sağlığına yapılan yatırımdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Ümmügölşen Öztürk.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ÜMMÜGÖLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ grup önerisi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, kadın sağlığı bir toplumun vicdanının, merhametinin ve sosyal devlet anlayışının en güçlü göstergesidir çünkü biz çok iyi biliyoruz ki kadın sağlıklıysa aile güçlüdür, aile güçlüyse toplum güçlüdür. İşte, bu anlayışla AK PARTİ hükümetleri olarak son yirmi dört yılda sağlık alanında tarihî bir dönüşüm gerçekleştirdik. Sağlıkta Dönüşüm Programı'yla sağlık hizmetlerini sadece büyütmedik, her bir vatandaşımız için ulaşılabilir, erişebilir ve nitelikli hâle getirdik.

Bugün, Türkiye'de anne ölüm oranları tarihimizin en düşük seviyelerine gerilemiştir. Aile Hekimliği Sistemi'yle koruyucu sağlık hizmetleri ülkemizin en ücra köşelerine kadar ulaşmıştır. Kadın sağlığı alanında yürüttüğümüz tarama ve erken teşhis programları sayesinde milyonlarca kadınıma ücretsiz sağlık hizmetlerinden faydalanmaktadır. Sadece 2025 yılında 2 milyon 200 bin kadınıma meme kanseri taraması, 1 milyon 800 bin kadınıma rahim ağzı kanseri taraması gerçekleştirdik. Erken teşhis sayesinde binlerce kadının hayatına umut olduk. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde başlatılan normal doğum eylemiyle anne ve bebek sağlığını önceleyen çok önemli bir adım attık. Bu sayede, tıbben gerekli olmayan sezaryen oranlarında ülkemiz tarihinde ilk kez yüzde 12,3'lük bir düşüş sağladık. "Her Gebeye Bir Ebe" modeliyle yalnızca 2025 yılının son altı ayında 415 bin gebemize bire bir danışmanlık hizmeti sunduk. Misafir Anne Uygulaması'yla 7.717 anne adayımızı güvenli ortamlarda misafir ederek risklerin önüne geçtik. Son bir yıl içinde 1 milyon 38 bin anne adayını düzenli olarak izledik. Doğum Sonu Bakım Programı kapsamında 925 bin vatandaşımıza lohusalık döneminde destek verdik. Gebe okullarımız sayesinde 939 bin anne adayını eğitim programlarına dâhil ederek annelik yolculuğuna daha bilinçli başlamalarını sağladık.

Değerli milletvekilleri, kadın sağlığını ruh sağlığıyla, güvenli yaşam hakkıyla ve güçlü aile yapısıyla birlikte ele alıyoruz. Bu kapsamda, 10 binlerce kadına aile içi şiddetle mücadele, bağımlılıkla mücadele, sağlıklı yaşam ve kişisel gelişim alanlarında eğitim ve destek sağladık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

ÜMMÜGÖLŞEN ÖZTÜRK (Devamla) - AK PARTİ olarak dün olduğu gibi bugün de yarın da kadınlarımızın yanında olmaya, onların sağlığını ve hayat kalitesini güçlendirmeye devam edeceğiz.

Bu duygu ve düşüncelerle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)
BAŞKAN - Sayın Koçyiğit, sisteme girmişsiniz.
Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

61.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul Milletvekili Ümmügülşen Öztürk'ün DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, bir şeye açıklık getirmek istiyorum.

BAŞKAN - Umarım sataşmadan söz istemediniz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Sataşmadım ki.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sataşmadan da sayılabilir ama bir açıklama yapma ihtiyacı duyuyorum.

Önergemiz üzerine yapılan konuşmalarda sanki biz aileyi önemsemiyoruz ya da aileye bir şey söylüyormuşuz gibi bir ifade kullanıldı, bunu doğru bulmadığımızı ifade edelim. Biz ailenin demokratik olmasından; eşit, özgür, herkesin kendisini güven içinde hissettiği bir aileden yanayız tabii ki ve hepimizin de bir ailesi var en nihayetinde, hepimiz de bir ailenin mensubuyuz. Fakat kadının bir aileye mensup olmadan da sağlıklı olması, özgür olması, siyasete katılması, toplumsal hayata katılması, istihdama katılması gibi bir meselemiz olduğunu görüyoruz. O anlamıyla, kadını sadece aile içerisinde ifadelendiren yaklaşımlara itiraz ediyoruz yoksa aile kurumuna karşı bir itirazımız yok. Dediğim gibi, hepimiz de bir ailenin mensubuyuz, hepimizin ailesi var ama en nihayetinde gerçekten ailenin demokratik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bitireceğim.

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - En nihayetinde, gerçekten ailelerin nasıl olduğu meselesini de tartışmamız gerekiyor. İşte, dünden beri konuştuğumuz, istismara uğrayan kadın ve çocuğu meselesine baktığımız zaman aslında Türkiye'deki aile gerçeğine de bir kapı aralamak gerekiyor. O anlamıyla "kol kırılır yen içinde kalır" denilen bir akıldan, bir aile yapısından ziyade gerçek anlamda herkesin şiddete uğramadığı, istismar edilmediği bir aile yapısını da birlikte konuşmamız, birlikte tartışmamız gerekiyor. Derdimiz budur; kadının güçlenmesi, kadının özgürleşmesi, kadının sağlıklıdır.

Teşekkür ederim.

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, İstanbul Milletvekili Özgül Saki ve arkadaşları tarafından, kadın sağlığı alanında yaşanan yapısal sorunların araştırılması amacıyla 4/3/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sanki kabuldü Başkanım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Vallahi kabul edildi. Sayın Başkan, kabul edildi.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, müsaade eder misiniz...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Başkan, kabul edildi, kimse yok.

BAŞKAN - Oylamaya başlamadan önce haklı itirazlarınız her zaman dikkate alınır ama oylama bittikten sonra geriye dönüşü söz konusu değil. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Çok Kıymetli Başkanım, oylama bitmeden ben nasıl kimin daha az, kimin daha çok oyu olduğunu söyleyeceğim? Oylama bitti, bizimkilerin oyuna baktım; bakın muhalefete, bir de AK PARTİ'ye bakın...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Başkanın yönetimine laf edemezsin Sayın Başarır.

BAŞKAN - Sayın Başarır, ben...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bence buna Başkanlık Divanı karar versin. Burada muhalefetin sayısı daha fazla.

BAŞKAN - Sayın Başarır...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ayrıca, bu benim verebileceğim bir karar değil; sizin zaten görmemiz lazım Sayın Başkanım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Muhalefetin hepsi el kaldırmadı ki ama. Aynı görüşte değil tüm muhalefet.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Muhalefette kimse el kaldırmadı ki.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sizinkilerden de el kaldırmayan bir sürü kişi vardı.

BAŞKAN - Ya, bir müsaade eder misiniz...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bütün muhalefet DEM PARTİ'nin yanında.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - 8 Mart haftası ve kadınlar olarak fazlayız.

BAŞKAN - Lütfen müsaade edin, açıklayayım.

Şimdi, Sayın Başarır, bakın, ben her oylamada mutlaka dönüp bakıyorum; belki dikkatinizi çekiyordur. Şimdi, AK PARTİ Grubu sıraları arkasında -daha önce de söyledim- şu sütunların arkasında gruplar hâlinde toplanıyorlar; bazen 10 kişi, bazen 15 kişi oluyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne yapıyorlar orada Sayın Başkanım?

BAŞKAN - Öne gelip otursalar, şuraya gelip otursalar daha net bir şekilde gözükecek, sizin de itirazlarınızın geçerli bir yanı olmayacak. Ama defalarca söylüyorum, içeri giriyorsunuz, şurada oturun. Bakın, şu arkaya bakın, 5 kişi, 6 kişi gruplar hâlinde duruyorlar.

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - Olabilir öyle, orada da oturur, burada da oturur. Herkesin yeri mi var?

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- CHP Grubunun, Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici ve arkadaşları tarafından, Türkiye'de faaliyet gösteren tarikat ve cemaat yapılarının kamusal alandaki faaliyetlerinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4/3/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 4/3/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Mahir Başarır
Mersin
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici ve arkadaşları tarafından, Türkiye'de faaliyet gösteren tarikat ve cemaat yapılarının kamusal alandaki faaliyetlerinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1725 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 4/3/2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili Sayın Süreyya Öneş Derici.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Partimizin grup önerisini konuşmak üzere söz almış bulunmaktayım. Türkiye'de faaliyet gösteren tarikat ve cemaat yapılarının kamusal alandaki faaliyetlerinin tüm yönleriyle araştırılmasını öneriyoruz.

Değerli milletvekilleri, etrafımızda çok hayati gelişmeler olurken, sıcak çatışmalar yaşanırken cumhuriyetimizin ve milletimizin bütünlüğü, işte bu hayati konunun araştırılması ve gerekli tedbirlerin alınmasına bağlıdır. Tarih boyunca Türkiye Cumhuriyeti devleti; liyakatli ve devlete bağlı kurumları, güçlü ordusu ve ülkenin üniter yapısıyla Orta Doğu ülkelerinin yaşadığı sona maruz kalmamış ve bu topraklar için canını veren şehitlerimizin kanları üzerinde yükselmiştir. İşte bu sebeptir ki Türkiye hiçbir zaman Irak, Lübnan, Suriye olmamış, laik yapısıyla İran'dan ve diğer Arap ülkelerinden ayrılmış, liyakatli kurumlarıyla tarih boyunca emperyalist güçlere karşı dimdik ayakta kalmıştır. (CHP sıralarından alkışlar)

Bugün, ülkenin gidişatıyla ilgili olarak derin endişelerimiz var. Bir yandan iç cephenin sağlam tutulmasından bahsediyoruz ki evet, çok doğru, iç cephe çok sağlam olmalı; milletimiz etnik veya dinî ayrımcılığa maruz bırakılmadan bir arada, bütün olarak, hukuka, adalete güvenerek, kurumlara güvenerek güçlü durmalı; devlet koruyucu, kapsayıcı olmalı ve güven telkin etmeli. İşte sorun tam da burada başlıyor. Bizler, kamu kurum ve kuruluşlarında var olduğunu duyduğumuz, bildiğimiz, gördüğümüz tarikat ve cemaat yapılanmalarının güç kazanmasını, işe alım mülakatlarını, terfileri onların belirlemesini, kurumların âdeta cemaatler arasında bölünerek istihdam yeri olmalarını kabul etmiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Bizler, bu millete yaşatılan bir başka 15 Temmuz tehlikesini öngörüyoruz ve iktidarı uyarıyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, kamu kurumlarının tarafsız ve sadece devlete bağlı çalışanlardan oluşup oluşmadığını denetlemek zorundadır. Bu Meclis, Türk milletinin olası tehlikelerde kurumlarının gücüne güvenmesini sağlamak durumundadır. Bu Meclis, örneğin daha geçtiğimiz aylarda İzmir Karabağlar'da Menzil cemaatinin yaptığı büyük gösteride hangi kamu kurumundan hangi devlet görevlisinin orada bulunup biat ettiğini tespit etmek zorundadır. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakınız sayın iktidar vekilleri, çocuklarımıza Selefi yeminleri okutamazsınız, çocuklarımıza dinî veya siyasi yönlendirmelerde bulunamazsınız. Laiklik ilkesini savunan insanlar, rahatsız olmak bir yana, sizin hesap vermeniz gereken büyük bir kitledir.

Türkiye Cumhuriyeti devleti, arkadaşlar, bir İslam devleti değildir; Türkiye Cumhuriyeti devleti laik, demokratik bir hukuk devletidir. (CHP sıralarından alkışlar)

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Müslüman, Müslüman.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Devamla) - Siyasi menfaatleriniz için kullandığınız yargıya rağmen, yapılaşmalarına bizzat izin verdiğiniz cemaatlere rağmen, size rağmen bu ülke asla, asla bir İslam devleti olmayacaktır; laik, demokratik Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak ilelebet yaşayacaktır. (CHP sıralarından alkışlar)

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Elhamdülillah Müslümanız.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Devamla) - Bizler, devletin yapısını değiştirmenize, milleti korkutup bölmenize, kendi siyasi bekanız için attığınız adımlara, adaleti keyfî bir şekilde yönetmenize izin vermemek üzere bu yüce Mecliste ant içmiş vekilleriz. Size de ettiğiniz yemini hatırlatmak isterim. Yirmi dört yıldır bu ülkeyi yönetiyorsunuz ve millet gittiğiniz günü görmek için gün sayıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) - Siz rüya görüyorsunuz, rüya.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Devamla) - Biz, bu ülkede laikliği savunanlardan kimsenin rahatsız olmayacağı büyük Türkiye Cumhuriyeti devletini de Türk milletini de tekrar ayağa kaldıracamız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NURETTİN ALAN (İstanbul) - 28 Şubatta yaptıklarınızı unutmadık, Erbakan Hocaya neler yaptığınızı unutmadık.

BAŞKAN - Tamamlayalım.

Buyurun.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Devamla) - Gelin, yüce Meclis, kamu kurumlarındaki tahribatı araştırsın ve ortaya çıkarsın. Ortaya çıkarsın ki Orta Doğu yangınına karşı sınırlarımız güvende mi bilelim, çıkarsın ki devletin devamı için kurumların liyakatle hizmet edeceğinden emin olalım.

Son olarak iktidarı son gelişmelere karşı uyarmak isterim. Orta Doğu'daki çatışmalara ülkemizi dâhil etmek için yönlendirme operasyonu yapma ihtimali olan ülkelere karşı hepimiz çok dikkatli olmalıyız.

Değerli milletvekilleri, başta ülkemizin ve partimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm şehitlerimizi minnetle anıyor, sizleri ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANI TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken İran'da özellikle vurulan okulda hayatını kaybeden masum kız çocuklarına ve çatışmalar sebebiyle yaşamını yitirenlere, başta Ayetullah Hamaney olmak üzere, Allah'tan rahmet, ailelerine sabır diliyorum. Kan üzerinden yapılan hiçbir siyasi hesap meşru değildir.

Bu kürsüden bir kez daha ifade etmek isterim ki biz savaşın karşısındayız çünkü inanıyoruz ki savaşın kazananı halklar değil silah şirketleridir. Şunu açıkça ifade etmek gerekir ki İran gibi köklü bir devletin dış müdahalelerle ve askerî operasyonlarla kalıcı biçimde dönüştürülmeyeceği açıktır. Bu tür girişimler, çoğu zaman rejim değişikliği sağlamaktan ziyade uzun süreli kaosa, otorite boşluklarına ve insani krizlere yol açacaktır; tarih bunun örnekleriyle doludur. Dolayısıyla askerî baskı yoluyla sonuç alma yaklaşımı bölgeyi daha da istikrarsızlaştırma riskini taşımaktadır. İran'da daha özgürlükçü, demokratik, katılıma açık, temel hak ve hürriyetleri önceleyen bir yönetim anlayışının güçlenmesini elbette bizler de temenni ederiz ancak demokrasinin alevlerin gölgesinde inşa edilemeyeceğini de çok iyi biliyoruz. Silahların konuşduğu yerde özgür irade gelişmez, emperyal güçlerin bombaları altında bir topluma demokrasi götürülemez; değişim, ancak o ülkenin kendi dinamikleriyle ve halkının iradesiyle anlam kazanır.

Sayın milletvekilleri, İran'daki rejimin niteliği üzerinden bu savaşı meşrulaştırmaya çalışmak emperyalizme hizmettir. İran'a yapılan ABD-İsrail saldırısında tarafsız olmak siyonizme taraf olmaktır. Bizim tarafımız, ezilen Orta Doğu halklarının yanındır. Eğer bugün binlerce kilometre öteden gelip bölgemize yön vermeye çalışan anlayışlara güçlü bir itiraz yükseltmezsek yarın benzer müdahalelerin farklı gerekçelerle başka ülkelere de yöneltilmeyeceğinin garantisi yoktur. Bugün bölgemize baktığımızda Gazze'den Suriye'ye, Yemen'den Lübnan'a kadar geniş bir coğrafya âdeta yangın yerine dönmüştür. Böylesi bir ortamda yeni bir cephe açmak ateşi büyütmekten başka bir işe yaramayacaktır. Tam da bu noktada Doğu ile Batı'nın kavşak noktasında bulunan Türkiye'ye önemli sorumluluklar düşmektedir. Ülkemiz; tarihsel birikimi, diplomatik tecrübesi ve çok yönlü dış politika kapasitesiyle kriz çözücü bir rol üstlenebilir. Yapmamız gereken, taraflarla temas kanallarını açık tutarak gerilimi düşürücü adımlar için inisiyatif almak ve diplomatik süreci hızlandırmaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

CEMALETTİN KANI TORUN (Devamla) - Öncelikle, kamuoyu baskısının yoğun olduğu Amerika yönetimi nezdinde ve her gün kayıplarla sınanan İran tarafında arka kapı diplomasisi devreye sokulmalıdır. Karşılıklı güven artırıcı adımlar üzerinden acil bir ateşkes zemini oluşturulması için girişimlerde bulunabiliriz. Sessiz ama etkili bir diplomasiyle tarafları masaya getirmek, bugün atılabilecek en hayati adımdır.

Türkiye, adil ve dengeli bir ara buluculuk anlayışıyla yalnızca bölgesel barışa değil küresel istikrara da katkı sunabilir. Bu nedenle, Hükûmeti diplomasiye öncülük etmeye, bölgemizi yeni bir felaketten korumak için kararlılıkla hareket etmeye ve sorumluluk almaya davet ediyor, heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi hakkında söz aldım.

Şimdi, öncelikle şunu ifade etmek istiyorum: Bu toprakların tarihinde tasavvufun ve Anadolu alperenlerinin çok önemli bir yeri vardır. Horasan'dan Anadolu'ya gelen dervişler, alperenler, o gönül erleri yalnızca bir inanç öğretisi taşımadılar; bunlar aynı zamanda sevgi, merhamet ve hoşgörüyü de yaydılar. Anadolu'nun mayasında olduğu gibi Rumeli'nin ve Balkanların fethinde de bu anlayışın izlerini görmek mümkün.

Tasavvuf geleneği asırlar boyunca toplumun manevi dünyasını besleyen, insanların manevi dünyasını bir arada tutan çok önemli bir kültürel damar oluşturmuştur ancak bugün tartıştığımız, konu edilen mesele tarihî tasavvuf geleneği değil; bugün konuştuğumuz mesele, bazı tarikat ve cemaat yapılanmalarının zaman içerisinde bu manevi çizgiden uzaklaşarak farklı bir yapıya dönüşmeye başlamasıdır. Son yıllarda kamuoyuna yansıyan tabloya baktığınızda, bazı yapıların yalnızca din ve manevi faaliyetlerle

sınırlı kalmadığını çok rahat görebiliyorsunuz; bu yapıların hastaneleri var, marketleri var, televizyon kanalları var, radyo kanalları var, turizm şirketleri var, vakıfları, eğitim kurumları, çok geniş şirket ağıları var. Bu ağların ciddi ekonomik faaliyetleri yürüten, önemli finansal güç alanları oluşturan bu yapılara dönüştüğüne dair artık toplumda çok güçlü bir kanaat oluştu. İnanç merkezli yapının ekonomik bir örgütsel güç odağına dönüşmesi, beraberinde yeni riskleri de getirdi.

Çok yakın bir tarihte Türkiye'de devlet kurumlarının içine sızmış örgütlü bir yapının nasıl bir felakete yol açabileceğini 15 Temmuzda hep beraber ağır bir bedel ödeyerek öğrendik. O gece yaşananlar bize çok açık bir şekilde gösterdi ki devlet içinde alternatif sadakat zincirleri oluştuğunda devletin güvenliği ve milletin iradesi doğrudan tehdit altına girer. Alternatif sadakat zinciri diyorum, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Genelkurmay Başkanına, sadakatının başka yönlerde olmasından dolayı silah dayayan askerleri gördü bu millet. Dolayısıyla, sadakat sadece ve sadece devlete olur. Bu nedenle, bu mesele inanç meselesi değildir; meseleyi inanç meselesi olarak değerlendirmiyorum ben; mesele, devlet düzeninin korunması meselesidir. Devlet kadrolarında tek ölçü, ehliyet ve liyakat olursa bu meseleler gündeme gelmez. Kamu gücü hiçbir kapalı yapının tesiri altında bırakılmaz, bırakılmamalı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - O yüzden bu iddianın ciddi bir şekilde araştırılması çok önemlidir ama bunu yaparken de bir kırmızı çizgi daha var: Tarikat yapılanmalarının Türkiye'ye verdiği zararı konuşurken İslam'a zarar verecek cümlelerden de kaçınmak lazım. Bu da mübarek ramazan ayında çok önemlidir. Bu konuda hassasiyeti, toplumun hassasiyetini de dikkate almak lazım.

Saygılar sunuyorum. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez.

Buyurun Sayın İrmez. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekranları başında bizleri izleyen tüm Türkiye halklarını ve cezaevlerindeki tüm siyasi tutsak yoldaşlarımı saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Üzerinde söz almış bulunduğum Meclis araştırması teklifi her ne kadar AKP iktidarının vekilleri tarafından reddedilecek olsa da Türkiye'nin en önemli sorunlarından birine parmak basıyor ve bunu gündeme taşıyor.

Özellikle erken cumhuriyet döneminden sonra irili ufaklı, kısa süreli ya da uzun süreli bu ülkede iktidara gelen her parti, kamusal alanı liyakat esaslı değil sadakat esaslı bir yönetim biçimiyle sürdürür oldu; 1980 askerî darbesi ise bu ilişkilerin kurumsallaşmasına aktif bir zemin hazırladı. Türkiye siyasal hayatı burada sıralanabilecek birçok sayısız örnekle doludur maalesef fakat AKP iktidarı döneminde bu durum hem profesyonelleşti -özellikle tırnak içinde belirtmek istiyorum- hem de eşi benzeri görülmemiş bir evreye ulaştı. İktidar palazlanma döneminde Gülen cemaatiyle birlikte hareket ediyordu, onlarla arası bozuldu, işleri bitti, ortaklar çıkar çatışmasına girişti; Gülençiler darbe girişimi sonrası bertaraf edildi. Şimdi ise başka yapılar yine devletin sistemine dâhil edildi.

Bu durum sadece cemaatler ve tarikatlarla sınırlı değil; sistemin içerisinde candaşlar da var, yandaşlar da var; eş dost, hısım akrabalar da var yani komple bir paket olarak ne ararsanız var maalesef. Herkes devletten ilişkisi, sadakati ve dönebilme kabiliyeti oranında kendine pay sağlıyor, rant elde ediyor, dokunulmazlık kazanıyor ve bundan da utanmıyorlar hatta gurur dahi duyuyorlar. Ara sıra bazıları karnından konuşarak bu durumu eleştirmiş gibi yapıyor, özgül ağırlığının gereğini sözde yerine getiriyor. Buna da elbette ki bir çözüm var, bir çözümleri var: Ver koltuğu, sustur herkesi; ver Varlık Fonu iştirakinden bir yönetim kurulu üyeliği, bakın nasıl itiraz sesi kesiliyor.

Elbet konuşmamın sonuna gelirken dün Zeytinburnu sahilinde yaşamını yitirmiş hâlde bulunan Fatma Nur Çelik ve 8 yaşındaki kızı Hıfza İkra'yı anmadan bu konu üzerine konuşmak mümkün değil. Aslında bütün bu başlıklar birbirinden kopuk değildir, bu başlıklar üzerinden değerlendirmek gerekirse hepsi aynı yapının parçalarıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Devamla) - Tarikatlara fiilen cezasızlık zırhı sağlayanlar, onların kamu kurumlarında kadrolaşmasına göz yumanlar kadınlara ve çocuklara karşı işlenen suçlarda da çoğu zaman failden çok mağduru sorgulayan bir anlayışı beslemektedir. Nitekim hayatını kaybeden kadının sözleri, bu gerçeği çarpıcı bir biçimde ortaya koyuyor. Mağduru suçlamak bu toprakların geleneği maalesef ancak bu geleneği değiştirmek de sorumluluğumuzdur ve mücadele gerekçemizdir.

Hiç kimse yalnız değildir, dayanışmayla bu karanlığı aşacağız, beraberiz ve birlikte kazanacağız diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin grup önerisi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, biz dinden bahsedecek olursak onu dinin sahibine sormamız lazım, o da şöyle diyor: "Din, Allah katında İslam'dır." O da Kur'an ve sünnetten ibarettir, geriye kalan mezhep ve meşrepler din kültürüdür, Kur'an'la asla çelişmez. Bu nedenle, din ve devletten beslenerek bir menfaate ulaşmak ne kadar yanlışsa dinî sembollerini bahane ederek din ve dindara zarar vermeye çalışmak suretiyle siyasi rant elde etmek de o kadar yanlıştır.

Önerinin içeriğine bakıldığında bunun yeni bir mesele olmadığı görülmektedir. Sürekli aynı şeyi tekrarlayıp milleti tedirgin etmenin kimseye faydası olamaz. Türkiye'de tarikat ve cemaat meselesi konuşulurken çoğu zaman bilinçli bir kavram kargaşası yapılır, önce bunu ayırmak gerekir.

Değerli milletvekilleri, bu topraklarda asırlardır var olan dinî kurumlar Anadolu'nun irfan damarını besleyen yapılardır. Abdülkadir Geylani'den Halidi Bağdadi'ye, Ahmet Yesevi'den Mevlâna ve Hacı Bektaş Veli'ye kadar uzanan bir silsile vardır. Bu isimler, sadece birer din büyüğünden ibaret değildir; aynı zamanda bu milletin ahlakını, merhametini, birlik ve beraberlik duygusunu

besleyen kaynaklardır. Anadolu şehirleri kurulurken her şeyden önce medreseler, vakıflar, dergâhlar vardı. Bu müesseseler toplumdaki maneviyat boşluğunu doldurmaktaydı. Bu gerçeği görmeden bütün dinî yapıları aynı torbaya koymak milletin hafızasına haksızlık yapmaktır. Elbette dinden beslenip, devletin içine sızan, devleti ele geçirmeye kalkışan yapılara karşı hukuk sonuna kadar gereğini yapar, bu konuda kimsenin tereddüdü olmasın.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Tabii, tabii; o yüzden Fatma Nur Çelik öldürüldü.

MEHMET SAİT YAZ (Devamla) - 15 Temmuz darbesi bu ülke insanlarının hafızasında daima canlı durmaktadır, tekerrür edilmemesi için her türlü tedbirler alınmaktadır fakat o gece yaşanan ihanet üzerinden bu ülkenin bütün manevi yapılarını zan altında bırakmak da kabul edilemez, bir yapının ihanet etmesi asırlık irfan geleneğini suçlu hâline getiremez. Devlet hiyerarşisini bozacak, paralel bağlar kuracak, hukukun dışına çıkacak her kim, her oluşum elbette devlete hesap verir; buna kimse itiraz edemez ama milletin inanç dünyasını sürekli şüphe ve zan altında bırakmak da hiç kimseye bir fayda veremez.

Değerli milletvekilleri, bu ülkenin inanç hayatını anlamak yerine onu sürekli bir problem alanı olarak görmek alışkanlık hâline getirilmemelidir. Oysa bu milletin değerleriyle kavga ederek bu ülkeye yön verme iddiası taşımak mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım.

MEHMET SAİT YAZ (Devamla) - Bu milletin hayatında cami, medrese, vakıf ve Kur'an kursu vardır ve hep var olacaktır; bunlar Anadolu'nun sosyal dokusudur, insanların kalbine dokunan ve toplumu ayakta tutan damar buradan beslenir. Bu gerçekleri yok sayan bir siyaset anlayışı toplumun ruhunu asla anlayamaz. Devlet yalnızca kurumların toplamı sayılmaz, devlet aynı zamanda bir medeniyet hafızası taşır. O hafızanın içinde hukuk da var, irfan da var, ilim de var, bilim de var. Yapılması gereken şey şudur: Hakiki olanı korumak, sahte olanı ayıklamaktır. Güçlü devlet, milletin değerleriyle barış içinde yaşayan devlettir; Türkiye'nin ihtiyacı tam da budur.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

62.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Şimdi, konuşmacı verilen önerenin içeriğini bence tamamen yanlış anlamış ve çok hatalı bir cümle kullandı 15 Temmuz bu ülkeye yaşatanlar için: "İhanet etmeseydi..." Gerçekten soruyorum: O gün, o gece yaşananlar olmasaydı o yapı bu ülkede devam mı edecekti? Edecekti, onu söylediniz.

Asıl sorun da şudur: Bu ülkede kamuda kaymakam, hâkim, savcı, vali MHP'li, CHP'li, muhafazakâr, solcu, sağcı olabilir ama en önemli kıstas içinde vatan sevgisi olmasıdır, bayrak sevgisi olmasıdır, millete karşı saygılı bir bürokrat olmasıdır.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Ve İslam sevgisi olmasıdır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bilimdir, ilimdir, akıldır; biz bunlara bakalım. Yani artık bu ülkede devleti yönetecek kadroları Menzil'den değil millettten almalıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN SALMAN (Bursa) - Hadi oradan!

BAŞKAN - Peki, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Menzil'den değil millettten almalıyız, FETÖ'den değil bu halktan almalıyız. O yüzden, çok doğru bir önerge. Biz bu vatanın çocuklarına güvenelim, düşüncesi ne olursa olsun yeter ki içinde vatan sevgisi olsun.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici ve arkadaşları tarafından, Türkiye'de faaliyet gösteren tarikat ve cemaat yapılarının kamusal alandaki faaliyetlerinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 4 Mart 2026 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir. Sayın Çakırözer...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

63.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, emeklinin bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

AK PARTİ'nin kara düzeninde saraya, yandaşa, lükse, şatafata kaynak var ama emekliye yok. Sözde yüksek gelirli ülke olmuşuz ama hazine tamtakır; emekliye, bayram ikramiyesine zam verecek 1 kuruş yok. 17 milyon emekli geçinemiyor; insanca

yaşam için meydanlarda, 81 ilde yüz binlerce imza toplandı ama bu sorumsuz iktidar emeklinin çılgınlığını duymuyor. Bu ülkenin her karışında alın teri olan emeklilerimiz için Cumhuriyet Halk Partisi olarak talebimiz net: Emeklimize bayramda 1 asgari ücret ikramiye haktır; ya bu hakkı verin ya da veremeyecekseniz bırakın; getirin sandığı milletin önüne, getirin ki yok saydığınız o emekliler size hak ettiğiniz dersi versin.

BAŞKAN - Sayın Bankoğlu...

64.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, Fatma Nur Çelik'e ve 8 yaşındaki kızına ilişkin açıklaması

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Teşekkür ediyorum.

Fatma Nur Çelik ve 8 yaşındaki kızı aylardır süren feryatlarına rağmen bir karanlık yapının pençesinden kurtarılamadı ve hayattan koparıldılar. Evladını korumak için yıllarca feryat eden bu anneyi kimse duymadı. "Ölürsem bu intihar olmayacak." dedi, resmen cinayet göz göre göre geldi. Bir vakıf yöneticisi, o istismarcılar korunurken yargı sustu, Bakanlık izledi, tarikatlar kollandı; cenazesinde bile rahat bırakmadılar, kadınlara saldırdılar. Bu ölüm, birtakım karanlık yapılara yönelik denetimsizliğin bir sonucu ve sistematik bir cinayettir. Asayiş, adaleti tarikatların emrine verenler bu cinayetin ortağıdır. Siz korumadınız, siz sustunuz ve Fatma Nur öldürüldü. Bu karanlık ittifakınızdan mutlaka hesap sorulacak. Tarikat karanlığına teslim edilen her bir canın hesabı gün gelecek sorulacak.

BAŞKAN - Sayın Kocamaz... Yok.

Sayın Ersever... Yok.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Sivas Milletvekili Rukiye Toy ve Konya Milletvekili Mehmet Baykan ile 54 Milletvekilinin Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy ve Konya Milletvekili Mehmet Baykan ile 54 Milletvekilinin Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3308) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230)¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

25 Şubat 2026 tarihli 64'üncü Birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan 13'üncü maddesi kabul edilmişti.

14'üncü madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 3 önerge aynı mahiyettedir, bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökalp
Bitlis

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Selçuk Özdağ

Muğla

Mustafa Bilici

İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İlhami Özcan Aygun

Tekirdağ

Mühip Kanko

Kocaeli

Gülderen Varli
Van

İbrahim Akın
İzmir

Sema Silkin Ün

Denizli

Biröl Aydın

İstanbul

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Gülcan Kış

Mersin

Celal Fırat
İstanbul

Ömer Öcalan
Şanlıurfa

Sadullah Kısacık

Adana

Cemalettin Kani Torun

Bursa

Ayhan Barut

Adana

Aliye Coşar

Antalya

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

TARIM ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan.

Buyurun. (DEM Parti sıralarından alkışlar)

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

27 Şubat 2025 tarihinden sonra uzun bir süre geçti. Seneidevriyesinde de Sayın Öcalan tarafından bir açıklama yapıldı.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - "Bebek katili" diyoruz, "Sayın Öcalan" değil!

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Kes sesini hadsiz! Bir sus, önce kendi soruşturmalarına bak!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Konuşma!

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sus! Utanmaz! Sen önce taciz iddialarını konuş!

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Bu bir yıl bizim için önemlidir. Bu bir yıl savaşın, çatışmanın, ölümlerin olmadığı bir yıldır. Bu yıl da fesih kararı alındı, bu fesih kararı sahada uygulandı, sembolik de olsa silahlar yakıldı. Mecliste önemli ve ciddi bir komisyon kuruldu. Bu komisyona partilerin büyük çoğunluğu katılım sağladı ve bir rapor yazdı. Bu ülkenin 2'nci yüzyılını inşa etme açısından büyük bir inisiyatif alındı, bu inisiyatife kıymet vermek lazım, anlam biçmek lazım. Elbette ki rahatsız olanlar olacak, bu süreci sabote etmek isteyenler olacak ama bu süreç önemli bir şekilde yürümektedir, yol almaktadır ama artık pratik adımlara da ihtiyaç vardır; Hükûmetin, yetkililerin, devlet yetkililerin bu adımları atması gerekiyor. Bu adımların bir kısmı yasal düzenlemeler gerektiriyor, bir kısmı da yasal düzenlemeler olmadan yapılabilir.

Bakınız, bugün Mardin kayyumunun görev süresi iki ay uzatılmıştır. Bu kayyum süreci, kayyum mevzusu AK PARTİ hükûmetleri döneminde gelmiştir. 2016'dan şimdiye kadar milyonlarca insanın seçme ve seçilme hakkı ellerinden alınmıştır. Sadece Mardin mi? Mardin değil, Batman, Halfeti, Siirt ve birçok belediyenin eş başkanları görevden alınıp, seçme ve seçilme hakkı elinden alınıp bu insanların anayasal hakları gasbedilmiştir. Buna dönük adımların atılması gerekiyor, bu sürecin hızlandırılması gerekiyor. Bu süreç enfekteye açık bir süreçtir.

Orta Doğu'da, bölgede olağanüstü gelişmeler yaşanmaktadır ve bu olağanüstü gelişmeler karşısında Türkiye Cumhuriyeti adım atmalıdır ve bu büyük buluşma gerçekleşmelidir. Birçok parti, birçok önemli yetkili "Türk'süz Kürt, Kürt'süz Türk olmaz." diyor. Bunu ete kemiğe büründürmenin zamanı gelmiştir. Söz söylenmiştir, söylenmeyen çok şey de kalmamıştır. Elbette ki sözün ağırlığı; konuşmanın, diyalogun, müzakere etmenin ağırlığı büyüktür ama artık insanlar pratik, somut, gözle görülür, elle tutulur adımların atılmasını istiyor. Artık negatif aşamadan pozitif aşamaya geçmemiz gerekiyor, yasal düzenlemeleri hep birlikte yapmamız gerekiyor.

Kürtler, Türkler yüzyıllardır bu coğrafyada yaşamışlardır, birlikte yaşamışlardır; komşu olarak yaşamışlardır, iç içe geçmişlerdir, birbirlerini anlamışlardır ama birbirlerinin hassasiyetini de dinlemişlerdir. Zaman zaman elbette ki ittifaklar olmuştur, zaman zaman ihtilaflar da olmuştur. Bu yüzyılın artık büyük bir şekilde inşa edilmesi gerekiyor; bu Parlamentonun, bu Meclisin inisiyatif alması gerekiyor. "Bayramdan sonra" söyleniyor, "ramazan ayından sonra" söyleniyor; yarın bugünden daha da geçtir. Bu Meclisin durmaya, bu Meclisin çalışmamaya hakkı yoktur. Bu mesele büyük bir meseledir, bu meselenin üzerine gitmeliyiz. Elbette ki karşı çıkanlar olur, eleştirenler olur, tartışma yaratanlar olur; biz buna da hazırlıkla. Bu ülkede kan dökülmemesi için, ölüm yaşanmaması için bu parti çalışıyor, DEM PARTİ çalışıyor. Tabii ki iktidarın, ana muhalefetten aldığı rol, oynadığı misyon çok önemlidir. Herkes bu noktaya hassas yaklaşıyor. Birileri de çıkıp "Buradan ekmek yer miyiz?" peşinde. Bölge yangın yerine dönmüş, her gün bombalamalar, coğrafya her gün tarumar edilmiş; birileri de üslubunu bozup, ağzını bozup buradan bize bir ekmek çıkar mı, milliyetçilik üzerinden yürür müyüz... Her şeyin kopyasını yapıyorlar, buradan da sataşmaya devam ediyorlar ama Türkiye kamuoyu, ülke kamuoyu Kürt'üyle, Türk'üyle bunu görmelidir. Bu meselede kimin ciddi olduğunu, kimin samimi olduğunu; bu meseleye, bu ateşe kimin su döktüğünü Türkiye kamuoyu bilmelidir.

Tekrardan, ben, halkımızı buradan en temiz duygularla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Poyraz.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

65.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan .

Hatibin konuşmasını dikkatle dinledim. Hatip konuşmasının temel vurgusunda, Türkler ve Kürtlerin bu coğrafyada komşu olduğunu ifade etti. Bu tanıma şiddetle reddediyoruz; Türkler ve Kürtler bu coğrafyada büyük Türk milletinin onurlu, şerefli ve eşit yurttaşlarıdır, bu milletin bir parçasıdır. Bu iş komşuluk gibi belli sınırlar olarak değerlendirilemez, bir.

İkincisi: Gene hatip ifadesinde, milliyetçilik üzerinden partimizi hedef alan birtakım açıklamalar yaptı.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Pardon, ırkçılık olacaktı o; yanlış oldu!

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Partimizin bu sürece ilişkin yaklaşımı çok nettir. Sayın Genel Başkanımız ve İYİ Partinin tüm mensupları bu sürecin tamamında muhatabın ve öznenin Kürtler olmadığını, terör örgütü ve teröristleri olduğunu ve o terör örgütünü kuran, yöneten ve yıllarca infaz emrini vermiş olan İmralı'daki terör hükümlüsü Abdullah Öcalan üzerinde geliştiğini ifade ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayın lütfen. (AK PARTİ sıralarından "Başkan, bu tartışmanın sonu yok." sesi)

UĞUR POYRAZ (Antalya) - İktidar sıralarından laf atan arkadaşların bu konudaki duyarsızlığı kendilerini bağlamaktadır. Biz bu millet adına, bu milletin vekilleri olarak -milletin oluşturduğu- cumhuriyet değerleri ve ülküleri üzerinden siyasetimizi yapmaya devam edeceğiz; vatandaşımızla vatandaşın sesi olmaya devam edeceğiz ve bizim bu coğrafyada dökülen kanı döken, terör örgütü ve teröristlerdir ve onlara mukabele eden de kahraman Türk polisi ve Türk Silahlı Kuvvetleridir.

Teşekkür ediyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Koçyiğit.

66.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hatibimiz bir defa hiçbir partinin adını vermedi, "İYİ Parti" de demedi; birincisi, bunun altını çizmek istiyorum; kendi kendilerine ne yaptıklarını biliyorlar demek ki üzerlerine alındılar.

İkincisi, hiçbir sataşmada bulunmadı Sayın Başkan. Sataşmada bulunmadığı hâlde kürsüde ifade ettiği görüş ve düşüncelere "Bunu doğru bulmuyoruz." "Buna katılmıyoruz." gibi bir usulümüz yok, İç Tüzük de buna cevaz vermiyor. Katılırsınız, katılmazsınız ama görüşlerini saygıyla dinlemek zorundasınızdır, herkesin birbirinin görüşünü saygıyla dinlemesi gerekir. İster Kürtler ile Türkleri komşu olarak ifade ederiz, ister kirve olarak, ister hısım olarak, ister akraba olarak, ister aynı coğrafyada yaşayan halklar olarak; bu nitelendirmelerin her birini kullanıyoruz. Kadim bir birliktelikten bahsetti vekilimiz, hatibimiz konuşurken; binlerce yıldır aynı coğrafyada yaşamışlıklar üzerinden bir değerlendirme yapıldı. Artık komşuluk ilişkisini de reddeden bir pozisyona gelen bir partiye de söyleyecek bir sözümüz yok ama şunun altını çizelim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - ...bizler DEM PARTİ olarak -istediği kadar çaba harcasın birileri- bu ülkede barışı, demokrasiyi, eşitliği, özgürlüğü ve demokratik cumhuriyeti mutlaka ama mutlaka inşa edeceğiz. Bugün, bölgenin yangınının içerisinde Türklerin ve Kürtlerin tarihsel beraberliğini yeniden eşitlik temelinde kurmasının ne kadar yaşamsal olduğunu sanırım bütün herkes görüyordur; kendilerinin de bu değerlendirmeye birazcık da olsun kulak kabartması gerektiğini ifade ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Grup Başkan Vekili yeterince açıklama yaptı.

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Peki, çok kısa olsun lütfen.

Buyurun.

67.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Elbette ki Grup Başkan Vekilimizin söylediklerinin tamamına katılıyoruz. Bu mübarek ramazan ayında demagojiye, şovenizme, popülizme hiç gerek yok. Biz çözümden yanayız, barıştan yanayız. Büyük acılar yaşandı, kırk yıldır devam eden çatışmalı bir durum vardır. Bu herkese kaybettiriyor, hepimize kaybettiriyor; Kürde de Türkiye'ye de, bu coğrafyaya kaybettiriyor. Bence acıları yarıştırmamanın hiçbir anlamı yok, birbirimize hakaret etmenin de anlamı yok. Coğrafyanın içinde bulunduğu durum budur. Söyleyecek çok bir şeyim yok; barış için mücadele edeceğiz Sayın Başkanım. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Poyraz, buyurun.

68.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ile Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Öncelikle, cumhuriyeti ve cumhuriyetin "millet" kavramını, üniter yapıyı hedef alan her cümle bizim için bir sataşmadır. Bu sataşmayı da merkeze almak zorundayız, partimizin ismini zikretmeye gerek yoktur.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Cumhuriyete ve üniter devlete bir şey demedi vekilimiz ya!

UĞUR POYRAZ (Antalya) - "Millet" tanımını ortadan kaldıran, milleti "millet" olarak tanımlamadığınız her alanda biz bunu bir sataşma olarak kabul ederiz; bir.

İkincisi ve en önemlisi, bahsettiğimiz husus, teröristler, terör örgütü ve terör örgütü lideriyle alakalı. İki yıldır ağzınızda bir defa Kürtlerin haklarına ilişkin, anayasal haklarına ilişkin bir cümleyle değil, terör örgütü liderinin, terör örgütünü kuranların ve teröristlerin haklarına ilişkin taleplerinizle ortadasınız. Dolayısıyla, burada tartıştığımız konu, teröriste ve terör örgütüne gösterilen bu müsamaha, sizin de aldığınız oyların hilafına sorunları çözmek adına değil, sorunların sebeplerini kutsamak adına ortaya koyduğunuz politikadır.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sayın Başkan...

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Yeter!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Ona öyle söyler misin, ona söyle.

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - O başlattı.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Neyi başlattık ya!

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - O laf attı, başladı Başkan.

BAŞKAN - Bir müsaade edin.

Bakin, ben Sayın Poyraz'a 2 kez söz verdim, size de tekrar söz vereceğim; merak etmeyin.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Başkanım, oturan konuşmacıya da söz verdiniz.

BAŞKAN - O zaman Grup Başkan Vekilleri söz istemesin.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Konuşmacıya da söz verdiniz Başkanım.

BAŞKAN - Lütfen ama o zaman söz istemesinler.

MUHARREM VARLI (Adana) - İstemesinler yeter ya, kanuna geçtik, yeter ya!

BAŞKAN - Ne yapayım, Allah Allah...

Ben gayet olgun bir şekilde, demokratik bir şekilde bütün talepleri yerine getiriyorum; itiraz etmenizin bir anlamı yok ki. Buyurun.

69.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sözün neresini düzeltelim, hangi hatayı anlatalım, bilmiyorum ama kısaca şunu söyleyebilirim: Vallahi, kusura bakmasınlar, üniter devlet kimsenin babasının malı değil, kimse üniter devlete de bir şey dememiş. Millet kavramı da kimsenin tekelinde değil, babasının tapulu malı değil. Herkes biraz haddini bilsin ya!

Biz burada bir siyasi partisiyiz, dünyanın oyunu almışız; yok "Onu diyorsunuz, bunu diyorsunuz." Ne dediğimizi biliyoruz, nerede dediğimizi de biliyoruz, niye dediğimizi de biliyoruz, ne için siyaset yaptığımızı da biliyoruz; bize oy verenler de bize niçin oy verdiklerini biliyorlar. Bize oy veren milyonların hakkını hukukunu ve 86 milyon yurttaşın hakkını hukukunu korumak için burada siyaset yapıyoruz; dökülen kanı durdurmaya, sönen ocaklara yeni ocaklar eklenmesin diye mücadele ediyoruz. 7/24 insanlarımız canı yandığı hâlde, partililerimiz canı yandığı hâlde barış olsun diye çalışıyorlar. Bugün birileri barış oluyor diye korkudan tir tir titriyor. Niye? Ekmek kalmayacak ki.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Başkanım, maksat hasıl oldu.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Yok, bitireceğim.

BAŞKAN - Peki, lütfen, lütfen...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Rica ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Ekmek kalmıyor, bu kadar açık ve net. Hamaset üzerinden oy alanlar, milliyetçilik üzerinden oy alanlar, başkasının evinin yangınından yemeğini pişirmeye çalışanlar bizim buradaki barış mücadelemizi de gelip yaftalamaya çalışıyor, kriminalize etmeye çalışıyor. Ya, kusura bakmayın yani biz hizayı İYİ Partiden olacak bir parti değiliz. Biz zindanlarda bu ülke demokratikleşsin diye bedel öderken birilerinin daha adı yoktu, sanı yoktu, ortada yoktu ya. Neyin ayarını vermeye çalışıyorsunuz, neyin sözünü kuruyorsunuz?

Ne olursa olsun, bir kez daha söylüyoruz: Bu ülkede eşit, özgür, demokratik bir ülke kurulacak, Kürtler ve Türkler tıpkı bin yıllardır olduğu gibi bu ülkede yan yana, eşit ve özgür yaşayacaklar. Bunu bütün karşı propagandalara ve karşı argümanlara karşı yapacağız. Hiç kimse merak etmesin, ne Türkler korksun ne Kürtler korksun. DEM PARTİ'nin olduğu yerde eşitlik var, özgürlük var, demokrasi var; kimseye de pabuç bırakmayız, kusura bakmayın. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun.

70.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkan, hatibin ifadelerini dikkatle dinledim. Hatip, bu bedel ödeme kavramı üzerinden bir tanımlama yaptı. Bugün biz millet olma şuur ve bilinciyle bu topraklarda ezelden ebede zaten her birimiz atadan gelecek nesillere kadar bedel ödeyerek varız ve var olmaya devam ettik. Bunu etnik bir ayırım ya da mezhepsel bir ayırım üzerinden de değerlendirmedik ve İYİ Parti olarak da sürece ilişkin biz Kürtlerin ve Türklerin anayasal haklarının gasbedilmesine ilişkin zaten yurttaş farkındalığıyla tepki veriyoruz. Ancak burada oluşturdukları siyaseti sadece Kürtlük üzerinden ya da Kürtler üzerinden inşa eden ve bu süreçte de Kürtleri bir kalkan gibi kullanıp arka planda terör örgütü ve terör örgütü liderinin özgürlükleri üzerinden süreç üreten hatip ve hatibin temsil ettiği değerleri de kabul etmeyeceğimizi ve sonuna kadar da bu tutumla mücadele edeceğimizi, bunu da demokratik sınırlar içerisinde yapacağımızı açıkça ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy ve Konya Milletvekili Mehmet Baykan ile 54 Milletvekilinin Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3308) ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (Devam)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde sözleşmeli personel istihdam edilmesine yönelik bir düzenleme mevcut. Bu düzenleme teknik bir değişiklik gibi görünse de uygulamada doğuracağı sonuçları itibarıyla ülkemizin biyolojik çeşitliliği, ekosistem dengesi ve kırsal kalkınma politikaları açısından son derece stratejik bir mahiyet taşıyor. Burada temel soru şudur: Sahada görev yapacak personel yalnızca klasik anlamda bir bekçilik faaliyeti mi yürütecek yoksa bilimsel temelli bir yaban hayatı yönetim sisteminin aktif ve yetkin parçası mı olacak? Yaban hayatı yönetimi artık yalnızca yasak koymak ve ceza uygulamak değildir. Modern literatürde bu alan popülasyonun dinamiklerinin analizi, habitat kalitesinin izlenmesi, türlerin taşıma kapasitesinin hesaplanması, av kotası belirleme modellerinin oluşturulması ve uzun dönemli koruma planlarının hazırlanması gibi çok boyutlu bilimsel süreçleri içeriyor. "Sürdürülebilir avcılık" denilen anlayış da tam olarak türlerin tükenmesini engelleyen, ekosistemin bütünlüğünü gözetken ve kırsal ekonomiyi destekleyen dengeli bir kullanım modelidir. Türkiye, biyolojik çeşitlilik bakımından Avrupa ve Orta Doğu'nun en zengin ülkelerinden biridir. 3 farklı biyocoğrafik bölgenin kesişim noktasında yer alan ülkemizde binlerce bitki ve hayvan türü yaşamaktadır. Bunların önemli bir kısmı endemiktir. Bu zenginliğin korunması ancak bilimsel veri temelli bir saha yönetimiyle mümkündür. Bugün üniversitelerimizde yaban hayatı ekolojisi ve yönetimi bölümleri yıllardır eğitim vermektedir. Bu bölümlerde yetişen gençler ekoloji, istatistik, coğrafi bilgi sistemleri, popülasyon modellemesi, yaban hayvanı sayım teknikleri, tür izleme yöntemleri ve koruma biyolojisi alanlarında uzmanlaşmaktadırlar. Yani yalnızca teorik değil uygulamaya dönük saha bilgisiyle donatılmaktadırlar. Eğer saha bekçiliği kadroları bu alanlarda eğitim almış mezunlardan oluşturulursa bu alanda çok faydalı bir adım atılmış olacaktır. Öncelikle denetim mekanizması salt ceza yazmaya indirgenmemiş olacak, aynı zamanda sistematik gözlem, veri toplama ve raporlama faaliyeti yürütülecek ve bu veriler merkezî planlamada bilimsel karar alma süreçlerine ciddi katkılar sağlayabilecektir.

İkinci olarak, türlerin korunmasıyla ilgili sürdürülebilir kullanım arasında sağlıklı bir denge kurulur. Av kotası belirlenirken tahmine dayalı değil popülasyon büyüklüğü ve üreme oranlarına dayalı hesaplamalar yapılabilir.

Üçüncüsü, kaçak avcılıkla mücadele daha nitelikli hâle gelir. Sahadaki görevli yalnızca ihlal tespit eden bir memur değil, tür davranışlarını bilen, yasa dışı faaliyetleri erken aşamada fark edebilen bilinçli bir denetim gücü olur.

Dördüncüsü, habitat tahribatı, yasa dışı tuzaklama, göç yollarının bozulması gibi ekosistem bütünlüğünü tehdit eden unsurlar daha erken tespit edilir ve önlenir.

Beşincisi, kırsalda devletin temsilcisi olan görevli yöre insanıyla çatışan değil bilgilendiren, rehberlik eden ve bilinçlendiren bir profile kavuşur; bu da sosyal kabulü artırır. Bazı bölgelerde şiddete varan tartışmaları duyuyoruz, bunun önüne geçmek zorundayız.

Değerli milletvekilleri, dünya genelinde başarılı yaban hayatı yönetimi uygulamalarına baktığımızda bilimsel personel istihdamının temel unsur olduğunu görürüz. Avrupa Birliği ülkelerinde, Kuzey Amerika'da ve gelişmiş doğa koruma sistemlerine sahip ülkelerde saha görevlileri yalnızca kolluk fonksiyonu icra etmez; aynı zamanda veri üretir, rapor hazırlar ve bilimsel planlamaya katkı sunar. Türkiye'de ise bu alanda eğitim almış çok genç iş beklemektedir. Devletin kendi üniversitelerinde yetiştirdiği uzmanları istihdam etmeyip farklı alanlardan personel temin etmesi hem kamu kaynaklarının etkin kullanılmaması hem de kurumsal kapasitenin zayıf kalması sonucunu doğurur. Bu düzenleme doğru uygulanırsa ekosistem korunmuş olur, biyolojik çeşitlilik güvence altına alınır, kırsal kalkınma desteklenir, devlet ile vatandaş arasında güven tesis edilir. Unutulmamalıdır ki sürdürülebilir avcılık doğanın tükenmesi değil nesiller boyunca devam edebilmesidir, bu da ancak bilimsel planlama ve ehil kadrolarla mümkündür. Bu nedenle, saha bekçiliğinde sözleşmeli personel istihdamı yapılırken önceliğin yaban hayatı ekolojisi ve yönetimiyle ilgili bölümlerin mezunlarına verilmesi hem kamu yararı hem bilimsel gereklilik hem de liyakat ilkesinin açık bir gereğidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Bu kanun teklifi görüşülürken bu konuya yalnızca bir kadro düzenlemesi olarak değil Türkiye'nin yaban hayatı yönetiminde bilimsel bir dönüşüm fırsatı olarak bakalım ve bunu değerlendirelim diyor, heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde üçüncü konuşmacı Antalya Milletvekili Sayın Aliye Coşar. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin birçok maddesi Anayasa'ya aykırıdır, yirmi dört yıldır AKP'nin kanun yapım tekniğinin özeti de budur; ya Anayasa'ya aykırı kanun teklifi getirmek ya da Anayasa hükümlerini yok saymak.

Üzerinde söz aldığım teklifin 14'üncü maddesiyle, kanun kapsamındaki alanlarda 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nun geçici 12 ve 18'inci maddeleri uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğünce işlemleri yürütülen ve bedelleri tahsil edilen turizm izinlerini 2873 sayılı Kanun'un 17'nci maddesine paralel olarak Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğüne devri düzenlenmektedir. Özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığına ait olan yetkiler özel bütçeli kurum olan Genel Müdürlüğe devredilmesiyle devletin idari teşkilatı arasında yer alan görevler ayrılığını ortadan kaldıracaktır. Sonuç olarak, birimler birbirini denetleyemeyecek ve uzmanlık alanları dışında işlem yapılmasına neden olacaktır. Bu açıkça Anayasa'nın 2'nci maddesinin hukuk devleti ilkesine aykırı bir düzenlemedir; özel bütçeli kurum olan Millî Parklar Genel Müdürlüğüne bağlanacak izin ve gelirler bakımından genel bütçe kapsamındaki Millî Emlak Genel Müdürlüğünün yetkilerinin azaltılması sürecidir. Millî parkları turizm odaklı bir genel müdürlük idaresi anlayışına terk eden bu madde, farklı kurum ve görüşlerine duyarlı, bütüncül korumaya odaklı planlama anlayışını, buna dayalı izin ve idari anlayışını ihlal edecektir.

Değerli milletvekilleri, özetlemek gerekirse, bu kanun teklifi millî parkları korumaktan çok, turizm tahsis ve gelir odaklı işletmeye dönüştürüyor. Millî parklar rant ve gelir kapısı değil doğal mirastır. (CHP sıralarından alkışlar) Bu mirasın yağmalanmasına kanunla kılıf hazırlayamazsınız. Her şeyi bitiren, satan sisteminiz şimdi de millî parklara göz dikmiş durumdadır. AKP döneminde yalnızca insanlar üzerindeki baskının değil doğaya, toprağa ve suya yönelik baskının giderek arttığını da görüyoruz.

Ormanlarımız vahşi madencilige açılıyor. Bugün aynı anlayışı Akdeniz'de ve Antalya'mızda görüyoruz. Kaş Limanağzı'na yollar açılıyor, sit alanları yapılaşmaya zorlanıyor, Alara Çayı gibi doğal havzalar HES'lerle baskı altına alınıyor, Elmalı ve Korkuteli'ndeki meralar GES, Oymapınar yüzer GES sahalarına dönüştürülmek isteniyor. Finike Gökliman'da tarihi Likya Yolu güzergâhında doğayı ve tarihi yok edecek mermer ve taş ocaklarında ısrar ediliyor. Gündoğmuş'un ormanları ve su kaynakları taş ve mermer ocaklarıyla yok edilmek isteniyor. Kemer Göynük'te Beydağları Sahil Millî Parkı sınırları içerisinde kalan ormanlar bir otel projesi için feda ediliyor, talan ediliyor. Akbelen'de halkın zeytinlikleri ve ormanlarımız maden sahası ilan ediliyor. Ayrıca, bir de iktidar "ÇED Gerekli Değildir" kararlarıyla bu talanı da meşrulaştırmaktadır. Bu kararların neye göre verildiği çok açıktır, bilimsellikten uzak yaklaşımla çevre felaketlerine bürokratik zemin hazırlanmaktadır.

İktidarın rant uğruna talan politikası bir salgın gibi tüm ülkeyi sarmış durumdadır. Bu anlayışın ortak noktası şudur: Doğayı korumak yerine her ağacı, her zeytinliği, her dereyi bir rant kalemi olarak görmek. Koruma mevzuatı sürekli değiştirilerek "kamu yararı" adı altında şirketlere alan açılıyor. AKP'nin "kamu yararı" dediği şey yandaşın yararıdır. Orman, millî park, sit alanı, zeytinlikler, özel koruma alanları konu rant olunca iktidarın gözünde esnetilebilir bir hâle geliyor. Oysa kamu yararı; ormanın, suyun, toprağın korunmasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin lütfen.

ALİYE COŞAR (Devamla) - Kamu yararı, köylünün üretmeye devam etmesidir. Kamu yararı, gelecek nesillerin temiz suya, temiz havaya ulaşabilmesidir.

Doğayı değil, rantı savunan bu kanun teklifine "ret" oyu kullanacağız.

Genel Kurulu saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Akalın

Edirne

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

İstanbul

Yüksel Arslan

Ankara

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Burak Dalgın

Balıkesir

Hüsmen Kırkpınar

İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Hakan Şeref Olgun konuşacak.

Buyurun lütfen. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifinin 14'üncü maddesinde yapılacak değişikliğe anayasal ilkeler, idare hukuku ve kamu mali yönetimi bakımından açıkça karşıyız.

Anayasa'nın 2'nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi, idarenin görev ve yetkilerinin açık, belirli ve uzmanlık esasına uygun biçimde düzenlenmesini zorunlu kılar. Anayasa'nın 56'ncı maddesi ise devlete çevreyi koruma ve geliştirme yükümlülüğü getirmektedir.

Doğa Koruma ve Millî Parklar Teşkilatının varlık sebebi çevreyi, millî parkları ve hassas ekosistemleri korumaktır; gelir yönetmek, bedel belirlemek ve kamu alacağını tahsil etmek değildir. Buna rağmen bu kuruma hem izin verme hem üst hakkı tesis etme hem bedel belirleme hem tahsilat yapma hem sözleşme imzalama hem de denetleme yetkisi veriliyor; bu açık bir fonksiyon çatışmasıdır.

Koruma amacıyla kurulan bir idarenin yatırımın mali tarafına dönüştürülmesi kurumsal tarafsızlığı zedeler, zamanla koruma refleksi yerine tahsilat refleksinin öne çıkması riskini doğurur. Hazine taşınmazları üzerindeki tasarruf işlemleri bugüne kadar mahallî idarelerin uzmanlık alanında yürütülmüştür. Bedel tespiti, rayiç değer, emsal karşılaştırması, yatırım projeksiyonu ve kamu payı hesabı gibi teknik mali analizler gerektirir. Turizm yatırımları yüksek ekonomik değer taşır. Uzun süreli üst haklarında bedeldeki küçük bir sapma bile milyonlarca liralık kamu kaybına yol açabilir, üstelik yetkinin tek elde toplanması çoklu kontrol ve hesap verebilirlik mekanizmalarını zayıflatır.

Değerli milletvekilleri, konu çevre olunca bu kürsüden sadece Afyonkarahisar için değil, tüm Türkiye için hayati önem arz eden bir konuya da değinmek istiyorum: Evet, Eber Gölü can çekişiyor. Afyonkarahisar'ımızın kalbi olan Eber Gölü bugün bir çevre sorunu değil, bir beka meselesi hâline gelmiştir. Gölün tek beslenme kaynağı olan Akarçay'dan yapılan izinsiz su alımları gölün can damarını kesmektedir. Sahada caydırıcı bir denetim mekanizmasının kurulmadığı anlaşılmaktadır; cezalar var ama uygulama yoktur. Bir yandan da Afyonkarahisar ve çevresindeki sanayi tesislerinden çıkan fabrika atıkları ile yerleşim alanlarından gelen kanalizasyon suları gölü yok oluşa sürüklüyor. Göl suyunda artış gösteren zararlı bakteri, mikroorganizmalar ve biriken ağır metaller yüzünden göl çevresinde tarım ve hayvancılıkla geçinenler, bu suyla temas eden vatandaşlarımız ciddi tehlikelerle, sağlık problemleriyle karşı karşıya.

Değerli milletvekilleri, Eber Gölü ve Karamık Gölü yalnızca ekolojik birer alan değildir. Eber Gölü 150 kilometrekare yüz ölçümüyle Türkiye'nin önemli tatlı su kaynaklarından biri ve birinci derece doğal sit alanıdır. 146 kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır ancak su seviyesi bazı dönemlerde 1,5 metreye kadar düşmüş, gölde kayık mezarlığı manzaraları oluşmuştur. Eber Gölü'nden geçimini sağlayan balıkçı, kamışçı, çiftçi üretim yapamaz hâle gelmiştir. Her ne kadar iktidar milletvekilleri son yağışlarla su oranının yüzde 1'den yüzde 12'ye çıkmasını sevindirici bulsa da bu geçici bir rahatlama. Sadece yağmuru bekleyerek Eber Gölü'nün su sorununa çözüm bulunamaz. Ortada çok vahim bir durum var.

Son yirmi beş otuz yıldaki aşırı yer altı suyu çekimi ve kuraklık Bolvadin ilçemiz çevresinde zemin dezenformasyonlarına yol açmış, bazı bölgelerde 1 metreyi aşan çökmeler tespit edilmiştir. Bu, yalnızca çevre değil, jeoteknik ve şehir güvenliği meselesidir. Buradan açıkça çağrı yapıyorum: Akarçay hattındaki kaçak su alımları derhâl engellenmeli, DSİ ve ilgili kurumlar etkin ve sürekli denetim yapılmalıdır. Yer altı suyu çekimine kota getirilmeli, havza bazlı bütüncül bir su yönetim planı hazırlanmalıdır. Eber Gölü havzasında yaşanan kirliliğin önüne geçmek için sanayi tesislerine ileri arıtma sistemleri zorunlu hâle getirilmeli, deşarjlar anlık ve on-line olarak denetlenmeli, limit üstü atık boşaltan işletmelere üretim durdurma ve ağır yaptırımlar uygulanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin lütfen.

Buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Devamla) - Kanalizasyon suları için modern biyolojik arıtma tesisleri hızla tamamlanmalı, kaçak deşarjlar sıkı şekilde tespit edilip engellenmelidir. Gölün dip çamuru ve ağır metal birikimi bilimsel yöntemlerle temizlenmeli, havza bazlı koruma modeli oluşturularak düzenli su ve toprak analizleri yapılmalıdır.

Bu mesele siyasetüstüdür, bu mesele yaşam hakkıdır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 3 önerge aynı mahiyettedir, bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Muğla

Birol Aydın

İstanbul

Sema Silkin Ün

Denizli

Mustafa Bilici

İzmir

Sadullah Kısacık

Adana

Ertuğrul Kaya

Gaziantep

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Semra Çağlar Gökarp

Bitlis

Gülderen Varli

Van

Celal Fırat

İstanbul

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Kocaeli

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Siirt

İbrahim Akın

İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İlhami Özcan Aygun

Tekirdağ

Mühip Kanko

Kocaeli

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Nurten Yontar

Tekirdağ

Ayhan Barut

Adana

Gülcan Kış

Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Gaziantep Milletvekili Sayın Ertuğrul Kaya.

Buyurun.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

İsrail ve ABD'nin İran'a saldırılarını lanetlediğimizi öncelikle ifade etmek istiyorum. Bu saldırılarda hayatını kaybeden dost ve kardeş İran halkına başsağlığı dileklerimizizi iletiyorum.

Tüm insanlık, değerli arkadaşlar, artık bir gerçekle yüzleşmek mecburiyetindedir: Siyonizm, dünyada yaşanan tüm pisliklerin kaynağıdır; ülkelerin liderlerini, sivil ve askerî bürokrasisini âdeta bir hapis altına almış, uyguladıkları şantaj yöntemleriyle de istedikleri rotaya doğru yönlendiren bir mekanizmaya dönüşmüştür. ABD'yi şu an yönetenler de bu esarete düşmüştür, Avrupa devletlerinin büyük bölümü bu çukura saplanmış, Birleşmiş Milletler maalesef bu karanlık örgütün esareti altına girmiş ve bir kukla hâline dönüşmüştür. Siyonizm, dünyada hastalık yayan bir bataklıktır ve bu bataklık kurutulmadan da dünyanın refaha ulaşması asla mümkün olmayacaktır.

Değerli arkadaşlar, bu teklifte imzası bulunan kıymetli iktidar milletvekilleri ve sayın Komisyon üyelerinin birazdan yönelteceğim sorulara sarıh bir şekilde yanıt vermesini ümit ederek sorularımı sıralamaya başlıyorum.

Bir; Anayasa Mahkemesinin (2023/151) sayılı Kararı'nda iptal edilen karar mevcutken alan kılavuzluğuna ilişkin yetkilendirme esaslarının yönetmelikle belirlenemeyeceği yönündeki AYM gerekçeleri neden dikkate alınmamıştır? Kurumun hem plan yapan hem izin veren hem denetleyen hem de ceza kesip gelir elde eden tek sesli yapısı hukuk devletindeki denetleme ve dengeleme mekanizmalarını tamamen devre dışı bırakmıyor mu? Kanun teklifinde doğa koruma alanlarının planlama, izin ve denetim süreçleri tek bir idari yapıya devredilirken bu yetki yoğunlaşmasının idari denetim ve yargısal denge açısından nasıl bir güvence mekanizmasıyla sınırlandırılması öngörülmüştür? Ekosistem temelli yönetim kavramı teklif gerekçesinde sıkça kullanılmıştır ancak teklifin hiçbir yerinde bu anlayışın teknik esasları tanımlanmamıştır. Bu kavramın uygulanmasında hangi bilimsel kriterler veya performans göstergeleri esas alınacaktır? Kamu yararı ve zaruret kavramının sınırları kanunda açıkça tanımlı değilken bu kavramın enerji hatları ve iletim projeleri için geniş yorumlanamayacağını garanti nedir? Cezayı kesen kurumun kestiği cezanın bir kısmını kendi bütçesine gelir yazdığı bir sistemde idari denetim mekanizması kamu yararını gözetten bir koruma kalkanı mıdır yoksa bütçe açıklarını kapatmak için kurgulanmış bir tahsilat aparatı mıdır? Acil ve vazgeçilmez hâllerde plan şartlarının aranmayacağına ilişkin düzenleme kapsamında hangi durumlar acil ve vazgeçilmez sayılacaktır? İçme suyu temini gerekçesiyle plan şartı aranmaksızın tesis yapılabilmesi uygulamada hangi sınırlar içinde kalacaktır ve bu durumun kötüye kullanımını önleyecek güvence nedir? Plan

şartı aranmaksızın yapılabilecek tesisler için aciliyet ve vazgeçilmezlik tanımını kim yapacaktır? Yıkım kararlarının hiçbir karar alınmaksızın derhâl uygulanabilmesi hükmü yargısal denetim hakkını nasıl etkileyecektir? Bu işlemler sonucunda doğabilecek mülkiyet hakkı ihlallerine karşı ne tür telafi mekanizmaları öngörülmüştür? Teklifte öngörülen yatırım ve turizm faaliyetleri Türkiye'nin taraf olduğu Ramsar, Bern ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmelerinin yükümlülükleriyle nasıl uyumlu hâle getirilmiştir? Korunan alanların taşıma kapasitesi, flora-fauna dengesi ve habitat bütünlüğü açısından bir risk analizi çalışması yapılmış mıdır? İntifa hakkı süresinin kırk dokuz yıldan doksan dokuz yıla çıkarılması, bu alanların fiilen özel mülkiyete devri ve nesiller arası adalet ilkesinin yok sayılması değil midir? Koruma bütçesinin yaban hayatın avlanmasından elde edilen avlanma izin ücretleri gibi gelirlerle finanse edilmesi ekolojik etik ve koruma hukukunun temel ilkeleriyle çelişmiyor mu? Altyapı yatırımları için sağlanan geniş muafiyetler millî parkları sanayi ve enerji projeleri için maliyetsiz geçiş koridorlarına dönüştürmeyecek midir? Teklifte getirilen, hapis ve adli para cezalarında yer alan "ekolojik dengeyi bozmak" ifadesi somut olarak nasıl tanımlanmıştır? Bu muğlaklık idari keyfiyete ve seçici cezalandırmaya yol açmayacak mıdır? Turizm yatırımları için verilen izinlerin kapsamı genişletilirken nesli tehlike altındaki türlerin habitat parçalanmasına karşı somut koruma planınız nedir? Yerel halkın yaylacılık, arıcılık, yerel turizm gibi geleneksel hakları doksan dokuz yıllık devasa tahsisler ve merkezî yönetim modeli altında nasıl korunacaktır?

(Mikrofon otomatik tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

ERTUĞRUL KAYA (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bir asra yayılan tahsislerin sonunda betonlaşmış bir alanın eski hâline getirilerek iade edilmesinin ekolojik olarak imkânsızlığı karşısında Bakanlığın B planı nedir?

Eğer sorduğum bu soruların cevapları görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde var diyorsanız, buyurun yanıtlarınızı bekliyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş.

Buyurun lütfen. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizleri izleyen değerli halklarımızı ve cezaevlerinde, meydanlarda erkek egemen şiddete, erkek egemen zihniyete karşı direnen ve mücadelesini yükselten bütün kadınları saygıyla selamlıyorum.

8 Marta giderken ne yazık ki yine kadın katliamlarını konuşuyoruz. Dün İstanbul'da öğretmen Fatma Nur Çelik öğrencisi tarafından katledildi. Yine, Kuran'a Hizmet Vakfı yöneticisi bir erkeğin öz kızına yönelik istismarına karşı adalet arayan Fatma Nur Çelik kızıyla birlikte katledildi. 20 Şubatta ise İstanbul'dan bana... Sadece bir günde 6 kadın katledildi bu ülkede. Bu bir tesadüf değil; bu, sistematik ve örgütlü bir şiddetin sarmalıdır. Kadınları korumayan, cezasızlığı büyüten bu şiddet sarmalını asla kabul etmedik, etmeyeceğiz. Hayatın her yerinde hayatımız ve geleceğimiz için mücadelemizi sürdüreceğiz.

Değerli arkadaşlar, mesele bu ülkede hukukun, liyakatin, denetimin ve adaletin nasıl işlediğidir. Eğer bir ülkede denetim mekanizmaları zayıfladıysa, yetki tek elde toplandıysa, şeffaflık ortadan kalkarsa bunun bedelini kadınlar, çocuklar ve elbette bütün toplum öder. Bakın, bugün görüşmekte olduğumuz kanun teklifi tam da bu nedenle önemlidir. Teklifte başka kamu kurumlarında özel yarışma sınavıyla işe girip yeterlilik aldıktan sonra en az beş yıl müfettişlik, denetçi, denetmen ya da kontrolör olarak görev yapmış personelin genel müdürlükçe yapılacak yazılı veya sözlü sınavla Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünde müfettiş kadrolarına atanabilmesinin yolu açılmaktadır. Sayı ise en fazla 10 kişiyle sınırlandırılmıştır. Şimdi soruyoruz: Eğer gerçekten ihtiyaç varsa neden genel ve açık bir yarışma sınavı açılmıyor? Neden geniş bir aday havuzu yerine belirli bir kariyer gurubuna özel bir istisna tanınıyor ve neden bu sayı özellikle "10'u geçmemek üzere" diye sınırlandırılıyor?

Değerli arkadaşlar, hız kesmeden devam eden ekolojik talan, uzun yıllardır gözünü millî parklara ve korunması gereken sit alanlarına çevirmiş durumdadır. 2025 yılı itibarıyla Türkiye'de 50 millî park bulunuyor. Bu alanlar yalnızca gezilecek yerler değildir; bunlar suyumuzdur, toprağımızdır, yaban hayatıdır, geçim kaynağıdır. Ancak teklif metninin yasalaşmasıyla birlikte tabiat parkı ve millî park alanlarında da koruma alanı dediğimiz yerler işletme alanına dönüştürülmek istenmektedir. Hayvancılığın önemsendiği ülkelerde mera alanları titizlikle korunur çünkü mera, yalnızca hayvanın otlandığı yer değildir; mera, sürdürülebilir tarımın, gıda güvenliğinin, doğal dengenin temelidir. Türkiye'de ise son yıllarda mera denildiğinde akla koruma değil, maalesef rant geliyor. Ot biten yerde turistik tesis, mera olan yerde sanayi tesisi, doğal alan olan yerde toplu konut projeleri yapılıyor ve bu "kalkınma" diye halka sunuluyor maalesef. Tarım ve hayvancılık geri plana itildikçe, mera alanlarına bakış açısı rant eksenli oldukça yapılan yasal düzenlemeler de bu anlayışa uygun hâle getiriliyor. Bakın, bunun somut örneği Botan Vadisi Millî Parkıdır. Millî park sınırları içinde yurttaşlara ait bağlar, bahçeler, tarım arazileri bulunuyor. Siirt ekonomisinin ve sembolünün en önemli parçası olan fıstık üretiminin bir kısmı bu alanlardan karşılanıyor. Hayvancılık yapan, toprağını eken insanlar var. Bu insanlar gerçekten dinlendi mi, görüşleri alındı mı, yoksa kararlar Ankara'dan alınıp sahaya dayatılıyor mu? Ki burada Siirt halkı Civanika'da, Atabağı'da buna karşı net tepkisini ortaya koymasına rağmen maalesef yine planlanan şekilde bu planlar hayata geçiriliyor. Ancak burada ne hikmetse iktidara ait alanlara dokunulmuyor, oralara herhangi bir şey yapılmıyor, Siirt'teki herkes de bunu biliyor; eminim, diğer illerde de aynısı oluyor.

Yine, Siirt Atabağı beldesinde köylülerin rızası olmadan mera alanına futbol sahası, spor kompleksi yapıldı. Aynı tabloyu Kurtalan'da, Tillo'da gördük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Devamla) - Siirt, Şırnak, Bitlis, Hakkâri, Van, Muş; bu coğrafya artık yalnızca doğal güzellikleriyle değil, maalesef ama maalesef artan maden, HES, GES ve RES projeleriyle anılıyor. Resmî kayıtlarda koruma alanı olarak görünen yerler fiiliyatta rant baskısıyla karşı karşıya.

Gerçek kamu yararı doğayı sermaye adına tahrip etmekte değil, onu gelecek kuşaklara yaşanılır biçimde aktarmaktadır diyor, dolayısıyla bu kanuna "ret" oyu veriyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)
BAŞKAN - Teşekkürler.
Birleşime kırk dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:18.43

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 19.34

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Rümeyza KADAK (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 67'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.
Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.35

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.47

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Rümeyza KADAK (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 67'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

15'inci maddede aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son konuşmacı Tekirdağ Milletvekili Sayın Nurten Yontar.

Buyurun Sayın Yontar. (CHP, DEM PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milli Parklar Kanunu'yla ilgili teklifin 15'inci maddesi üzerine söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu maddeyle denetim elemanı, müfettiş geçişine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Geçiş için beş yıllık hizmet süresi ve yapılacak sınavda başarılı olma şartı getirilmektedir.

Değerli arkadaşlar, bugün burada yalnızca bir kanun teklifini değil, bu ülkenin ormanlarını, suyunu, kuşlarını, yaban hayatını yani gelecek nesillerimize bırakacağımız mirası konuşuyoruz. Söz konusu teklifin adı "Milli Parklar Kanunu" olsa da bu teklif, millî parkları koruma altına almaktan çıkarıp işletme alanına döndürmektedir. 30 maddelik bu teklif, Çevre Kanunu'ndan Kara Avcılığı Kanunu'na kadar birçok düzenlemeyi değiştiriyor ama ne tali komisyonlarda tartışılıyor ne de sivil toplumun, meslek örgütlerinin, üniversitelerin görüşü alınıyor. Her zaman olduğu gibi oldubittiye getirilen bir torba yasa; noktasına, virgülüne dokunmadan, muhalefeti dinlemeden maddeleri onaylıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

Anayasa'nın 169'uncu maddesi "Devlet ormanlarının gözetimi ve işletilmesi devlete aittir." diyor. Peki, bu teklif ne getiriyor? Millî parkların yönetimini, işletmesini, tanıtımını, hatta av ve yaban hayatını özel şirketlere devrediyor yani ticarete açarak yargı güvencesini zayıflatıyor. Kırk dokuz yıllığına, yetmedi, doksan dokuz yıllığına. Bir millî parkı şirket mantığıyla yönetmek, kamusal koruma değil, uzun vadeli imtiyaz sözleşmesidir ve bu açıkça Anayasa'ya aykırıdır. Anayasa'nın 56'ncı maddesi ne diyor? "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir." Çevre hakkı ticari bir hak değildir, devredilemez bir kamusal sorumluluktur. Maalesef ki iktidarınız korunacak miras değil, işletilecek potansiyel olarak görüyor millî parkları. Bugün, Türkiye'de 50 millî park, 274 tabiat parkı, 111 tabiat anıtı, 32 tabiatı koruma alanı, 136 sulak alan bulunmaktadır. Bu alanlar beton koridoru değil, biyolojik çeşitlilik koridorudur. Ülkemiz 3 biyocoğrafik bölgenin kesişim noktasıdır. 12 bin bitki türünün yüzde 30'u yalnızca bu topraklara özgüdür yani endemiktir. Bu zenginliği şirket sözleşmelerine teslim edemeyiz, etmemeliyiz. Geçmişte ve bugün hâlâ "kamu hizmeti, kamu yararı" denilerek doğal sit alanlarının nasıl yapılaşmaya açıldığını, nasıl esnetildiğini gördük ve görüyoruz. Bugün aynı esneklik millî parklar için de getiriliyor. "Kamu yararı" adı altında enerji hatları, petrol ve doğal gaz iletişim hatları, altyapı tesisleri için izinler kolaylaştırılıyor. Peki, biz ne diyoruz? Millî parklar taşıma kapasitesine göre yönetilmeli, ziyaretçi baskısı kontrol altına alınmalı, yerel halk karar süreçlerine dâhil edilmeli, bilim temelli yönetim planları uygulanmalı, kaçak avcılığa karşı caydırıcı cezalar getirilmeli; uzman biyologlar, ekologlar, ormancılar istihdam edilmelidir; koruma, şirket sözleşmesiyle değil, bilim ve kamu yararı anlayışıyla sağlanmalıdır. Millî parklar yalnızca ağaç değildir; suyun hafızası, toprağın vicdanı, kuşların göç yoludur. Devletin görevi de bu mirası kiraya vermek değil, sonuna kadar korumaktır. (CHP sıralarından alkışlar)

Son olarak da Trakya'da kurulmak istenen nükleer santrale değinmek istiyorum. Kırklareli'de Vize ile Demirköy arasında Longoz Ormanları'nın yanı başındaki orman kıyı bandının 3'üncü nükleer santral sahası olarak işaretlendiği ortaya çıktı yani yıllardır konuşulan iddia artık fiilen bir karar iznine dönüşmüş durumda. Bakın, mesele yalnızca bir enerji tercihi olmayıp Trakya'nın nefesi ve suyu meselesidir. Longoz, Avrupa ölçeğinde nadir bir ekosistemdir. Subasar ormanlar, kıyı kumulları, göller, dereler... Orada atacağınız her yanlış adım suyu, toprağı, balığı, tarımı, turizmi bitirir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin lütfen.

NURTEN YONTAR (Devamla) - Bu alan üst ölçekli planlarda orman, tarım arazisi ve içme kullanma suyu mutlak koruma kararıyla örtüşmektedir. Hâlbuki iktidarınız birinci derecede korunması gereken bu alana "Nükleer yapacağız." diyor. Sormak zorundayız: Bu alan kim tarafından, ne zaman, hangi bilimsel etütle nükleer saha ilan edilmiştir? Neden kamuoyundan saklanmıştır? Neden şeffaflık yoktur? Neden katılım yoktur? Trakya'ya nükleer dayatmak ekolojik kumardır. Bu nedenle yer seçimi ve tüm süreçler derhâl şeffaflaştırılmalı, plan hiyerarşisine ve koruma statülerine aykırı hiçbir adım atılmamalıdır. Trakya'nın sularını, ormanlarını, kıyılarını, tarım arazilerini, meralarını oldubittiye getiremez hiç kimse diyor ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, çoğunluk bizde.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Kabul çoğunlukta.

BAŞKAN - Kabul etmeyenler...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, çoğunluk muhalefette, sayalım. Sayalım Başkanım.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Çoğunluk muhalefette Başkanım.

BAŞKAN - Peki, peki.

Elektronik cihazla oylama yapacağım.

İki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Akalın
Edirne

Yüksel Arslan
Ankara

Burak Dalgın
Balıkesir

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul

Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Ersin Beyaz
İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Ersin Beyaz.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milli Parklar Kanunu, Çevre Kanunu, Kara Avcılığı Kanunu gibi kanunları görüşürken durumu yalnızca doğayı koruma hassasiyeti üzerinden ele almak eksik olacaktır, Türkiye'nin yakın gelecekte karşılaştacağı büyük sorunu da dile getirmemiz gerekir. Bu konuda "su krizi, su stresi" gibi kavramları derinlemesine incelememiz gerekiyor. Su sorunu bir iklim direnci sorunudur. Bu sorun bizi kuraklık riskiyle karşı karşıya bırakıyor. Bugün dünyada aynı anda iki zıt tablo yaşanmaktadır; bir yanda düzensiz ve aşırı yağışlara bağlı sel felaketleri, diğer yanda ise daha uzun süreli ve daha yıkıcı hâle gelen kuraklık dönemleri; Türkiye de bu acı tablodan payını almaktadır. Bu çelişki gibi görünen tablo aslında tek bir gerçeği işaret etmektedir: Su artık doğanın döngüsü içerisinde durmuyor, toprakla buluşmuyor, yer altı rezervlerini besleyemiyor yani sorunumuz sadece yağış miktarının dönemsel çokluğu ya da mevsimsel azlığı değildir, sorun yağın suyun tutulmamasıdır. Ülkemiz su zengini bir ülke değildir, yıllık kullanılabilir su miktarımız yaklaşık 112 milyar metreküp seviyesindedir, bunun önemli bir kısmı hâlihazırda tüketilmektedir. Nüfus artışıyla birlikte kişi başına düşen yıllık su miktarı ise her geçen yıl azalmaktadır. Geçmişte 1.600 metreküp seviyesinde olan kişi başına düşen su miktarı bugün 1.300 metreküp seviyelerine gerilemiş durumdadır. Mevcut su stresimiz devam ettiği takdirde 2050 yılında bu rakamın 1.000 metreküp seviyesinin altına düşmesi ve Türkiye'nin su stresi yaşayan bir ülkeden su kıtlığı yaşayan bir ülke konumuna geçmesi kuvvetle muhtemeldir. Söylediklerim yalnızca bir tahmin değildir, bir uyarıdır; Birleşmiş Milletler raporuna göre dünyanın su krizi değil su iflası yaşadığı ifadeleri de uyarımı doğrular niteliktedir.

Değerli milletvekilleri, dünyadaki su iflasına rağmen Türkiye elindeki mevcut suyu da verimli kullanamıyor. Bugün kullanılan suyun yaklaşık dörtte 3'ü tarımsal sulamada tüketilmektedir ancak bu suyun önemli bir bölümü daha tarlaya ulaşmadan iletim sırasında açık sistemler nedeniyle buharlaşma ve sızıntıyla kaybolmaktadır. İçme ve kullanma suyu kayıp oranı gelişmiş ülkelerde yüzde 10'lar seviyesindeyken ülkemizde bu oran yüzde 30'un üzerindedir. Tarımda ise durum daha ağırdır, kullanılan suyun yaklaşık yarısı kaybedilmektedir. Biz aslında kuraklıkla değil, su kaybıyla mücadele etmek zorunda kalıyoruz. Kuraklık yalnızca baraj eksikliğiyle de açıklanamaz; kuraklık doğal su tutma alanlarının azalmasıyla, toprağın nem depolama kapasitesinin düşmesiyle, bitki örtüsünün zayıflamasıyla doğrudan ilişkilidir.

Bugün çerçeve mevzuatının ve özellikle korunan alanlara ilişkin düzenlemelerin temel amacı sadece belirli bölgeleri muhafaza etmek değil, aynı zamanda yağışın yer altı suyu rezervlerine dönüşmesini sağlayan doğal ekosistemleri korumaktır çünkü doğa suyu üretmez, suyu depolar ve bu depolama işlemini gerçekleştiren en önemli unsurlar ormanlık alanlar, sulak alanlar ve korunan doğal havzalardır. Bu alanların zayıflaması yağmur yağsa bile kuraklık yaşanması anlamına gelir. Bugün geldiğimiz noktada kuraklık riski yalnızca meteorolojik bir mesele olmaktan çıkmış, hidrolojik ve yönetsel bir mesele hâline gelmiştir. Kuraklıkla mücadele etmek istiyorsak yalnızca yeni su kaynakları üretmeyi değil, mevcut suyun doğa içerisinde tutulmasına odaklanmak zorundayız. Bu kapsamda su iletiminde kapalı sistemlerin yaygınlaştırılması, doğal su toplama havzalarının korunması, açık kanallarda yaşanan iletim kayıplarının azaltılması, vahşi sulamanın önüne geçilmesi gerekmektedir.

Kuraklık bir anda ortaya çıkan bir afet değildir; yavaş yavaş ilerler, sessiz ilerler ama sonuçları son derece yıkıcı olur. Bu nedenle, su yönetimi politikaları ile çevre koruma politikalarının birbirinden bağımsız düşünülmesi mümkün değildir. Doğal alanları korumak bugünü değil, yarının su güvenliğini korumaktır.

Kuraklık riskini azaltan, doğal su döngüsünü destekleyen bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15'inci madde kabul edilmiştir.

16'ncı madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 3 önerge aynı mahiyettedir, bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökalp
Bitlis

Gülderen Varlı
Van

Celal Fırat
İstanbul

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

İbrahim Akın
İzmir

Mehmet Zeki İrmez
Şırnak

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Sadullah Kısacık

Muğla

Denizli

Adana

Mustafa Bilici

Birol Aydın

Medeni Yılmaz

İzmir

İstanbul

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İlhami Özcan Aygun

Ömer Fethi Gürer

Ayhan Barut

Tekirdağ

Niğde

Adana

Mühip Kanko

Gülcan Kış

Talat Dinçer

Kocaeli

Mersin

Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

TARIM ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Şırnak Milletvekili Sayın Mehmet Zeki İrmez.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET ZEKİİRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

AKP iktidarı âdeta uzun soluklu bir korku-gerilim dizisi formatında bir yönetim pratiği sergilemektedir; her yeni yasa teklifini bir dizi bölümü gibi kurgulayarak toplumu sürekli bir gerilim ve kıskaç altında tutmayı, bu yolla kendi siyasi hattını tahkim etmeyi temel bir yöntem ve amaç hâline getirmiştir. Meclisten geçirilmek istenen bu yasada da aynı problemlerle motivasyonu açıkça görebiliyoruz. Asıl adı millî parkları ve doğayı kararlılıkla yok etme kanunu olması gereken bu teklifin her maddesi ayrı bir skandal niteliği taşımakta. Hedefi net; doğa talanını meşrulaştırmak ve sermayedarlara yağmalayacakları yeni alanlar açmaktır.

Kanun teklifinin 16'ncı maddesi üzerine söz aldım. İktidar, piyasa sevdalısı sermaye ve kâr odaklı yaklaşımını küçük kelime oyunları ile örtbileceğini sanadursun, asıl yapılmak istenen, Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünü her durumda tek yetkili kılıp koruma alanlarını maalesef yandaş şirketlere peşkeş çekebilecek ve pazarlama yetkisi verdikten sonra gelişecek talana hız kazandırmaktır.

Düzenlemelerle Genel Müdürlük, tabiat parklarını kendi takdiriyle imara ve tesis yapımına açabilecek, bu süreçlere neredeyse hiçbir kurum müdahil olamayacak, tüm yetki tek elde toplanacaktır. Biliyoruz ki sizler de biliyorsunuz ki teklik bu memleketin başına her zaman iş açmıştır. Yetkinin tek elde toplanması rantın ve talanın hızını artırmaktan başka bir işe yaramamıştır. Bu yasayla tabiat parkları korunacak ve yaşatılacak alanlar olmak yerine yandaş sermayeye para kazandıracak ticarethanelere dönüştürülecektir.

Değerli Türkiye halkları; bunlar, bu iktidar iflah olmaz, iflah olmaz. Bu iktidarın doğa düşmanlığı, ağaca ve yeşile olan tahammülsüzlüğü öteden beri varoluş kodlarında bulunuyor, ekolojiyi yok etme planlarını adım adım devreye koyuyorlar. Yine de onların karşısında duracak olan bizleriz, talanı durduracak olan emeği ve ekolojik mücadeleyi birleştiren kararlılığımız olacaktır; ne bu yasaya "evet" diyeceğiz ne de sizin yok etme pratiğinize alan açacağız.

Değerli milletvekilleri, iktidar her dönem önümüze, sözde, doğayı koruma ve rehabilite etme adına sayısız kanun teklifi getiriyor. Gerekçe kısmına baktığınızda, iyi niyetler, süslü vaatler birbiri ardına sıralanıyor ancak biz biliyoruz ki kesilen ağacın, çoraklaştırılan toprağın, zehir akıtılan suyun telafisi olmaz; ekolojik yıkım hangi kılıfa sokulursa sokulsun asla meşrulaştırılmaz.

Bakınız, Şırnak coğrafyası eşsiz güzelliklere, endemik bitkilere ve insan müdahalesi sonucu nesli tükenme noktasına gelen canlılara ev sahipliği yapıyor. Botan'ın dağlarında, nehirlerinde su samurları yaşıyor, Anadolu parsi iz bırakıyor, sırtlanlar kamera kayıtlarına yansıyor, dağ keçileri özgürce bu sarp kayalıkları yuva belliyordu fakat gelin görün ki iktidarın bu coğrafyada devreye koyduğu bir doğasızlaştırma stratejisi var. Evet, tekrar ediyorum: Bir doğasızlaştırma stratejisi ve bu stratejiyle bezenmiş güvenlikçi akıl bugün Botan'da kesilmedik ağaç bırakmak istemiyor. Petrol arama ve kömür çıkarma bahanesiyle Cudi ve Gabar delik deşik edilmiş durumda; güvenlik barajlarıyla bölgedeki canlı hayatı neredeyse sonlandırılmış durumda. Kalan canlılar ise ya korucuların eliyle ya da açılan hukuksuz av ihaleleriyle yok ediliyor.

Bu tablo sadece Şırnak'ta değil Türkiye'nin dört bir yanında yaşanıyor; bunu hiç şüphesiz herkes de biliyor fakat sıra Botan'a gelince o bozuk niyetlerin ve ekolojik talan çabalarının boyutu değişiyor. Biz bu ayırmıcılığın ve bu sistematik yıkımın çok iyi farkındayız. Yine de buradan bir kez daha dile getirmekte beis görmüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

Buyurun.

MEHMET ZEKİİRMEZ (Devamla) - İktidarın bir talan motivasyonu varsa bizim de köklü bir direniş geleneğimiz ve anlayışımız var. Sizin yok etme planlarınız varsa bizim de her şeye rağmen yaşama ve yaşatma mücadelemiz var. Doğasızlaştırmanıza, ağaçsızlaştırmanıza, ekolojiyi yerle bir etmenize asla izin vermedik, bundan sonra da vermeyeceğiz. Botan, ekolojik yaşamın kalesi olmaya, kapitalist sömürü sisteminin karşısında dimdik durmaya ve yeni yaşamı adım adım örmeye azimlidir

ve kararlıdır. Siz yaktıkça, siz yıktıkça biz daha da çoğalacağız, ekolojik mücadeleyi her karış toprakta büyütecek ve doğayı ebedi kılacağız

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Medeni Yılmaz.

Sayın Yılmaz, buyurun.

MEDENİ YILMAZ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle ramazanışerifinizin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

"Doğa" dediğimiz değerimiz bizlere miras değil, en ufak bir hanel getirmeden gelecek nesillere aktarmamız gereken çok önemli bir emanettir, bu emanete sahip çıkmak hepimizin boynunun borcudur.

Teklif ettiğimizde içinde "doğa" ve "koruma" kelimelerinin bol miktarda geçtiği ancak maalesef son dönemlerdeki kanun tekliflerinde artık alıştığımız sağ gösterip sol vurma usulünü bozmadığınız görülmektedir. Teklif, doğayı korumayı değil korunmaya muhtaç hâle getirmeyi hedeflemektedir.

Ülke olarak binlerce endemik bitki türüne ve yüzlerce hayvan türüne sahip güzel bir ekosistemimiz var. Bilimsel verilere göre, korunması gereken ekosisteme insan müdahalesinin sadece yüzde 10 artması bile biyolojik çeşitlilik kaybının yüzde 25 gibi devasa bir oranda ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Sizlerin bu teklifte öngördüğünüz yönetim modeli çevreyi korumayı değil uzun vadede tarım, su kaynakları ve kırsal yaşamı da etkileyecek büyük bir ekolojik tahribatı beraberinde getirme riski taşımaktadır. "Yönetimsel etkinlik" gibi süslü kelimelerle bezenen teklif önceleri Bakanlık veya Cumhurbaşkanlığına ait birçok alandaki yetkiyi Genel Müdürlük uhdesine vererek idarenin hiyerarşik yapısını da aşağıya çekmekte.

Teklifte, 16'ncı maddede 2873 sayılı Kanun'a eklenen geçici madde 4'le daha önce Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığında olan bazı izinlerin, işlemlerin, tahsislerin, sözleşme ve tapu işlemlerinin ve bazı gelir kalemlerinin kontrolü Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğüne devredilmektedir.

Teklifle, millî park ve diğer korunan alanlarda yer alan turizm yatırımlarına tahsis edilmiş hazine taşınmazlarının idari sorumluluğu 1 Ocak 2026 itibarıyla Genel Müdürlüğe geçecektir. Daha önce yapılan tahsisler, izinler ve tapuda tesis edilen üst haklarına ilişkin sözleşmeler bu tarihten itibaren yenileme yapılmaksızın otomatik olarak Genel Müdürlüğe devredilmiş sayılmakta, 2026 sonrası dönemde tahsis edilen kullanım üst hakkı, hasılat payı ve proje maliyetlerinin yüzde 3'ü oranındaki bedeller ile süre uzatımı bedellerinin tahakkuku ve tahsili de Genel Müdürlük tarafından yapılacak, söz konusu gelirler Genel Müdürlüğün döner sermaye hesaplarına aktarılacaktır. Bu yaklaşım Anayasa'nın 2'nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi ile 6'ncı maddesindeki yetki devredilmezliği ve 125'inci maddesindeki yargı denetimi ilkeleriyle açık bir çatışma içerisindedir. Zira, çevre yönetiminin kanunla belirlenmesi gereken temel ilkeleri idari takdir alanına bırakıldığında çevre hakkının korunması keyfî uygulamalara açık hâle gelmektedir.

Ayrıca, düzenlemeyle Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğüne merkezî bütçe dışında gelir elde etme ve kullanma yetkisi tanıyarak fiilen bir özerk mali yapı oluşturulmaktadır. Bu durum ise Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkını zayıflatmakta ve Sayıştay denetiminin kapsamını daraltma riski taşımaktadır.

Kıymetli arkadaşlar, bu kutsal çatının altında görev yapan bizlerin temel görevi, bu ülkenin her karışını, her zerrisini mamur edecek, mevcut değerlerini koruyup gözeticek, insanımızın hak ettiği en güzel imkânlarla ulaşmasına yol açacak yasaları çıkarmaktır. Biz bu görevi hakkıyla ifa edemezsek 86 milyon vebalini almış oluruz ki hiçbirimizin de bu vebali taşımak isteyeceğini düşünmüyorum ama maalesef, getirilen teklifler süslü ifadelerle bezeli olsa da içeriğine baktığımızda, ya doğayı ya da sistemi bozmaya yönelik olduğunu görüyoruz ya da belli zümreleri zengin etmeye matuf olduğunu görüyoruz.

Bu teklifte de yetkileri tek ele devretmekle ve ayrıca metinde kullanılan muğlak ifadelerle doğayı idarenin keyfî kararlarına açık hâle getiriyorsunuz. Bir taraftan koruma amacı güttüğünüzü söylerken, diğer taraftan doğrudan yapılaşma ve kullanım izinlerini genişletmek gibi düzenlemeleri getiriyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Yılmaz, devam edin lütfen.

MEDENİ YILMAZ (Devamla) - Böylelikle koruma hukukunu, maalesef, kullanım hukukuna dönüştürüyorsunuz. Her şeye para gözüyle bakmak ve her değeri meta hâline getirmek çok yanlış bir düşüncedir arkadaşlar, hele ki doğa gibi özel bir değerimizi talana açmak, onu bir gelir kapısı gibi görmek emanete ihanettir.

Sonuç olarak, tabiatı koruma alanlarını, tabiat parklarını istismara açık düzenlemeler yoluyla turizme ve inşaat faaliyetlerine açacak, doğal hayatı tehlikeye atacak, yaban hayatının yaşam alanlarını korumayı göz ardı edecek bir düzenleme değil, "Ben yaptım oldu." demeden tüm paydaşları bir araya getirip bilimin ışığında, Anayasa'ya ve hukuka uygun bir teklif hâline getirmeniz temennisiyle, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde üçüncü konuşmacı Mersin Milletvekili Sayın Talat Dinçer.

Sayın Dinçer, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 16'ncı maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri seyreden vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Evet, bir kanun teklifi yine önümüze geldi, torbalandı, dolduruldu geldi ama bu kanun teklifinin içerisine baktığımızda ne kamunun yararı var ne milletin menfaati var ne doğanın korunması var. "Ne var?" diyeceksiniz, bu alanların yandaşlara, şirketlere, şahıslara peşkeş çekilmesi, rant olarak verilmesi var.

Şimdi, bu teklif buraya gelmeden önce Anayasa'ya aykırı olarak yine ne ilgili komisyonlarda görüşüldü ne ihtisas komisyonlarında görüşüldü ne meslek kuruluşlarının herhangi bir şekilde bilgisi alındı ne de akademisyenlerden görüş alındı; sendikalar yok, sivil toplum yok, tarafların hiçbirisi yok. Dolayısıyla alelacele getirilmiş, 5 bakanlığın yetkisinin bir Genel Müdürlüğe verilerek bu alanların artık ranta açılmasının, ticarete açılmasının da önü açılmış oldu. Gönül isterdi ki burada, bu ağır, mübarek gün, ramazan günü vatandaşın derdiyle dertlenecek, onların sorunlarına bir çare bulacak, onları ayakta tutacak belli konuları konuşmak

isterdik ama görüyoruz ki iktidarın böyle aklına millî parklar, köprüler, yollar, zeytinlikler geldiğinde gözlerinin önüne dolar işareti geliyor hemen. Şimdi, böyle olunca da ne milletin menfaatine bir yasa çıkarabiliyoruz ne vatandaşın lehine, onları rahatlatacak herhangi bir işlem çıkarabiliyoruz.

Değerli milletvekilleri, piyasa alev alev, millet dertli, herkes bu Meclisten bir çözüm bekliyor ama Meclisin yapısına, çalışma sistemine ve getirilen kanunlara baktığımızda ne vatandaş var ne dışardaki fakir fukara var; hiç kimse bu Meclisin içinde yok. Meclisin içinde sadece rant var, ticaret var, ticaret kanunları var.

Değerli milletvekilleri, bakın, çiftçiler tarlasına gidemiyor. Mazot geldi, bak, 70 liraya dayandı, traktörünün deposunu doldurup bahçesine gidemiyor. Zirai dondan, selden çiftçiler perişan oldu, onların yararına bir şey görüşmüyoruz burada. (CHP sıralarından alkışlar) Esnafa gelin, bakın, esnafı boğdunuz çıkardığınız uygulamalarla. Maliye Bakanlığının tek derdi var tahsilat; tahsilat, tahsilat, tahsilat. Başka hiçbir şey yok. Bugün vergi borcuyla, SGK borcuyla, bu sokaklara, yollara kurduğunuz tuzaklarla yazdığınız trafik cezalarıyla esnafın eli kolu bağlı; bütün hesaplarında bloke var, ticaret erbabı kendi hesabını kullanamıyor; böyle bir durumdayız bu Ramazan günü. Esnaf perişan, esnaf yapılandırma bekliyor, "Faizler silinsin." diyor ama sanki 2018'den beri bu ekonomik krizi esnaf çıkarmış gibi bütün cezaları onların üstüne yıkıyorsunuz. Böyle bir sıkıntıyla karşı karşıyayız. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Öbür tarafa, emekliye geçin; işte, emekliye bir bayram ikramiyesi vereceğiz, şurada "Bin lira mı, 2 bin lira mı, 3 bin lira mı artırılsın." diye konuşuluyor ki bizim teklifimiz bir asgari ücret ama gel gör ki iktidar açıklama yapıyor: "Kaynak yok." Peki, onlara kaynak var da... Bu millî parkları, tabiat parklarını, meraları, madenleri iş dünyasına, yandaşlara satarken nerede para vardı, onlara niye veriyorsunuz bunları? Onlara böyle milyarlık faydalar sağlıyorsunuz ama bir emekliye bin lirayı bile çok görüyorsunuz, bin lirayı. Dolayısıyla emekli de perişan, gençler perişan, çocuklarımız perişan. E, böyle bir ortamda, böyle bir durumda bu vatandaşın lehine bir şey görüşmeyeceğiz de biz ne görüşeceğiz? Çıkardığınız şu kanunların, getirdiğiniz tekliflerin hepsi ranta dayalı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

TALAT DİNÇER (Devamla) - Bakın, bir Maden Kanunu getirdiniz, Maden Kanunu'nda milyonlarca zeytinlik alanı 3 tane şirketin termik santralinin kömür ihtiyacını karşılamak için burada günlerce, aylarca mücadele ettiniz, bütün direnişimize rağmen çıkardınız. Verdiğiniz ruhsatlara bakın, cumhuriyet tarihinde 1.100 küsur ruhsat verilmiş, sizin şu yirmi beş yıllık döneminizde 386 bin tane maden ruhsatı verilmiş. Memleketin her tarafı delik deşik oldu, herkes her istediğini her yerde arıyor artık; böyle bir pozisyondayız. E, bir İklim Kanunu getirdiniz, ne mera bıraktınız ne yer altı su kaynaklarını bıraktınız, her şeyi ticarete açtınız. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, artık biraz vatandaş düşünmenin zamanı geldi; insanlar perişan, insanlar dertli. Şu ramazan günü hiç değilse milletin menfaatine, emeklinin menfaatine, esnafın menfaatine, gençlerin menfaatine bir şeyler yapalım diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Akalın

Edirne

Burak Dalgın

Balıkesir

Yüksel Arslan

Ankara

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

İstanbul

Selcan Taşçı

Tekirdağ

Ersin Beyaz

İstanbul

Hüsmen Kırkpınar

İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Tekirdağ Milletvekili Sayın Selcan Taşçı.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Divan, değerli milletvekilleri; ekranlarda açılan ve her birinden dumanlar yükselen o pencereler var ya dünyanın Tahran'ı izlediği, İsfahan'ı izlediği, Tel Aviv'i, Beyrut'u izlediği ama bir Hollywood yapımını izler gibi izlediği -belki diyeceksiniz ki zaten öyle- ama bir Hollywood melodramında döktüğü kadar bile gözyaşı dökmeden izlemesi insanlığın o pencereleri! O pencerelerin açıldığı dehşet ile uluslararası vicdanın bir türlü sarsılamaması arasındaki derin orantısızlık! Bu teşne hâli milletleşmemiş toplumların köleleşmeye, insanlık suçlarının, savaş suçlarının bu denli normalleşmiş, sıradanlaşmış olması; bu denli alışmış olmamız izlediğimiz o bütün vahşet görüntülerine! Aslında bu hâle isyandan başka hiçbir şey konuşmak istemiyorum. Başka bir kanun olsaydı -konuştuğumuz üzerine- öyle de yapardım büyük ihtimalle ama önümüzdeki bu kanun teklifine muhalefet de vatan savunmasına denk geliyor benim dünyamda. Önce fiilî durum oluşturup -Doğa Koruma ve Millî Parklar Yönetmeliği'yle yapıldığı gibi- sonra da onu resmîleştirmenin -aynen bu kanunda yapıldığı gibi- bir teamüle dönüşmesine "Dur!" demek bir millî görev, milletin hukukunu koruma görevidir benim dünyamda. Millî parklar ki anayasal koruma altında ki doğanın yegâne müşterek yaşam alanımızın vahası ki lafa gelince "Bir karış toprağından vazgeçmeyiz." dediğimiz vatanın parçası, hem de öyle karışla falan değil, yüz binlerce hektarlık parçası. Korunmalarını sağlayan kurumsal yapıyı zayıflatmak, bu vatan parçasının özerkliğini daraltmak, statüsünü aşındırmak, su stresi yaşayan bir ülkenin su rejimini parçalayacak girişimlerde bulunmak, ekolojik kırılganlığımız ortadayken ekosistemi sakatlamak, doğal savunma mekanizmamız ya buralar bizim aslında, ticari işletmelerin usulsüz, kamu yararı olmayan enerji ve madencilik faaliyetlerinin kalıcı yapılaşmasının istilasına açarak çökertmek aslında doğal kalelerini ülkenin. Siz söyleyin şimdi nasıl tanımlayalım biz bu vatan sevmeliği aslında, millet sevmeliği, ortak geleceğimizi alınıp satılabilir görme cüretini?

Değerli milletvekilleri, bu tutum ile ülkesinin emperyalist işgale uğramasını müstemleke halaylarıyla, göbek danslarıyla kutlayanların tutumu arasında hiçbir fark yoktur aslında, ikisi de ülkesinden vazgeçmekle, ülkesinin geleceğinden vazgeçmekle ilgilidir, ikisi de rant ve menfaatten öte değer bilmezlikle ilgilidir. Ülkesinden vazgeçenler, takdir edersiniz ki o ülkede iç cephe tahkim edemezler. Toplumun şüpheden arınmaya, kandırılmadığını bilmeye, aslında devletine güvenmeye en çok ihtiyaç duyduğu böyle bir dönemde apır sapır sebeplerle gazeteci derdest edenler iç cephe tahkim edemezler. Neden gözaltına alındı mesela Kenan Şener? Orta Doğu'da beliren her krizde zaten defaatle canlı yayın yapılan İncirlik'ten canlı yayın yaptı diye fiziki yapısı ifşa olmuş. Ya, hangi çağda yaşıyorsunuz arkadaşlar? Dünyaya korku salan isimler, en sıkı korunduğunu varsaydığımız figürler evlerinde, yataklarında nokta atışıyla katlediliyorlar. Ajans yayını değil herhâlde istihbarat kaynağı bütün bu hadiselerin. Kaldı ki kozmik odanın işgaline seyirci kalıp devletin mahremine ifşa etmiş olunca hiç de inandırıcı olmuyor hukuksuzluğu bu gerekçelerle kılıflamak.

Değerli milletvekilleri, bir öğretmenimiz daha hukuken çocuk sayılan ama çocuk masumiyetinden kopalı çok olan bir öğrencisi tarafından katledildi. Öğretmenlerin değil, kadınların, çocukların değil, çocukları katilleştiren düzenin, düzenin taşeronu çetelerin, çetelerin hamisi olmuş siyasilerin ve bürokratların korunduğu çarka çomak sokmak cesareti göstermeyenler iç cepheyi tahkim edemezler. Başta terör, narkoterör, suç örgütlerini meşrulaştırıp da muhalefet etmekten suç, meşru muhalif siyasi aktörlerden de suç örgütü türetmeye çalışanlar iç cepheyi tahkim edemezler. Eli kanlı teröristleri davul zurnayla sokağa salıp da Tanju Özcan'ı mesela, seçilmiş bir Belediye Başkanını cezaevine yollayanlar iç cepheyi tahkim edemezler.

Allah muhafaza, diyelim ki bugün Hatay'da test edilen tehdit...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - ...öldürücü bir saldırı olarak, bir işgal senaryosu olarak vuku buldu. Sokaklarında teröristlerin kol gezdiği, sokakları çetelere teslim, kamplardan, kutuplardan, kimliklerden, gettolardan oluşan ve bu kamplar, kutuplar arasında ortak duygu, ortak ülkü bırakılmayan bir toplum nasıl kenetlenilebilir Allah aşkına? Birbirinin gözünü oymaya hazır hâle getirilen topluluklar mozaiki isteseniz de nasıl iç cephe tahkim edilebilir hâle gelir? Bu hâlin müsebbipleri, bütün yöntemlerinizden vazgeçin, hedefi tekleştirin, millileştirin. Yeniden seçilmek, seçimsiz seçilmek, seçilme garantili taviz ittifaklarına girişmek, değil hiçbir bunların, yaşamak hatta, bunu da geçin, yaşatmaktan başka, insanı yaşatmaktan başka hiçbir önceliği olamaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Bugün itibarıyla bu coğrafyadaki hükûmetler diğer bütün gayelerinizi vazgeçemiyorsanız erteleyin ki hep birlikte mücadelede tekleşebilelim, hep birlikte devletimizi yaşatabilelim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16'ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 3 önerge aynı mahiyettedir, bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökalg
Bitlis

Gülderen Varlı
Van

Celal Fırat
İstanbul

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

İbrahim Akın
İzmir

Salihe Aydeniz
Mardin

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Selçuk Özdağ
Muğla

Sema Silkin Ün
Denizli

Sadullah Kısacık
Adana

Mustafa Bilici
İzmir

Biröl Aydın
İstanbul

Necmettin Çalışkan
Hatay

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İlhami Özcan Aygun
Tekirdağ

Ömer Fethi Gürer
Niğde

Ayhan Barut
Adana

Gülcan Kış
Mersin

Mühip Kanko
Kocaeli

Serkan Sarı
Balıkesir

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Mardin Milletvekili Sayın Salihe Aydeniz.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de televizyonları başında ve zindanlarda bizi izleyen bütün halkımızı ve arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Evet, kadın özgürlük direnişinin sembolü olan 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün haftasındayız. Binlerce yıldır erkek egemen sisteminin evrenselleştirmek istediği kadın köleliğine, kadın yoksunluğuna ve yoksulluğuna, kadının kimliksizleştirilmesine, kadın düşmanı özel savaş politikalarına, kadına yönelik her türlü şiddete karşı mücadelemizi 8 Mart günü bütün dünyanın her yerinde, bütün alanlarda birleştireceğiz. Kadın özgürlüğüne dayalı ekolojik, demokratik, komünal toplum inşası için 8 Martta her yerde "Kadın zamanıdır." diyeceğiz.

Evet, görüşülmekte olan bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız ama görüyoruz ki bu kanun teklifi gerçekten ruhu ranta dayalı bir teklif. Yine bir torba yasa marifetiyle karşımıza çıkıyor. Birbiriyle alakasız düzenlemeler, aceleyle paketlenmiş maddeler ve en önemlisi doğamızı korumak yerine onu ekonomik ranta açan bir zihniyetle karşı karşıyayız. Teklifin genelinde ekolojik dengeyi gözetken bir yaklaşım yerine turizm adı altında betonlaşma, altyapı yatırımlarıyla doğa tahribatı ve özel sektör lehine izinler çıkarılmak isteniyor. Teklifin gerekçesinde bile doğa turizmi vurgusu, ekonomik getiri hesapları ön planda, ekosistem hassasiyeti, biyolojik

çeşitlilik ise arka planda tutulmuştur. Ağaçların gölgesini, parkların çimenlerini, otların alanlarını, nehirlerin geçiş alanlarını satarak yandaşları doyurmak isteniyor. Gölgesini satamadığınız ağaca "ağaç" demiyorsunuz. Satamadığınız yeşile "yeşil" demediğiniz bir duruma gelindi.

Bu kanun teklifi kayyumun bir yönetim şekline dönüştürüldüğünün başka bir boyutudur çünkü doğanın her alanına ayrı ayrı kayyumlar atama kanunudur aynı zamanda bu kanun teklifi. "Her şey insan için." bakış açısıyla değil, "Her şey doğa ve doğa bütünlüğü içerisinde." bakışıyla yaklaşmak gerekiyor. Doğa talanı karşısında doğa sinyal veriyor. Her doğa talanı bize salgın hastalıklar, orman yangınları, seller olarak geri dönüyor. Doğayı koruyan kanunları çıkarma olmalı bu Meclisin işi.

Değerli milletvekilleri, hatırlayalım, geçen dönemlerde de benzer yasalarla ormanlarımız, kıyılarımız, derelerimiz talan ediliyordu. Şimdi sıra millî parklarda. Bu teklif doğayı korumak değil, onu sömürmek için hazırlanmıştır; özel sektör lehine izinler vererek kamu arazilerini ekonomik kâra açıyor. Anayasa'ya aykırı, çevre hukukuna aykırı bir kanun teklifidir.

17'nci madde aslında teknik bir madde olarak görülsede hem mali saydamlık açısından hem de denetim açısından aslında sıkıntılı, sorunlu bir maddedir. Normalde döner sermayeli işletmeler yıl sonlarında kâr elde ederlerse bunun merkezî bütçeye aktarılması, böylece genel gelir olarak değerlendirilmesi esasken şimdi bu yasayla hazineye aktarılmamakta -tırmak içinde- kârların kuruma bırakılacağı ifade edilmekte. Evet, aslında ilk bakışta bu iyi bir şey ama hazineye aktarılmamış olma meselesini buradan sormak istiyoruz: Nereye aktarıldı, neye aktarıldı, nasıl aktarıldı? Bir kez daha sormak gerekiyor. Bu, fiiliyatta genel bütçeden kaçırılmadığı aslında; zira merkezî bütçeye gitmeyen para üzerinde Meclisin de denetlemesi ortadan kaldırılmış olacak.

Kanunla, doğa turizmini büyütmeye adanmış yasa yapılıyor ve bu yasayla talan teşvik ediliyor, zaten fiilî işgal olarak talan edilen yerlere yasal kısıtlar oluşturuluyor. Amaç, koruma değil, yandaş lehine, sermaye lehine işletme hâline getirme kanunudur. "Kamu yararı" kisvesi altında doğanın, tüm canlıların yerine aslında idarenin yararı gözetilen bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız. İnsanların, canlıların nefes alabileceği yerlere de el koyuluyor, hem de sermaye için el koyuluyor ve buna bir kanun hazırlanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

SALİHE AYDENİZ (Devamla) - Bitiriyorum.

Doğa bir yaşam alanı olarak değil, ekonomik rant olarak dizayn edilmek isteniyor, rant ve sermaye uğruna doğa metalaştırılıyor.

Sonuç olarak, bu kanun teklifine tabii ki "hayır" diyoruz. Doğamızı ranta kurban etmeyelim diyorum, gelecek nesillere beton bırakmayalım, yeşil alanlar bırakalım diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; bugün tarihe kara leke olarak geçecek günlerden biri. Etrafımız ateş çemberi, dünya yanıyor, üçüncü dünya savaşından söz ediliyor, yanı başımızda 160 kız çocuğu bir bombayla ölüyor. Böyle bir günde tarih kitapları yazacak "Bölgenin güçlü ülkesi Türkiye böyle durumda ne yapıyordu?" diye, kayıt: "Türkiye Büyük Millet Meclisinde toplanmışlar, parklardaki çiçeklerle ilgili kanunları görüşüyorlardı." Bu zilleti bu millet tarihinde yaşamadı ama bugün yaşıyor. Ne yazık ki mahalle yanarken böyle çiçek böceklerle, parklarla uğraşmak bu millet için zillettir. Onun için de ben bunu kayıtlara geçirmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ'li arkadaşlar bugüne kadar "stratejik ortak" dediler, "müttefik" dediler, "dostum Trump" dediler; dostluğunuzu bugün gösterin. Bugün insanlar öldürülüyor, füzeler havalarda uçuşuyor, ortada yoksunuz ve ne yazık ki yüz kızartıcı açıklama olarak Dışişleri Bakanı Amerika'ya, İsrail'e bir tek kelime laf edemezken İran'a ayar çekiyor. Aynı şekilde AK PARTİ sözcüsü de benzer şekilde İran'a ayar veriyor. Bu, gerçekten yüz kızartıcı bir durumdur.

Bugüne kadar Irak'ta, Suriye'de, Libya'da yaşananları hepimiz gördük. "Diktatör" dediler, "baskıcı rejim" dediler, "nükleer silahlar" dediler. Bunların hepsi bu işgalleri normalleştirici aparat olmaktan öte bir şey değildi. Elbette, böyle bir günde Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak -86 milyon- tarihî bağları olan bir ülke olarak... Mesele İran değil, mesele Orta Doğu'nun tümü, mesele siyonizmin, emperyalizmin yayılcılığı, işgali, mesele savaş çığırtkanlığı. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki "arzımevut" denilen yerin sınırlarının neresi olduğu gayet açık. Bugüne kadar bu ülkede bunu sadece belli kimseler, kesimler dillendiriyordu ama artık herkes açık seçik biliyor, hatta kendileri de açık açık sıranın nereye geleceğini ifade ediyor.

Şimdi, böyle bir durumda ayar vermeye çalışarak bir taraftan da ekranlara çıkardığınız kimselerle âdeta bu soykırım suçunu legalleştirmeye çalışıyorsunuz. Gazze'deki soykırım bitmedi, bugün İran'la devam ediyor, yarın, Allah korusun, başka yerlerle de devam edecek. Onun için, biz, AK PARTİ'li arkadaşlardan cesaret içerisinde bir duruş bekliyoruz; hiç olmazsa şurada muhalefet tarafından getirilen önergelere sessiz kalsanız, Meclis bir komisyon kursa bu bile bir adım olur. Anlaşıyor ki İspanya kadar bir cesaret gösteremedik. "Biz, komşumuzun sebepsiz yere bombalanmasına, işgale uğramasına karşıyız." diyemiyorsunuz. Hâlen Kürecik Radar Üssü'nün, Adana İncirlik Üssü'nün ne işe yaradığını kimse bilmiyor. Konya'dan kalkan uçakların keşif yaptığı, Van semalarında dolaştığı günlerdir bütün dünya âlemde konuşuluyor ama esas konuşulması gereken bu çatı altında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde ne yazık ki konuşulmuyor.

Şimdi, emarelerden yola çıkarak iktidarın bir suç ortaklığını da görüyoruz. Geçtiğimiz hafta sonu Adana İncirlik'ten yayın yapan gazeteciler gözaltına alındı. Demek ki siz suç ortağısınız, demek ki bir şeylerin gizlenmesini istiyorsunuz; oysa, cesur, samimi, dürüst, şeffaf olsanız bu yayınlardan çekinmezsiniz. Hâlen kimin yanında olduğumuzu kimse bilmiyor. İlk gün saatlerce bekledik, rejim devrilir, biz yeni adamlarla anlaşırsınız diye sustunuz, İran'ın yıkılmadığını görünce yavaş yavaş konuşmaya başladınız ama heyhat ki konuşmalarınız insanları sükûnete, adalete çağırarak değil...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - İsrail'i, Amerika'yı kınamaktan âcizsiniz. İran'a "Maruz kaldığınız saldırı..." diyorsunuz; Allah'tan korkun, İran'ın ismini konuşunca bir şey yok ama Amerika, İsrail'i kınamakta bu Hükûmet âciz kaldı, net olarak hâlen kınayabilmiş bile değil, onun için de ben iktidarı karakterli davranmaya davet ediyorum.

Dünya bu kadar ateş çemberi hâlindeyken bu Meclisin çok daha önemli görüşmeler yapıyor olması lazım. Bugün, derhâl bu yasa çekilmeli. Biz, İran'ın, Orta Doğu halklarının yanında mıyız, karşısında mıyız? Emperyalist, siyonist işgallere karşı tavrımız nedir; hava sahamızı kullandırmayacağız diyebiliyor muyuz, bunu ortaya koymak zorundayız. Onun için, AK PARTİ'li arkadaşlar, sessiz kaldığınız süreçte siz de bu zulmün ortağısınız. Türkiye olarak tavrımızı koymak zorundayız. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde üçüncü konuşmacı Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı.

Sayın Sarı, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Milli Parklar Kanunu'yla ilgili olarak söz almış bulunuyorum. Ben, iki denize kıyısı olan, doğal güzellikleriyle Türkiye'nin incisi olan Balıkesir'in milletvekiliyim.

Balıkesir, göç yollarıyla kuşların durak noktası olan, Manyas Kuş Cenneti'ne ev sahipliği yapan bir ildir. Ayvalık Adaları Tabiat Parkı, Darıdere Tabiat Parkı, Değirmenboğazı Tabiat Parkı'dır Balıkesir. Balıkesir, Akçay Sazlıkları, Karakoç Deresi, Gönen Deltası Sulak Alanı'dır. Balıkesir, mitolojinin, tarihin, doğanın iç içe geçtiği Kaz Dağları'dır; Marmara'nın en kıymetli doğal miraslarından biri olan Kapıdağ Yarımadası'dır. Balıkesir, ormanlarıyla, su kaynaklarıyla, bereketli topraklarıyla Madra Dağı'dır. Balıkesir, doğanın bütün gücünü ve dinginliğini taşıyan Sarıalan Türkmen Dağı'dır. Bu doğal güzellikleri sizlerden koruyabilmek için yıllardır mücadele eden bir milletvekili olarak söz almış bulunuyorum burada. Çıkarmaya çalıştığınız yasayla bu alanlara göz diktığınızı hepimiz çok net bir şekilde görüyoruz ama buna müsaade etmeyeceğiz; ne olursa olsun, bu kararınızın karşısında halkımızla, milletimizle, doğal yaşamı savunan yoldaşlarımızla direnmeye devam edeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bugün Gazi Meclisimize kuzu postuna bürünmüş kurtların hazırladığı bir kanun teklifini getirdiniz. Bu kurtlar öyle aç ki doğayı katletmeye yemin etmişçesine çalışıyorlar. Çok eskiye değil, çok yakın zamana, şöyle geçmişe bakalım, dönelim Balıkesir'in, Çanakkale'nin ve tüm Türkiye'nin nefes kaynağı olan Kaz Dağları'na bakalım. 2019 yılında Kaz Dağları'na neler yaptınız, hatırlayın. Hatırlatmak istiyorum, unutmusunuzdur çünkü gözünüz o kadar dönmüş ki o dönemde verdiğiniz izinlerle Kaz Dağları'nda 195 bin ağacın katledilmesine müsaade eden anlayıştır AKP zihniyeti. Ekosistemi yok ettiniz, doğayı talan ettiniz; doymadınız, doymuyorsunuz. Bununla ilgili birçok dava açtık; Alamos Gold'a, Cengiz Holdinge burayı teslim etmemek için Danıştaydan, idare mahkemesinden durdurma kararları, iptal kararları çıkardık; mücadele ettik hukuk çerçevesinde ama siz bu hukuk çerçevesini de bozarak hukuksuz, kanunsuz, millî anlayıştan uzak bir zihniyeti iktidarınızda yaşatmaya çalışıyorsunuz. Kaz Dağları'nın katliamının sorumlusu AKP iktidarının ta kendisidir. (CHP sıralarından alkışlar) Siz bu alanlara ruhsat veren, göz yuman, talana müsaade eden anlayışın temsilcilerisiniz, amma velakin buradaki yaptıklarınızı halkımız görüyor. Sadece Kaz Dağları'nda mı? Artvin'de, Cerattepe'de. "Mega proje" adı altında 3'üncü havaalanında yaptığınız katliamla 8 milyon ağacı katlettiniz, kuzey otobanında 3 milyon 700 bin ağacı katlettiniz, Akbelen'de 65 bin ağacı kestiniz; doymadınız, doymuyorsunuz, bıkmadınız, bırakmıyorsunuz şu doğanın yakasını. Siz ağaç katili bir iktidarsınız. Niye böyle diyorum? Önce teşekkür edeyim, çok güzel işler yaptınız, her yıl 1 milyon ağaç dikiyorsunuz, tebrik ederim ama bir şeyi de söyleyeyim: O 1 milyon ağaç diktığınız her yıl 14 milyon ağacı da katlediyorsunuz; yazıklar olsun size! (CHP sıralarından alkışlar) 1 ağaç dikip -14 ağaç katlederek- göz boyuyorsunuz aklınızca. Milletın aklıyla alay ediyorsunuz ama sizin bu rant sevdanız bitmedi, bitmiyor. Ormanlarımızı, meralarımızı, kıyılarımızı, su kaynaklarımızı birer birer sermayeye açan bir anlayış şimdi de gözünü millî parklarımıza dikmiş durumda. Gözünüzü toprak doyursun diyeceğim ama toprak da doyurmuyor sizin gözünüzü, bu rant hırsınızı. Ne yazık ki durduramıyoruz, durduramayacağız ama sizi sandıkta durdurmak için gün sayıyoruz, merak etmeyin.

Bugün Gazi Meclise Milli Parklar Kanunu Teklifi geldi, doğayı koruma adı altında doğayı ticarileştiren, milletin ortak mirasını sermayeye devretmeye çalışan, Türkiye'nin en değerli doğal varlıklarını rantı teslim etmek için hazırlanan bir kanun teklifi. Bu ilk değil, 17 defa değiştirdiniz. Ne için? Yine kimin arazisini peşkeş çekiyorsunuz, yine kimin ruhsatına müsaade etmeye çalışıyorsunuz, kime engel oldu mahkemeler ki bu kanun değişikliğiyle beraber onların haklarını sağlıyorsunuz? Ama milletin, vatandaşın hakkından bihabersiniz. Niye böyle diyorum? Anlayışınız sadece bu Milli Parklar Kanunu'yla değil ki Maden Kanunu'nu 98 kez değiştirdiniz, Kamu İhale Kanunu'nu 87 kez, Çevre Kanunu'nu 48 kez, İmar Kanunu'nu 47 kez, Zeytincilik Kanunu'nu da 10 kez Meclise getirdiniz. Tek derdiniz var yirmi dört yıldan beri, doğayı talan etmek, rantına çökmek. Siz millî parkları koruyacak bir miras olarak değil, rantı hizmet edecek, sermayeye teslim edilecek bir gelir kapısı olarak görüyorsunuz. Neymiş bu kanunla millî parklar korunacaktı, kırk dokuz yıllığına tahsis edilecekti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

SERKAN SARI (Devamla) - Evet, kırk dokuz yıllığına tahsis demek bu mülkiyetlerin devri demektir. Siz millî parkların içerisine otel, turizm tesisleri, ticari işletmeler yapacaksınız, doğal alanları betona, rant çıkarına heba edeceksiniz. Koruma değil, bu, açıkça doğayı sermayeye teslim etme kanunudur. Doğayı sat, parayı kap, kasaya at; aklınız, fikriniz parada ama bu kaynakları ne yazık ki vatandaşımıza harcamıyorsunuz. Vatandaşın emekli ikramiyesi için bin lirayı çok görüyorsunuz ama talan etmeye geldi mi burada eller hızla kalkıyor, telaş içinde kanunlar Meclisten geçiyor, yeter ki birilerine peşkeş çekilecek bir alan yaratın. Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünü rantın merkezi hâline getiriyorsunuz. Bu kurum, denetlemekle yükümlü olan bir kurum olmasına rağmen rantın merkezi hâline geldi. Yazıklar olsun size! Yazıklar olsun! (CHP sıralarından alkışlar) Diyorum ki: Ne yazık ki doğamızı, çevremizi talan etmekten başka bir derdiniz kalmadı. Millî parklar şirketlerin değildir, millî parklar iktidarın rant kapısı değildir, millî parklar milletimizindir. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Aynı mahiyetteki önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Akalın
Edirne
Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul

Yüksel Arslan
Ankara
Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Burak Dalgın
Balıkesir
Hakan Şeref Olgun
Afyonkarahisar

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Hakan Şeref Olgun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz düzenlemeyle geçmiş yıllarda gerçekleşmiş ancak hazineye aktarılmamış döner sermaye yıl sonu kârlarının Genel Müdürlüğün bütçesine gelir kaydedilmesi amaçlanmaktadır. Biz bu düzenlemeye açıkça karşıyız. Öncelikle ifade etmek gerekir ki 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kamu mali yönetiminin temel ilkelerini belirlemiştir. Bu kanun saydamlık, hesap verilebilirlik ve bütçe bütünlüğü ilkelerini esas almaktadır. Teklif edilen geçici madde ise geçmişe dönük mali işlemleri toplu hâlde yeniden tasnif ederek bütçe disiplini tartışmalı hâlde getirmektedir. "Gerçekleşip Hazineye aktarılmamış" ifadesi son derece muğlaktır. Bu kârların hangi mala, yıla ait olduğu, neden aktarılmadığı, hangi idari ya da hukuki sebeple hazineye intikal etmediği açık değildir. Eğer burada bir gecikme veya sorumluluk söz konusuysa bunun çözümü, geçmişi tek kalemde bütçeye kaydetmek değil, süreci şeffaf biçimde ortaya koymaktır. Anayasa'nın 87'nci maddesi uyarınca bütçe hakkı doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir. Geçmiş mali dönemlere ilişkin kamu gelirlerinin ayrıntılı denetim yapılmaksızın doğrudan Genel Müdürlük bütçesine kaydedilmesi Meclisin bütçe denetim fonksiyonunu zayıflatır. Döner sermaye kârları kamu kaynağıdır. Kamu kaynağının tahsisi ve kullanım amacı açık, öngörülebilir ve denetlenebilir olmalıdır. Bu düzenleme ise geçmişe dönük bir mali tasfiye görüntüsü vermektedir. Mali disiplin geçmişe kapatarak değil, süreci şeffaflaştırarak sağlanır. Geçici maddeler istisna hükümlerdir, istisnalar da daha iyi olmalıdır. Mali hukukta geçmişe dönük düzenleme yapılırken çok daha yüksek bir açıklık ve özen gerekir; aksi takdirde, bu tür hükümler kamu mali yönetiminde keyfiliğe kapı aralayabilir. Biz kamu kaynağının korunmasından yanayız, biz bütçe hakkının güçlendirilmesinden yanayız, biz şeffaflıktan yanayız. Bu nedenle, söz konusu geçici maddeyi doğru ve yeterli bulmuyor, Genel Kurulu bu düzenlemeyi yeniden değerlendirmeye davet ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, İstanbul Valiliğinin Belgrad Ormanı'ndaki yer altı sularının işletmesini 23,8 milyon TL bedelle ihaleye çıkarması sıradan bir idari işlem değil, bu ülkenin doğal varlıklarına bakışın ibretlik bir özetidir. Bu iktidarın sicili ortadadır. Limanları sattınız, fabrikaları özelleştirdiniz, kamu arazilerini elden çıkardınız, şehir hastanelerini kira garantileriyle ipotek altına aldınız; yetmedi, şimdi sıra ormanın altındaki suya mı kaldı? Her şeyi satma alışkanlığı artık toprağın altındaki hayati damarlara kadar uzanmıştır.

Belgrad Ormanı, İstanbul'un akciğeridir; tarihî bentleriyle, su havzalarıyla, yer altı rezervleriyle bu kentin yaşam sigortasıdır. Yer altı suları görünmez ama vazgeçilmezdir, kuraklık dönemlerinde barajlar çekildiğinde devreye giren stratejik rezervdir; ekosistemin dengesini sağlayan, ağaçların kökünü besleyen, yaban hayatını ayakta tutan doğal dolaşım sistemidir, aynı zamanda milyonlarca insanın içme suyu güvenliğinin teminatıdır.

Dünyada su fakiri ülkelerin yaşadığı krizler ortadadır. Orta Doğu'da ve Afrika'nın birçok bölgesinde su kıtlığı göçlere, çatışmalara ve insani trajedilere yol açmaktadır. Kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı azaldığında ekonomik kalkınma da sosyal barış da tehlikeye girer. Türkiye de su zengini bir ülke değildir, kişi başına düşen yıllık su miktarı bakımından su stresi yaşayan ülkeler arasındadır. Yer altı suyu bir kez kirlendiğinde, bir kez aşırı çekimle dengesini kaybettiğinde bunun telafisi yoktur. İklim krizinin kapıda olduğu, kuraklık riskinin her geçen yıl arttığı bir çağda yer altı sularını ticari işletmeye açmak, stratejik bir kaynağı piyasa mantığına teslim etmektir. 23,8 milyon lira nedir? Birkaç aylık israf kaleminiz kadar bile etmeyen bir bedel karşılığında İstanbul'un en kritik su rezervlerinden birini ihale konusu yapıyorsunuz. Bu mudur kamu yararı, bu mudur devlet ciddiyeti?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Devamla) - Anayasa'nın 56'ncı maddesi devlete çevreyi koruma ve geliştirme yükümlülüğü yükler. Su bir meta değildir; su, şirket bilançolarının kalemi değil, milletin ortak varlığıdır; bugünün değil, yarının da hakkıdır. Kamu malını korumak yerine elden çıkarmayı marifet sayan bu anlayışa karşı "Dul!" demeye devam edeceğiz. Ormanlarımızı da yer altı sularımızı da gelecek nesillerin yaşam hakkını da ihale dosyalarına sığdırmamıza izin vermeyeceğiz diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.57

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.10

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Rümeyza KADAK (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 67'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm 18 ila 30'uncu maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde söz isteyen sayın milletvekillerine sırasıyla söz vereceğim.

İlk söz, YENİ YOL Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın İdris Şahin'e aittir. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Şahin.

YENİ YOL GRUBU ADINA İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, burada, bu toprakların tapusu sayılan, çocuklarımızın nefesi olan millî parklarımızın nasıl bir ticari şantiyeye dönüştürülmek istendiğini konuşuyoruz. Bu teklif, öyle iddia edildiği gibi zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçları karşılama adımı değildir. Bu teklif; sivil toplumu, akademisyenleri ve meslek odalarını kapı dışarı ederek tek sesli, çok rantlı bir dayatma mantığıyla hazırlanan, doğayı korumayı değil doğadan ne kadar gelir elde edilebileceğini hesaplayan bir başka ekolojik tasfiye planıdır. Doğayı koruma amacı gitmiş, yerine doğayı yönetme ve ondan gelir üretme hırsı gelmiştir.

1983'ten beri bu ülkenin akciğerlerini koruyan mutlak koruma felsefesi bugün yerini "Ne kadar yapı dikersek o kadar iyidir." mantığına bırakıyor. Söylemde "Doğayı koruyoruz." diyorlar ama teklifin ruhu "Biz bu alanları devrediyoruz." diye bağırıyor. Millî parklar bir ülkenin biyolojik kütüphanesidir arkadaşlar; siz bu kütüphanedeki sayfaları koparıp ısınmak için yakmaya çalışıyorsunuz; nesli tükenmekte olan türlerin yuvasını, endemik bitkilerin vatanını bir gecelik konaklama bedeline kurban ediyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, bu teklifle her yetki tek bir merkezde toplanıyor. Planı yapan, yaptıran, uygulayan, denetleyen tek bir yapı: Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü. Öyle bir sistem kuruluyor ki hem savcı hem hâkim hem de cellat aynı kişi. Değerli Komisyon Başkanımız geçmiş dönemde Bakanlık yaptı; hiç aklına gelmemiş bu yasa, eğer gelmiş olsaydı demek ki o da bu döneme bırakmayacakmış. Bakın, hem kendileri yapıyorlar hem yaptırıyorlar; uygulayan aynı, denetleyen aynı, tek bir yapı, sorgusuz sualsiz. Ne güzel dünya, değil mi?

İktidar çoğunluğunuz var her ne kadar sıralar boş olsa da. Şu an itibarıyla iktidardan seslenebileceğimiz isim yok. İktidar milletvekili olarak üç beş tanıdık sima var, onların da yüzüne bakınca kıyamıyorum, onlara yüklenemiyorum çünkü hakkıyla Parlamentodaki görevini yapan üç beş, bir elin parmağıyla sayılır iktidar milletvekiline hitap ediyoruz. Sağ olsun, Komisyon Başkanımız yerinde; onun dışında iktidar sıraları boş.

Değerli basın, siz de boşsunuz. Neredesiniz? Millî parklar talan ediliyor. Hadi, iktidar mensupları yok Genel Kurulda da bizim alicenap basınımız nerede? (CHP sıralarından alkışlar) Hiç olmazsa onlara doğrudan seslenelim, hiç olmazsa siz bunları görün arkadaşlar. Boş sıraları gösterin, millete iktidarın ayıbını gösterin, millete yorgun iktidarın Parlamentoyu çalıştıramadığını gösterin. Ben daha ne söyleyeyim size?

FATMA AKSAL (Edirne) - Muhalefet hiç yok.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - O yüzden, mevcut sistemde bir yeri yıkmak için yargı kararı gerekirken şimdi hiçbir karar almadan derhâl el koyma ve yıkım yetkisi getiriliyor. Mülkiyet hakkı, yargı yolu güvencesi bu teklifle askıya alınıyor.

Bakın, yargı sürecini zaman kaybı olarak görenler bilsin ki hukuk devleti formaliteye indirgenemez. Hukuku hız uğruna feda etmek, vatandaşın mülkiyet hakkını ve doğanın geleceğini tek bir bürokratin iki dudağı arasına hapsetmektir. Yıkım gibi geri dönüşü olmayan bir işlemi hiçbir karar almadan, yargı yolunu fiilen kapatarak uygulamak hukuk devletinin damarını kesmektir.

İşte, iktidar sıralarında az sayıda da olsa çok değerli 2 hukukçu karşımızda; Allah için soruyorum: Bir yıkım kararı yargı kararı olmadan nasıl gerçekleşebilir? Bunun telafisi imkânsız bir sonuç doğuracağını iktidar olarak görmüyor musunuz siz? Siz yargıdan niçin bu kadar korkup da kaçırıyorsunuz? Zaten yargı istediğinizi yapıyor, dilediğiniz gibi talimata göre de karar veriyor. Hâl böyle olmasına rağmen hâlâ tüm yetkileri bir bürokratin iki dudağı arasına bırakmak nasıl bir hâldir, nasıl bir düşüncenin ürünüdür ve sizin gerçekten Parlamentonun elindeki bu kadar yetkiyi, yargının elindeki yetkileri yürütmede tek bir kişiye vermekteki muradınız nedir anlayabilmiş değiliz.

Değerli milletvekilleri, daha vahimi ise mali yapıda gizli. Bakın, teklifle kuruma hem özel bütçe hem de devasa bir döner sermaye yetkisi veriliyor. Millî park gelirlerinin doğrudan Genel Müdürlük bünyesindeki döner sermayeye aktarılması ve kuruma kontrolsüz bir mali genişleme alanı tanınması hedefleniyor. Bu ne demek biliyor musunuz? Millî parkları merkezî bütçeden soğurup denetim dışı bir havuz yaratmak demek, bütçe birliği ilkesini paramparça etmek demek.

Tabii, burada döner sermaye demişken bizzat Sayın Erdoğan'ın 12 Mart 2021 tarihli vaatlerine de bakmak gerekiyor. Değerli iktidar sıraları, sizlere sesleniyorum: Sayın Erdoğan, Haliç Kongre Merkezi'nde düzenlenen Ekonomi Reformları Tanıtım Toplantısı'nda aynen şu ifadeleri kullanıyor: "Harcama disiplini konusunda önceliği vatandaşla hizmet etmenin en önemli aracı olan bütçe politikalarına veriyoruz." diyor. "Meclisin bütçe hakkının kapsamını genişletirken şeffaflık ve hesap verebilirliği artırıyoruz." diyor. "Bunun için iki önemli politika değişikliğine gidiyoruz; ilk olarak döner sermayeyi gözden geçiriyor, verimli olmayanları kapatıyor ve diğerlerini de kademeli şekilde merkezî yönetim bütçesine dolayısıyla Meclis denetimi kapsamına alıyoruz." diyor. Değerli Komisyon Başkanım, ikinci olarak da diyor ki: "Bütçe dışında gerçekleştirilen özel hesap uygulamalarını acil ve zorunlu olanlarla sınırlandırarak bu kriterleri karşılamalarını yine kademeli olarak kaldırıyoruz. Böylece bütçede birlik ilkesini güçlendirmiş oluyoruz." Ne zaman diyor bunu? 2021 yılında diyor. Allah aşkına, beş yılda ne değişti de Sayın Erdoğan'ın söylemleri dışında siz buraya kanun teklifi getiriyorsunuz? Sayın Erdoğan'ın acaba bundan haberi var mı? Haberi olsa demez mi size "2021'de ben ne söyledim, siz nasıl bir icraat yapıyorsunuz? Siz orada kimin temsilcisisiniz?" diye size hesap sormaz mı? Evet, iktidarın boş sıralarına kayda geçmesi için söylüyorum: Sayın Erdoğan'ın sözünün üzerine siz söz söyleme cüretini nereden alıyorsunuz, hadi söyleyin bakayım. İşte, Sayın Erdoğan 2021'de "Bunların hepsini toplayalım, bütçe denetimini Meclisin kontrolüne koyalım." diyor; siz yeni bir döner sermaye oluşturarak hesaptan kaçırıyorsunuz, "Millî parklarda bir döner sermaye kuracağız, sermayeyi tam 5 kat artıracacağız." diyorsunuz, "Meclisin denetiminden çıkarıp özel hesaplarda yöneteceğiz." diyorsunuz. Bu ne yaman çelişkidir arkadaşlar! 2021'de "şeffaflık" diyen iradeyi 2026'da döner sermaye yönetimiyle boşa düşüren bu bürokratik iştah kimin eseridir?

Sayın milletvekilleri, biz aslında bu teklifte ciddi bir endişe yaşıyoruz. Acaba burada vahim bir kavram karmaşası mı yaşanıyor diye de sormadan edemiyoruz. Bu teklifte çok fazla "ekosistem" kelimesi geçiyor ancak teklif sahipleri "eko" kökünü yalnızca ekonomi olarak mı düşündü acaba? Çünkü biz iktidarın "yeşil" deyince sadece dolardaki yeşili algıladığını gayet iyi biliyoruz. Burada da "ekosistem" derken acaba zihinlerde sadece para mı düşündünüz? Çünkü "ekosistem" dendiğinde zihninizde canlanan tek şey ekonomi sistemiye durum gerçekten vahim. Nitekim, biz burada başka bir amaç göremiyoruz.

Kıymetli milletvekilleri, tüm bunlar yetmiyor "kamu yararı" ve "zaruret" gibi sihirli kelimeler her kilidi açan bir maymuncuk gibi kullanılıp enerji hatları, petrol boruları ve dev yapılar millî parklarımızın kalbine saplanıyor. Koruma rejimi artık sınır çizen bir sistem değil; herkese "Geç." diyen, herkese izin veren bir otobana dönüştürülüyor. "Sınırlandırıyoruz." dediğiniz muğlak kavramlar yarın her türlü projenin önüne "zaruret" etiketi yapııştırılarak millî parklarımızı delik deşik edecek bir sistemin önünü açıyor.

Ayrıca, teklifle, Anayasa Mahkemesinin kararlarını uygulamak zahmetli gelmiş olacak ki hukuku dolanma yöntemi yeniden tercih ediliyor. Yüksek mahkeme "Liyakati ve sınav şartını kanunla belirle." dediği hâlde yine "Yönetmelikle hallederiz." diyorsunuz. Bu ne yaman çelişkidir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Bu ne hukuk tanımaz bir tavırdır? Belirlilik yok, öngörülebilirlik yok, sadece idari bir keyfiyet var. Kanunla çizilmesi gereken kırmızı çizgiler yönetmelikle pembeleşiyor ve sonunda yok oluyor.

Gelelim teklifin ikinci bölümündeki av ve gelir kısılcasına. Bu teklifle beraber oldukça büyük cezalar öngörülüyor, hemen bir madde sonrasında da bunları affedecek düzenlemeler var ve süresiz avcılıktan men cezasının süresi sınırlandırılıyor, belgeleri iptal edilenlere "Gel kardeşim, yeniden al." deniliyor. Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu! Burada niyet, caydırıcılık değil cezalardan gelecek parayı döner sermaye hesabına aktarıp mali kaynak yaratmaktır. Biz, doğayı, gelir kapısı değil gelecek mirası olarak görüyoruz.

Bu kanun teklifi doğanın mutlak dokunulmazlığına sıkılan bir kurşundur. Biz o tetiğin çekilmesine geçit vermeyeceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Hasan Toktaş.

Buyurun Sayın Toktaş. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HASAN TOKTAŞ (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu'nda değişiklik öngören yasa teklifi, ülkemizin en önemli doğal koruma alanlarını koruma anlayışından uzaklaşarak madencilik, enerji, su ve turizm yatırımlarının kullanımına açabilecek niteliktedir.

Millî parklar, yalnızca ağaç toplulukları değildir; ekosistem bütünlüğü olan su havzalarını, yaban hayatını, endemik türleri, toprak ve iklim dengesini koruyan, gelecek kuşaklara aktarılması gereken kamusal varlıklardır ve bu yönüyle de millî parklar aslında kıskançlık düzeyinde korunması gereken alanlardır yani bayrak gibi, hudut gibi korunması gereken alanlardır aslında millî parklar. Millî parklar, ekonomik rant alanı değil ekolojik güvenlik alanlarıdır.

Bugün Mecliste görüşülen değişiklik, maalesef, koruma önceliğini zayıflatmakta, kullanım ve kiralama modelini güçlendirmektedir. Bu yaklaşımın en somut ve en kritik sonucu ise sadece Bursa'nın değil güney Marmara'nın yaşam kaynağı olan Uludağ Millî Parkı bana göre. Ben Uludağ Millî Parkı diyeyim, siz Balıkesir'deki Kuş Cenneti Millî Parkı'nı anlayın; ben Uludağ Millî Parkı diyeyim, siz Bolu'daki Yedigöller Millî Parkı'nı, Manisa'daki Spil Dağı Millî Parkı'nı, Ilgaz Millî Parkı'nı, Tunceli'deki Munzur Vadisi Millî Parkı'nı anlayın. Bu alanları korumak hepimizin boynuna borçtur, gelecek nesillere ekosistemini olduğu gibi koruyarak aktarmak hepimizin boynuna borçtur ve millî parklar "tüccar devlet" anlayışının uygulanabileceği en son alanlardır.

Yeni yasa değişikliğiyle "av ve doğa koruma memuru" adı altında bir yapılanma öngörülmekte, bugüne kadar millî parklarda yasak olan avlanma fiilen meşrulaştırılmaktadır. Yapılacak değişikliklerle, millî parklarda av ve yaban hayatının korunması, yönetimi ve işletilmesi özel şirketlere devredilecektir.

Ben bu açıklamaları yaparken bir teşekkürü de boynuma borç olarak biliyorum. Bursa'da DOĞADER var; DOĞADER Başkanı Murat Demir Bursa'daki birçok sivil toplum kuruluşuyla birlikte, kent konseyleriyle birlikte, TMMOB'la, Bursa Barosuyla birlikte ortak bir açıklama yaptılar ve benim konuşma metnimin de aslında ana omurgasını DOĞADER'in yapmış olduğu açıklama oluşturmaktadır.

Muhterem milletvekilleri, görülmeyen ya da görülmek istenmeyen en önemli gerçek Uludağ Millî Parkı'nın canlı ve doğal yaşam yapısıdır. Uludağ, 32 endemik bitkiyle yani dünyada başka yerde bulunmayan bitki türüyle aslında dünyada sayılı dağlardan biridir. Uludağ'ı özellikle örnek vermemdeki sebep şudur: Uludağ Millî Parkı yaklaşık 13 bin hektardır yani 130 bin dönüm yani 130 kilometrekaredir ve Uludağ Millî Parkı, yaklaşık 4 milyon nüfuslu Bursa'nın ve Güney Marmara'nın can damarıdır, su kaynağıdır. Bursa bugün susuzluk çekmektedir Uludağ'a rağmen. Biz Uludağ'ı koruyamaz isek aslında Bursa'daki 4 milyon nüfusu koruyamamış olacağız, buna mutlaka ve mutlaka dikkat edilmesi gerekmektedir. Bursa, yoğun sanayi ve nüfus baskısı altında hâlâ nefes alabiliyorsa, bu sellerle boğuşturmadan bunu yapabiliyor ve çeşmelerinden hâlâ su akabiliyorsa bu Uludağ Millî Parkı ve Uludağ'ın o doğal ekolojik sistemi sayesinde yani Uludağ Millî Parkı'yla Bursa var olur, Uludağ Millî Parkı yoksa Bursa yok olur.

Muhterem milletvekilleri, yasa değişikliğiyle koruma önceliğinin zayıflatılması; maden, enerji, su ve turizm yatırımlarının önünün açılması, uzun süreli kiralama -ki doksana dokuz yıla çıkarılıyor- ve yapılaşma risklerini de beraberinde getirmektedir. Uludağ'ın su kaynaklarının, ormanlarının ve doğal yaşamının ekonomik rant alanı olarak değil ekolojik güvenlik alanı olarak değerlendirilmesi gerektiğini de bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Ayrıca, özellikle bir konuya değinmek istiyorum: Bakın, burada rant vardır, burada talan vardır; bu millî parklar, koruma alanları ve havzaları çivi dahi çakmanın yasak olduğu yerlerdir. Bu kanun teklifinde öyle bir madde var ki, diyor ki: "Burada bir kaçak yapı yapılırsa yıkılır ya da kurumun görüşüne göre korunabilir." Oh, ne güzel dünya! Çivi çakmak bile yasak ama siz kaçak yapı yapacaksınız, kuruma yetkiyi vermişsiniz, kurum "Bunu koruyalım." dedi, arkasından "Fevzi Bey'e kiraya verelim." dedi. Ne oldu?

Kaçak bir oteli yaptık, kurum koruma kararı aldı ama Uludağ'da bir oteli tuttuk, bir başkasına, bir yandaşa kiraya verdik. Dolayısıyla bu madde de rantın ve talanın önünün çok açıldığı, çok vahşi bir madde aslında.

Değerli milletvekilleri, doğayla oyun olmaz, ekosistemi bozmanın çok ağır bedelleri vardır; bunun da dünyada yaşanmış çeşitli örnekleri, çeşitli felaketleri vardır. Ben size önemli bir örnek istiyorum. Bu örnek, âdeta bir felakete dönmüş; aslında, başta iyi niyetlerle başlamış ama sonuçları itibarıyla büyük bir felakete dönmüştür, çevre felaketine dönmüştür. Bu çevre felaketi bir petrol sızıntısı, bir gaz sızıntısı ya da bir kimyasal felaket değildir; bu, bir kampanyayla başlamıştır. Çin'de 1958 yılında, Mao Zedong iktidarı döneminde Çin'in sanayi devrimini yapabilmek için, tarımda üretimi ikiye katlayıp daha az nüfusla tarımsal üretimi artırmak için büyük serçe kampanyası, dört zararlıdan kurtulma kampanyası düzenlenmiştir. Bu büyük serçe kampanyasında aslında öncelikli niyet şudur: Serçeler tohumları yedikleri için hububat üretimine, tahıl üretimine büyük zarar verdiği düşünülerek sineklerin, sivrisineklerin, farelerin ve serçelerin yok edilmesi için büyük bir kampanya başlatılmış. Bu kampanya bir hatta iki yıl kadar sürmüş, özel ilanlar yapılmış, çocuklara ölü serçe getirdiğinde paralar verilmiş, tava tencere çalınmış, havai fişekler atılmış, bu serçelerin yuvaları, yumurtaları parçalanmış ve günün sonunda Çin'de milyarın üzerinde serçe itlaf edilmiş. Aradan iki yıl geçmiş, iki yılın sonunda böcekler o kadar artmış ki Çin'de hububat üretimi neredeyse sıfırlanmış ve Mao'nun ortaya koymuş olduğu bu serçeleri yok etme kampanyası sonucunda hububat üretiminin büyük oranda artacağı düşünülmüş ancak bunun sonucunda oluşan kıtlıktan dolayı yaklaşık 15 milyon insan ölmüştür. Kimi kaynaklar -bir gazeteci yazdığı kitapta- bu sayının 36 milyon olduğunu hatta kimi akademisyenler 75-78 milyon düzeyinde olduğunu ifade ediyorlar. Ben oturdum bir hesap yaptım, yaklaşık 100-150 serçe öldürmüşsünüz, bu da 1 insanın ölümüne sebep olmuş. Daha sonra Çin, bu hatayı anlayınca ülke dışından, başta Rusya olmak üzere, serçe getirmek zorunda kalmış ülkesine. Şimdi, bu felaketi serçe getirerek geriye dönüştürebiliyorsunuz ama Uludağ Millî Parkı'nı yok ederseniz, Yedigöller Millî Parkı'nı yok ederseniz, Spil Dağı Millî Parkı'nı yok ederseniz değerli milletvekilleri, bunu geri getirme gibi bir şansınız yoktur, bu çok daha büyük bir felakete dönüşür.

Bu yönüyle baktığımızda, bu yasa teklifinin mutlaka geri çekilmesi gerekmektedir. Bu yönüyle de ben Türkiye Büyük Millet Meclisini ve özellikle iktidarı daha duyarlı davranmaya davet ediyor, heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Malatya Milletvekili Sayın Mehmet Celal Fendoğlu.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; doğal, tarihsel ve kültürel varlıklarının sayısı ve çeşitliliği bakımından dünyanın en önde gelen ülkelerinden biri olan ülkemiz, bu anlamda ulusal ve uluslararası pek çok kaynak değerine sahip olup biyolojik çeşitlilik bakımından ise Avrupa ve Orta Doğu'nun en zengin ülkelerinden biridir. Ülkemizde millî parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, biyolojik çeşitlilik ve yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları; dere, göl, gölet ve sulak alanlar ve hassas bölgelerin tespitinin korunmasını, geliştirilmesini, kara avcılığının düzenlenmesini ve yönetilmesini, doğa turizmi potansiyelinin artırılmasını sağlamak üzere getirilen 230 sıra sayılı Millî Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Kanun teklifine olumlu oy vereceğimizi ifade ederim.

Değerli milletvekilleri, bugün sizlere Türkiye'de av turizminin mevcut durumu, ekonomik büyüklüğü ve potansiyel katkıları hakkında kısa bir değerlendirme sunmadan önce, dünyada bu durum nedir diye bakacak olursak, Amerika Kıtası -Kanada dâhil- 16 milyon avcıyla 100 milyar dolar gelir elde eder. Avrupa Kıtası -Fransa, Almanya, İspanya- 9 milyon avcının dâhil olduğu av turizminde 20-30 milyar euro ekonomik gelir elde etmektedir. Buna karşılık, ülkemizde 246 bini aşkın avcı bulunmaktadır. 2025 yılında 189.016 avcı harç ödemiş ve yaklaşık 681 milyon ile 1 milyar TL arasında gelir elde edilmiştir. Bu gelirin yüzde 30'u, 204 milyon TL'si doğrudan Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü bütçesine aktarılmıştır. Ayrıca, 178.331 avcı tarafından satın alınan avlanma izin pulları da bütçeye katkı sağlamıştır.

Mevcut düzenlemede kanunun 29'uncu maddesinde belirtilen fiillerin tekrarı hâlinde avcılık belgesi süresiz iptal edilmekte ve kişiye yeniden belge verilmemektedir ancak uygulamada belgesi süresiz iptal edilen kişilerin çoğunlukla kaçak avcılığa yöneldiği de tespit edilmiştir. Teklifte, belirli şartların sağlanması, eğitim ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi gibi objektif kriterler çerçevesinde bu kişilere yeniden belge alma imkânı tanınmaktadır. Böylece kayıt dışılığın azaltılması ve sistem içine yeniden dâhil edilmesi hedeflenmektedir.

Türkiye, coğrafi konumu ve biyolojik çeşitliliği sayesinde Avrupa ile Asya arasında önemli bir yaban hayatı koridorudur. Özellikle Anadolu yaban keçisi, kızıl geyik, karaca ve yaban domuzu gibi türler uluslararası av turizmi açısından dikkat çekmektedir. Bu faaliyetler, Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü tarafından kota sistemiyle kontrollü olarak yürütülmektedir.

Türkiye'de av turizmi özellikle trofe avcılığı kapsamında yürütülmektedir. Yıllık yabancı avcı sayısı genellikle 1.000 ile 1.500 kişi aralığındadır. Bu sayı, gelişmiş ülkeler ile Avrupa ve Amerika Kıtası'na göre çok düşüktür. Yıllık tahsis edilen trofe kotası türlere göre değişmekle birlikte birkaç yüz adet civarındadır. Resmî açıklamalara göre, av turizminden elde edilen doğrudan gelir yıllık yaklaşık olarak 15-20 milyon ABD dolarıdır. Bu rakam avlanma izin bedelleri, rehberlik hizmetleri ve resmî harç gelirlerini kapsamaktadır ancak burada önemli bir nokta var, av turizminin gerçek ekonomik etkisi yalnızca izin bedellerinden ibaret değildir; konaklama, ulaşım, tercümanlık, kırsal rehberlik, araç kiralama ve yerel tedarik zinciri harcamaları da dâhil edildiğinde ekonomiye etkisi çok daha yüksek olmaktadır. Çarpan etkisi hesaba katıldığında av turizminin Türkiye ekonomisine katkısının 30-50 milyon dolar seviyelerine ulaşabileceği tahmin edilmektedir. Özellikle Doğu Anadolu, İç Anadolu ve Akdeniz kırsal bölgelerinde yerel rehberler için istihdam, konaklama tesisleri için sezon dışı doluluk, köy ekonomileri için doğrudan gelir, kaçak avcılıkla mücadelede yerel sahiplenme gibi önemli faydalar sağlamaktadır; bu durum, av turizmini, yalnızca bir gelir kalemi değil aynı zamanda kırsal kalkınma aracı hâline de getirmektedir.

Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında Türkiye'nin av turizm geliri henüz sınırlı seviyededir ancak tür çeşitliliği ve trofe kalitesi açısından Türkiye, özellikle Orta Avrupa ve İskandinav ülkelerinden gelen avcılar için cazip bir destinasyondur. Türkiye'nin potansiyeli

değerlendirildiğinde, tanıtım faaliyetlerinin artırılması, uluslararası sertifikasyon ve sürdürülebilirlik standartlarının giderilmesi, yüksek gelir grubuna yönelik butik av organizasyonlarıyla gelirlerin orta vadede 2 katına çıkma potansiyeli bulunmaktadır.

Av turizminin sürdürülebilir olması kritik önemdedir. Kota sistemi, bilimsel envanter çalışmaları ve denetim mekanizmaları sayesinde popülasyon dengesi korunmakta, kaçak avcılığının önüne geçilmektedir; bu nedenle, doğru yönetilen av turizmi, doğaya zarar veren değil tam tersine doğayı korumaya finansman sağlayan bir model olabilir.

Bugün sizlerle avcılık ve atıcılık sporunun gençlerimiz üzerindeki olumlu etkilerini ve ülkemizin geleceği açısından da taşıdığı önemi kısaca paylaşmak istiyorum. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki bilinçli ve kurallara uygun yapılan avcılık ile sportif atıcılık, sadece bir hobi değil disiplin, sorumluluk ve karakter gelişimi sağlayan faaliyetlerdir.

Birinci olarak, disiplin ve odaklanma kazandırır. Atıcılık sporu dikkat, sabır ve konsantrasyon gerektirir. Hedefe odaklanma, nefes kontrolü sağlamak ve doğru zamanda doğru kararı vermek gençlerin zihinsel kontrol becerilerini geliştirir. Bu beceriler eğitim hayatına ve mesleki başarıya doğrudan yansır.

İkinci olarak, doğa bilinci ve çevre sorumluluğu oluşturur. Bilinçli avcılık doğayı tanımayı, ekosistemi anlamayı ve sürdürülebilirliği öğretir. Gençler yaban hayatını tanıdıkça doğaya zarar vermek yerine onu koruma bilincini geliştirir. Kontrollü avcılık, birçok ülkede yaban hayatını yönetmenin bir parçasıdır ve doğa koruma fonlarının da önemli bir kaynağıdır.

Üçüncü olarak, özgüven ve sorumluluk duygusu kazandırır. Silah ve ekipman kullanımı yüksek sorumluluk gerektirir. Güvenlik kurallarına uyma alışkanlığı gençlere hayatın diğer alanlarında da bilinçli davranma kültürünü kazandırır. Kurallara bağlılık ve etik anlayış gelişir.

Dördüncü olarak, millî spor başarısına katkı sağlar. Atıcılık branşında ülkemiz olimpiik düzeyde önemli başarılar elde etmiştir. Bu sporun, özellikle trap ve skeet atışlarının genç yaşta tanıtılması uluslararası arenada daha fazla başarı ve millî gurur anlamına gelir. Spor, gençleri kötü alışkanlıklardan uzaklaştıran, disiplinli bir yaşam tarzına yönlendiren güçlü bir araçtır ama bu gerçeği de buradan ifade edeyim: Trap ve skeet atış poligonu başkent Ankara'mızda yoktur ve birçok büyükşehirimizde de yoktur. Bu olimpiik atış sporunun yaygınlaştırılması için poligon sayılarımızın artırılması elzemdir.

Ülkemizin geleceği açısından baktığımızda ise kırsal bölgelerde spor ve doğa faaliyetlerinin artması sosyal dengeyi güçlendirir. Doğa sporları turizmi, av turizmi bilinçli yönetildiğinde ekonomik katkı sağlar. Savunma sanayisi ve sportif ekipman üretimi açısından teknik bilgi birikimi gelişir. En önemlisi ise sorumluluk sahibi, doğaya saygılı ve disiplinli bir genç nesil yetişmesine de katkı sağlar. Elbette, burada temel unsur eğitim, etik değerler ve sıkı güvenlik kurallarıdır. Gençlere doğru rehberlik sağlandığında, avcılık ve atıcılık zararlı değil tam tersine, geliştirici ve topluma faydalı faaliyetlerdir.

Sonuç olarak, bilinçli şekilde icra edilen avcılık ve atıcılık sporları gençlerimizin kişisel gelişimine, ülkemizin sportif başarısına ve doğa bilincine katkı sağlayan önemli alanlardır. Doğru planlama ve sürdürülebilir yönetimle hem kırsal kalkınmaya hem de biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkı sağlayabilecek stratejik bir sektördür.

Evet, gayret bizden, tevfiik Allah'tandır.

Büyük Türk milletinin, Türk İslam âleminin, kökeni, yöreni ve anasının dili ne olursa olsun tüm vatandaşlarımızın, tüm insanlığın ramazan ayını ve bayramını şimdiden kutluyor; barış, huzur, esenlik ve selamet dileklerimi sunuyorum.

Allah'a emanet olun, servetiniz ana-baba duası olsun.

Teşekkür ederim. (MHP, AK PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Ağrı Milletvekili Sayın Nejla Demir.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın milletvekilleri, Sayın Başkan; bir 8 Martı daha "Ey hayat! Ya seni özgür yaşayacağım ya da hiç yaşanmamış sayacağım." sözünü şiar edinen kadınların mücadele mirasıyla karşıyoruz. Bu vesileyle, özgürlüğü yarına ertelemeyen, eşitliği mücadeleyle büyüten tüm kadınları buradan selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, benim bu Parlamentodaki ilk dönemim. Bu Parlamento çatısı altında geçirdiğimiz üç yıllık zaman zarfında iktidarın işçiye, emekçiye, kadınlara, çocuklara, yaşlılara, bir bütün halkın hepsine bakış açısını ve politika ürettiği süreçleri daha yakından izleme ve gözlemleme gibi bir fırsatım oldu. Bu süreçte Hükûmetin iki konuda çok seri ve çok yetenekli olduğunu söyleyebilirim. Birincisi, ekonomik kalkınma; 4 kişilik asgari ücretli bir aileyi her gün ancak 1 simit, 1 ayran alabilecek kadar bir bütçeyle yaşamaya mahkûm etmesi ve bunu da refahı artıran ekonomi hamlesi gibi yansıtmaya yeteneği. İkincisi, torba yasalar; torba yasalarla sermayedarların kişisel sorunlarına zorla çözüm yaratma yeteneği. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Ve bugün de yine bir zorla karşı karşıyayız, bugün yine bir torba yasa dayatmasıyla karşı karşıyayız. Peki, ne var bu millî parklar torba yasasında? Açık açık rant var -eskiden gizli gizliydi, şimdi açık açık- piyasalaşma var, talan var, ekokırım var; artı, devre dışı bırakılmış bir TBMM var, devre dışı bırakılmış mahkemeler var, aynı zamanda devre dışı bırakılmış halkın ta kendisi var ne yazık ki. Tabii, doğal olarak da denetim yok, tartışma yok, toplumsal mutabakat yok.

Tabii, Hükûmetin yasa yapma tarzı bizi şaşırtmıyor ancak bu, bizim dayatma siyasetini kabul edeceğimiz anlamına da gelmiyor. Kabul edilebilir bir yol, yöntem izlenmediğini tekrar buradan ifade etmek istiyorum. Salt gelir kapısına çevrilen doğa, ne yazık ki bir kez daha Hükûmetin hedefinde yer alıyor.

Peki, torba yasacıların bu noktada mantığı nasıl çalışıyor, onu da söyleyeyim: Son zamanlarda iyice ayyuka çıkan talan içgüdüleriyle çalışıyor ne yazık ki; yer altında, yer üstünde ne var ne yok alelacele ranta çevirme telaşesiyle çalışıyor, toplumsal rıza engeline takılmamak için de torba yasalarla bir bir önlerindeki engelleri kaldırma çabasıyla çalışıyor. Yani en sade hâliyle şöyle söyleyebilirim: Sit alanı ilan edilen yerler ticari işletme alanlarına dönüştürülmek isteniyor, doğal kaynaklar sermayedarlar arasında bir kez daha pay edilmek isteniyor; bu pazarlığın önünde de ÇED raporları engel olarak görüldüğü için ÇED raporları etkisizleştirilmek hatta mümkünse devre dışı bırakılmak isteniyor. Ne yazık ki bugünün sonunda da yine rant çarkına ivme kazandırılacak, el kaldırılıp el indirilecek, alelacele bir torba yasa daha geçecek.

Peki, halkın Meclisinde tüm bunlar olurken halk bu sürecin neresinde duruyor, onu da söyleyeyim: Neredeyse günde on dört saat çalışıp geçim derdiyle boğuşurken sosyal yaşamdan kopuk, insani yaşam şartlarından uzak bir cenderenin tam da ortasında duruyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, Avrupa'da doğal alanını en çok kaybeden 1'inci ülke oldu. Altı yılda 1.860 kilometrekarelik yeşil alan yani nereden baksanız 260 bin futbol sahasına denk gelen büyüklükteki bir doğal alan yok olmuş. Şimdi, ben sormak istiyorum: Kürtlerin sarı-kırmızı-yeşil mendil sallayarak halay çekmeleri mi yoksa rant uğruna doğal alanların tahrip edilmesi mi bu ülkeye ihanettir? Evet, arkadaşlar, biz düşünlerimizde kürdistanın baharda dağlarının, ovalarının, doğasının rengi olan yeşili; güneşin, aydınlığın, buğdayın, nanın rengi olan sarıyı; haksızlıklara karşı direnişi, mücadeleyi temsilen kırmızı rengi ellerimizde, omuzlarımızda taşıyoruz. Bunlar, bizim binlerce yıla dayanan kültürel renklerimizdir, kültürel renklerimiz de doğayla olan ilişkimizi anlatır ama ne yazık ki toplumda nifak tohumu ekerek kendini yaşatan zihniyetler için günümüzde hâlâ bu renkler tutuklama gerekçesi olarak görülebiliyor.

Bakın, eğriye eğri doğruya doğru demek zorundayız. İnsanlar yoksullukla, işsizlikle savaşırken bayrak siyaseti yaparak, toplumu kutuplaştırarak gündem ne yazık ki meşgul ediliyor bugün de olduğu gibi. O arada da söz konusu düzenlemeyle doğa, turizme ve sanayiye açılmak isteniyor; böylece alanlara altyapı, enerji, haberleşme, petrol, doğal gaz ve su sistemleri kurmanın da hazırlığı yapılıyor. Şimdi, Sayın Hükümet yetkilileri, bence siz bu yasanın adını değiştirin, adına "çok sektörlü yatırım sahası yasası" deyin çünkü "Millî parkları turizme açarak koruyoruz." iddianız inanılır gibi değil. Bu, evin kapısını kırıp "Ben güvenlik sağlıyorum." demeye benziyor.

Bakın, Cilo Dağı'nda son yıllarda yapılan dağ festivalleri sonrası ne oldu? Buzulların geri çekildiği bilimsel olarak raporlandı. Kamp alanlarının çevresinde çöp birikimi arttı, endemik bitki örtüsü tahrip edildi, yok edildi. Şimdi, tabii ki on binlerce insan hassas bir buzul ekosistemine taşınırsa nihayetinde olacağı budur.

Şimdi, gelelim kamu yararı meselesine. Teklifte en sık geçen kavram bu ama içi boşaltılmış bir kavram; bunu özellikle belirtmek istiyorum. Madencilik-kamu yararı; enerji yatırımı-kamu yararı; turizm-kamu yararı; avcılık-kamu yararı... Şimdi, ben buradan bunu gerçekten merak ettiğim için sormak istiyorum: Misal, avcılıkta kamunun nasıl bir yararı var? Hazır, AK PARTİ Grup Başkan Vekili de buradayken bize bunu açıklasın istiyoruz.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Avcılardan para alacaklar.

NEJLA DEMİR (Devamla) - Allah rızası için yani nesli tükenme tehlikesi altında olan Dersim'deki keçilerin avcılara açılmasında, ihale edilmesinde kamunun nasıl bir yararı olabilir?

ÖZLEM ZENGİN (İstanbul) - Biliyorsunuz, ben daha evvel bir keçiler konuşması yapmıştım, keçiler konuşmam var benim.

NEJLA DEMİR (Devamla) - Şu kutsal günlerde keçileri birilerine avlattırmanın kamuya nasıl bir yararı olur; bunu bize bir açıklasın istiyoruz. Yani aslında şunu görüyoruz: "Kamu yararı" ifadesini kamuflaj olarak kullandığınızı halk anlamıyor mu sanıyorsunuz?

Bakın, "doğa turizmi" adı altında insan sirkülasyonu artıyor. Plansız enerji politikaları, denetimsiz turizm ve madencilik faaliyetleri orman yangınlarına davetiye çıkarıyor. Geçtiğimiz yıl Türkiye'de 6.800'den fazla orman yangını çıkmıştı, yaklaşık 80 bin hektardan fazla alan kül oldu. Yangınların önemli bir bölümü elektrik hatlarından, ihmallerden ve kontrolsüz insan hareketliliğinden kaynaklandı. İktidar ekoturizm için "bacasız sanayi" diyor ama arkasında nasıl ağır bir tahribat yarattığını hiç anlatmıyor; üstüne, bu gibi düzenlemelerle de enerji hatlarını, altyapı yollarını ormanlardan geçirmeye de devam ediyor.

Biz elbette turizme karşı değiliz, "ekoturizm" adı altında doğanın turizme açılıp piyasalaşmasına karşıyız. Bir yanda millî park tabelası bir yanda otel ruhsatı olmaz arkadaşlar. Bu size göre olabilir ama kamu yararına göre kesinlikle olmaz. Defalarca söyledik, yine söylüyoruz: Doğa, canlıların ortak yaşam alanıdır, ticari faaliyet sahası kesinlikle değildir.

Sayın milletvekilleri, bakın, bu düzenlemelerle çevresel etki değerlendirmesi yani ÇED zorunluluğu fiilen devre dışı bırakılıyor. ÇED, bilimin, kamusal denetimin ve doğanın sınırlarının bir güvencesidir. Bu güvencenin kaldırılması doğa üzerinde sınırsız tasarruf yetkisi yaratır, bunu siz de çok iyi biliyorsunuz.

Aslında bütün bu anlattıklarımı, bu konuştuğumuz konuları bir Kızılderili atasözü özetliyor, bunu söyleyerek bitirmek istiyorum: "Son ağaç kesildiğinde, son nehir kurduğunda, son balık öldüğünde paranın yenmeyen bir şey olduğunu anlayacaksınız." Anlar mısınız, tabii, bilmiyorum ama siz doğayı piyasaya açan bu düzenlemelerle o günü ne yazık ki hızlandırıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NEJLA DEMİR (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayalım

Buyurun.

NEJLA DEMİR (Devamla) - Biz ise o gün gelmeden doğanın ve toplumun hakkını savunarak tarihe not düşmeye ve sizinle mücadele etmeye devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Zonguldak Milletvekili Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milli Parklar Kanunu Teklifi'nin ikinci bölümü üzerine söz almış bulunuyorum.

Bu teklif doğaya bakışımızı, yaban hayatına yaklaşımımızı ve koruma anlayışımızı doğrudan etkileyen bir düzenlemedir. Özellikle kanun teklifinin ikinci bölümü, Kara Avcılığı Kanunu'nda önemli değişiklikler ve yeni madde ihdası yapmaktadır. Bu değişikliklerde görüyoruz ki av ve yaban hayatı yönetimini de doğrudan gelir mekanizmasına bağlama çabası içerisindeyiz. Şimdi, açık ve net bir soru soruyorum: Bir kamu kurumu hem yaban hayatını korumakla yükümlü olacak hem de avcılık faaliyetinden doğrudan gelir elde edecekse bu kurumun önceliği hangisi olacaktır? Koruma mı ağır basacaktır, gelir, para mı ağır basacaktır? (CHP sıralarından alkışlar) Kara Avcılığı Kanunu'nun temel amacı, yaban hayatını, doğal yaşam alanlarını ve türlerin sürdürülebilirliğini korumaktır. Avcılık bilimsel verilere dayalı popülasyon kontrolü esasına göre yürütülen bir faaliyettir ancak siz bu

sistemi ihlaller hâlinde caydırıcı olmayan cezalara bağladığınız anda, döner sermaye gelirine bağladığınız anda koruma ile gelir arasında bir çıkar çatışması yaratmış olursunuz.

Değerli milletvekilleri, teklifin gerekçesinde "av kaynaklarının millî ekonomi açısından değerlendirilmesi" ifadesi yer almaktadır, işte sorun tam da buradadır. Siz, dağ keçisini kaynak olarak tanımladığınız anda onu korunması gereken bir tür olmaktan çıkarıp ekonomik değere indirgemiş olursunuz. Karacayı bir gelir unsuru olarak gördüğünüzde koruma geri planda kalır. Yaban ördeği, keklik, su kuşları bütçe kalemi olduğunda ekosistem bütünlüğü görülmez olur. Şunu unutmayın: Doğa, bir bilanço kalemi değildir. Koruma ile kâr aynı terazide tartılamaz, tartılmamalıdır

Sayın milletvekilleri, Türkiye biyolojik çeşitlilik açısından dünyanın sayılı ülkelerinden biridir. Üç biyocoğrafik bölgenin kesiştiği bir toprak bölgesine sahibiz, endemik türlerimiz var, göç yolları üzerindeyiz ve sulak alanlarımız uluslararası öneme sahiptir ancak aynı zamanda, iklim krizinin etkilerini en yoğun hissedilen coğrafyadayız. Kuraklık artıyor, habitat daralıyor, orman yangınları artıyor ve kaçak avcılık zaten ciddi bir tehdit olarak ortada bulunuyor. Bakın, kaçak avcılık yapıp ikinci kez avcılık belgesi iptal edilen kişi sayısı yaklaşık olarak 60 bin civarındadır. Bu sayıyı bile Türkiye'de kaçak avcılığın geldiği boyutu net bir şekilde ortaya koymaktadır. Ancak bu hazırladığınız teklifle avcılık kurallarına uymayan, kaçak avcılık yapan, zehir kullanan ve kapanla avlananların avcılık belgesi artık iptal edilmeyecek. Bu kişilere iki yıllık yasak koyacaksınız, sonra "Buyur, tekrar aynı suçları işle." diyeceksiniz belki de; çok sıkıntılı. Millî parklar âdeta kaçak avcılarının insafına bırakılacak. Böyle bir tabloda yapılması gereken yaban hayatını gelir mekanizmasına bağlamak değildir. Avcılık, ekosistem temelli, bilimsel çerçevede ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmelidir. Gelir beklentisiyle yönetilen bir model uzun vadede tür baskısını artıracaktır ve tür baskısı arttığında doğal denge kaçınılmaz bir şekilde bozulacaktır. Doğal denge bozulduğunda da bunun bedelini yalnızca yaban hayatı değil insan da ödeyecektir. (CHP sıralarından alkışlar) Şunu unutmayın, doğa bize çocuklarımızdan mirastır. Doğa intikam almaz ama biz yaptığımız uygulamalarla dengesini bozarız ve bunun sonuçlarına maalesef katlanmak zorunda kalırız.

Sayın milletvekilleri, şimdi, buradan seçim bölgem Zonguldak'a gelmek istiyorum. Çeşitli ekonomik amaçlar, çeşitli rant hesapları nedeniyle doğası en çok tahrip edilen illerimizden biri maalesef, yıllardır çevresel bir yük taşıyor. Örneğin, Zonguldak Kozlu'da 2009 yılında çöp dökümüne kapatılmış olan alan hâlâ denizle temas hâlinde, hâlâ fırtınalı havada bu görmüş olduğunuz tonlarca plastik malzeme dalgalarla birlikte denize karışıyor. Ağlardan balıkçılar balık değil, işte, bu şekilde tonlarca plastik malzeme çekiyorlar ağlarına. Bu, ağlara da çok zarar veriyor, teknelere de de zarar veriyor ve insanın, bütün bu poşetler -ki aralarında eski tıbbi atık malzemeleri de var, sondalar var, damar yolları var- bunlar kayaların altına, balıkların yuvalarına da giriyor ve orada çok ciddi bir ekosistem hasarına neden oluyorlar. Burayla ilgili, buranın rehabilitasyonu ile ilgili Çevre Bakanlığının bir projesi vardı, duyurulmuştu ama hiçbir aksiyon alınmadı. Bunun bir an önce faaliyete geçmesi gerekiyor, bu sorunun giderilmesi gerekiyor. Bununla ilgili de haftalardır Çevre Bakanından randevu istedim ama duymadılar. Belki buradan bu çağrımızı duyarlar ve randevuyu bize verirler, biz de kendi sıkıntılarımızı anlatabiliriz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bir diğer ciddi sıkıntı kirli hava. Özellikle sanayinin ağır bulunduğu bölgelerde, Karadeniz Ereğli bölgesinde, Çatalağzı bölgesinde, Kilimli bölgesinde bu hava kirliliğine maruz kalıyoruz ve ısrarlı takiplerimiz sonucu hava kalitesi ölçüm istasyonlarında sadece PM10'a kadar olan malzemeler ölçülüyordu fakat yeni yeni PM2.5 değerleri de ölçülmeye başlandı ve bu ölçümleri incelediğimizde şunu gördük: Kasım 2025 yılında ölçülmüş olan 720 saatin 436 saatinde yani toplam yüzde 63'ünde halkımız kirli havaya maruz kalıyor. Burada bu yeşil gördüğümüz yerler haricindeki bütün renkler kirli hava. Acaba hep böyle mi diye baktım, Ocak 2025'teki değerlere baktım; gene aynı şekilde kirli hava solumaya devam ediyoruz. Bununla ilgili de bu verileri maalesef Bakanlık görmüyor, duymuyor, bununla ilgili gerekli önlemleri almıyor, yaptırımları uygulamıyor. Bakan randevu verirse bunları da anlatacağım kendisine tek tek.

Bir başka sorunumuz, bölgenin en büyük organize sanayisi olan Karadeniz Ereğli Organize Sanayi Bölgesi'nde kimyasal atık tesisimiz maalesef yok. Buradaki atıklar bölgeden geçen bir dereye bırakılıyor. Bu dereye balıklar yaşıyor ve etrafında da yoğun bir şekilde tarımsal faaliyet yapılıyor. Fakat buralarda sık sık balık ölümleri gerçekleşiyor, tarımsal ürünler kirleniyor ve burayla, bu atık tesisiyle ilgili proje de Bakanlığa Eylül 2025'te verildi, planlamaya alındığı ifade ediliyor ancak ne zaman yapılacak, bir belirsizlik var. Artık bunu bekleyecek sabrımız yoktur.

Sayın milletvekilleri, ayrıca, HES tehdidi altında kalan köylerimiz var. Geçtiğimiz aylarda Devrek ilçesi Yağmurca köyüne yapılacak olan ve çevredeki toplam 10'a yakın köyü etkileyecek olan HES projesine karşı direnen hemşerilerimizle bir aradaydık, onlara destek verdik. Bu köylerdeki vatandaşlarımız diyor ki: "Eğer buraya HES yapılırsa bizim köylü pazarındaki ürünlerimiz etkilenecek, altmış yıllık emeğimiz yok olacak. Bu derelerimizde balıklar var. Eğer HES yapılırsa bu derelerimizdeki doğal hayat bitecek, balıklar ölecek. Biz bunu istemiyoruz." Buna direniyorlar. İlgili makamları bu çılgınlığı ve isyanı duymaya davet ediyorum.

Sayın milletvekilleri, bir diğer sorun da ırmak kıyılarımızın mülkiyet odaklı bir yapılaşma baskısı altına alınması. Irmak boyundaki alanlara pek çok proje geliştiriliyor. Proje sahaları, yapılan seddeye kadar dayandırılıyor. Özellikle Filyos Irmağı'nın sedde içine alınmasıyla elde edilen araziler ne yazık ki birçok noktada konut ve sanayi alanı olarak değerlendiriliyor. Bu durum bölgemizin en önemli akarsuyu olan Filyos Irmağı için büyük bir tehdit oluşturuyor. Bu ırmağın TPAO'nun yatırım yaptığı bölgesinin her iki tarafında da yüzer metrelik bir yeşil koruma alanı bırakıldı ancak geride kalan bölümler için hâlâ muallakta olan bir durum var. Devrek'ten ırmağın denize döküldüğü yere kadar, kıyı şeridinin her iki tarafında en az 50-60 metrelik bölüm yeşil kuşak olarak ilan edilmeli ve bu karar tüm imar planlarına işlenmelidir. Sahillerimizi kirliliğin, kaosun mekânı olmaktan çıkarıp kentlerin nefes aldıkları alanlar hâline dönüştürmek zorundayız.

Sayın milletvekilleri, tüm Türkiye'de olduğu gibi vahşi madencilik faaliyetine karşı da mücadele veriyoruz. 2024 yılında Devrek ve Alaplı ilçelerimizde ve komşumuz Düzce ile Akçakoca ilçesinde altın aranması için arama ruhsatları verildi. İzin verilen alanlar çok sayıda köyün su ihtiyacını karşılayan, içerisinde sit alanlarının olduğu, etrafında fındık yetiştirilen muhteşem orman ekosistemine sahip bölgeler ancak altın madenciliği vahşiliğinin ötesinde bir vahşilikle, siyanürle yapıldığı için maalesef geride tahrip edilmiş ve eski hâline asla dönmeyecek çorak topraklar bırakıyor; bunları da bölgemizde istemiyoruz.

Sayın milletvekilleri, Zonguldak yıllarca yerin altındaki kaynağıyla bu ülkeye bedel ödedi, kömür çıkardı, sanayiye ayakta tuttu ama karşılığında kirli hava aldı, kirli su aldı, tahrip edilmiş alanlar aldı, sağlıksız nesiller aldı. Zonguldak'ın hakkı asla bu değildir.

Her yıl Zonguldak'a milyarlarca lira yatırım yapıldığı ifade ediliyor. Bu yatırımlar nerede? Neden hâlâ kronikleşmiş sorunlarımızın tek bir tanesi bile kalıcı çözüme kavuşturulmadı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Bu kenti sadece yerin altındaki kaynaklarıyla değil, yerin üstündeki insanlarıyla da görün. Şimdi, biz böyle bir tablo ortadayken ülkenin en hassas doğal alanlarını da ekonomik baskı altına mı sokacağız? Biz bir yandan sanayi atıklarını arıtamazken, bir yanda hava kirliliği alarm verirken, bir yanda dereleri HES projeleriyle daraltırken, bir yanda maden ruhsatlarıyla orman ekosistemlerini talan ederken, diğer yanda "av ekonomisi" diyerek yaban hayatını gelir sistemine bağlayamayız. Koruma alanlarının amacı yatırım alanı olmak değildir, avcılık politikasının amacı bütçe üretmek değildir. Doğa bir döner sermaye kalemi değildir, bir finansman aracı değildir. Kanal İstanbul Projesi'yle İstanbul'un su havzalarını imara açan, Kaz Dağları'nda, Akbelen'de milyonlarca ağaç keserek ormanı yok eden zihniyet bunu gerçekleştirmek istiyor. Genel Kurulu doğayı gelir tablosuna değil, gelecek kuşaklara emanet etme sorumluluğuyla hareket etmeye davet ediyorum ve teklife "hayır" oyu vereceğimizi belirtiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Şahısları adına ilk konuşmacı Tekirdağ Milletvekili Sayın İlhami Özcan Aygun. (CHP sıralarından alkışlar)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Evet, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine bu akşam kürsüdeyim. İlk akşam çıktığımda Komisyon yerinde yoktu. Adana Vekilimiz, Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekilimiz imzacılar ve iktidar partisinin yerine orada yerini almıştı ama bu akşam bakıyorum, Sayın Komisyon Başkanımız da oradalar, teşekkür ediyorum. En azından verdikleri kanuna sahip çıkıyorlar diye düşünüyorum.

Şimdi, kanunun ikinci bölümüne geçtik ama diyoruz ki ilk günden beri: "Ya, arkadaşlar, şu kanunu bir geri çekin. Üniversitelerle ve ilgili kurumlarla bir tartışalım, doğruyu bulalım." Bakınız, bugün az önce Plan ve Bütçedeydim, oradan geldim, orada da yine Cumhurbaşkanına yetki veriyorsunuz. Hani, hatırlar mısınız "Verin yetkiyi, görün etkiyi..." Etkiyi gördük; memur perişan, esnaf perişan, çiftçi perişan, bir tane mutlu olan yok. Bakınız, ocak ayı cari açığı açıklandı; 8,2 milyar dolar açık vermişiz. Ya, yazıktır, günahıdır. Burada da geliyoruz, Bakanlıktan alıp şirkete yetki veriyoruz. Ya, neyi kaçırıyorsunuz? Denetimden kaçırıyorsunuz, millî parkları peşkeş çekeceksiniz, özelleştireceksiniz ve ondan sonra da talan olacak. Diyorsunuz ki: "Kırk dokuz yıllığına vereceğiz, iyi hâli varsa doksan dokuzaya çıkacak." Ya, yemezler arkadaşlar artık çünkü sizin niyetinizi biliyoruz, beyninizin arkasını artık okur hâle geldik. Hepiniz arkadan dolaşıyorsunuz.

Şimdi, orada da dedik ki: "Ya, kripto paralara vergi koyun." Koymadılar. Şimdi orada vergi koyuyoruz. Yine "Gelin, bugün, arkadaşlar, güzel bir iş yapalım, çiftçinin mazotundaki ÖTV ve KDV'yi kaldıralım." dedik. Yatlara siz ÖTV'siz mazot veriyorsunuz ama çiftçiye geldiği zaman, üretimin, gıda güvenliğinin güvencesi olan üreticiye ise yüklüyorsunuz. Bak, şu anda Cumhurbaşkanı eğer onay vermezse tarihî bir zam olacak bu akşam, tarihî zam. Ayıptır, günahıdır, yazıktır! Hem gıda güvenliğimiz yok... Ondan sonra kalkıyoruz, eli avcu açtık, Sayın Cumhurbaşkanı bu akşam eğer imkân gösterirse, onay verirse zam aşağıda olacaktı. Arkadaşlar, her şeyi Cumhurbaşkanına yüklüyoruz. Burada bütün yetkiyi alıp şirkete vereceğiz; ya, şirket istediği gibi at koşturacak, hiç bir Bakanlığa hesap sormayacak, bilgi vermeyecek, ondan sonra istediği gibi... Kaçak bina varsa o kaçak bina için mahkemelerden onay alınıp yıkılacak veya yıkılmayacak diye -ne yapılacaksa- karar veriliyordu ama burada ne yapılıyor? Genel Müdürün yetkisine veriliyor. Ya arkadaşlar, bu kadar basit mi bu iş? Yani kısacası, biz artık millî parkları talan edeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) "Bundan vazgeçin, bu yasayı geri çekin." diyoruz.

Bakınız, ziraat mühendislerinin, orman mühendislerinin, peyzaj mühendislerinin, veterinerlerin, hiçbirinin haberi yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir de işsizler.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Ya, doğayı katlediyoruz; çocuklarımıza, torunlarımıza biz nereyi bırakacağız, hangi ülkeyi bırakacağız? Gazi Mustafa Kemal Atatürk millî parkları korumak için elinden geleni yapmış, Atatürk Orman Çiftliğini kurmuş. Ne yaptık? Medipole peşkeş çektik, peşkeş! (CHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Betona boğdular, betona!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Binalar yapıyoruz; o, bataklıkta çiftlik yapmış. Ulu Önder ülkede TİGEM'leri kurarken diyor ki: "Köylülerin gözleriyle görmesi için yapın, uygulamaları görsün, oradan alsın ve kendinde kullansın." Biz ne yapmışız? O çiftliklerin hepsini tarumar etmişiz. Şimdi gelmişiz, bizim millî parklarımızı, tabiatımızı, doğamızı, suyumuzu, geleceğimizi yok ediyoruz.

Arkadaşlar, bir kardeşiniz olarak sizden istirhamım, sizden ricam, bu kanun teklifini geri çekelim, bu kanun teklifini geri çekelim, bu kanun teklifini geri çekelim, geleceğimize hainlik yapmayın diyorum. Gelin, hep beraber bunu geri çekelim, tartışalım, doğruyu yapalım. (CHP sıralarından alkışlar)

Ya, bir kişiye yetki verilir mi? Al işte, yetkiyi verdiniz, gördük etkiyi; enflasyon uçmuş, gıda güvenliği uçmuş, ülkede herkes perişan. Ya, 4 bin lira olan emekli bayram ikramiyesine zam veremedik; utanın, utanın, utanın; bu ayıp hepimizin! Emekli bizden zam beklerken biz ne yaptık?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Mazot 70 lira oldu!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Yıllardan beri dedik ki: "Altının dışında kripto paraya, elmasa, diğer madenlere vergi koyalım." Ya, bugün uyandınız, atı alan Üsküdar'ı geçti arkadaşlar, millet parayı buldu, siz şimdi geldiniz, ÖTV koyuyorsunuz ama gelin bir iyilik yapın, çiftçinin traktöründeki, alet ekipmanındaki ve mazotundaki ÖTV'yi, KDV'yi kaldıralım ve o üretici rahat etsin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Toparlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Siz söz vermediniz mi? Çiftçinin BAĞ-KUR'u, esnafın BAĞ-KUR'u 7200 güne düşecekti, ne oldu, ne oldu; merak ediyorum? Ya, hayaller satıyorsunuz, hayaller; artık bunlardan vazgeçin.

Ben bir de bir şeyi merak ediyorum: Ya, biz mi bu ülkede yaşamıyoruz, biz mi başka bir yerde yaşıyoruz; siz mi daha farklı bakıyorsunuz? Şu at gözlüklerinizi çıkarın, hep beraber aynı pencereden bakalım. Ülkem yaşıyor arkadaşlar, yaşıyor.

Bakınız, az önce Cavit Arı Vekilimle beraberdik orada, Antalya'da yangından zarar gören çiftçilerin, esnafın, vatandaşın da evlerini o kanunun içine koysanız depremzedelerle beraber suç mu işlersiniz? Gelin, onu da koyun, ya bir madde ihdas edeceksiniz, bu kadar zor mu? Ama siz sadece saraydan gelenleri yapıyorsunuz, burada da bu kanun teklifini artık arkadaşlar geri çekelim; lütfen diyorum. Çocuklarınız için, torunlarınız için, geleceğiniz için bu kanun teklifini geri çekin. Hep beraber, birlikte karar verelim, ona göre de güzel bir yapıyı oluşturalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamlı) - Herkes kafasını aşağı eğmiş çünkü onlar da inanmıyorlar buna. İnanmıyorsunuz, inanmıyorsunuz!

Teşekkür ederim Başkanım. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şahısları adına ikinci konuşmacı Şanlıurfa Milletvekili Sayın Cevahir Asuman Yazmacı.

Buyurun lütfen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz bu kanun teklifi ülkemizin doğal mirasının korunması, biyolojik çeşitliliğinin sürdürülebilirliği ve korunan alanların daha etkin yönetimi açısından son derece önemli bir düzenlemeyi içermektedir. AK PARTİ hükümetleri olarak doğayı korumayı sadece bir çevre politikası değil, aynı zamanda gelecek nesillere karşı bir sorumluluk olarak görüyoruz. Bu anlayışla son yirmi üç yılda korunan alanlarımıza güncel rakamlarla yaklaşık 22 milyar liralık yatırım yapılmış, 2026 yılında ise doğa koruma faaliyetleri için 11,1 milyar liralık bütçe ayrılması planlanmaktadır. Bu yatırımların sonucunda 33 olan millî park sayımız 50'ye, 17 olan tabiat parkı sayımız 275'e, 89 olan tabiat anıtı sayımız 112'ye yükselmiş, toplam korunan alan sayımız 172'den 692'ye çıkarılmıştır. Bu rakamlar doğayı koruma konusunda ortaya koyduğumuz güçlü iradenin en somut göstergesidir.

Yine, iklim değişikliğinin yol açtığı risklere karşı sulak alanlarımızın korunmasına büyük önem verilmiş, koruma altındaki sulak alan sayısı 9'dan 138'e çıkarılmış, sulak alan yüz ölçümü ise 159 bin hektardan 1 milyon 755 bin hektara yükselmiştir. Orman varlığımız da aynı dönemde önemli ölçüde artmış, 2002 yılında 20,8 milyon hektar olan orman varlığımız bugün 23,4 milyon hektara ulaşmıştır. Bu süreçte aziz vatanımızın dört bir yanına 7,5 milyardan fazla fidan dikilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ortaya konulan gök vatan, mavi vatan ve yeşil vatan vizyonu Türkiye'nin güvenliği, kalkınması ve sürdürülebilir geleceği açısından bütüncül bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Doğayı korumak yalnızca çevreyi korumak değil aynı zamanda millî güvenliğimizi, ekonomik sürdürülebilirliğimizi ve yaşam kalitemizi korumaktır. Maalesef, 1983 yılında yürürlüğe giren 2783 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun zaman içerisinde ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamakta yetersiz kalmaya başladığı gözlenmektedir. Ayrıca, Orman Kanunu ve Turizmi Teşvik Kanunu gibi diğer kanunlarda yapılan değişikliklerle uygulamada uyum sorunları da ortaya çıkmıştır. Görüştüğümüz kanun teklifimiz, korunan alanların daha etkin yönetilmesini, biyolojik çeşitliliğin korunmasını, yaban hayatının sürdürülebilirliğini, sulak alanların ve hassas ekosistemlerin korunmasını, doğa turizmi potansiyelinin artırılmasını amaçlayan kapsamlı bir düzenlemeyi içeriyor. Aynı zamanda, Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü'nün kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi, koruma faaliyetlerinin daha etkin yürütülmesi ve hukuka aykırı faaliyetlere karşı daha caydırıcı mevzuatın oluşturulması da bu teklifin önemli kazanımları arasında yer almaktadır. Nitekim korunan alanlarımıza olan ilgi de her geçen yıl artmaktadır. 2002 yılında yaklaşık 5,5 milyon olan ziyaretçi sayısı bugün 70 milyona ulaşmıştır. Bu artış vatandaşlarımızın doğayla daha fazla buluştuğunu ve bu alanlara yönelik yatırımların ne kadar isabetli olduğunu göstermektedir.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ kuruluşundan itibaren milletimizin değerleriyle barışık, doğayla uyumlu ve geleceği düşünen bir kalkınma anlayışını -hayata geçirmiştir. Bugün Türkiye gündemi belirlenen değil gündem belirleyen, krizlerin değil çözümlerin adresi olan, bölgesinde barışın ve istikrarın teminatı hâline gelen bir ülkedir; Türkiye artık eski Türkiye değildir. Bu güçlü yürüyüş Türkiye Yüzyılı vizyonu ile daha ileri taşınacaktır.

Kanun teklifinin ülkemiz, doğamız ve gelecek nesillerimiz için hayırlı olmasını diliyor, emanetçisi olduğumuz bu eşsiz doğal mirası daha güçlü şekilde korumaya vesile olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İkinci bölüm üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Birleşime bir dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.14

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 22.15

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Ertuğrul KAYA (Gaziantep), Rümeysa KADAK (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 67'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

2'nci sırada yer alan, 237 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Milli Birlik Hükümeti Arasında Kolluk İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3030) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 237)

BAŞKAN - Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

3'üncü sırada yer alan, 250 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

3.- Hatay Milletvekili Adem Yeşildal ve Ardahan Milletvekili Kaan Koç ile 72 Milletvekilinin Tapu Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3466) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 250)

BAŞKAN - Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 5 Mart 2026 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.16